

Riksdagens protokoll

2010/11:74

Torsdagen den 17 mars

Kl. 12.00 – 21.18

Protokoll
2010/11:74

1 § Val till Statsrådsarvodesnämnden

Från konstitutionsutskottet hade inkommit följande skrivelse:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ny ledamot i Statsrådsarvodesnämnden efter Ove Lindh som har avlidit.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen till ledamot i Statsrådsarvodesnämnden väljer f.d. riksdagsdirektören Anders Forsberg. Stockholm den 15 mars 2011

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed – för tiden från valet till dess nytt val har ägt rum – till

ledamot i Statsrådsarvodesnämnden

f.d. riksdagsdirektören Anders Forsberg

2 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Teres Lindberg (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 april 2011 sedan Mona Sahlin (S) av sagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 mars 2011

Bengt-Åke Nilsson

ordförande

/Kerstin Siverby
sekreterare

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 11 mars.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2010/11:263

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:263 Olika regeringsbesked om åtgärder mot bostadsbristen

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 29 mars 2011.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 mars 2011

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2010/11:80 till näringsutskottet

2010/11:83 till kulturutskottet

Skrivelse

2010/11:105 till utrikesutskottet

Motion

2010/11:N3 till näringsutskottet

*Nya lagar om
avgasrening och
drivmedel*

6 § Nya lagar om avgasrening och drivmedel

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU9

Nya lagar om avgasrening och drivmedel (prop. 2010/11:51).

Anf. 1 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Vi ska nu i kammaren debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 9, *Nya lagar om avgasrening och drivmedel*. I propositionen med samma namn föreslår regeringen att två nya lagar, avgasreninglagen och drivmedelslagen, ska ersätta den nuvarande lagen

om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Betänkandet behandlar också en motion till följd av propositionen.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 i betänkandet.

Herr talman! I propositionen föreslår regeringen ändringar i miljöklassningen av bilar. Man föreslår bland annat att en ny utsläppsklass, laddhybrid, ska införas. Man vill att en bil som har möjlighet till extern laddning ska ses annorlunda, och med extern laddning menas att bilen kan laddas externt genom elektricitet.

Vi från oppositionens sida anser att förslagen i propositionen skapar en osäkerhet kring hur de nya utsläppsklasserna kommer att användas och att detta inte kommer att gynna vare sig klimat- eller miljöinriktningen.

Det är också oklart om den nya definitionen av utsläppsklass kommer att innebära andra problem. Det kommer till exempel att rubba den teknikneutralitet som i övrigt eftersträvas i systemet. Gränsdragningen mellan olika elhybrider kan i dagsläget skapa förvirring. Förslaget kan både öka krånglet och hämma den tekniska utvecklingen.

Vi socialdemokrater anser att styrmedel är viktiga. Men de styrmedlen måste utformas så att de i så stor utsträckning som möjligt är teknikneutrala. Då vi inte vet hur fordon och bränslen kommer att se ut i framtiden är det, tycker jag, viktigt att vi i Sveriges riksdag i så stor utsträckning som möjligt försöker skapa regelverk som är teknikneutrala och inte på något sätt pekar ut det ena eller det andra teknikalternativet. Vi kan ju inte sja om framtiden. Utgångspunkten måste i stället vara att styrmedlen ska utformas så att största miljöstyrande effekt uppnås.

Herr talman! Detta förslag är precis som många andra ett sätt att försöka minska oljeberoendet i Sverige och världen. Det är behjärtansvärt.

Vi socialdemokrater hade tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet ett annat förslag inför den här mandatperioden. Hade vi fått makten hade vi föreslagit att ett stödsystem för nya bilar med låga utsläpp skulle utredas tillsammans med fordonsindustrin, för att på så sätt nå en så bra avvägning som möjligt.

En modell som vi särskilt ville pröva är att införa en nybilsskatt och nybilsbonus, som gynnar fordon med mindre miljöbelastning och beskattar fordon som är större och därigenom påverkar miljön mer. Tillsammans med stöd och satsningar för förnybart bränsle skulle ett sådant system, tror vi, få stor påverkan på klimatet, och framför allt skulle vi se en förändring av den svenska bilparken. Bilar som drar mindre bränsle skulle gynnas i och med att oljepriserna stiger och klimatkostnaderna ökar.

Systemet skulle också ge utrymme för bilfabrikanterna att introducera ny teknik och därmed åstadkomma fordon som drar mindre bränsle, och vi skulle framöver kunna exportera innovationerna till andra delar av världen. I det läget kommer säkerligen elbilen, som regeringen lyfter fram, och andra bilar med mycket låga utsläpp att gynnas av även vårt förslag, men det skulle vara mer teknikneutralt än genom regeringens förslag.

Vi socialdemokrater anser att det förslag som regeringen har lagt fram skapar en otydlighet. Det hade varit bättre om man hade sett över förslaget och kanske i samråd med fordonsindustrin landat i ett förslag

som var teknikneutralt och som satte de climateffekter som vi vill uppnå i centrum.

Vi föreslår därför att regeringen snarast återkommer med ett klimat- och kostnadseffektivt samt teknikneutralt förslag om vilka regler som ska gälla för att få nedsatt förmånsvärde eller andra rabatter eller på andra sätt åstadkomma de utsläppsminskningar som behövs.

Det är vårt förslag.

Anf. 2 CHRISTER AKEJ (M):

Herr talman! Riksdagen har i detta ärende att ta ställning till ett betänkande som behandlar dels en proposition från regeringen om avgasrening och drivmedel, dels en följdmotion från Miljöpartiet med två yrkanden.

I propositionen föreslås att två nya lagar, avgasreninglagen och drivmedelslagen, ska ersätta den nuvarande lagen om motorfordons avgasrening och motorbränslen. En uppdelning av regelverket för dessa två områden i två separata lagar anses vara mest logiskt och ge en bättre överblick, detta mot bakgrund av att EU-regelverket hela tiden utvecklas och bestämmelserna blir mer komplicerade och ändringarna i avgasreglerna görs oberoende av ändringar i bränslereglerna.

I den nya avgasreninglagen sker den anpassning till gällande rätt som behövs på grund av EU-förordningar inom avgasområdet. I den nya drivmedelslagen genomförs ändringar utifrån det så kallade bränslekvalitetsdirektivet. Ändringarna innebär att det införs krav på redovisning av drivmedelsutsläpp av växthusgaser och krav på drivmedelsleverantörer att minska sina utsläpp av växthusgaser.

Utsläpp av avgaser och andra föroreningar från bilar av nyare typ regleras inom EU av förordning. Det har ända sedan 70-talet inom EU funnits krav på utsläpp av avgaser och andra föroreningar. År 1993 skärptes kraven och det infördes krav på katalysatorer i bensindrivna bilar. Ett EU-typgodkännande som avser avgasgodkännande innehåller numera inte bara krav på uppfylld avgaskravnivå vid körning utan även krav på system för omborrdiagnos, avgasreningens hållbarhet, avdunstningsutsläpp, emissionsprov vid kall temperatur, mätning av bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp samt skyldighet för tillverkare att tillhandahålla information om reparation och underhåll. Krav på utsläpp av avgaser och andra föroreningar infördes inom EU 1999 även för motorcyklar och mopeder. Där pågår nu en diskussion om att utöka lagstiftningen till att omfatta fler faktorer, liksom för bilar.

Inom EU antogs koldioxidförordningen 2009. Det innebär att det ställs krav på tillverkarna avseende koldioxidutsläpp.

Herr talman! Det är bränslekvalitetsdirektivet som i huvudsak är styrande för bränslen avsedda för motorfordon. En genomgripande förändring skedde 2009 vad avser specifikation för bensin, diesel och gasoljor. Då infördes också ett system för hur växthusgasutsläpp ska övervakas och minskas. En viktig nyhet är att det införs krav på tillverkare av drivmedel att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser som deras produkter orsakar. En annan nyhet är att det införs möjlighet att blanda in dubbelt så mycket etanol i bensin jämfört med tidigare. Nu höjdes maxgränsen till 10 procent, något som Sverige länge kämpat för.

Bränslekvalitetsdirektivet omfattar nu också bränslen avsedda för mobila maskiner, jordbruks- och skogstraktorer och fritidsbåtar till havs.

De svenska bestämmelserna om avgasrening finns i lagen om motorfordons avgasrening och motorbränslen. I lagen finns bestämmelser om motorfordons avgasrening och miljöklassning av bilar. Förordningen reglerar de tekniska krav som motorfordon ska uppfylla för att bli typgodkända för användning.

EU-regler om motorbränslen finns i Sverige i lagen om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Det finns också en förordning om svavelhaltigt bränsle, alltså hur mycket svavel bränslen får innehålla, och detta inte enbart för bränslen avsedda för motorfordon.

Lagstiftningen syftar till att säkerställa att det bränsle som finns på marknaden för drift av fordon inte ska orsaka skada på miljön eller äventyra människors hälsa då det förbränns i motorn eller på annat sätt läcker ut eller avdunstar. Ursprungligen innehöll lagstiftningen specifikationer för enbart bensin och diesel. Denna har nu utökats till att även omfatta alternativa motorbränslen, till exempel etanol 85. Förordningen innehåller också bestämmelser om blyhalt i bränsle för luftfartyg.

Herr talman! Enligt propositionen föreslås ändring så att indelningen i miljöklasser för fordon ändras och att det i stället benämns utsläppsklasser, detta i enlighet med de europeiska avgaskravnivåer som motsvarar till exempel Euro 5 och Euro 6. Bilar som indelats enligt äldre bestämmelser påverkas inte men får klassas enligt de nya bestämmelserna. Det införs också en ny utsläppsklass, laddhybrid, för hybridbilar med möjlighet till extern laddning av elektrisk energi.

I den nya avgasreninglagen införs bestämmelser som är nya i förhållande till nuvarande lagstiftning. Den ena anger att ett typgodkännande som ges upphör att gälla då tillverkningen av fordonstypen slutgiltigt upphör eller giltighetstiden går ut till följd av en särskild begränsning. Den andra anger att för tillsyn i fråga om avgasrening ska den som saluför fordon, motorer, fordonsdelar etcetera på begäran av tillsynsmyndighet lämna tillträde till fordon, utrustning och slutna utrymmen i fordonen och dessutom till lokaler och anslutande områden där fordonen eller fordonsutrustningen finns. Man är också skyldig att lämna de upplysningar som efterfrågas och tillhandahålla erforderliga handlingar, varu- prover och liknande.

Herr talman! Regeringen redovisar i sin budgetproposition att Sverige år 2030 ska ha en fossilfri fordonsflotta. Transportsektorn svarar i dag för en tredjedel av de totala utsläppen. I snabb takt ställs nu bilparken om. En viktig miljöuppgift för regeringen är att påskynda denna omställning. Det krävs för detta ytterligare stimulanser och ekonomiska styrmedel. Styrmedel som sätter pris på utsläppen utgör grunden för arbetet. Definitionen av miljöbil måste skärpas, och här pågår ett arbete inom Regeringskansliet.

Det är också viktigt med ytterligare teknikutveckling och att det erbjuds fler tankställen för förnybara drivmedel. Det behövs stöd till energiforskning för att utveckla nästa generations teknik. Satsningar pågår för nästa generations biodrivmedel. Bindande utsläppskrav för personbilar träder i kraft 2012 och styr mot energieffektiva bilar. Utvecklingen av elhybrider är ett bra exempel. Ett nationellt demonstrationsprogram för

Prot. 2010/11:74
17 mars

*Nya lagar om
avgasrening och
drivmedel*

elbilar och laddhybrider genomförs. Laddinfrastrukturen ses över i hela landet. Konsumenten ska stimuleras att välja miljöalternativ.

Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för miljöfordon fortsätter. Regeringen har också givit uppdrag till Transportstyrelsen och Trafikverket att ta fram förslag till utformning av en supermiljöbilspremie. Den skulle ge bilköparen en rabatt på 40 000 kronor vid köp av en godkänd miljöbil.

Regeringen föreslår vidare att de som är drivmedelsleverantörer och är skyldiga att betala punktskatt också ska redovisa de växthusgasutsläpp som drivmedlen medför under hela sin livscykel. De ska också vidta åtgärder som minskar växthusgasutsläppen med minst 6 procent.

Systemet med miljöklasser bör bibehållas för drivmedel. Drivmedelsleverantörer är skyldiga att se till att de som tillverkar och för in motorer och motordelar får information om förekomst av felaktiga drivmedel på marknaden. På samma sätt som beträffande utsläpp har tillsynsmyndigheten rätt att få tillgång till upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Herr talman! Beträffande E85 gäller att det nominellt ska innehålla 85 procent etanol och 15 procent bensen. Här följer Sverige den överenskommelse som finns inom EU. Motorer har dock svårt att vintertid kunna starta med så hög halt etanol. Förutom startproblemen sker då höga utsläpp av kolväten och kväveoxider. Bilen klarar helt enkelt inte avgaskraven vintertid med för höga halter etanol. Därför görs en större inblandning av bensen på vintern. Standarden tillåter därför att etanolhalten kan sänkas till minimum 70 procent. E85 kan således innehålla 70–85 procent etanol.

För att minska problemen med övergången från vinter till sommar är etanolhalten i sommarkvaliteten minst 75 procent. Etanoldelen är dock skattebefriad, vilket gör att det finns incitament från tillverkarna att hålla halten etanol så hög som möjligt. Det finns därför uppgifter om att etanolhalten sommartid hålls på just 85 procent. Det synes dock olyckligt, ja, rent av olämpligt, att lagstifta om att halten etanol sommartid ska vara lägst 85 procent.

Vi har här en balansgång mellan att ha ett bränsle som gör att bilen startar och inte släpper ut miljöfarliga ämnen och att ur miljösynpunkt hålla etanolhalten så hög som möjligt. Men då det finns skattemässiga drivkrafter som stimulerar tillverkarna att maximera inblandningen av etanol är jag övertygad om att så också sker.

Slutligen, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i sin helhet.

(Applåder)

Anf. 3 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! För formens skull vill jag börja med att yrka bifall till reservation nr 1 som handlar om vikten av teknikneutralitet och kostnadseffektivitet i bilpolitiken. Det blir ofta bättre om man försöker ha stabila förutsättningar där koldioxidutsläppen belastas med sina fulla samhällsekonomiska kostnader, vilket ger drivkrafter för branschen att själv ta fram bättre och mer klimatsmarta lösningar, i stället för att vi politiker hoppar in här och där och subventionerar det som just för tillfället är på modet.

Det jag främst tänkte prata om i dag handlar däremot om en fråga där det här utskottet är helt enigt. Det handlar om skattereglerna för diesel. I Sverige används i princip bara diesel av miljöklass 1. Den så kallade Europadieseln, som används i andra europeiska länder, tillhör miljöklass 3, och den har högre skatt. Anledningen är att Europadieseln har högre utsläpp av polycykliska aromatiska kolväten och partiklar, vilket ökar risken för cancer, luftvägsbesvär samt hjärt-, kärl- och lungsjukdomar. Särskilt personer som redan har besvär från hjärta, kärl och lungor är utsatta, liksom barn och äldre.

I nyare bilar med partikelfilter och avancerad avgasrening är det inte så stor skillnad mellan de här två dieselsorterna, men fortfarande är det många fordon som saknar tillräcklig rening. Det gäller särskilt tunga fordon och mobila maskiner. Transportstyrelsen bedömer att tre fjärdedelar av den diesel som används i Sverige används i fordon som har otillräcklig rening.

Att ställa om fordonsparken tar tid. Man räknar med att det lär dröja till 2020 innan alla personbilar har tillräcklig rening. Därför avråder Transportstyrelsen med stöd av bland andra Naturvårdsverket och Gröna bilister från att likställa de här två dieselsorterna skattemässigt. Det ställer sig också ett enigt miljö- och jordbruksutskottet bakom.

Nu sitter inte jag i miljö- och jordbruksutskottet utan i skatteutskottet, och där driver de borgerliga partierna en annan linje. Där vill man i stället minska och kanske rentav ta bort den här skatteskillnaden, vilket med den fordonsparken vi har i Sverige i dag skulle innebära större hälsoproblem.

Förra veckan röstade vi om det här i kammaren. Då röstade samtliga borgerliga ledamöter, alltså även ni i miljö- och jordbruksutskottet, för att satsa på mer smutsig diesel. Min fundering är därför lite grann vad som händer nu. Har ni ändrat er sedan förra veckan, och har ni i så fall era kolleger i skatteutskottet med er?

Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Även jag sitter i skatteutskottet, och vill därför till kammarens protokoll med anledning av Helena Leanders anförande få framföra att det yrkande som vi från Alliansens sida stod bakom inte alls hade den innebörden som Helena Leander säger. Det var i stället en uppmaning till regeringen att se över om de sakliga grunderna fortfarande föreligger för att ha denna skatteskillnad mellan miljöklass 1 och miljöklass 3.

Vi har inte sagt att man skulle ta bort den här skatten eller sänka den. Vi har bara sagt att nu är det en sådan utveckling på till exempel motorsidan att det spelar väldigt stor roll vilka motorer man har, och därför bör regeringen se över om skatteskillnaden är motiverad eller inte. Det är exakt vad vi har sagt – ingenting annat.

Anf. 5 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Förlåt, nu känner jag att vi i skatteutskottet kidnappar er debatt lite grann bara för att vi ska ha debatt efteråt.

Jag ska ändå bara säga till Gunnar Andrén att grunden för den proposition som vi nu debatterar från miljö- och jordbruksutskottet ju är en utredning från Transportstyrelsen som just gjort det som skatteutskottets

borgerliga ledamöter efterfrågar: De har alltså tittat på den här skillnaden, om det finns någon saklig grund för den och kommit fram till att det finns en saklig grund för att behålla skatteskillnaden.

Varför vill då den borgerliga majoriteten i skatteutskottet göra en ny utredning när man precis har gjort en?

Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Vi anser att det är regeringen som ska göra den här utvärderingen, och nu skickar vi över allt material till den. Men vi har inte tagit ställning för eller emot hur stor den här skatteskillnaden ska vara eller om den ska försvinna eller inte. Vi i skatteutskottet är väldigt duktiga på att fastställa skattesatser, men själva grunderna för det är vi ibland inte lika bra på. Det är säkert miljö- och jordbruksutskottet bättre på.

Vi sysslar bara med att fastställa skattesatserna som sådana, men vi behöver ett bra underlag från andra. I detta fall har vi önskat få det från regeringen, som har andra resurser än skatteutskottet att göra sådana utredningar.

Anf. 7 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Det låter tryggt att Gunnar Andrén har större förtroende för att miljö- och jordbruksutskottet kan bedöma sakskalet i den här frågan, för miljö- och jordbruksutskottet har ju kommit fram till att man inte ska ta bort den här skatteskillnaden. Med detta är jag alltså nöjd.

Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag har sagt allt jag har att säga från skatteutskottets synvinkel i den här frågan och har inget mer att tillägga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

7 § Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU22
Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.

Anf. 9 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Ett motionsbetänkande om företags kapitalbeskattning och fastighetsbeskattning kan utan tvekan ligga till grund för en diskussion och debatt också om den andra sidan av skatten, alltså vad man får för skatterna, om deras betydelse för välfärden, för skolan och för vården – om samhällets förmåga att ge medborgarna välfärdstjänster på lika villkor utan att snegla på den enskildes privata betalningsförmåga.

Motionerna kan också föranleda en debatt om fördelningspolitiken, om de ökade klyftorna, om de stora skattesänkningarna som de bäst ställda i vårt land har fått och som har betalats av dem som har det mindre bra, en utveckling som driver isär Sverige.

Motionerna kan också ligga till grund för en diskussion om skattepolitikens principer, om behovet av långsiktighet, neutralitet och likformighet. Allt det där är väldigt viktigt och förtjänar många och långa debatter.

Men omröstningen om det här betänkandet i eftermiddag eller kanske i nästa vecka, om man får tro hur kammarens program ser ut för dagen, kommer inte att handla så mycket om de stora frågorna.

I stället är det ett par punkter där riksdagen har en möjlighet att visa lite handlingskraft. Även om vi socialdemokrater givetvis står bakom alla våra reservationer i det här betänkandet vill jag yrka bifall bara till reservation 4 och 5. Jag tänkte i första hand tala om det som tas upp i reservation 4, nämligen tonnageskatten.

När det gäller tonnageskatten kan riksdagen – återigen, får man väl säga – skicka en ordentlig signal till regeringen om att det är hög tid att lägga fram ett förslag om tonnageskatt, något som flera motioner har tagit upp och som branschen också längtar efter.

Herr talman! Sverige är och har varit en framstående sjöfartsnation under lång tid. Vi hade vår topp på 1970-talet, och sedan gick det lite utför. Men sedan början av 2000-talet har vi kunnat se en väldigt positiv utveckling för svensk rederinäring. Det hängde samman med det sjöfartsstöd som den tidigare socialdemokratiska regeringen införde för ungefär tio år sedan. Det ledde till en inflaggning i de svenska registren och till att svenska rederier beställde fler båtar helt enkelt, nya fartyg. Man fick ny framtidstro.

Så är det inte längre. Svensk sjöfart har inte konkurrensneutrala villkor med omvärlden, trots att det är något som regeringen och riksdagen vid ett flertal tillfällen har sagt att man ska ha. Det är inte så konstigt att man har sagt det, för sjöfarten spelar en viktig roll. Det svenska sjöfartsklustret omfattar ett par hundra tusen arbetstillfällen, och 90 procent av den svenska exporten och importen går på sjön. Ett stort svenskt sjöfartskunnande är dessutom väldigt viktigt när det gäller både sjösäkerhetsfrågor och miljöfrågor.

Utan en egen näring som ser till att vi har kunskap på detta område kommer vi att ställas utanför i det internationella arbetet. Därmed begränsas våra möjligheter att vara med och påverka utvecklingen för ett av de globalt sett viktigaste transportslagen.

I dag kräver konkurrenskraftiga villkor med våra närmaste konkurrentländer ett svenskt tonnageskattesystem. Alla andra länder i EU med sjöfart har övergått till ett sådant system men inte Sverige. Det innebär att den svenska sjöfarten inte har konkurrenskraftiga villkor, och följden är en ganska omfattande utflaggning av svenskt tonnage. Redarna halar helt enkelt den svenska flaggan.

Frågan är nu bara varför Sverige skiljer ut sig bland andra europeiska sjöfartsnationer. En enig riksdag beställde 2003–2004 en utredning om att införa tonnageskatt. Den var färdig för mer än fem år sedan. Den har remissbehandlats, och sedan dess ligger frågan på finansministerns bord. Där har den legat väldigt stilla och fast, år efter år. I interpellationsdebatt efter interpellationsdebatt, som svar på fråga efter fråga upprepar finansministern i princip alltid samma sak. I korthet går det ut på att frågan bereds inom Regeringskansliet.

De senaste åren har han också i ett ganska högt tonläge lagt till en förklaring till varför rederinäringen nog egentligen inte har gjort sig förtjänt av en tonnagesbaserad skatt. Det är i alla fall min tolkning av det han säger och skriver. Att riksdagen 2007 beslutade att regeringen ska återkomma med en tonnageskatt, dessutom utan dröjsmål, tycks han inte ta särskilt allvarligt på.

Herr talman! Snart är den enda återstående slutsatsen av Anders Borgs agerande att han faktiskt inte vill eller tänker införa någon tonnageskatt. Den enda slutsats man kan dra av hur frågan behandlas av skatteutskottets majoritet är att de borgerliga ledamöterna ser till att försöka hålla ytterligare tillkännagivanden borta från finansministern så att han i lugn och ro kan fortsätta att göra ingenting.

Det väcker onekligen frågan hur borgerligheten ser på svensk rederinäring, men också hur man ser på de tiotusentals jobb som näringen genererar både till sjöss och i land.

Frågan kan förstås också utsträckas till varför det femte partiet som utgör majoritet i skatteutskottet, nämligen Sverigedemokraterna, ställer upp på den borgerliga utflaggningspolitiken. Jag hoppas att David Lång kan klargöra det i sitt anförande.

Herr talman! I Regeringskansliet händer det alltså just ingenting i frågan, trots att åren går. I riksdagen röstar de borgerliga av allt att döma, med stöd av Sverigedemokraterna, ned frågan så att Anders Borg får fortsätta att ha lugn och ro. Men utåt, i medierna, försöker borgerliga företrädare hävda någonting helt annat. I artikel efter artikel bedyrar man sitt engagemang för sjöfarten och sitt stöd för en tonnageskatt. Det blir många spaltmeter när man lägger ihop det.

Jag ska inte trötta kammaren med att räkna upp den långa rad av ledamöter som i medierna har hävdat att de är tillskyndare av ett tonnageskattesystem men som av allt att döma tänker rösta emot reservation 4 när omröstningen så småningom kommer att ske här i riksdagen. Efter fem år av förhalning och fördröjning väcker det här inte stor respekt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 4 och reservation 5.
(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.32 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.45, då statsminister Fredrik Reinfeldt (M) skulle lämna information från regeringen om Europeiska rådets extrainsatta möte den 11 mars.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.45.

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman och ärade ledamöter! Europeiska rådet träffades den 11 mars vid ett extraordinärt möte under ledning av den valde ordföranden Herman Van Rompuy. Syftet var att diskutera situationen i Libyen och i EU:s södra grannskap och ange den politiska inriktningen för EU:s fortsatta politik.

Herr talman! EU:s sydliga grannländer genomgår mycket omvälvande förändringar. Människors längtan efter frihet och demokrati har banat väg för regimskiften som ingen trodde var möjliga om vi tänker bara ett par månader tillbaka. Men denna utveckling är samtidigt inte säkrad. Informationen om läget i Libyen är mycket oroande. Khaddafis regimtrogna trupper verkar nu slå tillbaka och vinna terräng mot oppositionens motståndstyrkor. Oproportionerlig användning av våld mot civila fortsätter, liksom förtryck och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter.

Vid Europeiska rådets möte i fredags enades vi om att stödja alla steg som kan tas i regionen mot en demokratisk omdaning, tillväxt och välstånd för länderna i regionen. När det gäller Tunisien uttalades beredskap att i samråd med de tunisiska myndigheterna stödja förberedelserna av de val som är tänkta att äga rum den 24 juli, dessutom att hjälpa tunisierna att möta de ekonomiska och sociala utmaningar som landet nu står inför.

På samma sätt uttalade Europeiska rådet sitt stöd för övergången till demokrati i Egypten och uppmanade myndigheterna att stå fast vid sitt åtagande för politiska reformer, inklusive ett upphävande av undantagstillståndet. En dialog har inletts med den nya egyptiska regeringen för att utvärdera på vilket sätt EU kan bistå i denna process.

Herr talman! Diskussionen på toppmötet kretsade till stor del runt den mycket oroande situationen i Libyen. Europeiska rådet fördömde allt våld och brutalt förtryck som den libyska regimen utövar mot civila, inklusive de grova brotten mot mänskliga rättigheter. Det uttalades en beredskap att undersöka alla nödvändiga alternativ för att skydda civilbefolkningen, förutsatt att det finns ett påvisbart behov, en klar rättslig grund och stöd i regionen. Likaså efterlyses ett toppmöte mellan Arabförbundet, Afrikanska unionen och EU för att gemensamt diskutera situationen.

Europeiska rådet riktade också en tydlig uppmaning till överste Khaddafi att lämna ifrån sig makten. Hans regim anses ha förlorat all legitimitet och inte längre vara en relevant samtalspartner i Europeiska unionen. Det fanns beredskap att införa ytterligare sanktioner mot regimens företrädare, utöver de sanktioner som redan har införts, alltmedan det nationella övergångsrådet i Benghazi välkomnades som en politisk samtalspart för EU.

På toppmötet fördes också en diskussion om behovet av en eventuell så kallad flygförbudszon över Libyen. Det konstaterades emellertid att detta var en fråga för andra forum att ta ställning till, främst FN, eftersom det bland annat krävs en säkerhetsrådsresolution för att legitimera en sådan aktion.

Herr talman! Den humanitära situationen i Libyen och vid landets gränser är svår. Europeiska rådet uttalade därför sin beredskap att stödja de humanitära organisationerna och uppmanade alla parter i Libyen att ge dem tillträde till alla områden där hjälp behövs. Det fanns också beredskap inom EU att ge det stöd som krävs för att hantera migrationsströmmarna, inklusive åtgärder för att underlätta migranters återvändande till sina ursprungsländer.

Europeiska rådet enades om att på medellång sikt utveckla ett partnerskap för demokrati, politiskt samarbete, ekonomisk integration och en utökad tillgång till EU:s marknad med länderna i regionen. Kommissionen uppmanades bland annat att lägga fram förslag på hur handeln och de utländska direktinvesteringarna i regionen kan öka. Vikten av handel och ökat tillträde till EU:s marknad var också något som jag särskilt framhöll under mitt inlägg på mötet.

Dessutom var vi från svensk sida angelägna om att EU riktade en särskild uppmaning till övriga regioner att återuppta fredsprocessen i Mellanöstern, något som kom att återspeglas i deklarationen från mötet.

Herr talman! Den politiska utvecklingen framför allt i Libyen fortsätter att gå i en negativ riktning som ger anledning till fortsatt oro och engagemang från EU:s sida. Vi måste fortsatt följa utvecklingen noga för att ge vårt stöd åt en fredlig och demokratisk framtid för länderna i regionen. Utrikesministern kommer att företräda regeringen i den särskilda debatt om Libyen som äger rum senare i eftermiddag här i kammaren. Frågan kommer också att diskuteras av EU:s utrikesministrar nu på måndag.

Därmed är jag redo, herr talman, att ta del av ledamöternas synpunkter och frågor.

Anf. 11 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Statsministern! När jag på kvällen för revolutionen på Tahrirtorget i Egypten lyssnade till människornas jubel, till deras längtan efter demokrati som tagit ett stort steg framåt, fanns det också bland människorna på torget en stor besvikelse över att de europeiska regeringarna, inklusive den svenska, inte hade funnits där till deras stöd. Jag har välkomnat att regeringen nu vill häva det 30 år gamla undantagstillståndet, men jag hade också förväntat mig mer. Jag välkomnar att man nu successivt ställer sig bakom EU:s ståndpunkter.

Men vi har en akut fråga, och det är situationen i Libyen. Min konkreta fråga är: Har regeringen ställt sig bakom och drivit på för ett flyg-zonsförbud över Libyen? Många individuella stater inom EU är medlemmar i Nato, och det kan vara en av dem som utför en sådan här aktion. Men de är också medlemmar i FN. Jag förstår att man har fört den här typen av samtal och inte stängt dörren helt. Vad är regeringens ståndpunkt, statsministern?

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är inte så att alla EU:s 27 regeringar har haft samma relation till det som skedde i Egypten. Sverige har sedan länge ett förankrat arbete kring mänskliga rättigheter och visst varit noga med att under olika regeringskonstellationer höja sin röst för en annan utveckling just i Egypten.

Låt mig säga att jag i diskussionen om flygförbudszon vid mötet i fredags markerade att det mer hör hemma att dimensioneras inom Nato och baseras på en säkerhetsresolution i FN. Det är inte ett beslut som ska tas eller administreras av Europeiska unionen, enligt regeringens uppfattning.

Jag skulle dessutom ifrågasätta om en flygförbudszon åstadkommer det som världen förmodligen vill se, nämligen en militär kapacitet som möjliggör att slå tillbaka överste Khadaffis trupper som nu rycker fram i Libyen. Jag har också noterat att USA och en del andra länder just därför uttrycker tvivel mot själva det militära tillvägagångssättet att tala om flygförbudszon och har talat om eventuellt andra åtgärder.

Vår uppfattning är att EU ska hållas strikt till humanitärt stöd, hjälp och insatser av en omfattning som både FN och EU kan ta ansvar för. Eventuella insatser som görs av militär måste grundas i stöd i regionen och i enhälliga beslut i FN:s säkerhetsråd innan de eventuellt kan effektueras. Och då kommer det förmodligen att ske med annan militär grund än en flygförbudszon.

Anf. 13 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Jag känner att jag fortfarande inte har fått något klart besked. Vi har också hört uttalanden från utrikesministern om att det här kan vara en kostnadsfråga. Då måste man väl säga att Sverige är ett förhållandevis välbeställt land, där kostnaden för ett stöd och en insats för att stoppa kanske ytterst ett folkmord och stora mänskliga lidanden inte får vara det som står i vägen för oss.

När det gäller generella insatser vill vi från Socialdemokraterna också växla över och ta sikte i dels väl dokumenterade behov, dels rättigheter, till exempel kvinnors rättigheter som människor. Det gäller rättigheten att finnas med i det demokratiska arbetet och att kunna bygga upp sina länder, bland annat genom folkrörelsebistånd. Där vill vi se att regeringen och vi kan samverka för att på bästa sätt stödja det människorna själva vill i Nordafrika, att utveckla sina länder i demokratisk riktning.

Men vi har en akut situation i Libyen som naturligtvis också påverkar de omgivande länderna. Jag vill ha ett svar: Ja eller nej till flygförbudszon?

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Nu nämnde jag just andra typer av insatser. Socialdemokratins position är kanske lite oväntad. Det är många länder i världen som nu överväger hur framkomligt och möjligt det skulle kunna vara att inrätta en flygförbudszon. Det finns invändningar av det slaget i USA. Tyskland, Kina och Ryssland har bland annat uttryckt stort tvivel. Men inte de svenska Socialdemokraterna – här är viljan till strid stor. Och här ska tydligen också svenska skattepengar användas för detta.

Det är jag inte redo att ställa mig bakom. Jag tycker att det är mer ansvarsfullt att stå upp för vad jag har uppfattat ofta varit den svenska linjen, att inte ropa till strid utan stöd i FN:s säkerhetsråd, att inte ropa till strid utan stöd i regionen, att inte ropa till strid utan att först militärt ha analyserat vad som i så fall krävs för att åstadkomma det som jag antar är syftet, nämligen att trycka tillbaka överste Khadaffis framryckning i Libyen. De militära experter som har analyserat detta nämner att det

förmodligen är andra åtgärder än den flygförbudszon som den socialdemokratiska riksdagsgruppen nu efterfrågar.

Anf. 15 SUSANNA HABY (M):

Herr talman! Man förstår att det är en väldigt komplex situation framför allt i Libyen men i hela Nordafrika. De olika länderna har olika situationer och förutsättningar för att kunna gå vidare i den demokratiska processen, och man får hitta lösningar på både kort och lång sikt.

Jag har två frågor, och den första är mer på kort sikt. Jag undrar när i tid man kan hoppas på att det blir ett möte mellan Arabförbundet, Afrikanska unionen och EU för att söka och kanske hitta en lösning.

Jag undrar lite mer på lång sikt hur man kan arbeta i EU med handel. Nordafrika är en väldigt stor marknad, och vi borde kunna använda oss av den för att hjälpa människorna i Nordafrika att själva bestämma över sina liv och få i gång sin handel och investeringar.

Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det är helt rätt att det måste ses som individuella utvecklingsprocesser i de olika nordafrikanska länder vi nu diskuterar. Vi kunde till exempel – jag antar att Jonas Sjöstedt kommer att återkomma till det – få in skrivningar om att undantagstillståndet ska hävas i Egypten.

Här finns diskussioner om att liberalisera handeln med Nordafrika, vilket är inte minst viktigt när det gäller jordbruksprodukter, som är oerhört viktiga för livsföringen och för ekonomin i dessa länder. Här finns också en partnerskapsprincip där vi säger more for more, eller mer för mer. Ju mer i reformer som för i demokratisk riktning, desto mer är EU berett att bistå med resurser och hjälp av olika slag. Det är en sorts morötter för att arbeta.

Det kommer säkert allra först och tydligast att gälla läget i Egypten och Tunisien men bör rimligen kunna vara en god princip även för andra länder, eftersom det är väldigt olika signaler i olika delar av Nordafrika och övriga arabvärlden just nu.

Anf. 17 SUSANNA HABY (M):

Herr talman! Jag får tacka statsministern för svaret. Jag tänkte också höra om statsministern kan utveckla det som står i papperet om ett utbyte av studenter och unga människor.

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Ja, detta är enormt viktigt i den region som demografiskt har en struktur där tonåringar och mycket unga människor befinner sig i majoritet i befolkningen. Det är mycket unga befolkningar som växer mycket snabbt. Därför är det naturligtvis särskilt viktigt, givet att det fortsatt är en stor andel som är analfabeter och mycket fattiga i dessa länder, att det sker ett studentutbyte och en uppmuntran till utbildning och förkovran för att grunda en annan utveckling.

Bara för att nämna ett annat område, som inte är staters samverkan men som också är viktigt: att möjliggöra att lära sig och se på andra hur man bygger partiväsen. Hur bygger man upp politiska partier i länder

som över huvud taget inte har haft den traditionen? Jag har hört att den turkiska valrörelsen nu ska följas av till och med över tusen olika representanter från nordafrikanska länder just för att se hur ett parti bygger en valrörelse och vad som menas med en demokratiskt genomförd valrörelse. Det är ett väl så viktigt inslag, där också EU kan ha stor påverkan, för att bygga den transition, övergång, till demokrati som vi nu vill se.

Anf. 19 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Som statsministern understryker är handel ett viktigt verktyg för att ge människor inte bara engagemanget och viljan att kräva demokrati och skicka diktatorer på flykten utan också verktygen för att göra det.

Samtidigt som det finns en viktig handel mellan människor måste man också se att det kan finnas en handel som möjliggör förtrycket och fyller autokraternas skattekistor. Vi vet att svenska vapen används i konflikten i Libyen. Det var länge sedan vi hade en direkthandel med vapen med Libyen, så en slutsats vi kan dra av det är möjligen att det är svårt att kontrollera vapenhandeln. Vi vet också att Sverige betydligt senare har försökt sälja övervakningsutrustning till Khadaffiregimen.

Fördes det någon diskussion, statsministern, vid mötet om vilka slutsatser för den här typen av handel som man ska dra av utvecklingen i Nordafrika och om vilka ledare av Khadaffisnitt som vi i dag håller om ryggen? Vi vet ju att både EU och Sverige har ett omfattande vapensamarbete med en totalitär diktatur som Saudiarabien.

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vad vi vet nu är – det sade också Gustav Fridolin – att det inte förs någon vapenexport med Libyen. Det är en särskild myndighet i Sverige som ansvarar för beslut i de här ärendena. Det finns också en parlamentarisk insyn i kontrollen av detta, något som är mycket viktigt och har haft ett brett stöd här i riksdagen. Det är riktigt att det möjligen längre tillbaka har funnits sådan handel. Det säger väl en del också om att vi faktiskt har skärpt våra kontroller, alltså att synen på detta har utvecklats över tid när vi talar om en utveckling över 40–50 år i tiden.

Utgångspunkten är att det är folkrättsligt accepterat att autonoma stater har rätt att freda sig på samma sätt som Sverige hävdar denna rätt. För Sverige finns speciella regler som man måste utgå från och som den särskilda myndigheten ISP har att pröva i varje enskilt fall. Det har gett utfallet att den svenska vapenexporten och materiel kring den huvudsakligen går till höginkomsttagarländer i vår närhet. Våldigt begränsade delar av den går till den här regionen. Här får man föra en diskussion, som den här myndigheten gör, baserad på en analys land för land.

Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, autonoma stater har rätt att freda sig. Ingen diktator har dock rätten att använda svenska eller andra vapen mot sin egen befolkning. Där måste vi vara tydliga om vi vill att de ledare som väljs demokratiskt, som ersätter de auktoritära diktaturer som alltför länge har styrt i länder som Libyen, ska se på oss och på Europa som goda vänner och inte som de som förlängde och möjliggjorde förtrycket.

Vilka slutsatser ska vi dra för vapenhandeln från europeiskt perspektiv och från svenskt perspektiv av de händelser som nu utspelar sig? Än en gång avslöjar de att verklig stabilitet uppnår man när människor har makt över sitt eget liv och makt över sitt eget land, inte genom att hålla förmodat stabila auktoritära ledare om ryggen.

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Låt oss vara överens om att verklig stabilitet bara kan infinna sig i en verkande demokrati över tid med folklig kontroll och folkvalda ledare. I den meningen är diktaturen alltid önskad och hårt kritiserad. Den som någon gång varit inom FN-systemet vet dock att vår värld är beskaffad på det sättet att vi har väldigt många diktaturer. På detta har vi naturligtvis synpunkter.

Om Gustav Fridolin vill göra den poängen har det under efterkrigstiden varit rätt uppenbart att det som först är en vän sedan kan vara en fiende. Ibland är det här rätt komplicerat. Det handlar inte bara om vapen, vill jag påpeka. Det handlar ibland om att den som går i strid har varit tränad av olika europeiska länder i olika sammanhang. Det finns förgreningar historiskt. Här finns kopplingar till kolonialvälde och också krigserfarenheter under 1900-talet. Allt detta finns med som en bakgrund till att det ser ut som det gör.

Vår slutsats är att demokrati står över alla andra styrelseskick, att det finns väldigt strikta regler för svensk vapenhandel och att det, visst, naturligtvis finns anledning till eftertanke – det har också nämnts vid flera tillfällen – kring hur olika länder i Europa har agerat när det gäller Nordafrika. Viktigt just nu är dock att dessa folk reser sig och naturligtvis också vill ta ansvar för sin egen utveckling, att de får fatta sina beslut och att vi visar att vi respekterar det.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Utvecklingen skiftar från timme till timme. Det är lätt att ställa frågor och ställa krav, men verkligheten är ganska komplicerad att hantera.

En rubrik i en morgontidning var att Benghazi står inför sitt fall. Man vågar ju knappt tänka tanken vad som händer med dem som blir kvar i Benghazi när Khadaffis styrkor rycker in.

Då är min fråga till statsministern, och jag inser att den inte är så lätt att svara på: Diskuterades vid toppmötet EU:s agerande i en sådan här akut flyktingsituation? Kan man mot bakgrund av inlägg och diskussioner vid toppmötet säga något om vad EU kan och vill göra i den akuta flyktingsituation som vi dess värre kanske står inför?

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Ja, det diskuterades möjliga utvecklingsscenarier. Precis som Carl B Hamilton påpekar var detta en diskussion i fredags. Det är nu ett nytt och försämrat läge i dag.

Vi ska notera att det fortsatt är huvudsakligen migranter i Libyen, alltså gästarbetare i mycket stora tal, över en kvarts miljon, som har sökt sig till sina respektive hemländer. Det vill säga att det huvudsakligen är rörelser som sker i Afrika, ut ur Libyen och in i andra afrikanska stater. Det är än så länge inga stora flyktingströmmar.

Naturligtvis vill framför allt våra vänner i södra Europa gärna se diskussioner om solidaritet, möjligheter att fördela en eventuell ansamling av människor över flera europeiska länder. Här finns särskilda direktiv som antogs under sena 90-talet för att möta en sådan här massflyktsituation, så EU har i den delen en sorts beredskap. Där är vi inte ännu, och vi vet inte om vi hamnar där. Men det fanns en sådan diskussion, och det finns, som sagt, direktiv och en resursdiskussion om hur detta i så fall ska mötas.

Anf. 25 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr talman! Det finns en viss oro från en del medlemsländer för att det skulle kunna komma en väldigt stor flyktingvåg in över Europa med tanke på vad som händer i Libyen. Det skulle därför vara intressant om statsministern kunde redogöra lite mer exakt för vad man skulle kunna göra om den situationen skulle uppstå, så att inte denna oro besannas.

Det vore bra, tycker jag, om EU:s ambition var att verka för trygghet och god kvalitet i närområdena i första hand, så att människor slipper utsätta sig för långa och farofyllda resor över kontinenten, för det är väldigt stor risk att hamna i händerna på samvetslösa människosmugglare när man är desperat och måste i väg till varje pris. Och det gör inte saken bättre.

Det skulle vara bra att få en liten redogörelse för vad som skulle hända ifall det här scenariot skulle inträffa.

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Som jag indikerade var det en diskussion som försökte utgå från det läge vi nu ser, och det är framför allt en ström av gästarbetare som återvänder till inte minst Egypten men också andra afrikanska stater. Det i sin tur, oavsett vad som sedan sker i Libyen, kommer att utgöra en oerhörd prövning för den libyska ekonomin och samhället då de facto en stor del av arbetskraften har lämnat Libyen. Det är inte minst viktigt för oljeutvinningen.

Vi är inte ännu i ett läge där vi har den här typen av stora flyktingströmmar. Det finns både ett särskilt massflyktsdirektiv och en diskussion om solidaritet länder emellan om det skulle uppstå en sådan flykting-situation. Sverige har också särskilda avtal med UNHCR om så kallade kvotflyktingar som också kan användas om man så önskar för att låta en del av flyktingarna komma ut ur den prekära situation som finns och komma till Sverige. Det vill säga att vi hedrar våra internationellt ingångna avtal. Men jag tycker inte, apropå ordet oro, att vi har anledning att göra något annat än att konstatera var vi är just nu, att vi inte har någon massflyktingssituation. Alla förstår att vi kan komma i ett annat läge. Det finns då instrument och vägar för att möta detta.

Det som huvudsakligen nu sker är som sagt att människor återvänder till sina respektive hemländer från Libyen.

Anf. 27 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Det kan verka som att toppmötet var för inte så länge sedan, men mycket har hänt sedan dess. I skuggan av att hela världens ögon har kommit att riktas mot Japan och katastroferna som har inträffat där har den arabiska våren kommit att

bli till en isande kyla över demokratiörelserna. Den libyska regimen har valt att använda otroliga våldsmedel och fortsätter att göra detta gentemot sin egen befolkning. Vi har också fått rapporter om det som har skett på Gazaremsan, där Hamaspolis har misshandlat demonstranter. Vi har också sett vad kungen av Bahrain håller på med. I skuggan av det som sker i Japan passar man på att agera på ett sätt som absolut inte är acceptabelt.

Någonstans har jag sett samma sak ske tidigare i historien. Efter konflikten i Rwanda och efter Kosovo sade hela världen att detta aldrig mer får ske. Samtidigt ser vi att de diskussioner som förs i FN definitivt inte går i någon handlingsriktning. Signalen från världssamfundet – från EU som tyvärr saknar kapacitet att agera och från FN som är lamslaget – innebär att man riskerar en situation där vi om en vecka inser att vi till världens diktaturer sänder signaler som säger att ju fler du mördar av din egen befolkning desto större är chansen att du får stanna kvar. Den vägen kan vi inte gå.

Fördes det en diskussion på toppmötet om hur EU kan samla sig för att i framtiden möta den typen av utmaningar och ställa större krav på FN att agera så att vi inte vaknar upp med den baksmälla det kan innebära om Khadaffi gör rent hus i Libyen?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi behöver inte gå tillbaka många veckor i tiden för att konstatera att vår syn på arabvärlden var att det var diktaturer som skulle så förbli för den tid vi kunde överblicka. Nu ser vi ut att ha en transmission som skulle kunna leda över till demokrati i Tunisien och i Egypten. Vi noterar – det står också i slutsatserna – att kungen av Marocko meddelar sin ambition att övergå till att bli en konstitutionellt verkande demokrati och att han tänker införa parlamentarism.

Det finns sådana signaler. Det finns också, även om det är oacceptabelt, diktaturer som försöker freda sig från liknande former av folklig resning i andra länder.

Diskussionen fördes så här: EU är inte den militära aktören. Som jag svarade på en tidigare fråga är ju många av EU:s medlemmar också medlemmar av Nato. Dagen innan vi träffades hade de suttit i Nato och diskuterat hur man skulle kunna utforma någon sorts militärt svar. Man kunde inte enas utan bad om att få detta analyserat inom ramen för Nato. Det var en sorts respekt för att EU inte är aktören. EU är aktör för humanitär hjälp, återuppbyggnad, politisk uppbyggnad och allt det andra vi har nämnt, men inte militärt.

Det problem som Fredrick Federley illustrerar är just att om världen säger att sådant här inte får ske måste det finnas militär kapacitet att slå tillbaka. Vi måste ha klart för oss att det är utomordentligt komplicerat och mycket resurskrävande. Det är få i vår värld som har den typen av resurser. Det är svårt att säga att det skulle vara någon annan än USA. USA är naturligtvis mycket utsträckta i sina resurser givet var de just nu befinner sig i världen. Jag tror inte att man ska underskatta att det spelar in. Man behöver bara lyssna på de amerikanska reaktionerna – de är mycket tveksamma till vad som är möjligt i det här fallet.

Anf. 29 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för ett klart och bra svar som jag tycker att vi kan ställa oss bakom. Det är oerhört viktigt att vi hela tiden har ett längre perspektiv än bara vad som sker i dag. Det sker stora förändringar hela tiden.

Samtidigt har ju EU ett ansvar att på flera sätt sända rätt signaler till andra ledare i vår närhet. Vi behöver bara flyga i en dryg timme så befinner vi oss i Europas sista diktatur, Vitryssland. Det kan hända saker i övriga Centralasien. I Sverige har det funnits starka solidaritetsrörelser med Burma och den situation som råder där. Risken är att om man inte är tydlig i agerandena nu – diplomatiskt, humanitärt, demokratiskt och internationellt – för att undvika att den egna befolkningen mördas riskerar vi att vakna upp i en situation där det tas som intäkt från den vitryska regimen och regimen i Burma för att omvärlden inte kommer att agera.

Jag tackar statsministern för svaret.

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Låt oss konstatera att det är en pågående diskussion om vad som är möjligt. Hur kan FN:s säkerhetsråd samla sig? Vad är militärt önskvärt och möjligt?

I EU-formatet diskuterades de sanktioner som följde av att vi fick en enhällig resolution som underbyggde behovet av sanktioner som också infördes av EU:s medlemsstater. De riktar sig, som så ofta, mot ledarskiktet i Egypten i form av reseförbud och ambitionen att frysa tillgångar. Det är ofta ledare som har plundrat sina länder, gjort befolkningen onödigt fattig och utan utvecklingsmöjligheter, berikat sig själva och tagit pengarna ur landet.

Sättet att nå fram så att det verkligen känns är att försöka frysa deras tillgångar och förhindra deras möjligheter att resa. Det har vi också gjort när det gäller familjen Khadaffi. Det är alltså en namngiven bredare krets än bara överste Khadaffi.

Vi förde en diskussion om huruvida man sanktionsvägen kan göra något ytterligare vid sidan av de eventuella militära svar som vi menar måste komma i FN-systemet och från Nato.

Anf. 31 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Statsministern! I anslutning till det toppmöte som statsministern deltog i höll euroländernas stats- och regeringschefer ett separat möte. På det mötet antog man på tyskt förslag en pakt för euron. Det är en pakt som går mycket långt. Enligt pakten ingriper man direkt i medlemsländernas lönebildning. Man talar om samordnad skattepolitik. Man ska se över pensionssystem, sociala trygghetssystem och hälso- och sjukvård. Man talar om privatiseringar och ändrade a-kassevillkor. Bakgrunden till detta är den djupa ekonomiska krisen i euroområdet som man försöker hantera.

Den här pakten är inte bara för euroländerna. Det finns en uttalad inbjudan i rådsslutsatserna till icke-euroländer, som Sverige, att bli en del av en pakt för euron. Jag kanske inte behöver säga vad Vänsterpartiet tycker om det. Vi tycker att det är en dålig idé och att det strider mot resultatet i folkomröstningen.

Min fråga är: Vilken position har Sveriges regering? Anser Sveriges regering att Sverige frivilligt ska ansluta sig till en pakt för euron?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi var extrainkallade till ett lunchtoppmöte. Lunch är relativt. Den förra lunchen jag var på i de här sammanhangen slutade klockan åtta på kvällen. Det här var mer framgångsrikt – den här lunchen var slut halv sex.

Denna lunch ägnades åt Libyen och läget i Nordafrika. Därefter lämnade de 10 icke-euroländerna mötet och de 17 som ingår i eurozonen fortsatte. De diskuterade mycket riktigt en pakt för euron som de avser att sätta upp sig emellan och som de tänker inbjuda övriga tio att välja om de vill ansluta sig till eller inte.

Jag delar inte riktigt Jonas Sjöstedts beskrivning av vad som står i pakten, men det är min bestämda uppfattning att regeringen har att förankra detta. Jag ska själv uppträda i EU-nämnden nästa onsdag och då komma med en regeringsståndpunkt som naturligtvis också kräver stöd i Sveriges riksdag innan vi är beredda att dra någon slutsats.

Jag tycker inte att det ingår i återrapporteringen av den del av toppmötet som jag närvarade vid.

Anf. 33 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Vi ser fram emot att få regeringens ståndpunkt i den mycket avgörande frågan.

Jag övergår till frågan om Nordafrika.

I den strategi som har lagts fram av EU-kommissionen och den höga representanten för att utveckla grannskapsförhållandet med det södra grannskapet talar man om fördjupade handelsförbindelser bland annat med Marocko och Tunisien. När länder demokratiseras, som Tunisien och Egypten, tycker jag att det är naturligt att gå vidare med detta.

Marocko är mer komplicerat eftersom Marocko också är en ockupationsmakt. Marocko ockuperar västra Sahara. Kommer den svenska regeringen att insistera på att göra folkrätten till ett villkor för att utvidga handelsförbindelserna mellan EU och Marocko? Kommer man att insistera på att inte varor från ockuperat område omfattas av den typen av fördjupade handelsrelationer med Marocko?

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Den frågan var inte uppe till diskussion. Som jag antydde och som det står i slutsatserna har det under denna arabiska vår givits signaler från Marocko där kungen har gjort ett ensidigt ställningstagande och uttryckt önskemål om en förändring av konstitutionen och ett införande av parlamentarism. Låt oss se vad det blir av det och vilket Marocko som växer fram ur detta.

Vår princip är, som jag sade, mer för mer. Det betyder att alla ytterligare steg som tas i demokratisk riktning och för respekt för mänskliga rättigheter ska mötas med att man får mer av deltagande och öppenhet från EU:s sida. Det är med utgångspunkten att det är en trappa som ska avverkas. Man börjar från en ur vår synpunkt kritisk ståndpunkt med diktatur, icke-fungerande och brist på respekt för mänskliga rättigheter. Vi anar att länderna nu individuellt kommer att börja ta sig upp för en

trappa lite olika långt. Vi vill vara ett stöd i den processen med principen mer för mer. Därför vill vi att man ska skriva om grannskapspolitiken så att den blir ett aktivt instrument för detta. Det gäller naturligtvis också Marocko. Det kommer att vara avgörande hur Marocko utvecklas och vad som blir av det som har sagts av kungen av Marocko.

Prot. 2010/11:74
17 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 35 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! I torsdags hade vi samråd med statsministern inför Europeiska rådets möte i fredags. Jag betonade vikten av att få med Arabförbundet på att fördöma och hjälpa till med att få Khadaffi att lämna ifrån sig makten och stoppa militärens övergrepp på den civila befolkningen.

Arabförbundet har ställt sig positivt till en flygförbudszon, vilket är en markering som kan öka trycket på Khadaffi och stoppa dödandet av civila och låta en demokratiseringsprocess komma i gång i Libyen.

Min fråga i dag gäller den humanitära delen av konflikten. Flykting-situationen i de angränsande länderna Tunisien och Egypten är mycket ansträngd. FN:s flyktingorgan och en del andra västerländska hjälporganisationer är nu på plats och hjälper till. Kommer Sverige och EU att verka för att även Arabförbundet tar mer ansvar och hjälper till med humanitärt stöd till flyktingarna och migranterna?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi satt där i fredags, och Arabförbundet träffades dagen efter, på lördagen. Det var då som man också uttryckte detta stöd för en flygförbudszon.

Vi angav som en grund att det måste finnas ett regionalt stöd. Men det förminskar inte behovet av ett stöd i FN:s säkerhetsråd och fortsatt ett ansvar för det militära dimensionerandet av någon part som har den kapaciteten. Vi ska kanske också notera att flera av Arabförbundets medlemmar inte är utan militär kapacitet. Så kommer säkert diskussionerna att fortsätta föras.

När det gäller övrig diskussion var det en av grunderna för att i närtid, som det står, försöka få till ett möte mellan EU, Arabförbundet och Afrikanska unionen, bland annat för att diskutera just den humanitära situationen och den försörjningsbrist som finns när det gäller en lång rad förnödenheter av olika slag och hur man kan samarbeta kring detta. Hur snabbt detta går att få till stånd och hur möjligt det är känner jag inte till. Men det var bland annat just med detta som bakgrund som vi skrev in det, och vi hoppas att det ska kunna gå att få på plats.

Anf. 37 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Jag tackar statsministern för de slutsatser från toppmötet som han redogör för här. Framför allt tackar jag toppmötet för dessa slutsatser.

Jag konstaterar att det i detta fall handlar om att det är EU som driver Sverige i rätt riktning vad gäller frågor om Nordafrika och exempelvis Libyen, om vi jämför med den avvaktande hållning som exempelvis utrikesminister Carl Bildt har gett uttryck för. Många hade nog förväntat sig att förhållandet mellan Sverige och EU skulle vara det omvända i

sådana frågor. De hade förväntat sig att Sverige och den svenska regeringen skulle vara pådrivande.

Här andas statsministerns återrapport lite grann att statsministern möjligen inte är helt nöjd med vad som står i slutsatserna. Statsministern uttrycker exempelvis att han är starkt tveksam till en flygförbudszon över Libyen, någonting som det finns öppningar för i dessa slutsatser.

Statsministern ironiserar också över den socialdemokratiska hållningen. Vår hållning är väldigt tydlig. Vi vill att Sverige i FN ska arbeta för att FN fattar beslut om en flygförbudszon över Libyen. En flygförbudszon måste ha en legal grund i FN.

Min fråga till statsministern är: Är omsorgen om den svenska skattkistan större för statsministern än det globala ansvaret som FN har att skydda människor?

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag har lite svårt att förstå denna beskrivning. Det är väl tydligt att Sverige har varit pådrivande när det gäller synen på mänskliga rättigheter. Låt mig påpeka att många av de humanitära insatser som görs på plats görs av olika FN-organ som Sverige är en av världens största finansiärer av. Det är mer FN-systemet än EU som faktiskt är på plats i den delen. Vi bidrar med det som vi är väldigt duktiga på.

Socialdemokraterna tycker nu att det är dags för mer militär aktion här. Då har jag bara ifrågasatt om det är så att den militära situationen, det faktum att Khadaffi rycker fram, löses inkom med en flygförbudszon. Jag noterar att flera militärt kunniga ifrågasätter denna slutsats. Det är min bestämda uppfattning att alla som anser att det nu är dags för en militär aktion rimligen bör ha den principen. Då menar vi också oss själva. Då menar alltså Socialdemokraterna att det är dags att skicka svenska stridskrafter till Libyen. Det är jag inte redo att säga. Det är därför jag säger att det som kommer att krävas kommer att kräva en typ av kapacitet som väldigt få i världen har.

Jag har mycket svårt för den typ av politiker som kräver så mycket som de själva sedan över huvud taget inte tänker bidra till. Jag vet få människor i världen som blir imponerade av det. Det är väl bra att man säger det som man sedan själv kan sätta kraft bakom. Jag försöker ha den principen. Det har gjort att jag har varit större i orden när det gäller humanitära insatser och när det gäller att vara ett stöd för människor som har det svårt och lite mindre i orden när det gäller militära insatser.

Anf. 39 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Först och främst vill jag vara tydlig med att socialdemokratins uppfattning är att det är FN som ska fatta beslut om en flygförbudszon ska inrättas. Sedan finns det en lång tradition av att när FN har beslutat om en aktion går FN till olika medlemsstater och begär hjälp där man tror att man kan få den hjälp som behövs. För Sverige en sådan fråga anser vi socialdemokrater att Sverige i likhet med tidigare också i så fall ska ta det under starkt övervägande och hörsamma denna fråga från FN. Där är vi konsekventa.

När det gäller flygförbudszonen ser vi nu att det finns ett sista fäste i Libyen. Vi vet inte hur Khadaffi kommer att välja att angripa detta fäste för dem som försöker skapa någonting annat i Libyen. Ska vi vänta på

den utvecklingen och sedan upptäcka att det nog hade varit bra om vi hade haft ett beslut om en flygförbudszon? Eller kan det vara klokt att fatta beslut för att ha möjligheter att agera om det värsta inträffar?

Prot. 2010/11:74
17 mars

*Information från
regeringen*

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag ber att stillsamt få påpeka att Socialdemokraterna i sitt senaste budgetförslag i riksdagen har omfattande neddragningar av svenska försvarsanslag. Det är bra om man har en konsekvent politik där det man önskar göra också följs upp av hur man resonerar i budgeten. Vi har så att säga inte haft den utgångspunkten att vi tror att Sverige har i sammanhanget relevanta resurser.

Återigen: Militära experter synes markera att en flygförbudszon förmodligen inte åstadkommer det som jag tror att världen eftersträvar, nämligen en kapacitet som militärt är överlägsen den som överste Khadafi besitter. Det brukar leda till slutsatsen – jag kan inte dra alla slutsatser åt militära experter – att man rimligen måste intervensera på marken, det vill säga att det blir mer än bara flygstridskrafter för att åstadkomma det som världen önskar. Ska man intervensera på marken måste man rimligen besegra hela det motstånd som finns och därefter ta över ansvaret för Libyen. Då har vi en sådan situation som vi har sett en del andra exempel på. Det leder till långa diskussioner om vem som ska stå för detta, vilken uthållighet som finns, vilka resurser som finns för detta, och vem som är redo att genomföra det. Då sitter seriösa länder som har tittat igenom detta och känner stor tveksamhet. Det är mycket seriöst, tycker jag, att höra detta från Tyskland, från USA, från Ryssland och från Kina. Men Socialdemokraterna ser inga sådana bekymmer. Här gäller det bara att ropa till strid. Sedan tror man att man har löst situationen bara med detta. Det tror jag är lite kortsiktigt tänkt.

Anf. 41 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! För ett par dagar sedan hade den parlamentariska församlingen Unionen för Medelhavet möte i Rom. Jag ledde den svenska delegationen. Över parti- och blockgränser kom vi fram till ett antal slutsatser. En av de slutsatser som parlamentariker från 40 länder från Medelhavsområdet och även från norra Europa drog var att stabilitet och status quo inte är samma sak.

Någonting som var ett mycket tydligt budskap från Nordafrika och arabvärlden som gamla kolonier är att de är väldigt oroliga för att man för in trupp, soldater och flyg från norra Medelhavsområdet. De har tidigare rätt dåliga erfarenheter av detta.

Något som vi över parti- och blockgränser framhävde från den svenska delegationen var behovet av tankefrihet, Internet och medier, det vill säga att inga regimer får försöka stoppa detta.

Det handlar om handel, precis som statsministern själv har lyft fram och också framhävde var den svenska positionen under Europeiska rådet. Det handlar om kvinnornas ställning. I Egypten finns det uppgifter som visar att uppemot 80 procent av kvinnorna kan vara omskurna, vilket är en mycket hög siffra. Det handlar också om en religionsdialog, där vi kan se att en del av de attacker på kyrkor och kristna som nu sker till exempel i Egypten mycket väl kan vara föranledda av den gamla säkerhetstjänsten och maktens män som försöker bita sig kvar.

Därför är det viktigt med de krav som kommer. Detta är frustrerade människor – de är frustrerade över sin fattigdom – som nu ofta demonstrerar och syns på torgen. Då är det väsentligt att nya regeringar som träder till kan ge mer än de gamla gjorde, och där har EU en särskild roll.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det vi kallar en arabisk vår är en resning som sker hos människor som önskar mer av frihet och frigörelse. Det är dock ännu inte säkert att det kommer att bli en övergång till välfungerande demokrati. Processen är lång.

Det är unga befolkningar som längtar efter detta. Internets roll kan inte nog betonas när det gäller hur detta har spritt sig och, tror jag, hur man har tagit intryck från omvärlden när det gäller vad man egentligen strävar emot och vilken frihet man ser framför sig. Det är oerhört glädjande att det finns unga befolkningar i dessa länder som ser mer av öppenhet och demokrati som utgångspunkten, i stället för bin Ladin eller något annat vägval som många av oss har varit oroliga för.

Det väcker också, precis som Hans Wallmark påpekar, frågor om kvinnors ställning, brister i hur man har inkluderat kring tillväxt och hur arbetsmarknaden på olika sätt fungerar. Det är därför jag säger det: Det finns oändligt många frågor att förhålla sig till och vara ett stöd för. Här har EU med sina resurser och sitt kunnande verkligen en möjlighet att vara ett stöd.

Hans Wallmark kilade dock in någonting som är viktigt och som de själva också påpekar. Titta på Egypten; det är en mycket stolt nation med stolt tradition och historia. De har en flertusenårig historia bakåt i tiden. De hävdar nog sin rätt att få bestämma sin framtid, och flera av dessa länder påpekar just detta: Det är nog inte gamla kolonialmakter som ska komma hit och tala om för oss vad man gör eller blanda sig i alltför mycket.

Vi har alltså hört även detta. Det är nästan det första de säger när man kommer i kontakt med dem: Visa nu respekt för att detta är vår revolution. Det är vår förändring. Det är vi som äger utvecklingen mot en bättre framtid. Det är inte ni som ska berätta för oss hur vi ska göra.

Anf. 43 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag tycker att också utrikesministern har varit väldigt tydlig när det gäller behovet av Internet och tankefrihet, och det tror jag är väsentligt att Sverige som den öppna nation vi är fortsätter att understryka i alla samtal med världens alla regimer. Det handlar om rätten för medierna att fritt få agera, och det handlar om uppbyggnaden av en rättsstat. Där tror jag också att Sverige, möjligtvis långsiktigt, kan bidra med en del annat vi har i vårt land.

Korruption är egentligen inget annat än privatiserad skatteuppbörd. Det gör att mycket av det som ska komma sedan för att detta ska fungera för nytillkomna regeringar är sådana enkla saker som en fungerande administration – att det finns ett skatteväsen som fungerar. Därför tror jag också att, precis som statsministern själv öppnade för, uppbyggnaden av politiska partier nu är en viktig faktor i länder som Tunisien och Egypten, som förhoppningsvis går mot val.

I nästa steg kommer dock också uppbyggnaden av andra fundament för ett fungerande samhälle: fria domstolar, fria medier, en fungerande skatteuppbörd.

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag kan bara instämma i detta. Det är också det vi har försökt ha som utgångspunkt i våra samtal om mer för mer. Det är en lång process.

Det nämndes till exempel att Egypten ju införde undantagstillstånd när den tidigare ledaren, Sadat, mördades. Det är över 30 år sedan. Det är alltså ett land som har levt med undantagstillstånd i 30 år, en tradition som brister just när det gäller rättstraditioner samt icke välfungerande statsbildningar. Det är klart att det tar tid, och det är en gradvis process som vi ska understödja så länge den går i rätt riktning.

Vi ska dock också vara öppna för att den kan hamna snett. Egypten har lyssnat in sitt rop på ökad frihet, men det är de facto militärkommandot som nu styr i Egypten. Det måste alltså fullföljas att det lämnar ifrån sig och att det blir en konstitutionell utveckling och väg mot demokrati. Där är vi verkligen ännu inte.

Detta är alltså på sina håll hoppingsivande, men det finns mycket kvar att göra. Här vill jag återigen understryka att EU har en stor roll att fylla – om vi efterfrågas, är ödmjuka och lyssnar på vad det är de önskar se i form av stöd.

Anf. 45 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Tack för redogörelsen från rådets sammanträde i förra veckan, statsministern!

Just nu diskuteras i FN:s säkerhetsråd ett förslag som Libanon och Storbritannien har lagt fram om just en flygförbudszon. Statsministern säger dock tydligt att situationen i Libyen går åt fel håll. Dess värre verkar Khadaffi och hans hemska regim pressa tillbaka demokratiska krafter och vara på väg att återta viktiga områden i Libyen.

Nu har det gått en vecka sedan det extrainsatta möte som påkallades av just situationen i Libyen. Jag hör att statsministern är mer fokuserad på det humanitära stödet och den delen av EU:s roll, men mot bakgrund av att det har hänt en hel del sedan det extra rådmötet sammanträdde är min fråga och fundering egentligen hur statsministern och regeringen tänker agera utifrån den situation vi befinner oss i just nu – inte minst kopplat till arbetet i FN:s säkerhetsråd, med hänsyn till både humanitära och militära aspekter.

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Som jag har redogjort för var en poäng från min sida att tydliggöra vad som är EU:s roll och vad som inte är det. Det är precis som Roger Haddad anger så att säkerhetsrådet just nu sitter med en diskussion om ett förslag som har presenterats av Libanon i nära samarbete med Frankrike och Storbritannien. Det var också mycket tydligt att de hade dessa synpunkter under våra samtal i fredags.

Det bör dock också noteras att en lång rad länder inne i säkerhetsrådet reser en lång rad frågor som både handlar om hur en möjlig flygförbudszon ska sättas på plats, vilken typ av militär kapacitet det ska vara och

*Information från
regeringen*

vem som ska ansvara för det samt om det är det som förslår. Är detta svaret? Jag noterar, precis som jag har sagt i ett tidigare svar, att det bland annat har antytts från USA att man möjligen också ska titta på andra optioner.

Vi säger inte att världen inte kommer att samla sig till ett svar, utan vi säger bara att vi tycker att detta ska grunda sig i en säkerhetsrådsresolution och att man ska vara tydlig med vem det är som bär den militära kapaciteten och är villig att använda den för att i så fall åstadkomma det vi efterfrågar. Det är viktigt att hålla isär de olika rollerna.

Sverige är inte medlem i vare sig FN:s säkerhetsråd eller Nato, och det begränsar naturligtvis vår möjlighet att påverka. Det begränsar vår möjlighet att delta givet hur dessa diskussioner förs. Detta gör dock inte att Sverige står utan resurser och utan kunskap. Det tycker jag, vilket jag har kunnat svara på fler frågor, kan handla om väldigt mycket annat. Sverige har resurser och kunskap i sådant som kommer att efterfrågas och över längre tid definitivt behövas i norra Afrika, framför allt sedan alla dessa strider vi nu diskuterar och ser är över.

Det kommer under många år att finnas behov av att bygga upp och utveckla demokrati samt återskapa välfungerande – eller skapa bättre fungerande – ekonomier. Det gäller både Egypten och Libyen, där mycket av det som har varit ekonomins sätt att fungera är slaget i spillror. Det kommer att få mycket långtgående konsekvenser för många människor.

Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag ska knyta an till de frågor som tidigare frågeställare har ställt.

Rebellerna och oppositionen i Libyen fruktar folkmord om FN inte ingriper. Det står just nu att läsa. Därför tycker jag att det blir lite svårt att förstå varför statsministern inte kan svara på om man har någon beredskap för en flygförbudszon om det visar sig att Khadaffi angriper den egna befolkningen med flyg. Jag förväntar mig faktiskt att statsministern besvarar denna fråga.

När vi hade samrådet i EU-nämnden pekade vi socialdemokrater på vikten av att FN:s flyktingkonvention följs och att Genèvekonventionen också beaktas, bland annat när det gäller asylrätten. Vi lyfte också frågan om huruvida massflyktsdirektivet kan komma att sättas i sjön. Jag uppfattade att statsministern ändå tog det under beaktande, men här under åiterrapporteringen har statsministern sagt att det inte finns några flyktingströmmar. Är vi helt säkra på att frågan inte har utvecklats sedan förra veckan?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vad jag nämnde var att det massflyktsdirektiv som finns är tänkt att användas just för en massflyktsituation. Vi har absolut människor som har rört sig över Medelhavet, men det är i mindre tal än de stora migrantströmmar som sker i Afrika. Det var bara det jag försökte återspegla.

Det är alldeles uppenbart att Socialdemokraterna har haft ett möte där man sett framför sig en strid där ordet ”flygförbudszon” löser problemet. Då vill jag återinskräpa – och det är väl tydligt just nu medan vi talar – att en flygförbudszon är tänkt att dominera luftrummet.

Det stora problemet just nu synes dock vara att Khadaffis styrkor rycker fram nere på marken och använder vägar för att ta sig dit motståndsfickorna finns. Därför gör militära bedömare bedömningen att en flygförbudszone inte förslår för att slå tillbaka det militära hotet och den människospillan vi alla naturligtvis fruktar ska ske. Det kommer förmodligen att kräva helt andra och mycket större militära kapacitetsuppbyggnader för att åstadkomma det.

Då är min uppfattning att den som räcker upp handen bör ha den typen av resurser och dessutom en legal grund för att agera. Det är regeringens uppfattning – ett regionalt stöd, ett tydligt beslut i FN:s säkerhetsråd, exekverat av ett organ, en instans eller ett land som har militär kapacitet att i så fall åstadkomma det som har efterfrågats.

Om Socialdemokraterna har en annan uppfattning, och det verkar de ha, får de naturligtvis redogöra för det, men det diskuterades inte på det sättet i fredags. Jag har redogjort för hur diskussionerna fördes, som i mångt och mycket snarare kom att handla om andra insatser där Sverige kan vara med, där vi är med när det gäller humanitärt stöd via FN-systemet, ekonomiska och andra insatser som vi genomför inom ramen för EU.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § (forts. från 7 §) Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet (forts. SkU22)

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

Anf. 49 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! I det här betänkandet finns det många förslag som alla brutalt avstyrks, inte för att vi tycker att alla är dåliga utan för att det pågår en hel del arbete på det här området redan, ett arbete som jag om än motvilligt ska ge regeringen viss cred för. Det finns en fråga som jag tänkte koncentrera mig på där det inte händer ett dyft från regeringens sida, trots att frågan är angelägen. Det handlar inte om tonnageskatten, som Fredrik Olovsson så utförligt redogjorde för förut, utan om uttagsbeskattningen av vindkraftskooperativ.

Uttagsbeskattning är en fin gammal princip i svensk skattelagstiftning som finns till för att företagsägare inte ska kunna undvika beskattning av företagets inkomster genom att tillgodogöra sig värdet av företagets produktion för eget bruk. Om varor eller tjänster överläts till ett pris som understiger marknadspriset ska dessa varor eller tjänster uttagsbeskattas. Det är mig veterligen ingen som ifrågasatt själva principen som sådan, men däremot har i alla fall jag de senaste åren fått många, många mejl från folk som tycker att Skatteverkets tillämpning när det kommer till vindkraftskooperativ är obegriplig.

Vindkraftskooperativen består av människor som gått samman i en ekonomisk förening och investerat i vindkraftverk för att förse dem med el. Kostnaden för en andel motsvarar kostnaden för byggande av vindkraftverken, inklusive eventuell vinst för projektören. Varje andel i kooperativet berättigar sedan andelsägaren till att köpa en viss mängd el till ett visst pris, som i sin tur ska täcka de löpande kostnaderna inklusive eventuella vinster för underhållsföretag och så vidare.

Precis som de olika elbolagen erbjuder olika avtalsmodeller har vindkraftskooperativen alltså en helt egen prissättningsmodell där man betalar i två steg: först för andelen och sedan för själva elen. Eftersom man redan betalat för andelen en gång är själva elpriset normalt lägre än spotpriset på elbörsen Nordpool. Det är det här som Skatteverket har hakat upp sig på.

Efter en rad framgångsrika år för vindkraftskooperativen, som har lett till att en tiondel av vindkraften i Sverige i dag är andelsägd, kom Skatteverket sommaren 2008 på att den andelsägda elen borde uttagsbeskattas, något som sedermera bekräftades av Skatterättsnämnden. Med denna extraskatt på elen blev den tidigare lönsamma investeringen en ren förlustaffär. Detta ledde till att antalet sålda andelar och intresseanmälningar för nyteckning av andelar i vindkraft minskade med mellan 80 och 95 procent under år 2009 jämfört med hösten 2008.

Det är en mycket olycklig utveckling. Delaktighet i vindkraftens vinster, såsom genom andelsägande i kooperativ, har visat sig öka den folkliga förankringen för vindkraft. När uttagsbeskattningen nu slår undan benen för vindkraftskooperativen minskar alltså inte bara mångfalden på elmarknaden, utan i förlängningen äventyras även vindkraftens fortsatta förankring och därmed utbyggnad.

Herr talman! Den uppmärksamme lyssnaren märker att jag hittills, så när som på inledningen, nästan ordagrant upprepat det jag sade i den debatt vi hade i den här frågan för ett år sedan. Det har nämligen inte hänt särskilt mycket i frågan, och därför kan jag återanvända det jag sade då – jag gillar ju återanvändning. I den debatten hoppades de borgerliga ledamöterna i skatteutskottet att Skatteverket skulle informera bättre om de principer man ska tillämpa för att beräkna marknadspriset. Och ja, Skatteverket har kommit med en ny skrivelse i frågan som inte precis inneburit någon revolution, om jag uttrycker det mildt. Någon djupare diskussion av begreppet marknadspris saknas helt, trots att det är att göra det lite väl enkelt för sig att säga att det bara finns *ett* marknadspris på el, och det är lika med spotpriset på Nordpool. Jag tror att om regeringen till exempel gav Energimyndigheten i uppdrag att titta närmare på begreppet marknadspris skulle man få en lite mer komplex bild. Jag är inte alls övertygad om att man skulle komma fram till att dagens uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ är rimlig.

Skulle den vägen inte visa sig framkomlig går det också att titta på avdragsreglerna för utdelning från kooperativ. I dag får alla kooperativ, alltså inte bara vindkraftskooperativ, före beräkning av eventuell uttagsskatt göra ett avdrag för så kallad kooperativ utdelning. Denna baseras på kooperativets omsättning, vilket är gynnsamt för många traditionella ekonomiska föreningar med förhållandevis stor omsättning, medan det är mindre gynnsamt för vindkraftskooperativen som jämförelsevis har högre kapitalinsats men lägre omsättning. Om man i stället kunde välja att beräkna avdraget på kapitalinsatsen i stället skulle även vindkraftskooperativen kunna ta del av detta avdrag i större utsträckning än i dag.

Exakt hur man ska gå till väga återstår att utreda, men det viktiga är att åtminstone kunna ge beskedet att någonting ska göras. Som det är nu har nyteckningen av vindkraftsandelar minskat kraftigt. Med tanke på andelsägandets positiva effekter för stödet för vindkraften äventyrar detta i förlängningen vindkraftsutbyggnaden i stort. Är borgerligheten beredd

att stillatigande låta vindkraftskooperativen tyna bort på grund av en stelbent regeltolkning? Det är i alla fall inte jag, utan jag yrkar bifall till reservation nr 5.

Anf. 50 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Som så ofta brukar anföras i den här typen av debatter angående företagande och beskattning på kapital och fastigheter är en god välfärd beroende av att det finns arbetstillfällen. Arbetstillfällen förutsätter företagande och investeringar.

För att skapa nya företag behövs ett gott företagsklimat där det är möjligt att anskaffa riskkapital till nyföretagande. Det behövs rimliga villkor för företagare och enkla regler. För befintliga småföretag måste det finnas möjlighet att växa. Det är i de växande företagen som det stora antalet nya arbetstillfällen kan skapas. Skattesystemet får inte bli en omöjlig tröskel för företagens möjlighet att expandera och att klara sig i en internationell konkurrens.

För just uppstarten av företag är, som jag nyss nämnde, startkapital en av trösklarna som måste övervinnas. Det har föreslagits av andra olika varianter med olika namn, till exempel entreprenörskapsfonder, konto för företagande med mera. I det aktuella fallet kallas det entreprenörskonto. Innebörden av detta är att införa möjlighet till begränsade avdragsgilla avsättningar i den allmänna deklarationen för framtida företagande. Förslaget framgår av motion Sk414, och ett bifall till denna är innebörden av Sverigedemokraternas reservation nr 2.

Ett gott företagsklimat förutsätter också rimliga villkor för den som driver småföretag. Det handlar om trygghet i händelse av sjukdom. Det kan handla om arbetsmiljö, det kan handla om regelverk och det kan handla om god hälsa.

Ett positivt exempel på det sistnämnda, god hälsa, är att det finns en möjlighet för den som är anställd i ett aktiebolag att göra avdrag för sin egen friskvård på samma villkor som gäller för andra anställda. Detta gäller dock inte för den som driver sin verksamhet i form av en enskild firma. Det borde gå att finna en sådan lösning, och det är det som vi föreslår i vår andra reservation.

Tonnageskatten är ett ärende som dragits i långbänk i flera år innan vi sverigedemokrater tog plats i riksdagen. Regeringen tycks också ha varit medveten om att det är en angelägen fråga, men hittills har man sagt att man vill invänta pågående utredningar. Man har hänvisat till att ärendet bereds, är på gång och så vidare. Sverigedemokraterna har i utskottet ställt sig bakom betänkandet, där det står: ”Utskottet vill dock framhålla att det är fortsatt angeläget att beredningen av frågan om tonnageskatt kan slutföras skyndsamt. Utskottet förutsätter att så kommer att ske i enlighet med det tillkännagivande som riksdagen redan tidigare har beslutat.”

Motionerna om tonnageskatten är i flera fall formulerade på ett sätt som visar på irritation över att fattade beslut inte har verkställts och att givna löften har brutits samt på uppfattningen att regeringen nu måste påminnas om att ärendet är angeläget. Kanske är det så att vi sverigedemokrater inte har suttit i riksdagen tillräckligt länge för att ha hunnit tappa tålamodet i den frågan. Skulle vi stå här om ett år igen och fortfarande ingenting har hänt kan det mycket väl hända att det då finns en

Prot. 2010/11:74
17 mars

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

majoritet i kammaren för ytterligare påtryckningar på regeringen. Men till dess står vi kvar vid utskottets betänkande.

Sammanfattningsvis står vi fast vid båda våra reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 2.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

*Statsministerns
frågestund*

10 § Statsministerns frågestund

Anf. 51 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Vi övergår nu till statsministerns frågestund. Välkommen, statsministern!

Kärnkraftens risker och det svenska beslutet om kärnkraft

Anf. 52 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Händelserna i Japan berör oss alla djupt. En omfattande förstörelse och mänsklig katastrof ser vi spelas upp inför våra ögon. Senast i dag såg vi också hur människor flyr från Tokyo i rädsla för vad som händer i de kärnkraftverk som sprider strålning.

Denna händelse understryker någonting. Kärnkraft är inte ofarlig. När en allvarlig olycka sker riskerar konsekvenserna att bli katastrofala. Vi får hoppas att det inte blir fullt så illa som man kan befara när man ser nyheterna därifrån, men risken är överhängande.

Därför blir min fråga till statsministern: Varför valde ni att blunda för kärnkraftens risker när ni beslöt att öppna för tio nya kärnkraftsreaktorer i Sverige?

Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Låt mig först instämma med Sven-Erik Österberg om vilken djupt chockad värld som följer det som nu sker, den människospilan som har varit och den enorma förstörelsen som vi ser: en jordbävning, en tsunami, kärnkraftsaggregat som inte fungerar som de ska, och den effekt detta har i form av människor som får sätta livet till i en omfattning som vi ännu inte känner till. Vi ska naturligtvis hjälpa till och se till att få ut svenskar som inte vill vara kvar där. Vi ska hjälpa och stödja det japanska samhället och folket att komma tillbaka.

Riskerna med kärnkraften har hela tiden varit kända. Vi bör vara ödmjuka och säga att vi lär av de misstag som görs och det som sker för att utveckla vårt eget säkerhetstänkande. All energiproduktion i världen har miljöpåverkan eller påverkan på folkopinionen. Den som önskar sig bort från kärnkraften hamnar i andra energilösningar som antingen har klimatpåverkan eller på annat sätt väcker folkopinioner. Detta har varit känt.

Anf. 54 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Tack, statsministern! Jo, så är det ju, men risken med kärnkraft är ju uppenbar, nämligen att det blir något extra. Den fysiska förstörelsen i Japan är det lilla problemet där just nu, även om den är katastrofal. Här handlar det om en strålning som går ut. Man vet att halveringstiden är 10 000 år, alltså fem gånger så lång tid som sedan Jesus gick på jorden. Det är en oerhörd risk som finns i energipriset här. Vi har också sett vad som har hänt här under senare tid.

Vore det inte rimligt nu, statsministern, att man satte sig ned och från båda blocken kom överens om en energipolitik som man gemensamt kan stå upp för i det politiska systemet i Sverige. Det skulle ge en indikation på att man skulle kunna komma fram till en trygg energiförsörjning och också ge en tydlig signal till dem som vill investera i energi.

Regeringens beslut om de tio kärnkraftverken, vilket ökar kärnkraftsberoendet, har ju inte gett någon signal om vilja till nyinvestering, vilket är ett problem också när vi ser till hur priserna har kulminerat denna vinter.

Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är min bestämda uppfattning att det är jordbävningen och den efterföljande tsunamin, stor materiell förstörelse och människospillan som visst haft mycket stor påverkan på det japanska samhället, men det har också påverkat dessa kärnkraftsaggregat, och vi vet inte vad som sist och slutligen kommer att ske.

Alliansens och regeringens klimat- och energiöverenskommelse bygger på tre ben. Syftet är att få både vattenkraft, kärnkraft och förnybara energikällor att fungera som självständiga ben och att en inväxling och uppväxling framför allt ska ske när det gäller förnybara energialternativ.

Låt mig dock påpeka för denna kammare att det här har fattats mycket långtgående beslut för att säkerställa att man till exempel inte ska kunna bygga ut vattenkraften i Sverige, vilket också är ett sätt att visa att alla former av energiproduktion leder till olika typer av folkliga diskussioner och miljöpåverkan. Vi växlar in mer av det förnybara, framför allt vindkraft. Det är ett sätt att markera att vi inte gör oss beroende av bara kärnkraft.

Kärnkraftens säkerhetsproblem

Anf. 56 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Runt om i världen reagerar nu människor och regeringar på det som händer med de förfärliga olyckorna i Japan – kärnkraften, jordbävningarna och tsunamin. I Tyskland stänger man reaktorer, och i

Schweiz och Kina stoppar man planerade utbyggnader. Säkerheten i befintliga kraftverk ses över och kärnkraftens framtid ifrågasätts både här i Europa och i USA.

Vad gör regeringen i Sverige? Vilka slutsatser och beslut planeras? Varför är statsministern och energiministern tysta? De enda som tycks vara aktiva är Folkpartiets representanter. Är det Folkpartiets Carl B Hamilton och Jan Björklund som numera meddelar regeringens politik? Ska vi tolka tystnaden och det som statsministern sade här alldeles nyss som att regeringen anser att vi inte har något att lära av det som händer i Japan?

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Bara för att man inte säger det Peter Eriksson vill höra innebär det inte att man är tyst. Man kan ju ha andra uppfattningar.

Min uppfattning är att vi ser en global ökad efterfrågan på energi och ändliga naturresurser. Det sätter press på alla energisystem världen över. Så fort man väljer bort eller anser sig inte behöva ett sätt att producera energi hamnar man i andra lösningar.

I Japan har man nu 55 kärnkraftsaggregat. Skulle man välja att drastiskt dra ned på kärnkraften återgår man förmodligen till ökat fossilbränsleberoende, som ju är grunden för klimatförändringarna på jorden. I de flesta länder jag känner till är detta det alternativ som står till buds.

Några länder, Sverige är ett exempel, har större möjligheter än andra att växla in också det förnybara. Vi har också ett mål om att 50 procent av vår energiproduktion år 2020 ska komma från förnybara energikällor. Vi tar vår del av ansvaret. Vi bygger det på tre ben. Vi är mycket tydliga med att det finns risker och att vi ska lära av det som har skett.

Anf. 58 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Man måste bli upprörd över den enorma självgodhet som statsministern visar upp. Han tycks inte vara villig att försöka dra några slutsatser som har att göra med att vi kan göra situationen bättre.

Det är bara några få år sedan man i Forsmark var nära en stor olycka som var likartad med den som nu händer i Japan. Elförsörjningen bröts, och två av fyra reservaggregat lyckades man inte få i gång.

En naturlig reaktion vore att se över säkerheten också vid de svenska kärnkraftsverken, göra allt man kan för att förbättra den och se vad man kan göra för att satsa ännu mer på förnybara energislag. Men ingen av dessa saker tycks falla statsministern på läppen. Statsministern tycker att allting är bra som det är. Det är en farlig och dålig reaktion.

Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det jag tycker har präglat vårt sätt att hantera detta är att lära av säkerhetsutmaningar, av händelser, att ständigt sätta säkerheten främst och att också utveckla svensk kärnkraft med detta för ögonen.

Det finns ungefär 440 reaktorer i världen. Det finns mig veterligen över 100 som projekteras för nyproduktion. Det vill säga att kärnkraften ser ut att åtminstone bli en förlängd parentes. Skälet till detta är att vi ser en ökad trängsel när det gäller användning av fossila bränslen och ändliga naturresurstillgångar, som i sin tur har stor klimatpåverkan. Detta i sin tur påverkar också mänskligt liv.

Alla jordens länder har inte samma förutsättningar för att växla in det förnybara. Och även det förnybara visar sig när det sedan produceras möta folkliga restriktioner. Det är därför jag påminner om att Sveriges riksdag har fattat ett väldigt tydligt beslut om att svensk vattenkraft inte ska byggas ut ytterligare. Det är också ett svar.

Papperslösas tillgång till svensk välfärd

Anf. 60 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! För några veckor sedan nåddes vi av nyheten att regeringen tillsammans med Miljöpartiet hade träffat en överenskommelse om migrationspolitiken. Den innebar en massa saker. Inte minst innebar den att illegala invandrare som vistas i Sverige ges i princip full tillgång till den svenska välfärden. Det är någonting som statsministerns parti Moderaterna tidigare har varit stark motståndare till. Men nu har man svängt av olika anledningar.

Det kommer att innebära att det byggs parallella system. En del av samhället ska göra det lättare för dem som vistas illegalt i Sverige att göra så, och en annan del av samhället ska förmå dem att lämna landet. Min fråga till statsministern är om statsministern tycker att det är rimligt att man bygger upp sådana parallella system. Vore det inte mer rimligt att man fokuserar på att förmå dem som vistas illegalt i Sverige att också lämna landet?

Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Regeringens och Miljöpartiets överenskommelse möjliggör att få en human, ordnad och rättssäker asyl- och migrationspolitik som förhoppningsvis kan ha långsiktigt stöd i denna riksdag. Det är för mig viktigt att man kan förena både det humana perspektivet med det ordnade.

Sverige har en reglerad invandring. Människor som får besked i en del fall om att de inte får stanna försöker väldigt ofta överklaga detta eller på olika sätt undgå konsekvenserna av det beslutet. I en hel del fall har dessa människor barn, och i en hel del fall blir dessa människor beroende av sjukvård.

Vi har en sorts de facto-situation där många av dem redan i dag får sjukvård i Sverige. Vi har dessutom att utgå från de internationella konventioner som säger att små barn har rätt att gå i skola. Det har varit viktigt för Miljöpartiet och för mina alliansvänner, och detta har jag lyssnat in.

Jag tycker att det är en viktigare väg att välja än den som jag uppfattar att Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna står för som inte ser den här typen av humana behov utan mer strävar efter en mycket mer restriktiv eller till och med stängd politik när det gäller möjligheter att komma in i Sverige.

Anf. 62 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Ytterst handlar det om trovärdigheten i migrationspolitiken som jag menar skadas allvarligt om det inte är så att negativa beslut

för asylsökande i beslutsprocessen inte också får direkta konsekvenser, vilket de inte får.

Nu innebär det att man belönar dem som struntar i myndighetsbeslut och gömmer sig undan myndigheter och straffar dem som följer myndighetsbeslut och lämnar landet när de får ett sådant beslut. Den reglerade invandringspolitik som statsministern talar om tappar all trovärdighet i och med detta.

Vi har också sett att det finns krav från samarbetsparten Miljöpartiet om en ny amnesti för illegala invandrare. Är det dit vi är på väg? Det verkar så. Vi ser också att antalet illegala invandrare ökar för varje år.

Hur tänker sig statsministern att man ska kunna lösa den problematiken? Om det nu är så att statsministern ser det som en problematik, jag vet inte. Hur ska den kunna lösas om man samtidigt underlättar för illegala invandrare att vistas i Sverige?

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! För det första anser jag att Sverige har berikats som nation av att människor har kunnat komma hit från andra länder. Det gäller min egen släkt om man går tillbaka, och det gäller många andra svenskar. Det har gjort Sverige till ett mer spännande och rikare samhälle.

Jag gör dessutom bedömningen när vi tittar framåt i tiden att Sverige kommer att behöva arbetskraft som inte bara utgår från hur befolkningen själv föder barn för att klara välfärdsutmaningar och tillväxtutmaningar. Det gäller för övrigt inte bara Sverige utan stora delar av Europa.

Det är bättre ju mer ordnad och legal grund för migration vi har. Just det faktum att den är ordnad och har regler som ska efterlevas gör att det i en del fall finns människor som får vänta väldigt länge på besked och en del människor som inte helt fullt accepterar dessa besked. Så fungerar den mänskliga konstitutionen.

Ställd inför detta måste vi göra humana avvägningar. Ska människor i beråd få rätt till sjukvård? Ska deras barn som inte rimligen har varit med och fattat dessa beslut få rätt till skolgång? Vårt svar är ja, och Jimmie Åkessons är nej. Sedan får människor väga vad som är mest human och vilken politik Jimmie Åkesson står för.

Pakt för euron

Anf. 64 LARS OHLY (V):

Fru talman! Vi hade en folkomröstning och Sverige skulle ansluta sig till euron 2003. Det är inte fel att beskriva det som folkets nej som vann över elitens ja. Det var dessutom ganska tydligt. Man skulle kunna säga att det var en jordskredsseger. Men eliten ger sig aldrig. Man vill på olika vis försöka få med Sverige så långt det går.

Nu har en ny konstruktion sett dagens ljus som kallas En pakt för euron. Konsekvenserna är EU ger sig rätten att ingripa till exempel i lönebildningen i fall Sverige skulle gå med. Det innebär krav på ytterligare avregleringar och privatiseringar, höjd pensionsålder och annat.

Det borde vara självklart för de flesta, eftersom det är frivilligt, att Sverige borde stå utanför. För en majoritet i Sveriges riksdag är det också det. Det visade sig på finansutskottets möte i morse. Däremot är det inte det för regeringspartierna.

Min fråga till Fredrik Reinfeldt är därför: Kommer du att se till att vi håller oss utanför En pakt för euron?

Prot. 2010/11:74
17 mars

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Lars Ohly vill inte hålla sig utanför pakten för euron. Han vill hålla sig utanför EU. I Lars Ohlys värld är det enklare. Det är bara att lämna alltihop.

Vår utgångspunkt är att denna pakt för euron inte medför det som Lars Ohly hävdar. Det fanns en oro för att man skulle börja diskutera koordinering av sådant som är inom ramen för nationell suveränitet inklusive lönebildning. Det är vår uppfattning att det inte lämpar sig att ligga på EU-nivå.

Här gäller den svenska modellen och ansvarstagande från sociala partner. Det är likadant när det gäller höjd pensionsålder. Man respekterar här varje nations rätt att fatta sina egna beslut. Pakten är också nu skriven på ett sätt så att den gör det. Den har till och med flera tydliga skrivningar som säger att det snarare handlar om att jämföra olika länders lösningar med respekt för nationell suveränitet.

Jag ska i EU-nämnden nästa onsdag presentera regeringens syn. Men vi kommer inte att kunna agera med mindre än att vi har stöd i riksdagen. Min bedömning är att Sverige inte kommer att ha den typen av stöd för att ansluta oss vid toppmötet i slutet av nästa vecka.

Anf. 66 LARS OHLY (V):

Fru talman! Det pakten kommer att innebära är tydliga rekommendationer om att decentralisera lönebildningen och att använda lönebildningen i den offentliga sektorn för att hålla nere löneökningar i den privata sektorn. I klartext handlar det om krav på ytterligare privatiseringar och avregleringar. Skatt på arbete ska sänkas, och pensioner, hälsoväsande och socialt skydd ska ses över. Pensionsåldern bör höjas, och möjligheterna till förtida pension begränsas. Det finns med i pakten för euron.

Svenska folket sade mycket tydligt nej till euron. Vi vill inte vara med i denna pakt för en borgerlig och nyliberal ekonomisk politik. Nu finns det inte stöd i riksdagen för ett svenskt deltagande. Jag tolkar statsministerns svar som att du kommer att åka ned och säga: Sverige står utanför. Det välkomnar jag och sannolikt också en stor majoritet av svenska folket.

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det kan vara på sin plats att upplysa detta svenska folk om att det inte står det som Lars Ohly hävdar. Det är mycket tydligt inskrivet att man inte kommer att gå på tvärs med nationell suveränitet i dessa frågor. Det nämns vid flera tillfällen. Det ska ses som ett sätt att kunna jämföra ansträngningar.

Man kan ställa sig frågan: Vad är då problemet? Problemet är att vi tappar konkurrenskraft i Europa och att en lång rad av Europas länder har djupgående strukturella problem och problem med offentliga finanser. Därför måste man komma ur den situationen. Vi måste få fram fler jobb och mer pengar till välfärd.

Detta handlar inte särskilt mycket om Sverige. Sverige beskrivs nu som EU:s kanske bäst skötta ekonomi med bäst tillväxtsiffror och mig

*Statsministerns
frågestund*

veterligen det enda land som dessutom troligtvis har överskott i sina offentliga finanser. Men för många andra länder ser det ut på det sättet.

Vi tänker inte agera på ett sätt så att vi inte har stöd i riksdagen. Jag har också haft invändningar mot delar av processen, och jag har invändningar mot Lars Ohllys sätt att beskriva det. Men det är min avsikt att säga att Sverige inte är redo att gå in i detta givet hur det ser ut i riksdagen när jag kommer ned till mötet nästa torsdag och fredag.

Skolresultaten

Anf. 68 OSKAR ÖHOLM (M):

Fru talman! I den senaste PISA-undersökningen där man jämför 15-åriga elevers kunskaper i skolan ser vi att resultaten i Sverige fortsätter att halka efter. Vi gör det både i jämförelse med tidigare svenska resultat men också i jämförelse med andra länder. Så har det sett ut de senaste tio åren. Dessutom vet vi att de senaste 20 åren har elevers sociala bakgrund blivit allt viktigare för vilka resultat de får i skolan.

Nu genomförs många stora skolreformer de kommande åren. Frågan är hur långt de räcker. I den allmänna debatten förs nu fram krav på allt från ett återförstatligande av skolan till mer av katederundervisning för att komma till rätta med det. Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern på kunskapsuppdraget i den svenska skolan?

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Låt mig säga det uppenbara att den svenska skola som elever i dag går i väldigt ofta är produkter av beslut som fattades på 70- och 80-talet. Så ser fördröjningarna ut när man fattar beslut. Vem som sedan går i den skolan blir resultatet.

Resultaten är inte rillräckligt bra. Det är det inte i ett land där uppenbart var tredje 20-åring inte har fullgångna gymnasiestudier, antingen för att de har hoppat av eller för att de inte har fullständiga gymnasiebetyg. Det är bra för dem, och det är inte rätt start i ett modernt arbetsliv som är mycket krävande och som rimligen inte kommer att bli mindre krävande.

Därför har regeringen dragit slutsatsen att vi måste reformera den svenska skolan och bli tydligare med kunskapsuppdraget. Precis som Oskar Öholm nämnde kommer många av dessa reformer i år. Därför kommer nya läroplaner. Därför kommer nya satsningar på lärare och därför kommer ett nytt betygssystem som kommer att ha fler steg, komma tidigare och ge mer av stöd till elever i kunskapsinlärning.

Den kanske viktigaste förändring vi gör är att uppmuntra till mer av kunskaper när det gäller praktisk yrkesförberedande utbildning. Kommer detta att förändra saker? Ja, alldeles säkert. Problemet är att det tar lång tid innan vi ser förändringar i resultaten.

Anf. 70 OSKAR ÖHOLM (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Så där är det när man tittar på både vad som händer i skolan och när de unga senare kommer ut på arbetsmarknaden och ska få sitt första jobb.

Om man tittar vidare på denna del och tar de förslag som kommer ut över reformerna, alltifrån återförstatligande och andra diskussioner:

Vilka kunskaper och vilka verktyg finns för att bemästra en värld som blir allt svårare att klara sig i som ung? Och hur ser kopplingarna mellan skola och arbetsmarknad ut enligt statsministern när det handlar om att ta sig in på arbetsmarknaden? Vad är utmaningarna framåt?

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Vi har gått från en skola som var likartat uppbyggd för alla elever. Därav kommer kanske begreppet katederundervisning. Där satt elever och möttes av samma typ av utbildning som om de hade samma förutsättningar.

Men vi har lärt oss att så ser inte människan ut. Pojkar och flickor och enskilda individer är olika och behöver därför möta en skola där lärare har resurser, kunskap och tid att fånga upp varje elev från den enskilda elevens egen begåvning. Så ska den svenska skolan fungera. Man ska hitta sin väg i livet, få sina verktyg för att kunna utvecklas som människa och rimligen kunna hitta sin plats i arbetslivet.

Det är därför jag återigen vill inskräpa att vi kanske alltför mycket tittar på teoretisk kunskapsbildning. Vi har stora behov på vår svenska arbetsmarknad och stort kunnande när det gäller praktiska yrkesförberedande program. De behöver bli av bättre kvalitet. Vi behöver också lärlingskontrakt för att stödja de ungas väg in i arbetslivet. Det tar vi fram nu till hösten.

Flygförbudszon över Libyen

Anf. 72 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Mina tankar, i likhet med många andras, går denna dag till den tragedi som sannolikt just nu utspelar sig i Libyen. Jag har lyssnat till den återrapportering som statsministern alldeles nyss gjorde för riksdagen och till hans svar på frågor om detta.

Det är alldeles korrekt att Sverige i dag inte sitter vid säkerhetsrådets bord. Det är också korrekt att Sverige inte är medlem av Nato. Men dessa förhållanden kan ändå med förlov sagt inte förhindra oss från att ha en uppfattning i själva sakfrågan. Jag skulle gärna vilja veta av statsministern var Sverige står i frågan om flygförbudszon eller inte. Vad är vår uppfattning?

Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Min återrapportering handlade om att vi inte tycker att EU ska fatta beslut om detta. Jag ser militär expertis som i det läge vi nu befinner oss med överste Khadaffis trupper som rycker fram mot en militärt svagare opponent i östra Libyen ifrågasätter huruvida en flygförbudszon är det militära svar som förslår. Snarare säger man att det förmodligen är en annan och mer omfattande militär kapacitet som måste användas.

Vår utgångspunkt är att om det ska göras så måste det göras med stöd i regionen och med tydligt besked i FN:s säkerhetsråd. Dessutom måste någon räcka upp handen och säga: Vi har den militära kapaciteten! Denna någon är för mig rimligen Nato och möjligen USA, men nära nog ingen annan. Det är det besked som vi har givit i dag.

Anf. 74 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Jag är naturligtvis helt överens med statsministern om att en förutsättning för militärt ingripande oavsett vem som svarar för det måste vara att det finns ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd.

Min fråga gällde dock vilken uppfattning den svenska regeringen har när det gäller huruvida säkerhetsrådet nu bör agera eller inte. Det är riktigt att det finns militära experter som säger att tiden nu mycket snabbt rinner ut. Men det finns också de som framhåller att bara det att man undviker flygbombningar av Benghazi kommer att ge människor tid och minska det mänskliga lidandet avsevärt. Frågan är alltså fortfarande relevant.

Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det pågår just nu diskussioner i FN:s säkerhetsråd. Förslag har lagts fram av Libanon – tror jag att det är – med stöd av Frankrike och Storbritannien. Vi bör notera att det finns rimliga invändningar som har rests av Tyskland, USA, Kina och Indien som är av ett slag att de handlar om med vilken kapacitet och till vilken nytta detta ska göras. Då talar man inte bara om flygförbudszon, utan här talas också om andra typer av flygoperationer. Men jag tror att vi ska vara på det klara med att i ett läge där Khadaffis trupper rycker närmare Benghazi talar man också om att det möjligen kan övergå i behov av att sätta in marktrupp. Det är någonting som världen har viss erfarenhet av. Det är mycket komplicerat och mycket resurskrävande. Det är ett vågspele eftersom det oftast gör att operationer tar längre tid och får andra konsekvenser än vad man först har avsett och tänkt sig. Det gör att många nu tänker klokt och inte agerar för snabbt. Man måste kunna ta konsekvensen av hela handlandet.

Sveriges regering anser att detta inte kan göras med mindre än att den samsyn finns i FN:s säkerhetsråd som just nu verkar saknas. Då tycker vi inte att enskilda länder ska agera utan den typen av stöd.

Den svenska kärnkraftssäkerheten

Anf. 76 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Vi känner alla naturligt nog en oro för händelserna i Japan och även ett djupt deltagande i de svårigheter det japanska folket nu går igenom. Denna oro väcker en diskussion om den svenska kärnkraftssäkerheten.

Säkerhetsarbetet i de svenska kärnkraften är ett ständigt pågående arbete. Alliansens energiöverenskommelse innebar både ökade säkerhetskrav och ökade krav på ekonomisk säkerhet. Den innebär också ett minskat beroende av kärnkraft – tvärtom vad som felaktigt påstods här tidigare – genom att man bygger ut ett tredje ben, som statsministern har påpekat.

I ljuset av det som sker i Japan är det självklart att dra lärdom av händelserna och erfarenheterna. Min fråga till statsministern gäller vilka processer som pågår och vilka processer som kan sättas i gång för att dra lärdom av händelserna i Japan.

Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Miljöminister Andreas Carlgren har påpekat att det ständiga uppdrag vi har åt kringliggande myndigheter och kärnkraftsoperatörer att sätta säkerhetsarbetet främst och att ständigt vara närvarande och utveckla säkerhetsarbetet också ska göras av Strålsäkerhetsmyndigheten just med utgångspunkt i det som nu sker i Japan.

Vi vet att det är illa. Men det är viktigt att tänka på att vi ännu inte vet hur illa det kommer att bli. Vi vet att vi har nya lärdomar att dra. Nu påverkas naturligen detta av att det är aggregat som ligger i en jordbävningsszon och är påverkade av en tsunami. Men det gör ändå att vi alltid måste ha attityden att säkerheten förstärks av ny kunskap. Det ska användas även i detta fall. Det är regeringens uppfattning att det särskilt ska sägas till Strålsäkerhetsmyndigheten att den har detta uppföljningsansvar.

Anf. 78 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Man kan konstatera att man har samlat strålsäkerhetsansvaret under en myndighet. Det var delat på två tidigare.

Det som hände i Japan var en jordbävning och en tsunami, men den faktiska orsaken var ett elavbrott. Hur ser statsministern på det? Det är något som skulle kunna hända i Sverige – kanske inte en tsunami och en jordbävning, men väl ett elavbrott. Vilka lärdomar kan vi dra av det?

Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är att ständigt lära sig att förutse det oförutsägbara. I det här fallet är det en naturlig utgångspunkt. Vad sker vid elbortfall, till exempel?

Jag vill påpeka att det inte är någon ny sak att vi har talat om för svensk kärnkraftsindustri och för kringliggande myndigheter att de ständigt ska utveckla säkerhetstänkandet och ständigt agera, precis som Roger Tiefensee också påpekade, med resurser för att höja säkerheten. Det blir naturligen också effekten denna gång. Det är därför de har fått uppdraget. Det kommer säkert att innehålla bland annat de aspekter som Roger Tiefensee här har fört fram.

Servicekontor

Anf. 80 ANDERS ANDERSSON (KD):

Fru talman! Min fråga till statsministern handlar om något som har engagerat många pensionärer runt om i landet de senaste veckorna. Det gäller servicekontoren där Försäkringskassan samverkar.

För tre år sedan inrättades en samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Skatteverket. Det ledde till att det nu finns ca 100 servicekontor runt om i landet som ger äldre människor betydelsefull service. Det är servicekontor som ger möjlighet till rådgivning och hjälp direkt. Öga mot öga kan man där få hjälp med blanketter och annat som man funderar över. Man får veta hur man på bästa sätt och på rätt sätt gör olika ansökningar.

Vi upplever att den nu aviserade besparingen hos Försäkringskassan slår undan benen på dessa servicekontor, och jag kan samtidigt se att det

finns ett oerhört värde här. Jag beklagar om det är så att den utveckling mot en medborgarriktad service som vi har sett nu undanröjs.

Min fråga till statsministern är: Vilket värde tror statsministern att de här lokala servicekontoren har för äldre och andra grupper?

Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag tror att människor i alla lägen uppskattar att det finns närhet till den service och till det stöd och den hjälp som man behöver i samhället.

I det specifika fallet är det så att regeringen vid ett par tillfällen har skjutit till extraanslag till Försäkringskassan för att möta en ibland utsatt situation när det gäller bland annat ärendehantering. En del av detta har varit tillfälliga pengar, och tillfälliga pengar tar ju slut. Det är inte en beslutad besparing från regeringens sida, utan det handlar snarare om att det är tillfälliga anslag som inte förlängs.

I Sverige fungerar självständiga myndigheter så att de får instruktioner av oss att hålla budget, och inom ramen för det ansvar de har får de presentera hur det är tänkt att gå till. Det är det som bland annat har varit under diskussion här.

När det gäller huruvida det som har presenterats fullföljs måste jag hänvisa till ansvarig myndighet och till ansvarigt statsråd, som jag också vet har redovisat för en del diskussioner som har förts i ärendet.

Anf. 82 ANDERS ANDERSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern! Jag uppskattar den markering om vikten av närhet som statsministern gör. Jag tror att medborgarna uppskattar den reform som genomfördes för tre år sedan när vi byggde upp servicekontor på det här sättet.

Statsministern hänvisade till det ansvariga statsrådet, men för mig och för många upplevs det som orimligt att en besparing på 200 miljoner på ett anslag till Försäkringskassan på 7 364 miljoner skulle slå undan den service och den närhet som har varit betydelsefull inte minst för äldre och människor som inte har datavana och som behöver den här hjälpen för att känna att de är en del av samhället.

Jag skulle gärna se att det blir en politisk opinionsbildning, och kanske även statsministern kan bidra till detta.

Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag deltar gärna i olika former av politisk opinionsbildning, men när vi svarar på frågor är det viktigt att vi är tydliga med hur ansvarsförhållandena ser ut. Regering och riksdag anslår ett anslag för förvaltning av Försäkringskassans olika arbetsuppgifter. Inom ramen för det får Försäkringskassan se till att ta sitt budgetansvar. Det ligger på ledningen för Försäkringskassan. Det är en sådan diskussion som förs här. Detta är tillfälliga pengar som tas tillbaka. Det är alltså inte en utpekad besparing som regeringen har föreslagit, utan det har handlat om tillfälliga resurser som inte förlängs.

Som jag påpekade är det socialförsäkringsminister Ulf Kristersson och ansvariga inom Försäkringskassan som får föra den här diskussionen vidare och redogöra för vilken grund man har haft för sina olika förslag.

Anf. 84 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Min fråga till statsministern handlar om grubvrytningen i Svappavaara. Förhoppningsvis vet statsministern att Miljööverdomstolen har lämnat sitt besked, och nu finns det ett hundratal människor boende i Svappavaara som undrar hur det ska gå med jobben och framtiden.

Att grubvrytning har en stor inverkan på omgivningen är klart, och noggranna prövningar av tillstånd ska alltid ske. Men samtidigt kan inte handläggningstider och olika processer få kasta människor mellan hopp och förtvivlan oavsett av vad man tycker om grubvrytningen och dess påverkan på omgivning och miljö. En sammanhållen process, handläggningstider som är acceptabla och regelverk som är begripliga är nödvändiga.

Min fråga till statsministern blir om han och hans regering har några besked att lämna både till människorna som bor i Svappavaara och till gruvföretaget när det gäller vad som ska ske nu. På vilket sätt arbetar regeringen med till exempel process- och regelsystemfrågor när det gäller tillståndsgivningen för grubvrytning?

Anf. 85 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det har jag inte underlag för att ge några besked om. På frågeställarens sätt att beskriva det verkar det dessutom som om det har funnits ett domstolsutslag att ta med i beräkningen. I Sverige fungerar det så att jag inte överprövar domstolsutslag. Det är riksdagen som fattar beslut om de lagar som ligger till grund för att man ska kunna prospektera för grubvrytning i Sverige. Till detta finns överklagandemöjligheter kopplade som människor runt om i Sverige i stor utsträckning brukar begagna sig av. Det beror på att det alltid är en svår avvägning mellan det som kan ge jobb, produktion och tillväxt och miljöhänsyn och en känsla av att det finns risker förknippade med detta. Det känner vi igen från grubvrytning men också från mycket annan energiproduktion och annan industriverksamhet runt om i Sverige.

Jag känner inte till exakt hur avvägningar har sett ut här. Finns det ett domstolsutslag är vi av konstitutionen förhindrade att överpröva det i den här typen av frågestunder.

Storstädernas bostadsmarknad

Anf. 86 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! Låt oss kliva tillbaka till den svenska debatten. Trots allt står vi fortfarande inför ganska stora utmaningar här i Sverige. Det är många av kollegerna som har lyft upp de internationella perspektiven och kärnkraftsfrågan.

Jag skulle vilja ställa en fråga om situationen påorstädernas bostadsmarknad. Där kan vi se otroligt stora utmaningar, som till exempel att en ung människa inte kan få tag på en lägenhet om man inte har möjlighet att låna pengar till detta.

Vi kan också se att den reglerade hyressättningen har kommit att utsetta bostadsmarknaden för ett otroligt ombildningstryck där allt fler

*Statsministerns
frågestund*

hyresrätter kommer att bli bostadsrätter eftersom det egentligen är det enda sättet man i dag har att skapa sig en förmögenhet och kunna äga sitt boende framöver.

Jag undrar om regeringen och statsministern har någon syn på vad vi framöver kan göra för att dels behålla en hyresrätt värd namnet i våra storstäder, dels skapa fler boendemiljöer för många fler människor som längtar efter att få flytta till staden.

Anf. 87 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Utgångspunkten är att det finns ett inflyttningstryck mot våra storstäder och universitetsorter, inte minst Stockholm, och att det har byggts för lite under många år. Vi kan dock notera att en bostadsproduktion har kommit i gång nu. Vi får gå långt tillbaka för att hitta en motsvarighet till denna. Det sker nu i en sådan omfattning att det redan tidigt börjat talas om svårigheter att hitta arbetskraft för att bygga i den takt som det nu finns underlag för och efterfrågan på.

Då är det, som jag har påpekat i andra sammanhang, viktigt att det finns en fungerande marknad för hyresrätter av det enkla skälet att det ofta är grunden för en välfungerande rörlighet på arbetsmarknaden. För människor som inte har stort eget kapital och kanske rör sig just bara för att kunna få ett jobb är det just hyresrätten som kan bli vägen in både till bostadsmarknaden och till arbetsmarknaden.

Bygga mer, brukar vara ett svar. Det är givet. Ökad rörlighet och att man använder de bostäder som finns är också väldigt centralt. Det kan man försöka uppmuntra på olika sätt. Jag tror att en del överenskommelser som nu har slutits på bostadsmarknaden hjälper till att förbättra situationen.

Bostadsbrist

Anf. 88 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag tänkte också prata om bostadsbristen. Vi ser hur många ungdomar det sitter på läktaren. Flera av dem vill säkert snart flytta hemifrån. I dag finns det svårigheter för unga att skaffa sig en bostad på väldigt många håll. Det gäller inte bara Stockholm, Göteborg och Malmö, utan det finns många städer där det råder brist på lägenheter som unga har råd att bo i. Man tänker kanske inte i första hand på en bostadsrätt, utan man ska ha råd att bo.

Förra veckan hade vi ett antal frågestunder med Anders Borg i finansutskottet. Han sade att vi inte kan stimulera bostadssektorn mer eftersom det kan blir för många byggnadsjobb och så vidare. Det kan alltså bli en överhettning i ekonomin.

Men ROT-avdraget är ju en stimulans i byggsektorn, så egentligen har regeringen valt att premiera dem som har villor och äger någonting.

Attefall säger däremot något helt annat. Han säger att det ska satsas på bostäder. Hur är det egentligen?

Anf. 89 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är ett sätt att försöka säga att det inte vore så väl ekonomiskt övertänt att nu ytterligare föra till stimulanser till en bygg-

sektor som redan signalerar kapacitetsbrist. Det enda man åstadkommer i ett sådant läge är att man får överhettning och inflation. Det innebär inte att det blir fler byggnadsarbetare utan att byggnadsarbetarna får jobba på sådant sätt att de inte hinner med och att det börjar uppträda inflationsimpulser. Därför måste man vara ansvarsfull.

Nu går vi mot ett väldigt högt kapacitetsutnyttjande i byggsektorn. Det är mycket glädjande. Det gör att vi i realiteten bygger väldigt mycket just nu efter åratal då det inte har skett. Det grundar sig på överenskommelser som har gjorts på bostadsmarknaden och som gör det ekonomiskt möjligt att också bygga hyresrätter såväl som bostadsrätter. Jag tror att vi behöver alla upplåtelseformer.

När det gäller yngre bör man kanske konstatera att de nyproducerade lägenheterna ofta är dyrare och att det för yngre därför ofta är viktigt att komma in i det äldre beståndet där kostnaderna kanske är lägre. För att möjliggöra det krävs viss rörlighet på bostadsmarknaden.

Ekonomiska flaskhalsar

Anf. 90 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Det viktigaste vår nation har är människors vilja att arbeta. Ju fler människor vi har i arbete desto mer tillväxt och förutsättningar för välfärd och rättvis fördelning skapas det.

Allt fler talar i dag om att det uppstått flaskhalsar i ekonomin. Det byggs, som tidigare frågeställare erinrade om, alltför få bostäder, vilket gör att inflyttningen till tillväxtområdena begränsas. Det saknas utbildade i flera branscher som expanderar. Det är brist på infrastruktur och trafikering, vilket gör att regionförstoringens kraft avtar.

Delar statsministern uppfattningen att det uppstått skilda flaskhalsar i vår ekonomi, vilket begränsar fullt resursutnyttjande?

Anf. 91 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Min uppfattning är att regeringen under senare år ganska konsekvent fört en politik som syftar till att utöka arbetsutbudet, göra det mer lönsamt att arbeta, sänka kostnaderna för att anställa samt uppmuntra till ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Ett kvitto på detta är den arbetskraftsundersökning som kom i dag på morgonen och som visar en mycket kraftig sysselsättningsökning i Sverige. Vi har just nu den näst snabbast fallande arbetslösheten i hela Europeiska unionen. Särskilt glädjande är det att långtidsarbetslösheten ser ut att minska kraftigt.

Uppenbarligen har vi nått fram i många av våra reformer. Det finns emellertid alltid anledning att varna för flaskhalsar av olika slag. Det betyder att vi måste göra ännu mer arbetsutbudsstimulerande reformer, sådana som gör det än mer lönsamt att arbeta och än mer lönsamt att utbilda sig, samt att vi, på det sätt jag nämnde i ett tidigare svar, genom skolreformer måste möta det behov av arbetskraftskunnande som finns när det gäller praktiska yrkesutbildningar, detta genom att delvis göra om vår gymnasieskola och inrätta riktiga lärlingsutbildningar. Då tror jag att kapaciteten förstärks.

Anf. 92 FÖRSTE VICE TALMANNEN:
Härmed är dagens frågestund slut, och vi tackar statsministern för hans medverkan.

11 § (forts. från 9 §) Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet (forts. SkU22)

Anf. 93 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! I dessa dagar har det varit mycket fokus på socialdemokrater och deras val av ny ordförande på kongressen nästa veckoslut. Jag önskar dem lycka till i deras val av ny partiledare. Jag känner många trevliga och goda socialdemokrater, till exempel skatteutskottets S-ledamöter, men ni får ursäkta, för när vi ska debattera skatter, fru talman, är min favoritsosse gamle Gustav Möller med sina berömda ord: ”Varje förlösad skattekrona är en stöld från folket.” Detta uttryck använde jag mig av i förra veckans debatt, men det är lika aktuellt i dag eftersom de så kallade riskkapitalbolagens slöseri med, för att inte säga förskingring av, skattemedel avsedda för det svenska folkets välfärd även behandlas i dagens betänkande.

I några initierade artikelsier i tidningarna Dagens Industri och Svenska Dagbladet har riskkapitalbolagens avancerade skatteplanering väl beskrivits. I denna ingår bland annat hur riskkapitalbolagen arbetar med så kallade räntesnurror, vilket innebär att bolagen låter sina dotterbolag, som arbetar med skattefinansierad välfärdsverksamhet, betala höga räntor på koncernbolagsinterna lån så att den svenska bolagsskatten kan minimeras samtidigt som de höga ränteintäkterna tas hem till moderbolaget, placerade i skatteparadis, och därmed undandras svensk beskattning.

I Vänsterpartiets reservation nr 3 i betänkandet föreslår vi att regeringen ska ta fram förslag som förhindrar företags möjligheter till skatteplanering med hjälp av ränteavdrag. Svenska skattepengar ska gå till välfärd efter behov i Sverige, inte till skatteparadis. Med detta, fru talman, yrkar jag alltså bifall till reservation nr 3.

Visserligen hänvisas det i betänkandet till den lagändring av inkomstskattelagen som gjordes för något år sedan för att stävja användningen av räntesnurror och även till det fortsatta arbete som bland annat pågår vid Skatteverket. Men som framgår av en promemoria som Skatteverket publicerade i frågan så sent som för några dagar sedan bedöms att ”de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna haft viss effekt men mindre än man kunde förvänta sig”.

I samma promemoria skriver verket att ”det generella grundproblemet är att det finns ett mycket stort incitament till att av skatteskäl etablera koncerninterna skuldförhållanden”, som alltså möjliggör räntesnurrorna. Skatteverket nämner i sin promemoria också en möjlighet att få bukt med incitamentet för denna skatteplanering genom att låta koncerninterna ränteutgifter påverka beskattningen i den utsträckning som motsvarande beskattning sker hos mottagaren.

I promemorian nämns ytterligare möjligheter, till exempel att införa ett slags anmälningsplikt, en så kallad disclosure-regel, för räntetransaktioner. Det är en lagstiftning som finns bland annat i anglosaxiska länder

som USA och Storbritannien. Skatteverket tar vidare upp att man bör ändra den 10-procentsregel som finns när det gäller möjligheten för bolag att göra avdrag för räntor. Om ränteintäkter skattas till 10 procent någon annanstans får man göra ränteavdrag i Sverige. Vi har dock en bolagsskatt på 26,3 procent. Skillnaden mellan 26 och 10 är drygt 15 procent, och så mycket kan man alltså skära emellan. Också detta bör man komma till rätta med.

En annan aspekt på den verksamhet som de så kallade riskkapitalbolagen nu bedriver med välfärdens pengar är, som tidningen Dagens Industri skriver i en av sina artiklar, att satsningarna på unga tillväxtbolag rasat i Sverige de senaste åren medan optimismen snabbt återkommit i utköpsbolagen, inte minst på grund av affärsmöjligheterna inom vård, skola, omsorg och nyss privatiserade apotek.

Det verkar som om riskkapitalisterna hellre skär guld med pennkniv från skattefinansierad välfärd än försöker utveckla ny teknologi och nytt företagande i Sverige. Kanske är det dags att använda benämningen säkerhetskapitalbolag, eller kanske skattekapitalbolag, i stället för riskkapitalbolag.

I övrigt, fru talman, begränsar jag mig till att markera att jag naturligtvis ställer mig bakom de två rödgröna reservationerna, nr 4 om tonageskatt och nr 5 om uttagsskatt för vindkooperativ, som tidigare talare från Socialdemokraterna och Miljöpartiet väl har utvecklat. Jag avstår dock för tids vinnande från att yrka bifall till dessa, även om bifall redan har yrkats.

Anf. 94 ULF BERG (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till skatteutskottets förslag i betänkande nr 22 som behandlar motioner om beskattning av företag, kapital och fastigheter.

Jag kan konstatera att det finns ungefär 75 motioner som utskottet – i vanlig ordning, höll jag på att säga – avstyrker. Hela 60 motioner, av totalt drygt 75, har väckts av Alliansens ledamöter, och i ungefär hälften av dessa 60 motioner är det moderater som föreslår förbättringar, förändringar och liknande. Det är med andra ord bra motioner.

Alliansmajoriteten kan dock konstatera att regeringen redan beslutat om en företagsskatteutredning, och den ser vi naturligtvis an med stor tillförsikt. Utredningen ska främst se över beskattningen utifrån perspektivet att strukturomvandlingen i svensk ekonomi bör mötas genom goda skattemässiga villkor för företagande och investeringar i Sverige.

När jag och mina alliansvänner reser runt och gör våra besök i verkligheten pekar många på att det finns bekymmer i deras vardag som företagare upplever. Många motionärer har också motionerat om förslag på förbättringar, bland annat när det gäller riskkapital.

Flera småföretagare som jag träffar när jag är ute lyfter upp problematiken med att hitta medel till investeringar. Många gånger går det att hitta investeringsmedlen genom att sätta sin egen villa i pant ända upp till skorstenen, kanske för att investera i den hyvelmaskin som man behöver och som kanske kostar runt en miljon. Sedan vet vi vad som händer om det blir sämre tider. Kanske banken knackar på dörren och säger: Nu vill vi ha tillbaka lånet. Det kan sluta i att inte bara företaget hamnar på obestånd utan att man till och med får gå från hus och hem.

Jag tycker det är väldigt bra att man tittar över vilka möjligheter som finns i första benet som utredningen kommer att titta på, nämligen lämna förslag på skatteincitament för att stimulera tillgången till riskkapital, antingen på bolagsnivå eller ägarnivå. Det ska komma ett delbetänkande den 31 januari 2012.

Det finns sådant jag verkligen, fru talman, tycker är värt att poängtera. Jag kan som exempel ta den lilla ledstångsfabriken i Rättvik, som beskriver just denna hyvelmaskin, som kanske kostar 1 miljon. Kan företaget jobba ihop och se till att göra den investeringen och lågkonjunkturen sedan kommer, då vi inte behöver så mycket ledstänger, eftersom vi inte behöver så många trappor och produktionen kanske går ned tillfälligtvis, då är det tryggt att veta att hyvelmaskinen står där och är betald och klar i och med att företaget har kunnat göra denna investering och man har fått fram ett beskattat kapital för att göra det.

Det tror jag kan vara en bra drivpunkt för att få starka, speciellt mindre, företag att ordna sin kapitalförsörjning. Vi ser som sagt fram emot den 31 januari 2012, då det första betänkandet kommer.

Det kommer ett annat delbetänkande som vi får vänta med spänning på till den 1 oktober 2012. Där ska man titta på hur man ska förbättra förutsättningarna för forskning och innovation som kan generera tillväxt. Jag hoppas mycket på den delen. Om vi tittar internationellt vet vi att man där har betydligt bättre regler för att avsätta pengar för forskning och utveckling. Det betänkandet kommer som sagt den 1 oktober 2012.

Sedan finns det ett tredje ben. Man får hålla på lite längre med den frågan. Kommittén ska lämna förslag på ett mer heltäckande system som om möjligt kan ersätta de nuvarande ränteavdragsbegränsningarna och minska diskrimineringen av eget kapital. Utredningen ska också ompröva regelverken för koncernbidrag och underprisöverlåtelser.

Reglerna är utformade för att fungera i en sluten ekonomi, det vill säga har sin utgångspunkt i nationella förhållanden. Den ökande internationaliseringen och de EU-rättsliga kraven försvårar möjligheten att förhindra en urholkning av skattebasen. Regelverket ska därmed omprövas i syfte att finna alternativa lösningar. Här ska vi få se ett resultat den 1 november 2013.

Fru talman! Jag ska också beröra tonnageskatten. I Sveriges riksdag är vi överens om att man behöver titta närmare på den. Det har riksdagen sagt tidigare i tillkännagivanden. Skatteutskottet har också varit klart över det. Sverige utmärker sig gentemot andra sjöfartsnationer inom EU genom att inte ge sjöfartsnäringen möjlighet att betala tonnageskatt som alternativ till vanlig inkomstskatt. Det är ingen tvekan om att det är som tidigare talare har sagt.

Utskottet inser självfallet att regeringen vid en beredning av en lagstiftning om tonnageskatt behöver bedöma närliggande frågor som har samband med rederinäringens arbetsförutsättningar, bland annat vad gäller hur det nuvarande sjöfartsstödet påverkas av en tonnageskatt. Vidare måste ställning tas till hur den befintliga, dolda skatteskulden till följd av höga avskrivningar ska kunna återföras till beskattning vid en övergång till tonnageskatt. Skatteutskottet anser att det är angeläget att den fortsatta beredningen av frågan om tonnageskatt kan slutföras skyndsamt.

Det finns en problematik som man kan påminna om. De rödgröna är ganska pigga på att i olika tillkännagivanden säga att regeringen ska utreda än det ena, än det andra. Då kanske regeringen hade behövt de 300 miljoner som de har ryckt undan. Det kommer naturligtvis att försvåra att färdigställa detta skyndsamt. Men jag hoppas att den problematik som finns kommer att lösas skyndsamt.

Slutligen, fru talman, ska jag beröra lite om uttagsbeskattningen. När man lyssnar på Miljöpartiet kan man få intrycket att det är en ny skatt, men så är det inte. Utagsbeskattning i kooperativ har funnits sedan 1920-talet, och sedan har det gjorts vissa förändringar. Det som har kommit i dagen är att dessa kooperativ kanske inte har varit riktigt tydliga med att ta reda på vilka regler som gäller.

Från Alliansens sida och även från Moderaternas sida är det helt klart att uttagsbeskattningen ska finnas kvar. Vad man däremot kan diskutera är vilket elpris man ska betala uttagsskatt för. Det är förstås kooperativet och inte den enskilde som betalar denna skatt.

Skatteverket har ganska klart sagt att man finner stöd i lagar och förarbeten för att det är den lägsta nivån man ska jämföra med när man genomför uttagsbeskattningen, så att man kanske inte ska leta på det högsta elpris som finns.

Från utskottets sida är vi tydliga med att vi kommer att följa frågan. Det kan också hända att det behövs lite rättspraxis innan man kan se om lagstiftningen är till fyllest eller inte.

I dessa tider, fru talman, är det viktigt att vi får energi på olika sätt. Jag kanske inte ska gå närmare in på den delen.

Med dessa ord yrkar jag än en gång bifall till skatteutskottets förslag i betänkande 22.

Anf. 95 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Ulf Berg radade upp en lång rad av utredningar som ska vara klara om något år eller om flera år. De kan väl därefter ligga till grund för någon form av proposition eller liknande från regeringen.

I fråga om tonnageskatt finns det en utredning som var klar för fem år sedan, och riksdagen gjorde för fyra år sedan ett tillkännagivande om att regeringen skulle lägga fram ett förslag skyndsamt.

Det är inte utan att man måste fråga Ulf Berg om han vet något mer om när man kan förvänta sig ett förslag från regeringen om tonnageskatt. Det börjar bli väl lång tid för att det ska kännas komfortabelt också för Ulf Berg, antar jag, i den här frågan.

Ska det dröja sex, sju eller åtta år? Hur lång tid är det rimligt att den här frågan tar?

Anf. 96 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Vi är nog, Fredrik, överens om att det vore önskvärt att det inte tar så mycket längre tid. Men det finns en stor problematik. Som jag sade finns det bland annat överavskrivningar, så det finns en latent skatteskuld på över 1 miljard. Hur förfar man med den?

Om jag har förstått det rätt pratar man om tonnage under relingen. En och annan har sett någon båt där man numera travar containrarna på höjden. Hur ser man på den problematiken?

Detta är en otroligt gynnad verksamhet. En normal industriarbetare bidrar med skatteintäkter på 10 624 kronor i månaden, medan en sjöman bidrar med 0 kronor, eftersom de är befriade.

Fru talman! Det är lite riskabelt med nollor och kommatecken, men jag läser innantill ur ett protokoll, där man konstaterar att bolagsskatten för rederinäringen år 2007 var 89 miljoner, när omsättningen var 37 miljarder kronor. Det blir en bolagsskatt på 0,0023 procent.

Vi kan väl både du och jag, Fredrik, vara överens om att så lågt strävar inte ens jag efter att det ska vara, även om jag tycker om en lägre bolagsskatt.

Det är klart att man i kammaren kan säga så här. Och jag förstår att man vill ha fram det. Det är oppositionens skyldighet att hela tiden granska. Men det finns alltså betydligt fler frågetecken när det gäller den första utredningen. Det finns ju en utredning som är gjord, men den lämnade ett antal ytterligare frågetecken, och det är en problematik.

Anf. 97 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det råder ingen tvekan om att nästan alla förändringar på skatteområdet för med sig en del problem som man måste utreda och vara väldigt noga med. Men det här exemplet, tonnageskatten, ska då ställas mot alla andra förändringar i skattesystemet som man har dragit igenom på tre veckor, några månader eller kanske något år som också har varit stora och komplicerade. Men man har haft en vilja att genomföra dem, och därför har man gjort det.

När det handlar om tonnageskatten får man, inte minst med tanke på de siffror som Ulf Berg redovisade och som finansministern vid åtskilliga tillfällen har tagit upp, ändå bilden av att Anders Borg faktiskt inte är särskilt intresserad av att införa en tonnageskatt.

Fyra år och alla dessa brasklappar tyder på att det inte finns något riktigt intresse, och det är en väldig skillnad jämfört med hur det lät när Ulf Bergs parti var i opposition.

Jag tänker på den sista transportpolitiska motionen som Fredrik Reinfeldt skrev under som partiordförande här i riksdagen och som oppositionsledare – det är en lång rad statsråd som också har skrivit under samma motion. Där skriver man i stället att det är oacceptabelt att tonnageskattens införande fördröjs.

I opposition var det naturligtvis fullkomligt självklart att det här skulle genomföras, men sedan dess har det gått några år. Det har snart gått fem år, och ingenting händer. Det är klart att det är många som undrar om regeringen och Moderaterna verkligen är intresserade av att se till att svensk sjöfart får samma konkurrensvillkor som sjöfarten i andra länder.

Sedan håller jag med om att det är besvärande att vi på vissa områden ser en sådan konkurrens som driver ned möjligheterna att ta ut skatt, att det finns ett race to the bottom, som man brukar säga. Det är besvärande, men vi tycker att det är rimligt att svensk sjöfart har samma villkor som resten av sjöfarten i Europa.

Anf. 98 ULF BERG (M) replik:

Fru talman! Jag håller helt med Fredrik när det gäller att man bör utreda det här och komma fram till ett beslut. Beslutet kan faktiskt också

bli ett annat än att man ska ha tonnageskatt. Men det är också ett beslut som jag tror är viktigt att sända ut till redelinäringen. Det kan också bli ett beslut när man ser att vi hittar lösningar på de problem som finns.

Nu lever man år från år i det här vakuumet. Jag delar Fredrik Olovssons uppfattning i den delen. Jag hoppas att det finns ett ekonomiskt utrymme nu för Finansdepartementet. Annars kanske vi under någon vårbudget eller annat kan komma överens om att det var ett stort misstag som ni gjorde, att populistiskt plocka bort 300 miljoner från regeringen. Vi kan ju se att det i praktiken medför bekymmer. Man kan inte utreda i den takt som vi kanske till och med politiskt är överens om.

Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Ärade ledamöter! Åhörare! Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet – det låter tråkigt. Vad handlar det om? Ja, det handlar om mycket pengar.

I årets budget handlar det om skatt på kapital. Hushållen betalar 33 miljarder. Skatten på företagsvinster uppgår till 105 miljarder kronor. Avkastningsskatten är 11 miljarder. Fastighetsskatten och fastighetsavgiften är sammantaget 27 miljarder. Stämpelskatten, när vi köper hus, är 10 miljarder. Kupongskatten är ungefär 4 miljarder. Och så har vi två poster till, nämligen förmögenhetsskatt, noll miljarder, och arvs- och gåvoskatt, noll miljarder.

Fru talman! Det här an knyter en smula till vad Helena Leander sade – det är inget angrepp på något sätt. Helena Leander sade: Det har inte hänt mycket under de senaste åren. Jag vill påstå att det har hänt mycket under de senaste åren just på de här områdena. Men det är lätt att glömma det stora som har hänt, nämligen att framför allt bostadsbeskattningen har genomgått en revolution. Den stora revolutionen på detta område är att ingen längre är rädd för att få en väldig fastighetsskatteökning, avgift eller inte.

Den är förutsebar. Man kan diskutera om den är orättvis eller inte. Det vet jag att socialdemokrater ofta gör. De vill ofta ha högre skatter. Men jag tror att detta är det allra viktigaste. För 100 procent av vårt svenska folk är fastighetsavgiften numera förutsebar, och det är någonting som man är väldigt glad för. Det har blivit lugn och ro på det här området.

Jag tror att det är det allra viktigaste som har hänt. Sedan händer det också mycket andra saker. Jag ska återkomma till detta med tonnageskatten. Men när man ser på vad vi har att gå igenom här kan man se att det är en massa saker, till exempel på boendeområdet. Vi har flyttat ut kapitalbeskattningen helt och hållet. Därigenom omfattas inte fastigheter. Det kommer en utredning om att också hela fastighetstaxeringen kommer att förenklas och möjligen också tas bort helt och hållet. Vi kanske inte behöver det alls i den här omfattningen.

Fredrik Olovsson tog utförligt upp detta med tonnagebeskattningen. Jag är tacksam för att han gjorde det, för det är en viktig fråga. Man kan fråga sig: Vad har hänt på detta område under de senaste tio åren? Det är bra att ibland ha något perspektiv på det. Jag är glad, fru talman, över att kunna säga att jag alltid har röstat för att vi ska avskaffa tonnageskatten. Och det är den stora skillnaden jämfört med de rödgröna partierna. Där hade man den motsatta åsikten fram till 2004. Det är det som är proble-

met. Jag är tacksam för att ni har ändrat åsikt på den här punkten. Bosse Ringholm, dåvarande finansministern, skrev till mig 2004, eller någonting sådant, att införandet av tonnageskatt är en främmande del av svensk skattepolitik. Det var de ord han använde.

Nu har det inte gått så fort. Det ger jag gärna Fredrik Olovsson ett erkännande för. Det har inte gått så fort som vi hade tänkt oss och hoppats på. Det finns olika orsaker till det. Det handlar bland annat om den utredning som Bosse Ringholm tillsatte och gav direktiv till. Utredningsmannen var Göran Ekström, dåvarande chef för Tullverket eller något liknande. Han var tidigare tillförordnad landshövding i Södermanland. Den utredningen beaktade inte just det som Ulf Berg och Fredrik Olovsson var inne på, nämligen den latent skatteskulden. Det har aldrig blivit utrett.

Jag måste rätta Ulf Berg på den punkten. Det handlade inte om 1 miljard, utan det handlade om mellan 10 och 20 miljarder kronor, och vi kan nog vara överens om att det var en ganska betydande summa.

Jag har hört i denna kammare, fru talman, att Fredrik Olovsson och nuvarande finansministern, Anders Borg, är överens på den här punkten. Man är inte villig att skänka de här pengarna till rederinäringen, utan man måste se till att göra någonting åt det här. Det håller jag också med om. Det är inte rimligt att vi ska ge en bransch en så stor latent skatteskuld, utan man måste hantera denna.

Då kan man fråga sig: Hur ska detta ske? Ja, det är inte så enkelt tekniskt. Det är jag övertygad om att det inte är. För det finns en viktig sak i tonnageskatten utöver hur man tar ut den. Det går ju på bruttot och är ett alternativ till vanlig vinstbeskattning. Det handlar om möjligheterna – och det är den största finessen med tonnageskatten – att förnya tonnaget. Det är det viktigaste, och det tror jag är drivkraften för många andra länder som har infört det här. Man kan använda företagsvinster som man inte behöver ta fram till beskattning när man använder just tonnageskatten.

Jag är helt övertygad, fru talman, om att detta så småningom kommer, men jag menar att man måste lösa detta med den latent skatteskulden.

Sedan, fru talman, har det tillkommit ett annat moment. Det hoppade Fredrik Olovsson över, men jag tror att det bara beror på dåligt minne. Men det är ändå på det sättet att anledningen till att ett antal svenska rederier flaggar ut just nu – det är olyckligt; det håller jag med om – är att det finns andra länder som har andra internationella register. De medger också någonting som vi i Sverige inte är villiga att gå med på, nämligen bemanningsavtal som är mindre förmånligt för svenska sjömän. Jag är stolt över att vi håller fast vid de svenska bemanningsavtalen. Det är en viktig del. Vi ska se till att inte för många fartyg går över till andra länder av just den anledningen, för bemanningsavtal och att de svenska sjömännen har det bra på svenska fartyg är en väldigt viktig del av svensk sjöfartspolitik. Vi ska inte gå den vägen.

Men det är alldeles riktigt, som Fredrik Olovsson säger, att det är alldeles för många rederier som går över till Danmark och så vidare. Jag gillar inte det. Vi borde ha en annan och bättre lösning på detta.

Det finns oerhört mycket att säga allmänt om företag och investeringar. Eftersom tiden lider denna dag när det är många andra debatter ska jag försöka att inte överskrida min tid, men jag måste ändå påpeka en

motsägelse i de socialdemokratiska särskilda yttrandena när det gäller boendebeskattningen. Det är, såvitt jag förstår, välmenande i båda fallen men från helt motstridiga utgångspunkter.

Ni vill i yttrandet ha en väl fungerande hyresmarknad med ett bra utbud av bostäder av hög kvalitet i hela landet. Jättebra! Mycket bra, tycker jag.

Men så läser man i nästa särskilda yttrande om andrahandsuthyrning av bostäder. Där tycker ni att det är fel att man har höjt gränsen från 12 000 kronor till 18 000 kronor.

Dessa två punkter går inte ihop, fru talman. Det finns en absolut motsättning i dem, för finessen med att höja just det skattefria schablonavdraget är att man ska få ut fler lägenheter på andrahandsmarknaden, att man kan hyra ut en del av sin lägenhet. Det är det som är själva finessen. Det är det ni vill ha i det ena yttrandet, men sedan sätter ni er emot det verktyg som finns i det andra yttrandet.

Någon konsekvens måste man ha i det här sammanhanget. Jag tror helt enkelt att ni inte vill ha ett höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning, men ni måste inse att det är en viktig del av det som ni vill ha i det andra yttrandet, nämligen en flexibel bostadspolitik.

(Applåder)

Anf. 100 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt replikera på Gunnar Andrén, men han pratade så väldigt mycket om mig och mitt minne så jag tyckte att det ändå kunde vara på sin plats att fortsätta debatten, som inte minst kommer att handla om tonnageskatten.

Jag får ge Gunnar Andrén beröm, för han tillhör en av de ledamöter i riksdagen som har skrivit de allra vackraste motionerna om tonnageskatt som mycket väl har gått igenom varför det är så viktigt att genomföra detta. Jag tror att den bästa har fem sex år på nacken vid det här laget, och då befann sig Gunnar Andrén i opposition. Då lade han ut texten lite extra mycket. Också då konstaterade han hur lätt det skulle vara att genomföra det här. Det borde genomföras skyndsamt och omgående.

Det var den typen av begrepp som Gunnar Andrén använde då. Sedan dess har tiden gått, och samma problem som fanns med tonnageskatten för fem år sedan finns naturligtvis kvar i dag. Men det är en väldig skillnad på hur Gunnar Andrén argumenterar. Nu finns det gott om tid, och man måste reda ut saker i lugn och ro.

När det handlar om utflaggning spelar naturligtvis tonnageskatten roll. Det är också ett skäl till att den senaste utredaren som har tittat på konkurrensförhållandena för sjöfarten, trots att han inte hade den typen av direktiv, konstaterar att det här är något som borde genomföras. Sverige måste använda alla de verktyg som finns i EU:s politik på det här området, med sjöfartsstöd och tonnageskatt.

Jag kan konstatera att det tar en väldig tid för regeringen att göra det här. Jag börjar misstänka att det beror på att Anders Borg faktiskt inte vill, och då är det naturligtvis också ett viktigt besked att ge om de borgerliga partierna har ändrat sig på den här punkten.

Anf. 101 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag tackar för orden om min formuleringsskicklighet. Det var nog i och för sig inte motioner utan interpellationer, men det spelar kanske mindre roll. Fredrik Olovsson har ju också väckt detta.

Jag tror att det är alldeles riktigt som Fredrik Olovsson säger: Anders Borg vill inte genomföra den utredning som Göran Ekström stod för och som Bosse Ringholm hade skrivit direktiven till. Det tror jag är alldeles korrekt. Där finns nämligen det problem som jag pekade på, latent skattekulder, och det är inte löst ännu. Vi har hört många interpellationsdebatter och kanske även deltagit i någon med Fredrik Olovsson, Anders Borg, Lars Johansson och flera till, och vi är väl överens om att just den delen behöver beredas och kanske utredas ytterligare.

Sedan kan man diskutera om det går tillräckligt fort eller inte. Där kan jag tycka att med den nuvarande utvecklingen med betydande utflaggning som vi sett det sista året är det väl så att man behöver se över hela sjöfartsstödet, och där får man ta in detta med tonnagebeskattningen också.

Jag tror att detta så småningom kommer att komma även i Sverige, men jag vill inte skänka 10 eller 20 miljarder direkt till näringen. Det måste vi reda ut först, och det tror jag egentligen att jag och Fredrik Olovsson är överens om.

Man kan även diskutera om vi har den kompetensen och de resurserna just nu i Finansdepartementet. Jag hoppas att man har det, men från Finansdepartementet gör man ju gällande att det är en komplicerad utredning att göra och därför har man inte haft de resurserna de senaste två tre åren.

Jag vill inte knyta det direkt till den aktuella nedskärningen, för man har redan tidigare hävdad att man inte har den kompetensen, men det är betänkligt att den utredning som Göran Ekström gjorde inte tog med alla aspekter. Det tror jag är grundläggande i frågan.

Anf. 102 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Liksom hos Ulf Berg kommer Regeringskansliets resurser upp från tid till annan i den här diskussionen. Det är fascinerande när det är någonting som har legat på finansministerns bord i fyra år. Man hade naturligtvis kunnat utreda mer om man hade velat det och tagit de besluten för länge sedan. Man kunde ha gjort det på departementet också för länge sedan, långt innan det blev aktuellt att dra in 300 miljoner i form av överskott från Regeringskansliet. Att skylla på det är alltså ett väldigt haltande argument som har använts åtminstone två gånger vid det här laget.

Gunnar Andrén tog upp flera andra frågeställningar i sitt anförande tidigare, inte minst när det handlar om boendet. Det finns en intressant del i utskottets betänkande, nämligen det som handlar om lätnadsreglerna för de oäkta bostadsföretagen som ju går ut vid årsskiftet och där utskottet – där är vi överens – utgår från att detta är någonting som regeringen kommer att ta itu med.

Jag får en hel del mejl och samtal om det här, och det brukar inte höra till vanligheterna att så många hör av sig. Det kunde väl vara bra om Gunnar Andrén i sin sista replik kunde berätta hur det kommer att gå med det här. Är det någonting på gång?

Anf. 103 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag har på den punkten inget annat besked att ge än det mycket tråkiga beskedet att det är under beredning. Det är ett väldigt tråkigt besked, men jag vet faktiskt inte mer, och det är väl inget fel att säga det.

Frågan har också varit aktuell under ett antal år, inte minst under den förutvarande ordföranden i skatteutskottet som var mycket engagerad i just den frågan och säkert drev på den. Men jag är helt övertygad om att den kommer att få någon lösning.

Här finns också ett stort intresse från olika bostadsrättsföreningars delägare att få en lösning som är bra för dem av ekonomiska skäl. Därför tror jag att det är många som hör av sig i just den frågan. Det finns oegennyttigare frågor där trycket inte är lika stort, vill jag säga, som i den här frågan.

Jag använder inte det som argument att man nu har skurit ned på den centrala förvaltningen i Regeringskansliet. Jag fick en känsla av att Fredrik Olovsson gjorde alltför stor sak av detta. Man kunde ha gjort detta tidigare om det inte hade varit en så svår fråga, vilket ju manifesteras i det att vi fick en statlig utredning som inte hade klarat ut det.

För min del tror jag därför att om man inte ska hamna ur askan i elden ska man vara försiktig med det här. Jag är en stor vän av svensk sjöfart, men en så stor vän av svensk sjöfart så att jag vill skänka den 10 eller 20 miljarder rakt av därför att vi har en ofullständig lagstiftning är jag inte. De 10 eller 20 miljarderna tycker jag att vi ska använda till andra och ännu bättre saker än att ge dem till tämligen välbeställda redare just nu.

Anf. 104 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Vi debatterar ett betänkande med motioner från den allmänna motionstiden som berör beskattning av företagande och investeringar samt vissa frågor som gäller fastigheter. Det handlar om en del motioner som blev över från budgetdebatten i höstas.

Dagens betänkande behandlar 88 motioner. Det är förstås en hel del som skulle kunna sägas om dessa. Till stöd för några av dessa motioner finns 11 reservationer. Alliansens förslag är att avslå samtliga motioner med argumentet att regeringen redan jobbar med vissa av motionsförslagen. Det är väl det vanligaste svaret i sammanhanget.

Det finns en del förslag som inte är väldigt högt prioriterade och andra som är prioriterade men som det visar sig att man inte har ekonomiska resurser att ta hand om just nu. Den frågan är det många som har lyft upp, att det försvann så där 300 miljoner från kontot.

Jag tänker i alla fall i mitt inlägg i kammaren välja ut två ämnen ur betänkandet. Det första jag vill ta upp är tonnageskatten. Det är en sådan skattefråga som har åkt fram och tillbaka och gått som en följetong genom skatteutskottet och kammaren. Den kräver en omfattande beredning. Min företrädare i skatteutskottet, Jörgen Johansson, höll alltid ett långt anförande i kammaren i den frågan minst en gång om året.

Skatteutskottet har 2004, under Socialdemokraternas regeringstid, och 2007, under Alliansens regeringstid, gjort tillkännagivanden till regeringen om att utreda förutsättningarna för att införa en tonnageskatt även i Sverige. Det har ni ju hört här. Det är en fråga som vi är överens

om behöver utredas och göras färdig för beslut. Frågan om tonnageskatten har också utretts och remissbehandlats under våren 2006. Likväl hände inget mer vid det tillfället, under den förra regeringens tid.

För att kunna behålla och utveckla kompetensen inom skeppsbyggnaden och sjöfarten, för att erbjuda jobb åt alla de ungdomar som söker sig till våra sjöbefälsskolor och för att kunna bidra i miljö- och sjösäkerhetsarbetet behövs en handelsflotta med svenskt befäl under svensk flagg. Men det finns hinder, som att bemanningskostnaderna är för höga trots TAP-avtalen, som ger möjlighet till tillfälliga anställningar, trots sjöfartsstöd på 1 ½ miljard och trots att praktiskt taget ingen inkomstskatt och inga arbetsgivaravgifter inbetalas för svenskt sjöfolk.

Dessutom är sammanblandningen av stöd och beskattning total. Införande av tonnageskatt skulle förbättra konkurrenskraften. Men det finns ändå farhågor för att utflaggningen skulle fortsätta.

Den nuvarande osäkerheten kring tonnageskatten och införandet av ett svenskt internationellt sjöfartsregister lägger hinder i vägen för den breda överenskommelse om den långsiktiga strategin som parterna efterfrågar. Dessutom sitter rederierna med en mycket stor latent skatteskuld till staten till följd av höga avskrivningar på sina fartyg.

Centerpartiets Åsa Torstensson, som tidigare var infrastrukturminister, såg problemen och tillsatte en utredning som heter Konkurrensförutsättningarna för sjöfart under svensk flagg. Nu måste hennes efterträdare Catharina Elmsäter-Svärd ta vara på den utredningen för att se vad man kan få ut av den och därefter också samarbeta med Finansdepartementet om vilka finansiella förutsättningar som finns.

Fru talman! Dessutom vill jag ta upp uttagsbeskattningen av de kooperativa vindkraftsföretagen. Det är också en fråga som min företrädare i skatteutskottet, Jörgen Johansson, jobbade med. Jörgen lade förra gången den här diskussionen fram ett förslag som gick ut på att minimera effekterna av uttagsskatten för den andelsägda vindkraften genom att ge andelsägarna rätt att göra vissa avskrivningar på sitt insatta kapital. Det var just detta centerförslag som Helena Leander tog upp i sitt anförande.

Detta förslag har stötts och blötts inom Centerpartiet en längre tid men har slutligen helt sågats av Finansdepartementet. Det ansågs inte hållbart som en generell del i skattelagstiftningen för kooperativa företag.

Därefter har vi inom partiet fortsatt att vända och vrida på den problematik som företrädarna för vindkraftskooperativen anser att uttagsskatten utgör. Som centerpartist vill jag på alla sätt uppmuntra ett brett engagemang i den framtida energiförsörjningen. Ett spritt ägande bidrar till nytt riskvilligt kapital och ett lokalt ägande bidrar till acceptansen av tillkomsten av vindkraftverk. Ett lokalt ägande kan förhoppningsvis också leda till att man genom det lokalt förankrade intresset för att få snurr på verksamheten ser till att effektivt utnyttja de bästa vindlägena, vilket då ökar effekten och därmed också lönsamheten av de tillförda elcertifikat som vindkraften får del av.

Där jag bor har vi inte de bästa vindlägena så jag kommer inte själv att kunna sitta vid mitt köksfönster hemma och se hur elen produceras, men jag är ändå inte främmande för att vilja satsa en slant på att vara med och tillverka egen energi. Jag tror att många med mig känner så och att de dessutom hoppas på att det ska löna sig rent ekonomiskt.

Regeringen har ännu inte infört uttagsbeskattning på den kooperativa vindkraftsproduktionen. I vart fall verkar det inte så när man ser marknadsföringen. Än så länge finns det en vinst i att vara andelsägare, vilket har varit och fortfarande är ett säljargument för vindkraftsföretagen som vill sälja sina andelar. Jag kan läsa på deras hemsida att de säljer elen för 20 öre per kilowattimme till den som tecknar andelar, vilket de jämför med priset på den öppna elmarknaden. Med de priser vi har på elen nu blir det förstås en förtjänst på ett antal tusenlappar varje år för det enskilda hushållet som köper sådana andelar.

Men den vinsten anser Finansdepartementet bör beskattas utifrån det regelverk som i dag gäller för andra kooperativa företag. Sedan de andelsägda vindkraftsföretagen dök upp som en främmande fågel på marknaden har de varit helt skattebefriade, vilket naturligtvis kan ifrågasättas eftersom de är vinstdrivande producerande bolag.

Kooperativa företag har sedan 1928 beskattats med uttagsskatt, vilket innebär att bolaget endast enkelbeskattas jämfört med andra bolagsformer som dubbelbeskattas. Det är en skattemodell som är extra gynnsam för de kooperativa andelsägarna i övriga kooperativa branscher och som inte får äventyras genom att det dyker upp nya företag med en annan produktion.

Det som andelsägarna i vindkraftslobbyn nu vill att vi politiker tar hänsyn till är att elpriset i praktiken faktiskt inte stannar vid 20 öre per kilowattimme. Slår man ut kostnaden för investeringen som andelsägaren gör då denne köper sin andel blir den betydligt högre. Då blir det ytterligare 27 öre per kilowattimme, det vill säga 47 öre.

Skatteverket har valt att betrakta Nordpols priser som marknadspris och använt dessa som utgångspunkt för att räkna fram den beskattningsbara vinsten hos kooperativen. Eftersom det inte är den enskilda andelsägaren som betalar uttagsskatten utan faktiskt det kooperativa företaget är det det kooperativa företags elpris på 20 öre som man jämför med Nordpols mycket varierande priser. Det ger dels en oförutsägbarhet om hur hög skatten kommer att bli, eftersom priserna på Nordpol varierar kraftigt under året, dels en stor mellanskillnad mellan de 20 örena och Nordpols pris som Skatteverket betraktar som skattskyldig vinst.

Fru talman! Vid förra årets behandling av denna fråga uttalade utskottet följande:

Utskottet utgår från att Skatteverket kommer att informera om vilka principer som verket avser att tillämpa för att räkna fram det marknadspris som ska ligga till grund för uttagsbeskattningen och i vilken omfattning jämkning kan ske med hänsyn till den komplexa prisbilden på el.

Nu har utskottet fått svar från Skatteverket att det är Nordpols pris som gäller som marknadspris. I vilken omfattning jämkning kan ske med hänsyn till den komplexa prisbilden på el känner jag däremot att vi kanske inte har fått något tydligt svar på. Men att ett kooperativt företag som får tillgång till elcertifikat till sin investering, och kan dra ingående moms på samma investering, sedan skulle vara helt skattebefriat för sin produktion och den vinst som den genererar till sina ägare strider nog mot de flestas uppfattning här i kammaren.

Fru talman! Jag har i dagsläget svårt att hitta en lösning som kan gynna de kooperativa vindkraftsföretagen mer i skattehänseende än det system som finns i dag när det gäller uttagsskatten. Det som företagen

själva bör fundera över är om de ska omfördela sina kostnader för produktionen för att därigenom, inom bolaget, komma närmare den egentliga kostnaden för sin el, det vill säga att en större del av investeringen ligger till grund för elpriset och att den andel kunden betalar utgör en mindre del än i dag.

Fru talman! Min ambition har varit, och är fortfarande, att finna en framkomlig väg i beskattningen av den andelsägda vindkraften som gör det ekonomiskt intressant för privatpersoner att spendera sina besparingar eller rent av låna till sina vindkraftsandelar. Men hittills har jag inte funnit någon öppning för en skraddarsydd beskattning enbart avsedd för vindkraftskooperativens marknadsmodell utan att det strider mot vare sig svensk skattelagstiftning eller EU:s statsstödsregler. För egen del är jag tillräckligt övertygad om miljövärdet av vindkraft för att vilja göra en investering även utan några större vinstkrav. Jag hoppas att jag inte tillhör undantagen.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 105 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! I debatten har man hittills talat om de problem som kan finnas med lagstiftningar och hur skatt ska tas ut. En förutsättning brukar vara att det finns något att beskatta. Därför är det bra om tillkomsten av något att beskatta också nämns i detta sammanhang.

Långsiktigt måste därför svenska företag ges likvärdiga villkor som konkurrerande företag i andra länder. Skatter utgör en påлага som därför också måste beaktas i utformningen av företagsskatter här i landet. Alliansregeringen är väl medveten om detta, och därför vill regeringen avveckla skadliga skatteinslag som motverkar sitt syfte. Ett sådant är förmögenhetsskatten. En rad andra förändringar har också genomförts.

Småföretagens villkor skiljer sig från de större företagens förutsättningar genom att företagen ofta är en personlig del av företaget. Förutsättningarna för de mindre företagen är också känsliga när det gäller kapitalförsörjning, kassaflöden och så vidare. Även mindre nya pålagor kan innebära ekonomiska problem, och detta måste beaktas när riksdagen fattar beslut som påverkar småföretagen. Det finns tyvärr fortfarande exempel på hur denna kammare fattar beslut där man inte inser vilka kostnader som små företag får på grund av att man vill komma åt andra, mindre önskvärda företeelser i samhället. Detta gäller särskilt småföretag i uppstartsskedet innan man vet om verksamheten är ekonomiskt hållbar.

Kristdemokraterna välkomnar därför flera nya förslag som bereds som ytterligare avser att förbättra villkoren för de mindre företagen samtidigt som nya arbetstillfällen skapas.

Fru talman! Kristdemokraterna är övertygade om att utvecklingsmöjligheterna i de mindre företagen måste tas till vara och att fler incitament med lägre arbetsgivarkostnader för anställda på sikt måste genomföras när det ekonomiska utrymmet så tillåter.

Kapitalförsörjning är ett annat viktigt inslag i småföretagande för att utveckla nya produkter och tjänster på en konkurrensutsatt marknad. Flera aktiva kommuner visar också på bättre resultat jämfört med dem som inte har ett fungerande arbetsliv med näringslivsinsatser. Gnosjö är ett sådant exempel. Dessa kommuner uppvisar även en högre sysselsätt-

ningsgrad bland nya svenskar, vilket givetvis påverkar andra områden i kommunernas verksamheter och kostnaderna för dessa. Nystartszoner är ett nytt inslag i försöken för regeringen och Alliansen att söka öka möjligheterna för företagande och arbetstillfällena inom vissa områden.

Fru talman! I betänkandet tas frågan om tonnageskatten upp, vilket vi hört mycket om i dag. Skatteutskottet har tidigare gjort ett tillkännagivande i frågan. Det har emellertid visat sig att frågan om ett internationellt sjöfartsregister är en annan viktig del i sjöfartens utmaningar som också måste få en lösning. Dessutom har vi en latent ackumulerad skattekuld hos sjöfartsnäringen som ännu inte har lösts ut. Alla tre frågeställningarna har uppmärksammats av regeringen, men det är viktigt för svensk sjöfart att det går att finna hållbara lösningar för Sverige. Även fortsättningsvis är detta en mycket viktig näring för landet. Sjöfartstransporterna är dessutom mest miljöeffektiva, och flera nationellt viktiga näringar, exempelvis skogsbruket, är direkt beroende av detta transportslag.

Fru talman! Jag konstaterar att utskottet betonar att det kommer att tillsättas en utredning som ska se över systemet för fastighetstaxering. Detta är nödvändigt för att vi ska få en långsiktigt hållbar fastighetsbeskattning utan orimliga konsekvenser. Det finns därför ingen anledning att här utveckla problemen i fastighetstaxeringen, men som ett exempel kan nämnas att tidigare har fastighetstaxeringen utformats så att man har olika fastighetsvärden beroende på vilken sida av gatan man bor. Detta är inte hållbart i längden.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 106 CHRISTINA OSKARSSON (S):

Fru talman! Jag har begärt ordet för att prata om tonnageskatten. Jag har återigen i år väckt en motion tillsammans med Jörgen Hellman. Det kommer säkert att bli en del upprepningar av det som min partikamrat Fredrik Olovsson har sagt, men min uppfattning är att tonnageskattefrågan är så pass viktig att den behöver upprepas flera gånger i kammaren.

Precis som tidigare har sagts är sjöfarten en viktig del av den svenska transportpolitiken. Det har vi socialdemokrater alltid stått bakom. Därför har vi med oro sett hur rederier i länder med så kallad bekvämlighetsflagg haft konkurrensfördelar gentemot de svenska rederierna. Det var av den anledningen som den dåvarande S-regeringen tillsatte en utredning om tonnageskatten för sjöfarten år 2004. Slutsatserna av utredningen blev tydliga: Sverige ska likt andra länder i Europa införa ett system med tonnagebeskattning av fartyg i syfte att förbättra konkurrensen för de svenska rederierna och stoppa utflaggningen.

Utredningen lämnade sitt förslag i februari 2006, och den välkomnades med varm hand av rederinäringen, arbetsgivare och fackliga organisationer. Karin Nilsson undrade varför vi inte gjorde någonting då. Tyvärr förlorade vi valet 2006 och fick aldrig möjlighet att besluta om införandet av tonnageskatt. Annars hade vi tagit tag i frågan.

Fram till valet 2006 drev de borgerliga partierna på hårt i frågan om tonnageskatt. Det var till och med så att i dag flera ledande borgerliga ministrar var med och undertecknade motioner. Sammanlagt är det över 30 tonnageskattemotioner som allianspartierna har varit delaktiga i och

med i stort sett samma yrkanden, det vill säga att tonnageskatten ska genomföras skyndsamt.

År 2007 ställde sig, precis som har sagts tidigare, ett enigt skatteutskott bakom ett antal motioner som innebar införande av tonnageskatt i Sverige och lämnade ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet måste påskyndas. Då trodde vi väl alla att nu när en enig riksdag säger att regeringen måste sätta fart måste det hända något – men ack nej. Efter det har det bara blivit tystare och tystare från regeringshåll, medan svenska fartyg fortsätter att flaggas ut. I ett frågesvar från Anders Borg får jag veta att det finns en rad utestående frågor som måste lösas. Men dem löser man inte genom att köra huvudet i sanden. Upp med dem på bordet och ta kontakt med rederinäringen! Då kanske allt kan lösas.

Jag måste medge att det känns provocerande när företrädare för de borgerliga partierna i debattartiklar och motioner säger sig vilja införa tonnageskatt snarast möjligt för att rädda den svenska sjöfarten – och så blir det inte mer.

Om ni nu tycker att frågan är så viktig, varför röstar ni i dag nej till alla motioner, både era egna och våra? Vi får sätta ned foten och tala om att nu får det hända någonting. Jag var på ett seminarium i november som Redareföreningen hade anordnat i Göteborg där så gott som alla partier i riksdagen var representerade, och alla tyckte likadant. Det måste hända något.

Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 107 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Även jag har en motion, tillsammans med Jan-Olof Larsson, som behandlas i det här betänkandet som handlar om en lagstiftning om tonnageskatt. Det är för mig helt obegripligt att majoriteten i skatteutskottet avstyrker dessa motioner och inte gör någonting för att trycka på finansminister Anders Borg i frågan.

Som många före mig har nämnt var det ett enigt skatteutskott som 2007 gjorde ett tillkännagivande till regeringen om att arbetet med en lagstiftning om tonnageskatt måste påskyndas. Detta är en viktig fråga. Hela näringen väntar på ett införande, och den borgerliga majoriteten i utskottet sitter handlingsförlamad och gör inte ett skvatt. Jag tycker, fru talman, att detta är rent bedrövligt.

Införandet av tonnageskatt är viktigt för att handelsflottan i Sverige ska utvecklas och få likvärdiga förutsättningar som andra EU-länder. Jag med flera socialdemokratiska riksdagsledamöter är inte ensamma om att lyfta fram denna fråga genom att motionera här i riksdagen. Dessutom har moderata och kristdemokratiska ledamöter motioner som behandlas i detta betänkande. Vad säger Ulf Berg och Lars Gustafsson till sina partikamrater som inte bara skrivit motioner utan också via debattartiklar och i andra forum har talat om vikten av att införa tonnageskatt?

Jag tycker att det är mycket snack och lite verkstad.

Fru talman! Den 16 mars 2007, för exakt fyra år sedan, hade min partikamrat Fredrik Olovsson i skatteutskottet en interpellationsdebatt med finansminister Anders Borg om tonnageskatt. På frågan om vilken tidtabell som gällde för ett införande svarade finansministern: ”De närmaste åren är ett rimligt perspektiv.”

Nu har det gått fyra år, och vi har fortfarande varken sett eller hört talas om att det ska komma en proposition i ärendet. Den borgerliga majoriteten i skatteutskottet skriver i dagens betänkande att ”det är fortsatt angeläget att beredningen av frågan om tonnageskatt kan slutföras skyndsamt. Utskottet förutsätter att så kommer att ske i enlighet med det tillkännagivande som riksdagen redan tidigare har beslutat”, alltså 2007.

Den borgerliga regeringens ambitioner denna valperiod är att förvalta och att stoppa alla frågor som stör denna förvaltning längst ned i byrålådan. Tyvärr tror jag att frågan om tonnageskatt är en sådan fråga – detta tror jag tills man bevisar något annat.

Fru talman! Flera borgerliga ledamöter skriver i debattartiklar och håller vackra tal här i kammaren om att man har höga ambitioner vad gäller den svenska sjöfartsnäringsen. Hela branschen, oppositionen här i kammaren och vissa borgerliga ledamöter är överens om ett införande av tonnageskatt. Varför lyssnar inte majoriteten i utskottet på detta?

För oss socialdemokrater är sjöfartsnäringsen jätteviktig. Jag yrkar därför bifall till reservation nr 4.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Allmänna motioner om inkomstskatter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU23
Allmänna motioner om inkomstskatter.

Anf. 108 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 och reservation 10.

För oss socialdemokrater är skattepolitiken medel i en politisk ambition att verkställa de mål som vi har. Det handlar om arbete åt alla. Det handlar om en utvecklad välfärd som är rättvist fördelad. Det handlar om en hållbar utveckling där vi lämnar efter oss en plats lika bra eller bättre att leva på för våra barn och barnbarn.

Socialdemokratins mål är ett jämlikt samhälle, byggt på solidaritetens grund. Vi står för en politik som handlar om att vi betalar skatt efter bärkraft, och vår gemensamma välfärd ska vara skattefinansierad.

Skatterna är också en fördelning över livet. Den som skattekverulerar bör fråga sig: Blir det bättre om du betalar själv? Vi vet erfarenhetsmässigt att det inte blir så. Det blir dyrare i de privata försäkringssystemen i stället för den gemensamma fördelningen, och det blir brutalt mer orättvist om vi avstår från det gemensamma, där ju skatten ytterst är instrumentet för att tillskapa resurser.

Frågan om inkomstskatter är en klassisk höger- och vänsterkonflikt, där högern alltid har sett skatten som något som måste ned, alltid sett det rättvisa skatteuttaget som en plåga. Nu försöker man i retorik mildra sig en smula. Men i praktisk politik går den snart om Bosse Lundgren.

Fru talman! Den nuvarande och den förra moderatledda regeringens skattepolitik präglas av orättvisa. Jag tror att orättvisan är en ambition, ty man bär på en syn om hur människa och samhälle fungerar, att vi i grunden inte är solidariska varelser utan ska tävla med varandra. Livet som en kapplöpningsbana: Någon ramlar, och den får vara kvar. Vi andra springer vidare. Vi socialdemokrater har en radikalt annorlunda uppfattning.

När man studerar utfallet av er skattepolitik har riksdagens utredningstjänst 2009 visat att de 10 procenten med de högsta inkomsterna rekvirerade 60 procent av de totala skattesänkningarna. Er omfördelning som har skett på skattepolitikens grund är alltså brutalt orättvis. Utöver värdet av omfördelningen till dem som har det bäst ställt finns det en djup orättvisa i att i relation till andras beskattning har pensionärskollektivet straffbeskattats. Och de som har minst förutsättning att bära skatterna, arbetslösa och sjuka, har över huvud taget inte fått någon mildring.

I regeringens allmänna skattepolitik är de så kallade jobbavdragen centrala. Nu säger man att man vill gå vidare. Blir det ett femte, ett sjätte eller ett sjunde så kallat jobbavdrag? Jag vill säga att detta så kallade jobbskatteavdrag har sitt pris, och det betalas varje dag av barnen på förskolor, av barnen i skolan som inte får tillräckliga resurser, i försäkringskass kontor som ska slås ut och att alla inte får den bästa sjukvården.

Tydligt ser man det när regeringen beskriver den ekonomiska utvecklingen för innevarande år. Hushållens konsumtion ökar med 4,2 procent, och det är väl gott och väl, men den gemensamma konsumtionen ökar med 0,9 procent. Ständiga besparingar i det gemensamma leder till ett tryck på en annan finansiering senare, och detta vet man. Det är själva avsikten med politiken. Sänk skatten, överför resurser, försämra den gemensamma välfärden och systemskiftet ska blomma ut av ett opinionstryck.

Fru talman! Jag vill också ställa frågan: Blir vi alltid rikare när en enskilds inkomst växer? Jag tror inte det. Jag tror att vi faktiskt håller på att göra vårt land fattigare genom gigantiska inkomstskattesänkningar, därför att det leder till att det gemensamma ansvaret avtar. Vi har i kammaren under eftermiddagen fått höra exempel på det när statsministern fick frågor om bostadspolitiken. I 75 procent av landets kommuner är det brist på hyresrätter, och i de befolkningstäta områdena av landet är det brist i 90 procent.

Bristen på investeringar och reinvesteringar i infrastruktur gör att våra trafiksystem håller på att trasas sönder, och det begränsar tillväxten. Det begränsar en uthållig klimatpolitik, och det begränsar en regionförstoring som är nödvändig.

Besparingar och vägran att investera i utbildningssektorn leder till att vi tappar fart när det gäller att med konkurrenskraft tävla med länder i andra delar av världen. Jag vill påstå att denna sterila skattesänkarpolitik, som främst Moderaterna står för, inte bara skapar orättvisor mellan människor utan i grunden också gör vårt land fattigare. Därför, fru talman, behövs det en ny politisk inriktning, en skattepolitik som har ett annat mål, ett mål om jämlikhet och utveckling.

(forts. 16 §)

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars

KrU6 Kultur och fritid för barn och unga

Punkt 1 (Barns och ungas rätt till kultur)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
136 för res. 1
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 4 (Unga Klara)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
136 för res. 4
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 6 (Ungdomars fritidsverksamhet)

1. utskottet
2. res. 5 (S)

Votering:

189 för utskottet
119 för res. 5
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 17 MP, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 5: 99 S, 1 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Mehmet Kaplan (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Motverka självmord på Internet)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 18 MP, 21 FP, 14 C, 19 V, 17 KD

För res. 6: 19 SD

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 8 (Unga transpersoners livsvillkor)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP)

Votering:

172 för utskottet

136 för res. 7

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 7: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 11 (Skolresor till koncentrationsläger)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 8

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 101 M, 18 MP, 21 FP, 14 C, 19 V, 17 KD

För res. 8: 19 SD

Frånvarande: 14 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU13 Hyresrätt m.m.

Punkt 1 (Hyressättning)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 3 (SD)

Votering:

171 för utskottet

19 för res. 3

117 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 S, 99 M, 18 MP, 19 FP, 14 C, 17 KD

För res. 3: 19 SD

Avstod: 94 S, 2 M, 2 FP, 19 V

Frånvarande: 14 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 3 (Hyresgästinflytandet vid förbättrings- och ändringsarbeten)

1. utskottet
2. res. 4 (MP, V)

Votering:

270 för utskottet

37 för res. 4

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 8 (Förvärv av hyresfastigheter)

1. utskottet
2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

136 för res. 8

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 8: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 9 (Främjande av den kooperativa hyresrätten)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

136 för res. 9

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 10 (Ombildning – reglerna i bostadsrättslagen m.m.)

1. utskottet

2. res. 10 (S)

Votering:

173 för utskottet

99 för res. 10

37 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 10: 99 S

Avstod: 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU12 Väg-, fordons- och trafikfrågor

Punkt 1 (Åtgärder inom taxibranschen)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 2 (Förnybara drivmedel)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 2

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 3 (Efterkonvertering av arbetsmaskiner m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 3

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 4 (Bilbesiktningens reglering)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 5 (Krav på bilbesiktning)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 101 M, 18 MP, 20 FP, 15 C, 19 V, 17 KD
För res. 5: 19 SD
Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 4 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 11 (Vägskyltning)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 9

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 12 (Skoterpolitik)

1. utskottet
2. res. 10 (S, V)

Votering:

190 för utskottet

118 för res. 10

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 18 MP, 20 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 10: 99 S, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 4 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 17 (Digitala färdskrivare)

1. utskottet
2. res. 13 (S, V)

Votering:

192 för utskottet

117 för res. 13

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 18 MP, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 13: 98 S, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Kostnadskontroll i stora väginvesteringar

Punkt 1 (Riksrevisionens styrelses framställning om kostnadskontrollen i stora väginvesteringar)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet
136 för res. 1
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD
För res. 1: 99 S, 18 MP, 19 V
Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 2 (Analys av orsakerna till kostnadsökningarna)

1. utskottet
2. res. 2 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet
37 för res. 2
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD
För res. 2: 18 MP, 19 V
Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 4 (Översyn av den nationella planen)

1. utskottet
2. res. 4 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet
37 för res. 4
40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD
För res. 4: 18 MP, 19 V
Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Prot. 2010/11:74
17 mars

MJU14 Livsmedelskontroll

Punkt 10 (Azofärg)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

156 för utskottet

136 för res. 5

17 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 2 SD, 17 KD

För res. 5: 99 S, 18 MP, 19 V

Avstod: 17 SD

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 11 (Energidrycker)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet

37 för res. 6

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 6: 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 13 (Obligatorisk ursprungsmärkning av kött)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

136 för res. 7

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 18 SD, 17 KD

För res. 7: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 2 SD, 2 KD

Punkt 19 (Märkning av GMO)

1. utskottet

2. res. 11 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet

37 för res. 11

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD
För res. 11: 18 MP, 19 V
Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Prot. 2010/11:74
17 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU11 Funktionshindersfrågor

Punkt 5 (Koordinator)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

Votering:

190 för utskottet

118 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 17 MP, 20 FP, 15 C, 19 SD, 1 V, 17 KD

För res. 5: 99 S, 1 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 4 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 8 (Behovsbedömning vid personlig assistans)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

271 för utskottet

19 för res. 8

18 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 8: 19 V

Avstod: 18 MP

Frånvarande: 14 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 12 (Personlig assistans vid sjukhusvistelse)

1. utskottet

2. res. 10 (MP, V)

Votering:

272 för utskottet

37 för res. 10

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 10: 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 15 (Ledsagarservice enligt LSS)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

136 för res. 11

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 16 KD

För res. 11: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 3 KD

Punkt 17 (Daglig verksamhet m.m.)

1. utskottet

2. res. 13 (MP)

Votering:

272 för utskottet

18 för res. 13

19 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 13: 18 MP

Avstod: 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkt 21 (Glasögon för barn)

1. utskottet

2. res. 15 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 15

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 15: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU13 EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

MJU9 Nya lagar om avgasrening och drivmedel

Punkt 2 (Miljöbelastningen från motorfordon)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Punkterna 1 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU22 Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet

Punkt 1 (Företagande och investeringar, allmänna frågor)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 2

19 för res. 3

269 avstod

40 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

168 för utskottet

21 för res. 2

118 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 6 S, 95 M, 16 MP, 21 FP, 14 C, 16 KD

För res. 2: 1 S, 1 MP, 19 SD

Avstod: 92 S, 4 M, 1 MP, 1 C, 19 V, 1 KD

Frånvarande: 13 S, 8 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Håkan Bergman och Mattias Jonsson (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Agneta Luttröpp (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Tonnageskatt)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 4

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 14 C, 18 SD, 17 KD

För res. 4: 98 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 14 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 9 C, 2 SD, 2 KD

Ola Johansson (C) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Uttagsbeskattning)

1. utskottet
2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

136 för res. 5

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 FP, 15 C, 19 SD, 17 KD

För res. 5: 99 S, 18 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 7 MP, 3 FP, 8 C, 1 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

15 § Aktuell debatt: Situationen i Libyen

Anf. 109 HANS LINDE (V):

Herr talman! Den 17 december strax före lunch gick Mohammed Bouazizi ned till centrum i den tunisiska staden Sidi Bouzid och tände eld på sig själv driven av ilska och frustration över de trakasserier och det förtryck som var en del av den tunisiska diktaturens vardag.

Mohammed Bouazizi var inte ensam om att bära på ilska och en längtan efter demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Under de senaste månaderna har vi sett en våg av folkliga protester välla fram över Nordafrika och Mellanöstern – folkliga protester drivna av drömmar om frihet och social rättvisa.

De här folkliga revolterna har varit ett av de mest överväldigande exemplen på mänskligt mod men också en påminnelse om att det inte finns någon starkare kraft än människor som går ihop för förändring.

Men den våg av folkliga protester som inledningsvis segrade i Tunisien och Egypten mötte nu ett allt grymmare våld och en allt starkare repression.

Från Marocko och Jemen kommer rapporter om blodiga attacker mot demonstranter.

I Bahrain begår regimen, understödd av militär från Saudiarabien, alltmer omfattande övergrepp mot befolkningen.

I Libyen mördas nu människor urskillningslöst i de städer som står under regimen kontroll, och i de städer där oppositionen har tagit makten möts de folkliga protesterna med stridsvagnar, attackhelikoptrar och bombanfall.

Herr talman! Libyen skulle kunna bli vår tids svar på apartheidregimens fall. Men Libyen kan också bli vår tids svar på massakern på Himniska fridens torg – ett folkligt uppror för frihet och rättvisa som krossas i blod och död.

Nu är det avgörande att omvärlden agerar, att omvärlden reagerar och att omvärlden använder alla de verktyg som folkrätten ger oss möjlighet att använda. Därför har Vänsterpartiet begärt denna aktuella debatt.

I detta anförande instämde Lena Olsson (V).

Anf. 110 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Europeiska unionen har reagerat tidigt och tydligt på den politiska och humanitära utmaning som krisen i Libyen sedan upproret mot Khadaffi bröt ut har inneburit. Sverige är som bekant medlem i denna union och spelar en aktiv och pådrivande roll när det gäller att utforma dess politik. Så har varit fallet även denna gång.

Vårt fördömande av regimen Khadaffis övervåld mot sin egen befolkning var tidigt och tydligt redan i vårt ställningstagande den 21 februari. Vår förhoppning då var att han relativt snabbt skulle kunna kastas ur sadeln. Men vi visste att vi hade att göra med en brutal och oberäknelig regim, och vi befarade ett urskillningslöst våld mot allt och alla innan han gick mot sitt slut i sin bunker.

I det skedet var vår främsta prioritet – jag sade prioritet 1, 2 och 3 – att få våra medborgare i säkerhet. Vi ville inte hamna i gisslansituationer. I dag vet vi alla att det lyckades. Alla som ville lämna området har kunnat lämna det.

Jag vill säga att det var långt ifrån självklart att så skulle bli fallet. I ett konkret fall var vi mycket nära en konkret gisslansituation; det var farligt. Jag vill i dag från denna tackarstol tacka Nederländernas regering för den hjälp som de gav oss i den situationen. Jag vill också tacka Greklands regering för den hjälp som de gav de modiga från Holland som hjälpte vår medborgare ur den situationen.

Vår evakuering var en del av en massiv operation för att få ut utländska medborgare ur landet. Tiotusentals människor kunde komma undan. Vi hade svensk personal och vi hade svenskt flyg stationerat på Malta för att hjälpa till med och koordinera dessa insatser.

Samtidigt med detta förbereddes och beslutades om införandet av omfattande ekonomiska sanktioner och andra restriktioner riktade mot regimen. Beslut fattades i olika omgångar av Europeiska unionen, USA och, viktigast av allt, av FN:s säkerhetsråd i dess viktiga resolution den 26 februari. Dessa sanktioner fortsätter vi att bygga ut och förstärka.

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

Alla vet vi dock att sanktioner får konkret effekt först efter en betydande tid, men det var viktigt att också på detta sätt sända signalen att vi inte tänkte tolerera regimen Khadaffis fortbestånd. Att FN:s säkerhetsråd hänvisade frågan om regimen Khadaffis våld mot sin egen befolkning till internationella brottmålsdomstolen för prövning av brott mot mänskligheten var också ett viktigt steg, liksom beslutet att suspendera Libyen från FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Låt mig till detta lägga till att företrädare för EU:s medlemsstater i nära koordinering och i direkta kontakter med företrädare för Tripoli förmedlade mycket tydliga budskap om att Khadaffi måste bort. Händelseutvecklingen kom dock inte att leda till den snabba kollaps för regimen som vi hade hoppats på. Det var bakgrunden till att EU:s stats- och regeringschefer kallades till ett extra toppmöte i fredags, alltså den 11 mars.

Statsministern har nyss redogjort för de viktiga slutsatserna från detta möte. De förbereddes av utrikesministrarna dagen innan, och Sverige står självfallet helt och fullt bakom dem. I slutsatserna upprepades vårt hårda fördömande av Khadaffiregimen och hans dåd men skisserades också vår långsiktiga politik för demokratisk stabilitet och ekonomiska reformer i denna del av världen.

Samtidigt noterades viktiga diskussioner i andra forum. Arabförbundets uttalande känner vi till; det var bra. Afrikanska unionens uttalande är kanske mer mångtydigt, om jag uttrycker mig så. Inom Nato har beslut fattats om förberedande militär planering för bland annat olika möjliga flygförbudszoner, marina avspärrningszoner och andra insatser. Viss motsvarande planering med inriktning mot att stödja såväl avspärrning som stöd till humanitära insatser sker också inom EU med bland annat svensk militär medverkan.

FN:s säkerhetsråd överlägger just nu om en ny resolution som ska kunna lämna utrymme också för införandet av en flygförbudszon och andra insatser som kanske på ett effektivare sätt skulle kunna stoppa Khadaffi och skydda civilbefolkningen. En flygförbudszon har som bekant bara mycket begränsade effekter i detta avseende. Vi hoppas att vi får ett tydligt och tidigt sådant beslut.

Vi bör lämna ett så vitt utrymme som möjligt för till exempel Nato eller vissa av deras medlemsstater att agera i samarbete med främst Arabförbundet eller dess medlemsstater. I den interna diskussionen i EU:s utrikesministerkrets har jag som min mening uttalat att i verklig mening effektiva åtgärder måste gå avsevärt längre än bara en flygförbudszon. Därmed blir dock också de folkrättsliga övervägandena än mer besvärliga.

Vårt agerande nu sker i olika tidsperspektiv. Omedelbart sett kan säkerhetsrådet komma att föra över frågan till Nato. Vi står utanför dess överläggningar. Inom EU finns ett fokus på den politiska processen när Khadaffi är borta och kontakter på bredden med olika företrädare för det libyska samhället. Vi kan inte nu säga vem som ska ha makten i Libyen efter Khadaffi. Vi måste ha bredd i våra kontakter, och vi har konkreta förberedelser för vad som kan inträffa i denna situation. Jag understryker bredden i detta.

Låt mig till slut bara säga två saker. Låt oss inte glömma stödet till Egypten och Tunisien och demokratin där! Det viktigaste just i dag är dock kanske att få bort den socialistiska diktatorn Khadaffi från Libyen.

I detta anförande instämde Elisabeth Björnsdotter Rahm och Lars-Arne Staxäng (båda M).

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

Anf. 111 HANS LINDE (V):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att utrikespolitik inte alltid är enkelt. Vi lever i en värld som sällan är svart och vit utan snarare full av gråzoner. Många gånger är utvecklingen komplex och motsägelsefull. Komplicerande skeenden ska beskrivas i korta kommentarer.

Men ibland är utrikespolitik också så väldigt enkelt. De senaste månaderna har vi sett hur människor har rest sig runt om i Mellanöstern och Nordafrika och med ett enormt mod trotsat sina regimer för att kräva sina mest grundläggande mänskliga rättigheter.

I ett läge där man hade önskat och trott att Sverige skulle utmärka sig genom sitt tydliga stöd till dessa modiga människor i Tunisien, Egypten, Bahrain, Jemen och Libyen har dock Sverige under Carl Bildts ledning utmärkt sig genom sin passivitet och sin tystnad. Den beskrivning vi nyss fick från Carl Bildt om en aktiv regering tror jag knappast att någon annan än utrikesministern själv och de fåtal ledamöter som tryckte på instämmer-knappen håller med om.

Sverige borde från dag ett ha gett det libyska folket sitt stöd och krävt Muammar Khadaffis avgång. I det läge vi nu befinner oss i behöver Sverige dock kraftigt öka det humanitära stödet till dem som flyr undan regimens våld, se över möjligheten att ytterligare skärpa sanktionerna mot regimen och sätta press på de företag som har investerat i Libyen och gjort stora vinster på den libyska oljan men samtidigt bidragit till att ekonomiskt gynna regimen.

När det libyska folket nu tydligt efterfrågar en flygförbudszon för att stoppa regimens attackhelikoptrar och bombanfall borde Sverige i FN stödja detta krav och tydligt kräva en flygförbudszon med ett tydligt FN-mandat. Carl Bildt beskrev tidigare hur denna fråga just nu diskuteras i FN:s säkerhetsråd, men Carl Bildt sade ingenting om Sveriges hållning. I denna stund: Vad säger Sverige? Hur agerar just nu Sverige i FN när denna fråga står på dagordningen?

För mig som vänsterpartist är det självklart att Libyens befrielse måste vara det libyska folkets eget verk och att vi måste stödja deras kamp och självklart också deras krav.

Herr talman! Valet mellan auktoritära regimer som med våld och övergrepp försöker klamra sig fast vid makten å ena sidan och folkliga krav på demokrati och social rättvisa å andra sidan borde vara enkelt för oss alla. Men när den folkliga revolten inleddes sade utrikesminister Carl Bildt: Nu handlar det inte om att stödja den ena eller den andra. Nu handlar det om att försöka få till stabilitet och en rimlig utveckling.

Länge var det faktiskt så att Sveriges utrikesminister Carl Bildt tillhörde den exklusiva skara, om man kan kalla det så, av världsledare som vägrade kräva Muammar Khadaffis avgång. I denna skara finns också Fidel Castro, Hugo Chávez och Alexander Lukasjenko.

Först när EU samlades i ett gemensamt uttalande anslöt sig Carl Bildt till denna kompromiss, denna minsta gemensamma nämnare mellan EU:s 27 medlemsstater. Men då fanns det ju inget alternativ för en utrikesminister som utmärkt sig genom att fylla sina uttalanden med reservationer. Stödet till oppositionen i Libyen kom först när Carl Bildt tvingades till det av EU.

Det är en fråga som i dag hänger över denna kammare. Varför denna tystnad? Varför denna passivitet? Varför har det varit så förtvivlat svårt för Carl Bildt och den borgerliga regeringen att ge det kämpande libyska folket sitt stöd? Carl Bildt har ju knappast gjort sig känd som en politiker med tunghäfta, och Bildts passivitet har knappast haft stöd i denna kammare.

Det går i sammanhanget inte att blunda för att vi än en gång i denna kammare diskuterar en förtryckarregim som Carl Bildt själv har kopplingar till sedan sin tid i Lundin Oils styrelse. Fem månader efter att Carl Bildt valdes in i Lundin Oils styrelse år 2000 tecknade Lundin Oil ett projektlåneavtal med två libyska banker, kontrollerade av regimen, för att kunna investera i två libyska oljekällor. Med pengar från en diktatur ville man investera i en diktatur.

Att svenska företag aktivt bidragit till att stärka en diktatur är allvarligt, men att detta har skett med aktivt stöd av den nuvarande svenska utrikesministern är än värre. Lundin Oil beskrev själv investeringen som några av de mest framgångsrika projekten.

Men visst hade man betänkligheter från Lundin Oils sida när man med Carl Bildts stöd gick in och investerade i Libyen. Hettan i den libyska öknen var jobbig, och korruptionen var utbredd i Libyen. Det faktum att regimen fängslade meningsmotståndare, torterade sina kritiker och systematiskt bröt mot de mänskliga rättigheterna verkar dock inte ha varit någonting som besvärade Lundin Oil och dess styrelseledamot Carl Bildt.

En tidigare statsminister har sagt: Den som är satt i skuld är inte fri. Det gäller faktiskt i högsta grad den som har valt att låna pengar av en diktatur. Inga tvättmedel i världen kan tvätta bort de libyska oljefläckar som just nu sitter på Carl Bildts kavajslag. När Carl Bildt står i denna kammare och talar om demokrati, frihet och mänskliga rättigheter i Libyen gör han det utan trovärdighet.

Jag har förståelse för att Carl Bildt kommer att försvara sitt agerande. Det gör Carl Bildt nämligen alltid. Vi har en utrikeminister som vi vet saknar förmågan att se sina egna brister och sina egna misstag.

Min fråga till de borgerliga talare som sedan ska upp i den här talarstolen är: Hur kan ni acceptera från Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna att representeras av en utrikesminister som utmärkt sig genom sin passivitet, som har utmärkt sig genom sina kontakter med den libyska förtryckarregimen?

I detta anförande instämde Lena Olsson (V).

Anf. 112 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Just som vi debatterar situationen i Libyen hukar mänskorna i Benghazi för de bomber som Khadaffis flygvapen just nu släpper över invånarna i Benghazi. Diskussionen ska naturligtvis handla om:

Vad kan vi i omvärlden göra för att stoppa en diktators slakt på sin egen befolkning? Låt mig återkomma till vad vi socialdemokrater vill att omvärlden och Sverige ska göra.

Låt mig haka på det som Hans Linde redovisade. När Expressen i dag i ett uppslag redovisar Carl Bildts engagemang i Lundin Oil skriver Carl Bildt på bloggen där han försöker ursäktas för att han var engagerad i detta och säger att Expressen har hittat på, det är felaktigheter. Så säger han att det inte var så, vi lånade inga pengar, för det behövdes inte i slutet. Så var det med det, avslutar han sitt blogginlägg.

Med det tycker Carl Bildt att detta kan läggas åt sidan, precis som om den här artikeln handlade om att Carl Bildt har lånat ett antal miljoner från libyska staten. Vad artikeln handlar om, Carl Bildt, är att Sverige hade en statsminister som använde sitt politiska förtroendekapital för att gå in i ett bolags styrelse och tjäna pengar, ett bolag som har gjort sig känt för att verka i länder där man gravt kränker de mänskliga rättigheterna. Då behöver man någon med politiskt förtroendekapital som kan öppna dörrar upp till oljeministeriernas sammanträdesrum för att den vägen göra business.

Den statsministern var du, Carl Bildt. Någonstans när du myste i Khadaffis sammanträdesrum tappade du bort den moraliska kompass som en svensk statsminister behöver för att hamna rätt när det handlar om demokrati eller förtryck.

Vi hade en debatt för en månad sedan då jag anklagade dig, Carl Bildt, för att du inte stod upp för det som är det självklara för en svensk utrikesminister, att alltid stå på de förtrycktas sida. Den gången hade du oerhört svårt att säga att Mubarak ska avgå. Du lyssnade inte på människorna på Tahrirtorget som krävde att omvärlden skulle engagera sig.

I dag lyssnar du inte heller på de invånare i Benghazi som säger: Snälla omvärld, vår regim dödar oss. Gör någonting för att hindra slaktandet!

Libyens ambassadörer som har hoppat av säger över hela världen att detta leder till etnisk rensning, det är ett folkmord som pågår. Stoppa honom!

Frågan är precis som Hans Linde säger: Vad tycker den svenska regeringen? Det enda vi har hört är att det är stabilitet, vi ska inte ta ställning för än den ena eller än den andra parten. När vi socialdemokrater går ut och säger att vi stöder kraven på en flygförbudszon då ojar sig Carl Bildt och säger: Ja, vad skulle en sådan kunna lösa för någonting? Dessutom kostar det flera hundra miljoner kronor. Då måste riksdagen ta det beslutet, för det kostar en massa pengar.

Människorna i Benghazi hukar *nu* för de bomber som faller över dem.

FN har etablerat en princip sedan 2005 om ansvaret att skydda, att en regim har ett ansvar att skydda sin befolkning mot etnisk rensning, folkmord och brott mot mänskligheten. Här har vi en regim som själv mördar sitt eget folk. Vi har en diktator som försöker hänga sig kvar vid makten genom att mörda sina egna. Det är ett brott mot mänskligheten. FN:s säkerhetsråd bör ta ett beslut som bygger på ansvaret att skydda. Man har ett politiskt mandat, ett folkrättsligt legalt mandat att agera för att stoppa det som vi nu ser, slakten på civila där en diktator håller sig vid makt genom att krossa sin opposition.

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

En flygförbudszon har säkert en massa tillkortakommanden och kommer kanske inte att fungera utmärkt. Låt mig då säga att jag hoppas att FN:s säkerhetsråd tar ett beslut som leder till att dödandet av civila kan stoppas. Jag stöder FN i det. Men jag undrar: Vad tycker den svenska regeringen? Det enda ni ägnat er åt är att säga att det är svårt, det är krångligt, det måste finnas stöd för än det ena, än det andra. Vad tycker regeringen? Varför kan vi inte få ett klart besked – ja eller nej till en flygförbudszon? Ja eller nej till att vara med från svensk sida och stödja en sådan operation?

Vi socialdemokrater har gått väldigt långt där och säger att vi menar att FN:s säkerhetsråd ska ta mandatet, för det krävs ett folkrättsligt legalt mandat. En politisk legitimitet finns redan genom Arabförbundet. Vi har en FN-princip om ansvaret att skydda att grunda det hela på, eftersom en diktator dödar sin egen befolkning och därmed begår brott mot mänskligheten. Då borde Sverige säga: FN, ta ett beslut. Vi är beredda att stödja om ni ber oss att göra det.

Dessutom har vi i EU ansvaret för den nordiska snabbinsatsstyrkan, som har till direkt uppgift att säkra hamnar och flygplatser för att garantera humanitärt stöd till människor som kan råka illa ut. Jag utgår från att de förberedelserna görs av regeringen.

Frågan är helt enkelt: Vad tycker Carl Bildt? I *Ekots* intervju bluddrar han runt och börjar tala om att han mer stöder Frankrike. Då frågar journalisten: Vad betyder det? Ska vi gå in markvägen också eller bara med attacker från luften, eller vad går det ut på? Nej, då ville Carl Bildt inte prata. Han pratar med alla andra. Han vill inte berätta för svenska folket vad han driver för linje i världen, för Gud bevars, han har ju så många på sin kontaktlista. Han ringer runt. Den som lyssnade på *Studio Ett* i går kunde få uppfattningen att det var Carl Bildt som hade kallat ihop FN:s säkerhetsråd för att diskutera det här.

Du har Libyens olja på ditt kavajslag, Carl Bildt. Du har inte ställt upp på de förtrycktas sida. Du ger inte svenska befolkningen ett svar på: Vad tycker den svenska regeringen att omvärlden nu ska göra för att hindra dödandet av civila?

I detta anförande instämde Kenneth G Forslund, Monica Green, Carina Hägg och Carina Ohlsson (alla s).

Anf. 113 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Här om veckan mötte jag några tidigare folkhögskoleelever på stan. Jag mindes diskussionerna vi hade haft i klassen om demokratin och om de länder som de eller deras föräldrar en gång tvingats fly ifrån. De brukade vara pessimistiska där i klassen, uppgivna, fast i tanken att det som hade varit var det som också skulle förbli. Men när jag mötte dem strålade de av hopp och framtidstro. De senaste veckorna hade de sett hur folkliga och fredliga resningar sänt Egyptens Hosni Mubarak och Tuniens Ben Ali på flykten. Och nu hade de varit med när den libyska Stockholmsambassadören halat Khadaffiregimens flagga och ställt sig på, som han sade, folkets sida – optimism, framtidstro, hopp om förändring.

Det var då.

Muammar Khadaffi mötte de modiga människor som ställde sig upp för att kräva demokrati och mänskliga rättigheter med bombplan, massivt våld och brutalt dödande. Och världen lät det ske.

Europa är en världsdel med en färsk historia av stater som gått från diktatur till demokrati. Vi bär erfarenheter av vilka utmaningar som väntar på vägen. Vi skulle kunna ha varit goda grannar. Vi skulle kunna ha stått sida vid sida med dem som krävde det självklara: rätt att styra sina egna liv, rätt att styra sina egna länder.

I stället andades Europas ledarskap rädsla och osäkerhet inför förändringen. Man välkomnade upproren i Egypten och Tunisien först efter det att de hade lyckats, först när man inte riskerade någonting i relationerna med Mubarak och Ben Ali.

När skräckbilderna nådde oss från Libyen talade Europas ledare först inte om oron för folket, inte om oron för de modiga människor som besköts från luften, utan om oron för de egna gränserna, om oron för att några av dem kanske skulle ta sin tillflykt hit. I officiella slutsatser manades ”båda sidor” till lugn, som om man kan jämställa människor som kräver demokrati och mänskliga rättigheter med en auktoritär diktator som skickar stridsplan mot sitt eget folk, som om man står neutral mellan demokrati och diktatur.

Europa betedde sig lite som en granne som ser hur huset intill fattar eld och springer ut, inte för att hjälpa grannen utan att för ställa sig med en brandsläckare vid staketet i rädslan att någon gnista kanske kan nå över till ens egen sida.

Under tiden var det som om hoppet om en ny värld släcktes.

Vi måste fråga oss hur det kunde ske. Varför klarade inte Europa att stå upp för de värden som hyllas i högtidstalen? Varför har vi hållit dessa auktoritära diktaturer om ryggen i decennier, och varför fortsätter vi att göra detsamma i de länder där protesterna ännu inte vunnit mark?

Ett mindre smickrande svar stavas olja. Vårt beroende av Mellanöstern och Nordafrikas förbannelse, det svarta guld som gött autokraternas kassakistor men inte mättat folkens hunger, har gjort att kortsiktiga kalkyler om vad som ger stabilitet för stunden vägt tyngre än folkens frihet. Att bryta vårt oljeberoende är därför inte bara en klimatfråga, utan också en fredsfråga, en säkerhetsfråga och en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter.

Krisen i Mellanöstern har gjort det alltmer brådskande att ta sig ur oljefällan. Vi har inte råd att vara beroende av en så flyktig energikälla när vi kan skaffa oss ren, grön och säker energi. Så sade Storbritanniens energiminister Chris Huhne häromdagen när han presenterade Storbritanniens plan för att bryta oljeberoendet, och så låter det i många länder.

I Sverige ökar däremot beroendet. Förra året använde vi 4 procent mer olja än året dessförinnan. Detta är ett beroende som riskerar förtroendet för att svensk utrikespolitik formas av vilja till demokrati och mänskliga rättigheter och inte av hänsyn till kortsiktiga handelsintressen. Det riskerar att bli en munkavle för en välbehövlig röst för demokrati och mänskliga rättigheter. Vår möjlighet att tala klarspråk begränsas av vår oförmåga och vårt uppenbara ointresse av att bryta beroendet av gårdagens energikälla.

Herr talman! Det har förts en ganska märklig debatt om handel med diktaturer. På vissa har det låtit som om all handel är av ondo. Men det är

handel och utveckling som gör att de som protesterar inte bara har engagemanget och viljan utan också verktygen att genomdriva demokrati. Mubarak och Ben Ali skulle nog gärna önska att deras befolkning inte hade haft tillgång till de datorer som sammankallade protesterna.

Men om debatten om handel blivit svartvit är det en färgskala som regeringen verkar ha trivts i. De flesta förstår att på samma sätt som handel mellan människor kan vara av godo finns en annan handel som möjliggör förtrycket och är av ondo. Vi ska inte ge diktaturer verktyg att förtrycka. Att Sverige med regeringsunderstöd försökt sälja övervakningsutrustning till Khadaffiregimen är lika pinsamt som att vi ser att svenska vapen används i länderna. Det som nu sker och har skett måste få efterverkningar också för den svenska och europeiska handelspolitiken. Saudiarabien är en extrem diktatur som gör allt för att kväsa varje opposition och varje protest, inte bara i sitt eget land. Det är också ett land som vi bedriver vapenhandel med.

Herr talman! Vi har en akut situation i Libyen, och inte bara där. Bakom det massiva våldet från Khadaffiregimen göms och riskerar att glömmas hur andra regimer med brutalt och dödande våld försöker slå ned kraven på demokrati och mänskliga rättigheter. Europa borde som goda grannar ha slutit upp bakom de rättmätiga kraven från dessa modiga människor för länge sedan. Nu måste vi göra det vi kan för att stoppa Khadaffis hänsynslösa bombningar. Därför måste Sverige med kraft i FN kämpa för verkningfulla åtgärder inklusive en verkningfull flygförbudszon. Ställer ni er bakom det, Sveriges regering?

Anf. 114 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Folk säger åt mig att fly. Jag vet inte vad jag ska göra. Jag är jätterädd.

Han kallar sig Hassan men heter egentligen någonting annat. Han vågar inte uppge sitt riktiga namn. Jag lyssnar på honom i *Ekor* i Sveriges Radio den 16 mars. Hassan har deltagit i protesterna mot Khadaffiregimen. Han har rapporterat till internationella medier. Nu fruktar han för sitt liv.

De libyer som nu strider med vapen mot Muammar Khadaffi kämpar i svårt underläge. De är illa beväpnade och dåligt utbildade. De tvingas ta till vapen när de själva attackeras med stridsflyg och reguljära arméförband. Det är en mycket ojämn kamp för friheten.

Situationen i Libyen blir allvarligare för varje dag som går. Khadaffis styrkor har med förnyad kraft anfallit de oppositionella, och de är på väg att inta oppositionens främsta fäste, Benghazi. Det är tydligt att Muammar Khadaffi utnyttjar situationen i Japan till sin favör, när världens ögon nu riktas mot öst och katastrofen där.

Vad kan ske om den libyska regimen intar Benghazi? Det riskerar förstås att bli de långa knivarnas natt. Varje dag som går med Muammar Khadaffi kvar vid makten i Libyen kommer att innebära att mer blod flyter och att fler människor dödas.

Herr talman! Steg för steg har Europeiska unionen vässat tonen mot regimen i Libyen. EU har antagit sanktioner och krävt Khadaffis avgång. Det är bra. Frågan har lyfts till stats- och regeringschefsnivå och diskuterades på det extra toppmötet den 11 mars. Det är förstås välkommet att

EU äntligen talar med en gemensam röst. Det är välkommet att man gemensamt ställer sig på oppositionens sida mot Khadaffi.

Men det hade också varit välkommet om Europeiska unionens medlemsstater kunnat stå enade i den viktigaste frågan av alla just nu, att inrätta en flygförbudszon. Här har EU helt enkelt inte förmått leverera. Medlemsstaterna har visserligen slagit fast att alla möjligheter att skydda civilbefolkningen från striderna i Libyen måste utredas, men EU har inte kunnat enas om några direkta aktioner för att stoppa Khadaffis blodiga framfart. Att till och med Arabförbundet kunnat enas om detta säger en hel del om EU:s förmåga till handlingskraft. Ett enat EU skulle ha betydelse för behandlingen och diskussionerna i FN:s säkerhetsråd om en flygförbudszon.

Herr talman! Det finns en risk att västvärldens passivitet hittills kan bli ett olyckligt prejudikat, nämligen att den som slår ned sin befolkning med vapen därmed kan klara av att hålla kvar sig själv vid makten. Det vore ett mycket olyckligt prejudikat om detta vore fallet.

Europeiska unionen har på den humanitära sidan hjälpt tiotusentals, främst gästarbetare, att lämna Libyen. Men EU är inte någon militärmakt. För att en flygförbudszon ska kunna upprättas krävs i regel ett beslut i FN:s säkerhetsråd. Men även om FN:s säkerhetsråd i kväll eller i morgon – det kommer olika bud nu från fransmän, amerikaner och andra – kan rösta om en flygförbudszon vet vi ej om det går att nå enhällighet. Kina kan till exempel mycket väl lägga in sitt veto.

Vad gör omvärlden då? Ska vi med Rwanda, Darfur, Srebrenica och Burma i minnet avhända oss möjligheterna att stoppa en stundande slakt av civila och i stället invänta den humanitära katastrof som riskerar att följa när Muammar Khadaffi tar revansch på sina motståndare? Ska vi efter att själva ha byggt upp principen om responsibility to protect inte själva förstå vilka krav detta i avgörande situationer ställer på oss?

Herr talman! Det är uppenbart att om situationen i Libyen förvärras enligt det scenario jag nyss beskrivit och världssamfundet samtidigt inte kan nå enighet i säkerhetsrådet riskerar vi att hamna i en situation lik den som rådde i Jugoslavien 1999 med den etniska rensningen i Kosovo. Då agerade Nato utan mandat från FN. Den svenska regeringen med statsminister Göran Persson och utrikesminister Anna Lindh stod bakom beslutet att stoppa övergreppen. Det gjorde däremot inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet, men alla andra partier i Sveriges riksdag gjorde det. Detta skedde mot bakgrund av att andra vägar var prövade men att Slobodan Milošević fortsatte att begå omfattande övergrepp mot civilbefolkningen i Kosovo.

Libyen och Muammar Khadaffi 2011 har likheter med Kosovo och Slobodan Milošević 1998–1999. Dessutom har vi i dag verktyget responsibility to protect, som är konsekvensen av den förnyelse av internationell rätt som följde av Natos intervention i Jugoslavien.

Herr talman! Det är i denna diskussion viktigt att förstå att en flygförbudszon även i ett sent skede kan göra skillnad. Den kan innebära att människor får en väg ut om de flyr. Den kan innebära att färre civila skadas. Den kan också ingjuta en sorts moralisk kraft hos dem som strider mot Muammar Khadaffi i ett mycket centralt och viktigt skede. Mot bakgrund av de relationer som väst har utvecklat med Khadaffi de senaste tio åren finns också en stark moralisk grund för att EU, omvärlden

och västvärlden nu visar en verklig solidaritet med Libyens folk. Men det är ingen okomplicerad fråga. All militär intervention måste givetvis föregås av noggranna överväganden, men tiden är knapp.

Herr talman! Jag noterar den förskjutning som har skett här i riksdagen. De partier som för sex månader sedan krävde att USA skulle lämna alla militärbaser i hela världen kräver nu unisont, även pacifistiska Miljöpartiet, att USA:s militärer ska skaffa kontroll över libyskt luftrum. Jag som liberal och folkpartist välkomnar givetvis i detta skede denna omsvängning.

I detta anförande instämde Roger Haddad (FP).

Anf. 115 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Hans Linde för att han har väckt en oerhört intressant, aktuell och angelägen debatt. Samtidigt blir jag förvånad när Hans Linde får igenom den här debatten och slänger ut den och spolar ned den genom att göra det till en debatt om utrikesministern. Det är rent skamligt. Jag hade i och för sig kunnat räkna ut att Vänsterpartiet skulle göra det, men jag hade inte trott att det största partiet i Sveriges riksdag, som har suttit vid regeringsmakten i över 70 år, skulle kasta bort det här tillfället att diskutera en otroligt angelägen och viktig fråga genom att göra det till en fråga om utrikesministerns tidigare eller privata förehavanden. Sådant kan man göra i konstitutionsutskottet, i interpellationsdebatter eller i debattartiklar, men denna debatt borde handla om det libyska folkets frihetssträvanden och inte om någon enskild politikers privatekonomi.

Herr talman! När jag har fått detta sagt ska vi gå in på det egentliga ärendet. Vi befinner oss i väldigt spännande tider. Rent demokratiskt är det en av de största vågor av människor som har rest sig upp mot diktaturer som vi någonsin har sett. Det som kom att kallas den arabiska våren, då vi tänkte att vi nu skulle få se fler blomstrande demokratier, har i skuggan av de katastrofala händelserna i Japan den senaste tiden i stället kommit att handla alltmer om demokratins isande kyla. Vi har kommit att se hur Khadaffi i allt större utsträckning har börjat använda vapen mot sin egen befolkning. Det har börjat likna någonting som vi tidigare har sett ske i Rwanda och Kosovo. Efter de händelserna sade man unisont i världen att man inte ville låta detta ske igen: Vi vill inte vakna upp till en baksmälla där vi inte har agerat. Samtidigt ser vi att FN inte är redo att agera.

Jag fick precis ett meddelande på telefonen om att Susan Rice, som är USA:s FN-ambassadör, nu arbetar för att USA ska få igenom något som går ännu längre än en flygförbudszon. Kina har deklarerat att man vill nå verklig framgång, vad det nu kan tänkas innebära, och saker är ständigt i görningen.

Samtidigt ställer detta stora krav på oss själva. Det är lätt att sitta här och unisont säga att vi vill ha en flygförbudszon. Men en flygförbudszon måste också upprättas och upprätthållas. Det ställer krav på att vi ska kunna agera, och det ställer krav på att Europeiska unionen kan agera.

Därför är det särskilt intressant att Hans Linde som de viktigaste sanktionerna för att få Khadaffi på fall lyfter fram ungefär det som redan är gjort: sanktioner, påtryckningar och så vidare. Vi börjar närma oss ett

läge där det är betydligt större ingrepp som kommer att behövas. Vilka positioner kommer vi då att inta om FN nu förhoppningsvis fattar tydliga beslut som går åt rätt håll?

För bara några veckor sedan hade jag möjligheten att här i kammaren ställa en fråga till statsministern om det som då skedde i Tunisien. Rykten hade börjat gå om att något skulle börja hända också i övriga Nordafrika, men ingen var riktigt säker. Ändå tog det bara några dagar tills vi kom att se den resning som nu tyvärr håller på att förändras till en ren slakt på den egna befolkningen. Det kan vi se i Libyen, och vi kan också se vad kungen av Bahrain gör och hur Hamaspolis i Palestina häromdagen slog ned en demonstration.

Det är avgörande hur vi agerar på samtliga plan. Dels ska vi göra det diplomatiskt, med tydliga avståndstaganden, ställa oss på människors sida och fördöma diktaturers ageranden, dels behöver vi få ett effektivare FN som kan agera. Vi kommer också att få se helt andra krav på att Europeiska unionen framöver ska ha en kapacitet att agera.

Det är min och Centerpartiets absoluta övertygelse att vi inte bara kan överlämna åt USA att agera i världen, utan vi måste också skaffa oss den kompetensen i Europeiska unionen.

Det är lätt att i debatten vara stor i orden. Det är betydligt mer krävande och kostsamt att själv vara med och ställa upp på besluten. Samtidigt är det extra angeläget eftersom det är ett område som ligger alldeles i Europeiska unionens närhet. Det ställer särskilda krav på oss när våra grannländer, vilket de de facto är, står inför otroligt svåra situationer.

Om vi vaknar upp ur baksjälen och inte har agerat och vi har kunnat se ett massmord på den libyska befolkningen och fortsatta övergrepp i Bahrain kommer det att innebära att vi inte har något att sätta emot när vi ser samma sak ske i Vitryssland eller i flera länder i Centralasien. Därför är det oerhört viktigt att vi nu kan agera kraftfullt.

Jag ser att Urban Ahlin är ute efter något här. Jag har inga problem med att säga att vi från Centerpartiets sida gärna vill se ett flygförbud, men det är så klart inget som vi från svensk sida kan upprätthålla själva, utan det måste ske med ett FN-mandat. Där bör vi vara tydliga. Därmed har Urban Ahlin fått svar på den frågan.

Signalen till folken i världens diktaturer efter denna resning får aldrig vara att ju fler människor som ledaren mördar, desto större är chansen att han får sitta kvar vid makten. Signalen måste vara att oavsett om det är väst eller öst i världen kommer vi att agera till stöd för folket gentemot diktaturer.

Anf. 116 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Den här debatten kändes i början som om den var initierad mer för att klämma åt utrikesministern än för att handla om situationen i Libyen. Jag tänker i alla fall hålla mig till det sistnämnda.

Situationen i Libyen är tragisk. Låt mig börja med att understryka detta. Jag och Sverigedemokraterna beklagar det lidande som befolkningen utsätts för och fördömer de insatser med militära styrkor mot civila som den libyske diktatorn ägnar sig åt. Det är självklart oacceptabelt att en statschef ägnar sig åt denna grad av våld mot den egna befolkningen, och det är också vår förhoppning att diktatorn Khadaffi ska lämna makten över Libyen.

Aktuell debatt:

Situationen i Libyen

Allt detta är den naturliga reaktionen på de bilder vi har fått se på demonstrationer och strider som har pågått dessa veckor, och jag tror att just detta – sympatin för de drabbade och avståndstagande från regimen – är något som vi alla här i kammaren kan enas om. Men med detta sagt är det ändå inte självklart att det finns något meningsfullt och genomförbart sätt att gripa in i denna konflikt.

Den utveckling som vi har sett i Libyen har gradvis eskalerat, från vad som initialt var en repressiv regims attacker mot demonstranter till att alltmer bli ett inbördeskrig. Hur mycket vi än kan beklaga detta är det ytterst lite vi kan göra för att åstadkomma en rättvis och fredlig utveckling i landet. För var dag som går börjar händelseutvecklingen alltmer gå i riktning mot en situation där rebellerna slås tillbaka och diktatorn behåller kontrollen över landet.

Det har från vissa håll ställts krav på att vi borde verka för en militär intervention så snart som möjligt, helst redan i dag, för att på detta sätt avsluta striderna och skapa evig fred i Libyen. Detta är med förlov sagt oerhört naivt. Man bör komma ihåg att det i praktiken är ett inbördeskrig som pågår – ett inbördeskrig där ingen av sidorna har begärt denna typ av direktintervention från omvärlden. Tvärtom har faktiskt röster från rebellhåll höjts om att man vill sköta striderna själva.

Om vi – och här menar jag västvärlden i vid mening – skulle välja att intervensera utan uttryckligt stöd från någon av de två grupper som i dag finns i landet skulle det vara liktydigt med invasion. Ett sådant agerande skulle löpa risk att snarast stärka stödet för Khadaffi och även stöta på motstånd från element på rebelsidan. Bortsett från detta existerar helt enkelt inte resurserna för ett sådant agerande. Sverige har ensamt inte förmåga att föra krig på andra sidan jordklotet.

Ser man till tänkbara ledare för en sådan insats kan man konstatera att de gamla europeiska stormakterna har rustat ned stora delar av sin tidigare kapacitet till stöd för expeditionskårer i fjärran land, och det som återstår är i stort sett uppbundet i Irak och Afghanistan. Och den ekonomiska krisen har i hög grad undergrävt de finansiella möjligheterna att upprätthålla en sådan insats.

Anta nu att vi ändå skulle välja att stödja den libyska oppositionen. Vilka ingår då i den? Jag skulle vilja hävda att vi egentligen inte vet något alls om vilka krafter som på sikt kommer att bli dominerande bland de grupper som ingår på rebelsidan. En sak är dock klar med hyggligt stor säkerhet: Oavsett vem som blir styrande är det osannolikt att det kommer att bli en regering av västerländskt inspirerade liberala demokrater. Låt mig uttrycka det på ett sätt som förmodligen ligger ganska nära vissa optimisters resonemang: Libyen kommer inte att bli Sverige om rebellerna vinner. Det finns ingen tradition av demokrati och rättigheter åt alla i det landet. Det finns ingen anledning att tro på en lyckosam utveckling ens om rebellerna skulle klara av att störta Khadaffi.

Men allt är inte hopplöst. Det finns trots allt konstruktiva insatser från omvärlden som vill mildra det lidande som många i befolkningen nu blir utsatta för. Det är därför vi med försiktig glädje ser på de slutsatser som Europeiska unionens ministrar kom fram till vid senaste råds mötet.

Till att börja med måste vi givetvis se till att våra egna medborgare så långt det går tas hem från den omedelbara faran i stridernas närhet. Det är positivt att man där koncentrerar sig på insatser för att hantera den

flyktingvåg som så gott som helt säkert kommer att bli följden av konflikten som vi hitintills nog endast sett början av.

Det är utan tvekan så att Libyens grannländer kommer att utsättas för stora påfrestningar. Det är påfrestningar som lägger ytterligare sten på börda i en situation där dessa länder redan är instabila efter de omvälvningar som nyligen ägt rum i närtid.

Det är därför viktigt att dessa länder får ett stöd för att kunna åstadkomma en dräglig situation för de flyktingvågor som väntar och att dessa människor bereds möjlighet att leva ett någorlunda acceptabelt liv fram till den stund det blir möjligt för dem att återvända antingen till Libyen eller till de länder från vilka de ursprungligen har kommit.

Vi ska också komma ihåg att EU:s medlemsländer kan komma att påverkas i och med de förväntade flyktingvågorna. Det är också viktigt att medlemsländerna gör sig redo för en sådan situation. Utöver dessa insatser förs i FN:s säkerhetsråd diskussioner om en flygförbudszon över Libyen för att på detta sätt minska möjligheten att sätta in stridsflyg mot civilbefolkningen. Det verkar inte som att dessa diskussioner lett fram till något konkret beslut.

Jag hyser en försiktig skepsis till detta. Det finns en påtaglig risk för att detta kommer att utgöra det första steget på ett sluttande plan där världssamfundet dras in i en väpnad konflikt i Libyen. Men om FN:s säkerhetsråd skulle svänga och ställa sig bakom en sådan insats skulle vi kunna tänka oss att delta i denna om rimliga materiella förutsättningar finns för en sådan operation.

Man bör dock komma ihåg att situationen på marken delvis redan har sprungit ifrån detta initiativ. Även om en total flygförbudszon upprättas över Libyen i denna stund, om västmakterna skulle ha kapacitet att upprätthålla densamma och om allt detta genomfördes skulle situationen för rebellerna fortsatt se mörk ut.

Herr talman! Med detta vill jag avsluta med att i all enkelhet uttrycka min förhoppning om en fredlig och demokratisk utveckling även i Libyen.

Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Det verkar som att det finns en ganska bred enighet om vad vi ska göra ifall FN återkommer med ett mandat. Det tycker jag känns bra.

De senaste månaderna har det varit stora debatter. Vi har med en blandning av hopp och förtvivlan men också glädje följt den dramatiska utvecklingen mot demokrati i Nordafrika och Mellanöstern. Tunisien var det land där befolkningen först reste sig, och där föll regimen snabbt. I Egypten stod det länge oklart vad som skulle hända. Men till sist föll regimen även där. Att det skulle hända var inte någonting som någon kunde förutse bara några månader innan. Vi har inte sett någon motsvarighet till detta sedan kommunismens sammanbrott i Östeuropa för snart 20 år sedan. Trots det var världssamfundet alldeles för långsamt med sitt välkomnande av förändringen.

Över hela Mellanöstern och Nordafrika demonstrerar människor för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Till och med i Libyen, som gränsar till både Egypten och Tunisien, började folket resa sig och kräva sina mänskliga rättigheter. Till en början såg det ut som att folket på eget

bevåg skulle lyckas kasta ut Khadaffi och hans regim som styrt landet i över 40 år. Men regimen har slagit tillbaka, och de rapporter vi nu får från Libyen är mycket oroande.

I måndags meddelades att Zuwara, den sista staden som oppositionen höll i västra Libyen, fallit i regimens händer. Khadaffis styrkor beskjuter nu med flyg, artilleri och stridsvagnar de få kvarvarande städer som hålls av oppositionen. Allt tyder på att oppositionen trängs tillbaka och snart bara har kontroll över Benghazi. Som läget ser ut nu tyder allt på att även Benghazi riskerar att falla, kanske redan inom de närmaste dagarna.

I de städer som Khadaffis styrkor tagit över kommer nu uppgifter om att libyska säkerhetsstyrkor satt i gång en våg av arresteringar och försvinnanden. Hur många som skadats och dödats vet ännu ingen då informationen är knapphändig, och regimen gör allt för att stänga ned olika informationskanaler. Det finns de som aktivistgruppen Libya Watch som tror att över 5 000 människor hittills kan ha dödats i striderna.

Herr talman! I förra veckan möttes EU:s stats- och regeringschefer i Bryssel för att diskutera krisen i Libyen. Försvarsministrarna i Nato samlades liksom Arabförbundet som hade ett extrainsatt möte i Egypten och även Afrikanska unionen. EU:s ledare fördömde i ett uttalande den 11 mars attackerna mot civila som genomförts från luften. Man uttalade i rådslutspapperet, vilket är väldigt viktigt, att medlemsstaterna är beredda att undersöka alla nödvändiga alternativ för att skydda civilbefolkningen. Därmed har EU ställt sig bakom att vidare åtgärder kan komma. Det ger också en öppning för att kunna göra mer än vad vi har gjort i dag för folket i Libyen. Man efterlyste också från Sveriges sida ett skyndsamt toppmöte mellan Arabförbundet, Afrikanska unionen och Europeiska unionen.

Som läget ser ut nu finns inte stöd i FN:s säkerhetsråd för ett beslut om en flygförbudszon. Kina stöder sanktioner och vapenembargo men inget annat. Ryssland ställer sig inte bakom. I EU är det Storbritannien och Frankrike som är för en flygförbudszon medan Tyskland tvekar. Det är viktigt att säga att det krävs en bred enighet för att vi ska göra någonting för en flygförbudszon. Eller måste vi inte de facto ta ställning för att det blir en militär intervention ifall vi säger ja till flygförbudszon?

Herr talman! Det krävs nog mer tankemöda än att bara ropa på en flygförbudszon. Vi måste våga tänka steg nummer två. Hur upprätthåller vi det flygförbud som vi vill ha? Om det internationella samfundet skulle enas om en insats måste den också kunna genomföras och fullföljas. EU kommer i sådana fall med all sannolikhet att tillfrågas om hjälp. Eftersom vi i Sverige leder EU:s aktiva stridsgrupp fram till och med juni 2011 skulle förmodligen Sverige dras in i frågan om att delta. Det är det scenariot som vi måste diskutera om vi ska ha en helhetsdiskussion om flygförbudszon.

Vi kristdemokrater ställer oss inte avvisande till flygförbudszon men tror att det är viktigt att det internationella samfundet i första hand använder alla tillgängliga diplomatiska medel för att stoppa stridigheterna. Införandet av en eventuell flygförbudszon över Libyen måste föregås av ett FN-mandat helst i form av ett beslut i säkerhetsrådet. Det verkar svårt i nuläget, men kanske kan det komma någonting där. Ett alternativ som framförs inom säkerhetsrådet är annars att man inom ramen för general-

församlingens beslut om uniting for peace kan ge ett mandat för flygförbudszon eller för skyddighet att skydda. Det kan vi också diskutera.

Tiden håller på att rinna ut. Khadaffis styrkor står nu endast 15 mil från Benghazi. Jag hoppas därför att Sverige inom EU och FN kan bidra till en diplomatisk lösning eller att ett beslut om ett utländskt ingripande kan fattas de närmaste dagarna. Det är bråttom.

Jag såg nyligen på Twitter för ungefär en timme sedan i Wall Street Journal att utrikesdepartementet i USA säger att det nu inte finns någonting som håller USA tillbaka. Obamaadministrationen söker en resolution från FN som ger en räckvidd av åtgärder och möjligheter för att kunna ingripa mot Khadaffi och slakten av civila i Benghazi.

Flygförbud kommer inte att vara tillräckligt för att skydda folket. Man vill heller inte ha amerikanska trupper utan en bred FN-styrka. USA säger: Vi vill inte ha krig, men vi vill förhindra slakt på människor. Det tror jag är någonting som vi alla kan ställa oss bakom. Vi vill inte ha krig. Men naturligtvis vill vi skydda människor. Vi vill inte ha slakt på människor.

Anf. 118 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Jag håller med Fredrick Federley om allting han sade med ett enda undantag. Han var förvånad över att Hans Linde och Urban Ahlin vill ägna sig mer åt inrikespolitik. Jag var inte förvånad över det. Den här situationen kräver ett visst allvar. Vissa kan anse att inrikespolitiken är viktigare än utrikespolitiken. Jag tycker att utrikespolitiken i ett sådant här läge är viktigare än inrikespolitiken. Jag lägger vad de sade åt sidan och hanterar det separat.

Vad ska vi göra nu? Jag sade mycket tydligt i början på denna kris att min prioritet nummer ett var att få ut de svenska medborgarna och inte hamna i en gisslansituation. Därefter kan vi hamna i ett läge där vi kan diskutera skarpare åtgärder, och där är vi nu.

Vad gör vi då? Vi ska försöka stoppa, hjälpa och bygga. Att stoppa kräver ett mandat från FN:s säkerhetsråd. Enligt min mening, som jag har uttalat många gånger, måste det vara mer än en flygförbudszon. Jag har varit med förr. Jag var med runt Srebrenica. Vi hade en flygförbudszon över Srebrenica. Högt, högt över Srebrenica hade vi en flygförbudszon.

Vi hade en flygförbudszon högt, högt över Saddam Hussein. Vi måste ha mer mandat för tydligare åtgärder. Jag föredrar att inte vara mer specifik än så; jag har ett visst ansvar för vad jag säger.

Det handlar inte om FN. Låt oss vara konkreta – det handlar om USA och det handlar om Nato. Vi måste vara beredda att ge dem stöd. De har försökt bomba bort Khadaffi förr. Då reste sig hela vänstern i Sverige i raseri och försvarade Khadaffi. Kom ihåg det! Gör inte om misstaget!

Vi måste hjälpa människor i nöd – tiotusentals människor vid gränserna och andra som måste ha vårt stöd.

Låt mig tillägga något till den första delen när vi talar om att stoppa och om EU. Som vi har påpekat i många tidigare debatter har vi inte ett militariserat EU, vilket denna kammare ibland brukar säga att vi inte ska ha. Och det har vi inte heller. Ty följande: De skarpa militära åtgärderna handlar om – låt oss vara ärliga mot varandra – Nato och om USA och dem som kan hjälpa till i samverkan med den amerikanska krigsmakten

och med Natos försvarsinsatser. EU som sådant kan inte göra detta. Individuella länder kan göra det.

Det humanitära handlar om att hjälpa och sedan om att bygga. Det kommer förhoppningsvis rätt snabbt. Det kommer en dag efter Khadaffi, och jag hoppas att den kommer snabbt. Det är därför vi nu breddar kontakterna med olika delar av det libyska samhället. Det ska inte vara någon exklusiv kontakt med någon. Bredden i kontakterna är viktig för att förbereda de snabba politiska processer som kommer att krävas i detta läge för att förhindra att landet faller ned i ett kaos och kanske blir ett Somalia vid norra Afrikas kust. Det måste förhindras. Även detta förbereder vi nu.

Detta är åtgärder som inte alltid lämpar sig för de snabba och de enkla rubrikerna och inte heller alltid för de snabba inrikespolitiska pajkastningarna. De kräver ansvarstagande. De kräver realism. De kräver en viss erfarenhet. Och de kräver en förmåga att säga som det är. Flygförbudszon är det minsta. Det hjälper inte långt. Jag vill ha långt mer än så för att stoppa Khadaffi.

(Applåder)

I detta anförande instämde Abdirizak Waberi (M).

Anf. 119 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vi befinner oss nu i en ödestimme för kampen för demokrati i Libyen. Nu, i denna stund, kan det libyska folket inte få för många vänner och inte för många allierade.

Jag tror att vi måste fråga oss: Tror vi att de libyer som lever i Benghazi och som nu lever med skräcken för bombanfall och attackhelikoptrar känner att de har en vän och allierad i Carl Bildt? Tror vi att de libyska flyktingar som nu lever under fruktansvärda humanitära förhållanden i flyktinglägren i Tunisien och i andra grannländer känner att de har en vän i Carl Bildt?

Det är kanske redan för sent för omvärlden att agera. Vi kanske har denna debatt alldeles för sent. Klockan kanske redan är slagen. Men det ska inte hindra oss från att försöka. Alla verktyg som folkrätten ger oss måste nu användas och prövas för att få stopp på dödandet i Libyen.

Det handlar om att vi nu snabbt måste kraftigt öka det humanitära stödet till de libyer som finns inne i Libyen och som kämpar mot denna regim och som lider under svåra förhållanden. Men det handlar också om att stödja och hjälpa de libyer som har flytt undan våldet och som finns i flyktinglägren och där lever under fruktansvärda förhållanden. Det handlar om att vi måste vara tydliga i vår retorik. Vi måste vara tydliga med att vi stöder det libyska folket och att vi kräver Muammar Khadaffis avgång.

Men det handlar också om att testa möjligheterna att inom FN-systemet få till ett FN-mandat och en flygförbudszon. Nu har vi hört nästan alla talare här säga att man vill ha en flygförbudszon över Libyen. Men vad vi inte har hört från den borgerliga sidan är vad man gör nu, i denna ödestimme. Man diskuterar frågan just nu i säkerhetsrådet. Hur agerar Sveriges representanter i FN? Vad gör de egentligen på sitt kontor i New York? Vi vill ha besked i dag från Carl Bildt: Hur agerar Sveriges representanter?

Visst skulle jag kunna använda min talartid i dag till en högstämmd deklARATION och ett högstämt tal om det libyska folkets lidande. Jag skulle kunna citera rapporter som vi alla kan läsa. Jag skulle kunna hänvisa till människor som har uttalat sig i medierna med citat och uttalanden som vi redan har hört. Visst finns det tid i denna talarstol för högstämmda tal. Men vad det libyska folket inte behöver nu är fler riksdagsledamöter som står i denna talarstol och håller högstämmda och fina tal om värdet av demokrati, frihet och mänskliga rättigheter. Det är inte vad det libyska folket behöver i denna stund, när vi vet att regimen Khadaffi åker runt i de städer man kontrollerar och urskillningslöst mördar människor. Man åker runt på sjukhusen och sorterar ut människor, tar bort dem, tar dem runt knuten och skjuter dem. Vi vet att i denna sekund, just nu, beskjuter man oppositionens fästen i östra Libyen. I denna stund behöver inte det libyska folket fler riksdagsledamöter som håller högstämmda tal. De behöver regeringar runt om i världen som är beredda att agera och reagera.

Därför tycker jag att det är i högsta grad relevant att prata om just detta – hur vår svenska regering reagerar och agerar och hur den har agerat. Jag förstår att man från de borgerliga partierna i den här kammaren tycker att det hade varit skönt om jag skulle ha ägnat min tid åt just de högstämmda orden. Er debatt skulle kanske ha blivit lite mer bekväm. Men inte hade det hjälpt det libyska folket om vi hade blundat för det faktum att vi har en svensk utrikesminister som har agerat passivt under hela denna process. Det hjälper inte det libyska folket att vi har en svensk migrationsminister som gång på gång har velat utveckla migrationsarbetet tillsammans med den libyska regimen och att vi har en svensk handelsminister som har åkt till Tripoli för att sälja svenska övervakningssystem.

Jag förstår att man inte vill diskutera dessa frågor. Men nu handlar det inte om att vi ska få en bekväm debatt för de borgerliga partierna. Nu handlar det om att vi tillsammans måste agera och reagera för att stoppa mördandet och för att stoppa blodbadet i Libyen.

Anf. 120 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Utrikesministerns agerande i debatten förvånar mig. Här har han nu ett starkt stöd bland de politiska partierna. Vi ställer upp bakom att Förenta nationernas säkerhetsråd ska fatta ett beslut som har tänder och som kan stoppa lidandet för civilbefolkningen i Libyen. Och han mästrar och talar om att här behöver man ha ansvar, kunnande och erfarenhet. Han kan inte riktigt berätta vad han vill göra. Han slutar precis där. Han vill ha lite mer än en flygförbudszon, men vi får inte reda på vad det är.

Här skulle vi kunna ge ett ganska unisont besked från Sveriges riksdag till dem i New York som just nu sitter och förhandlar om detta. Vi skulle kunna ge ett klart besked till människorna i Benghazi att det svenska folket ställer upp. Vi skulle kunna säga att vi är beredda att stödja att FN antar en resolution som är så kraftfull att man kan hindra bombandet av libyska flygplan mot civilbefolkningen i Benghazi. Det hade väl varit ganska positivt?

Om nu Carl Bildt verkligen vill att omvärlden ska göra något kraftfullt borde han tacka och tycka att det är gott att det finns ett så starkt stöd från Sveriges riksdag från både vänster och höger.

Jag förstår inte riktigt resonemanget om att EU inte är militariserat. Det är väl ingen som har sagt det här? Men Sverige har just nu ansvaret för den nordiska snabbinsatsstyrkan. I den ingår en hel del resurser som möjligen skulle kunna användas i en sådan här operation. Jag frågade: Om det nu blir en katastrofal situation i Benghazi där människor behöver humanitär hjälp och stöd – finns det då förberedelser för den insatsstyrka som EU har till sitt förfogande? Den har till uppgift att säkra hamnar och flygplatser för att den vägen kunna få in humanitärt stöd till den hjälpbehövande befolkningen. Pågår det ett sådant arbete? Du är ju utrikesminister i det här landet – du måste kunna ge svar på vad vi har vår styrka till. Vad har ni för planer? Vad vill Sverige?

I dag kommer rapporter, precis när vi sitter här, att libyska flyg har bombat till exempel flygplatsen utanför Benghazi. Vad får det för effekter om vi behöver ha in humanitär hjälp framöver?

Det är självklart att det inte räcker med en flygförbudszon. Libyska trupper avancerar också på marken. Självfallet är det så. Men jag kan inte riktigt förstå Désirée Pethrus och Fredrick Federley som säger att ingen annan förstår det. Jag är helt övertygad om att de som sitter i FN:s säkerhetsråd också funderar över det. Jag är helt övertygad om att också Arabförbundet funderar på det. Jag är helt övertygad om att Nato funderar på det.

Jag trodde att vi hade en utrikesminister som funderade på hur Sverige kan bidra till detta i stället för att läxa upp oss om att vi inte kan och inte förstår.

Libanon har från sin plats i FN:s säkerhetsråd redovisat att Arabförbundet är berett att bidra till en insats med en flygförbudszon som är kraftfull. Det har Arabförbundet gett en klar signal om. Det är det man diskuterar i dag, och Sverige borde väl, genom sin utrikesminister, kunna säga att vi stöder detta och att Sverige är berett att gå vidare.

Låt mig också säga att på vår hemsida har vi presenterat ett dokument som visar hur vi tycker att man ska utveckla relationerna till Nordafrika. Jag har i den här kammaren vid ett flertal tillfällen talat om EU:s kontraproduktiva politik gentemot Nordafrika. Man har brytt sig om stabilitet och stöd till diktatorer för att få ut olja, för att hindra flyktingströmmar och för att stoppa islamistisk extremism. Man har inte sett till att utveckla handel. Man har inte sett till att de fattiga bönderna kan sälja sina jordbruksprodukter till oss. Man har fokuserat på helt fel saker. Nu måste det bli en ändring på det.

I mitt nästa inlägg tänker jag återkomma till en mer framtidsinriktad biståndspolitik, svensk politik och EU-politik gentemot Nordafrika. Men jag förväntar mig att utrikesministern i sitt nästa inlägg ska berätta vad det är för politik den svenska regeringen har.

Anf. 121 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Europas svårighet att ta tydlig ställning i tid mot Khadaffi och hjälpa de modiga människor som kräver demokrati och mänskliga rättigheter när hjälpen verkligen skulle ha kunnat nå fram och gjort skillnad och oviljan att kräva Ben Alis och Mubaraks avgång innan de väl hade avgått är ju inget olycksfall i ämbetet. Det är inte någonting som står i motsättning till hur man tidigare har drivit utrikespolitik. Det är tvärtom resultatet och följderna av decennier då man hållit dem och

andra diktatorer om ryggen, då man tillåtit att de har förtryckt sina befolkningar och då man sålt vapen och annat till dem som har möjliggjort förtrycket.

Det är därför det är viktigt att se att vi inte har speciellt mycket förtroende hos dem som kräver demokrati och mänskliga rättigheter, att gamla kolonialmakter inte har speciellt mycket förtroende hos dem som kräver demokrati och mänskliga rättigheter och att USA inte har speciellt mycket förtroende hos dem som kräver demokrati och mänskliga rättigheter.

Därför är det särskilt viktigt att vi i analysen av vad vi ska göra nu tar med att det vi ser i Libyen inte är resultatet av yttre inblandning och interventioner utifrån utan resultatet av en folklig resning. När vi analyserar vad som behöver göras nu måste vi ha med vetenskapen om att människorna i Libyen känner att det här är resultatet av någonting de har åstadkommit själva. Vi måste ha med vetenskapen om att det faktiskt finns stater och länder i regionen, i området, som vågar ta ett ansvar som är större än det som Europa hitintills tagit, till exempel genom Arabförbundet. Att man där har en aktiv roll i det som behöver göras är av största vikt för att det som behöver göras ska bli effektivt och uppnå sina syften.

Herr talman! För att vi ska kunna få ett förtroende framöver är det viktigt att det vi har sett ske i norra Afrika och Mellanöstern nu också leder till slutsatser på det handelspolitiska området. Det handlar om slutsatser som dem som regeringen har tagit fram om att vi ska öka handeln mellan människor och öppna våra marknader i Europa för jordbruksprodukter från norra Afrika. Det är lika viktigt att riva EU:s tullmurar som att riva murar mot människor som flyr.

Det handlar också om att begränsa den handel som möjliggör förtrycket och se att handel kan vara ett tveeggat svärd. Handeln mellan människor är god. Handeln med diktatorer som fyller deras kassakistor och förlänger förtrycket är inte god. Vi måste också dra slutsatser när det gäller vapenhandeln och oljehandeln.

I slutändan handlar det om hur vi vill att de ledare som kommer efter dagens diktatorer, de som ska väljas i öppna och fria val, ska se på Sverige och Europa. Ska de se på oss som vänner som stod vid deras sida när de krävde värdighet eller som de som beväpnade och förlängde förtrycket?

Herr talman! Bakom det våld som Khadaffiregimen utövar och bakom den akuta situationen där göms, och riskerar faktiskt glömmas, hur också andra regimer nu brutalt och med dödande våld försöker slå ned kraven på demokrati och mänskliga rättigheter. Det sker i Saudiarabien, i Bahrain, på Gazaremsan, i Jemen, i Iran och i många andra länder. Det som nu utspelas understryker därför behovet av en internationell rättsordning baserad på människans rätt och inte på den starkastes rätt.

Varje världsordning som utgår från stormakternas godtycke och egenintresse kommer att lämna modiga människor ensamma i deras krav på demokrati och mänskliga rättigheter. Världen måste ha verktyg för att ingripa när munkar i Burma slås ned av militärdiktaturen, när Gaza bombas och när uigurer eller tibetaner fångslas för sina krav på makt över sina liv och sitt land.

Vi måste också se att världen har tagit steg mot en sådan rättsordning. Vi har upprättat en internationell brottmålsdomstol. Vi har utvecklat ett

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

system för responsibility to act. Vill vi fortsätta att ta steg för en rättsordning byggd på människors rätt snarare än på den starkes rätt måste vi utnyttja och använda de verktyg som finns på plats.

I den här debatten har vi hört att alla partier ställer sig bakom en flygförbudszon. Men vi har inte hört vad regeringen gör i FN för att göra verklighet av det. Det skulle jag vilja veta.

Anf. 122 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Gustav Fridolin är den enda från den rödgröna sidan som för den här diskussionen i sak och inte i person. Det hedrar honom. Jag kan ta vid där han inledde sitt anförande, nämligen det faktum att vi i Europa och andra delar av västvärlden har ett problem med våra relationer med de här regimerna.

Det är alldeles uppenbart att Europeiska unionens relationer med Libyen i mångt och mycket har baserats på att vi vill ha deras olja men inte vill ha flyktingar därifrån. Nu riskerar det att bli det motsatta, nämligen att det kommer väldigt många flyktingar men ingen olja. Det finns ett subjekt i detta sammanhang, nämligen sex miljoner invånare i Libyen. De har inte varit med och utformat den här politiken.

Den långsiktiga, viktiga lärdomen av det som nu sker i Nordafrika och Mellanöstern är förstås hur vi i Europeiska unionen ska utveckla vår grannskapspolitik och hur vi ska kunna skapa någon sorts ny diplomati.

Gustav för diskussionen i sak men inte i person, och det är bra, men däremot är han en person som i det här fallet har fel i sak. Miljöpartiet är ju motståndare till Lissabonfördraget som är en nödvändighet för att Europeiska unionen ska kunna bygga nya former av diplomati och fördjupade förbindelser med det civila samhället genom utrikestjänst och annat.

Herr talman! Jag har läst hela Socialdemokraternas ställningstagande som Urban Ahlin hänvisade till och som ligger på deras hemsida. Där tar Socialdemokraterna inte bara ställning för att vi på olika sätt kan bistå en militär intervention, utan man resonerar också på samma sätt som jag gjorde i mitt första inlägg, nämligen: Vad gör vi om en massaker stundar och det inte går att nå en enighet i FN:s säkerhetsråd? På den punkten biträder jag Urban Ahlins uppfattning.

Det är också intressant att notera att Hans Linde här i talarstolen argumenterar ungefär på samma sätt och säger att nu måste vi agera. Hur har Vänsterpartiet agerat vid de tidigare tillfällena? På vilken sida stod Vänsterpartiet 1991 när man genomförde en intervention för att befria Kuwait från Saddam Hussein? På vilken sida stod Vänsterpartiet 1999 när man stoppade den etniska rensningen i Kosovo genom en Natointervention? På vilken sida har Vänsterpartiet stått större delen av perioden från 2002 när Sverige har haft trupp i Afghanistan? Hans Linde säger: Vad tycker libyerna egentligen om Carl Bildt? Vad är det som gör att libyerna ska lita på Vänsterpartiet med tanke på ert track record på detta område? Vad är det som gör att du inte i morgon står ute på gator och torg och demonstrerar mot att amerikanskt flygvapen, antingen efter auktorisation från FN:s säkerhetsråd eller ej, agerar mot Muammar Khadaffi? Vi har inga som helst garantier för hur Vänsterpartiet kommer att agera. De säger en sak nu, de sade en sak före jul och de säger en sak i framtiden.

Herr talman! Jag tror att det viktiga i närtid är att vi, när vi resonerar om vad som händer i Libyen, också förstår att det finns ett pris för att inte ingripa. Priset för att ingripa vet vi. Det finns ett ekonomiskt pris för detta. Det kan också finnas ett politiskt pris för detta. Men vad är priset för att inte ingripa?

Kalkylera med en situation där Muammar Khadaffi tar kontroll över hela Libyen och fortsätter att styra landet internationellt isolerad, utsatt för ekonomiska sanktioner, med frysta tillgångar och utan vänner i världen! Vad kan han göra då? Han kan fängsla utlänningar och kidnappa dem. Han kan sätta fart på enorma flyktingtragedier. Han kan sponsra terrorism och så vidare.

Det är en oerhörd risk om Muammar Khadaffi tar kontroll över hela Libyen igen utan att omvärlden ingriper. Detta är bara en del av det pris vi riskerar att få betala om vi inte kan få ett ingripande så att dödandet tar slut. Det höga priset för regionen är förstås att den arabiska våren tar slut och att man är tillbaka på ruta ett, utom i Tunisien och Egypten.

Anf. 123 FREDRICK FEDERLEY (C):

Herr talman! Samtidigt som vi har den här debatten pågår diskussioner i FN. Enligt BBC kommer man troligen att halv nio i kväll rösta i säkerhetsrådet. Flera arabiska stater, bland annat Qatar och Förenade arabemiraten, verkar gå i helt rätt riktning. Det tyder på att de kan komma att göra ganska stor skillnad på marginalen. Jag hoppas att vi i kammaren kan uttala ett unisont stöd för dessa två stater att våga stå upp och agera för att vi ska få en tydlig FN-resolution. Dessutom har Storbritannien välkomnat USA:s förändrade position, vilket betyder oerhört mycket för hela det internationella spelfältet.

Det är väl egentligen två saker vi kan göra här när det kommer till konkret handlande. Det handlar inte om högtidstal eller någonting sådant utan om att faktiskt ge stöd till ett agerande. Det stöd till agerande som vi från denna kammare, i och med denna debatt, bör ge är dels att vi, när FN fattar tydliga beslut – förhoppningsvis i kväll – står bakom det agerandet, dels att vi ger stöd till andra modiga arabstater för att skydda folket i Libyen. Det är två tydliga saker som vi kan göra.

Den svåra svenska debatten blir ganska tydlig här. Vi kräver att det ska ageras, vi kräver att befolkningen ska skyddas, men när det väl kommer till kritan, till vilka som ska agera, finns det bara en kraft på denna planet som har kunskapen, ledarskapsförmågan, kapaciteten och ekonomin, nämligen Nato. Återigen springer samtliga partier och ber Nato agera med sina skattepengar, sin kompetens, sina soldater, genom att sätta sina medborgares liv på spel.

Jag hoppas att vi någon gång kan få en mer sansad debatt. Det är inte så att mitt parti vurmar för ett Natomedlemskap, men vi behöver inse att vi antingen måste bygga upp en egen kapacitet inom Europeiska unionen eller bita i det sura äpplet och söka fullvärdigt medlemskap i Nato. Vi kan inte, så fort vi vill att det ska ageras, springa till Nato och kräva det av dem.

Det är intressant att i debatten höra att Socialdemokraterna kräver ett tydligt agerande, att Miljöpartiet kräver detsamma, liksom Hans Linde och Vänsterpartiet. Men de vill inte att EU ska agera. Socialdemokraterna vill ofta agera på EU-nivå, men vill inte ha ett Natomedlemskap.

Vänsterpartiet vill inte ha ett Natomedlemskap och vill inte att EU ska ha kapacitet att agera. Det vill oftast inte Miljöpartiet heller. Om vi ska kunna tala med en tydlig, tung, gemensam röst krävs att EU kan samordna sig. Det krävs stöd från denna kammare, också från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, för en sådan politisk inriktning.

Den internationella rätten är i ständig utveckling. Det som förhoppningsvis nu kommer att ske, om man vågar spå om framtiden, är att vi lägger än mer vikt vid responsibility to protect, alltså staters skyldighet att skydda sina egna individer. Om de inte gör det har vi andra en skyldighet att skydda individerna i de staterna mot dessa regimers agerande och ledning. Om vi kan få ett tydligt agerande där, och det utvecklas med tiden, förhoppningsvis efter ett FN-agerande, kommer vi att på ett tydligare sätt kunna hantera framtida situationer.

Det kommer att uppstå framtida situationer, förhoppningsvis bara dryga timmens flygresa härifrån, för vi kan mycket väl en dag få se Vitrysslands folk resa sig och kräva demokrati. Då ska de känna att vi står på deras sida genom att vi redan nu i denna kammare agerar tydligt när vi stöder den arabiska våren. Det handlar inte om högtidstal. Det handlar om att få till stånd en faktisk förändring. Det pågår just nu.

Anf. 124 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Jag tror att alla här kan enas om att detta är en oerhört komplex situation, att den varken är svart eller vit. Inte heller är det de goda som står mot de onda. Det som pågår i Libyen är att mer eller mindre betrakta som ett klankrig, och om oppositionen faller Khadaffi vet vi inte vilka som kommer att ta makten. Det kan mycket väl vara islamister som tar makten i Libyen.

Vänsterpartiet skriker högt om aktion. Vi ska agera och reagera, hör vi från talarstolen, men det är tyst om hur vi ska agera och reagera, hur det hela ska finansieras och organiseras, vem som ska leda eventuella militära operationer. Vänstern, som brukar visa sin avsky mot USA, tycks nu anse att samma nation ska ta ansvar för att leda en militär intervention i Libyen. Vem annars skulle ha den kapaciteten om inte USA eller Nato? Med Irak och Afghanistan i åtanke bör man, anser jag, vara försiktig med hur man agerar i Libyen.

När det gäller Sveriges insatser har vi ytterst begränsade militära resurser på grund av årtal av nedmontering av den svenska Försvarsmakten och den militära organisationen här hemma och också på grund av våra insatser i Afghanistan.

Från Sverigedemokraternas sida anser vi att vi från svensk sida framför allt bör prioritera de humanitära insatserna och då främst via UN-HCR. Det är intressant att notera Socialdemokraternas och Vänsterpartiets vilja att skapa demokrati i Nordafrika, särskilt med tanke på deras vänner i Socialistinternationalen, där de i många år umgåtts med flera av dessa diktatorer. Då ter det sig som ett ganska märkligt nyvaknande.

Jag vill höja ett varningens finger för att tro att det kommer att bli fred, frihet och demokrati i Libyen om Khadaffi faller. Vi har sett naiviteten tidigare när shahen av Iran föll. Då såg vi vad som hände med Iran. Risken finns att något sådant kommer att hända även i Libyen. Därför bör man iakttä viss försiktighet.

Anf. 125 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! När jag lyssnar på Urban Ahlin verkar det som om Socialdemokraterna förstår att det förmodligen kommer att krävas någon typ av militär intervention, men förstår Miljöpartiet och Vänsterpartiet det? Det vet jag inte. De har inte sagt någonting om det i dag. De talar om flygförbudszon men säger ingenting om hur man ska slå tillbaka Khadaffi. Det är mycket ord – vi måste agera, vi måste agera – men frågan är: Vill de bomba Khadaffis styrkor om det är vad som krävs? Det skulle jag vilja att de svarade på här i dag. Eller vad krävs det för något för att upprätthålla flygförbudszonen? Vad är Miljöpartiet och Vänsterpartiet beredda till? Det är inte trovärdigt, inte realistiskt, att bara stå och säga att vi måste göra mer. Vad är det som ska göras mer av?

När det gäller den humanitära situationen i Libyen förvärras den för varje dag som går på grund av striderna. Det är svårt för många hjälporganisationer att komma in i landet och få en klar bild av situationen. Uppgifter gör gällande att det råder stor brist på mediciner och att den humanitära situationen är svår. Över 180 000 människor beräknas hittills ha flytt landet. Många av dem har varit migrantarbetare som vi har lyckats evakuera.

Tunisien och Egypten har fått ta emot en stor del av dessa människor, och i flyktinglägren råder brist på tält, mat och vatten. De sanitära förhållandena är dåliga och det finns risk för pandemier. De senaste dagarna verkar emellertid flyktingströmmen ha minskat. Oro finns för att regimen försöker hindra flyktingar från att ta sig ut ur landet. Satellitbilder har visat att det finns många människor innanför gränserna.

När det gäller Sverige fattade Sida i måndags beslut om ytterligare 20 miljoner kronor i stödsatser till Libyen. Det är bra. Beslutet kom efter en akut blixtpappell från FN. Det totala Sidastödet till Libyen uppgår därmed till knappt 50 miljoner kronor. Det är välkommet. Pengarna kommer att gå till organisationerna UNHCR:s, Unicefs och Islamic Reliefs arbete i Libyen.

Herr talman! Vad kan då EU göra för att slå mot regimen? EU har beslutat om inreseförbud till EU för Khadaffi och kretsen runt honom, fryst tillgångarna för Khadaffis familj och för ytterligare personer som varit inblandade i våldsamheterna mot civilbefolkningen samt infört vapenembargo. Det är mycket välkommet. Det är bra åtgärder, och dem står naturligtvis Sverige bakom. Där har vi alltså agerat. Förra veckan utvidgades sanktionerna mot Libyen till att också omfatta vissa företag och finansiella institutioner.

Sverige, EU och omvärlden har en viktig uppgift när det gäller att stödja de demokratiska krafterna i Libyen som verkar för allas lika och ocränkbara värde.

Om inte de demokratiska krafterna går segrande ur detta kan utvecklingen bli den värsta på länge. Vi i omvärlden måste därför göra allt vi kan för att få ett slut på våldsanvändningen. Den inhemska befolkningen måste skyddas. Khadaffis regim gör det uppenbarligen inte, och då faller en stor del av ansvaret på det internationella samfundet att göra någonting. Alla har sett att det pågår brott och kränkningar mot de mänskliga rättigheterna i Libyen.

En utländsk intervention, speciellt då det saknas regionalt stöd och inte finns något FN-mandat än, skulle framstå som en västlig inblandning

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

i ett arabland, och det är knappast önskvärt. Men om alla andra åtgärder och förhandlingar bryter samman och konsekvenserna blir fruktansvärda måste vi naturligtvis skicka en signal till alla diktatorer i Bahrain, Jemen och Saudiarabien, där folkliga demonstrationer pågår, att det inte är fritt fram att bruka våld för att slå ned befolkningens krav på frihet och demokrati.

Det är viktigt att EU är restriktivt i våldsanvändningen och att vi i Sverige också stöder en restriktiv hållning. Men vi måste också vara beredda att vidta åtgärder för att skydda civilbefolkningen och därmed visa vårt stöd för alla demokratisträvanden i hela regionen.

Anf. 126 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Vi vill ha ett FN-mandat som ger en möjlighet till mer än bara en flygförbudszon, inte mindre men mer, för det är det som krävs. Det handlar om att stoppa stridsvagnar, det handlar om att stoppa artilleri, det handlar om att stoppa sådant som verkliga drabbar människorna. Då hjälper inte en flygförbudszon.

Ett mandat från FN är fortfarande viktigt. Folkrätten får vi inte kasta över bord. Den är viktig också för framtiden. Och en förankring i regionen är också alldeles avgörande för att detta ska fungera. Men får vi ett sådant mandat – låt oss vara realistiska – går saken över till Nato eller dess ledande medlemsstater. Det är de som då svarar för den exakta militära planeringen. Jag känner riksdagens frustration över att vi inte är med där, men vi är inte med där. Och skulle jag ha någon kunskap om den operativa militära planeringen kan jag försäkra er att det sista jag skulle göra vore att basunera ut den kunskapen från riksdagens talarstol, bara för att det skulle ge mig en debattpoäng. Sådant gör man inte.

Så bara till en konkret fråga som Urban Ahlin ställde om nordiska insatsgrupper. Regeringen har inga planer på att skicka svenska soldater i strid i Libyen. I den mån ni socialdemokrater har sådana förslag uppmanar jag er att tänka efter mycket noggrant. Det vore fel. Det skulle leda till mycket allvarliga konsekvenser. De skulle inte välkomnas av någon.

I detta anförande instämde Abdirizak Waberi (M).

Anf. 127 HANS LINDE (V):

Fru talman! Vänsterpartiet begärde denna aktuella debatt om Libyen redan den 23 februari. Jag noterar att trots att alla i den här kammaren, inklusive utrikesministern, bedyrar hur viktig denna fråga är tog det mer än tre veckor för oss att få denna debatt till stånd. Men jag förstår att Carl Bildt i det längsta har dragit sig för att komma till denna kammare och ge besked om regeringens agerande, eller rättare sagt brist på agerande. Det har nämligen blivit ganska uppenbart när man har lyssnat på debatten i dag att den passivitet som Carl Bildt uppvisat de senaste veckorna saknar politiskt stöd i denna kammare. Möjligtvis finns det ett undantag, för jag har bara hört en person här som har välkomnat Carl Bildts linje att man inte ska stödja den ena eller den andra, och det är Sverigedemokraternas Björn Söder.

Jag tror att det är viktigt i det här läget att påminna om att det här inte är stunden för oss i Sverige att gå in på våra kammare och sitta och fundera ut festliga förslag till åtgärder. Nu handlar det om att lyssna på vad

det libyska folket begär och vad de kräver av världssamfundet. Och man har gett ett tydligt besked. Man vill ha ett tydligt politiskt stöd, man vill ha ökad humanitär hjälp och man vill ha en flygförbudszon.

Jag vill också påminna kammarens bombliberaler om att oppositionen i Libyen också har varit väldigt tydlig med att man inte vill se en markofensiv. Man ser tydligt att ett militärt markanfall skulle vara direkt kontraproduktivt för det man vill uppnå. Det kan vara på sin plats att påminna om det.

Jag förutsätter nu att Carl Bildt tar intryck av debatten vi haft i den här kammaren, att utrikesministern nu till slut lyssnar på oss folkvalda och ger sitt tydliga stöd till de modiga människor som kämpar för frihet och demokrati i Libyen, men också till de människor som kräver förändring i Marocko, Algeriet, Yemen, Bahrain och de övriga länderna i Nordafrika och Mellanöstern.

Anf. 128 URBAN AHLIN (S):

Fru talman! Carl Bildt valde att svara på en fråga från mig, sade han, men i själva verket svarade han på något helt annat. Det som jag frågade var om regeringen har förberett och planerat någonting för att den nordiska snabbinsatsstyrkan ska kunna göra någonting för att främja att humanitär hjälp kan nå behövande i Benghazi, för vi står nu inför en situation där Khadaffis flyg kan skapa en fruktansvärd katastrof för befolkningen där. De nordiska snabbinsatsstyrkorna, tillsammans med alla andra snabbinsatsstyrkor som EU har, har som specifik uppgift att säkra hamnar eller flygplatser för att den vägen kunna garantera humanitär hjälp. Och svaret är att vi inte ska skicka dem till strider. Nej, det var inte det jag frågade om. Jag frågade om regeringen har planer på att använda snabbinsatsstyrkan till just det som den är avsedd för att göra.

Vi har presenterat ett dokument där vi menar att EU:s kontraproduktiva politik gentemot Nordafrika måste förändras. Jordbrukspolitiken, vår handelspolitik och våra relationer till den här delen av världen måste förändras i grunden. EU måste stödja rättsstatens uppbyggnad, stödja fria och rättvisa val, se till att bekämpa korruption och så vidare. Den väsentligaste delen i detta är naturligtvis att se till att vi får en handel som fungerar, att vi öppnar upp marknaderna så att det blir en ekonomisk och en social utveckling i de här länderna.

Vi tycker att Sverige ska fokusera på två områden.

Det ena är stöd till kvinnorna i Nordafrika. Enligt Arab Development Report, som i början av 2000-talet tydligt redovisade varför arabvärlden inte följer med i den ekonomiska utvecklingen i alla andra länder, var ett av huvudskälen att kvinnorna inte var delaktiga i utvecklingen i samhället. Där borde Sverige lägga in en insats och göra ett stort arbete.

Det andra är att se till att folkrörelserna i Sverige upparbetar och utvecklar kontakter med Nordafrika. Kom ihåg hur vi gjorde när Sovjetunionen och Östeuropa föll ihop! Då var vi där med kyrkor, föreningar, köror, fotbollslag och så vidare för att stärka ett civilt samhälle. Det borde vi göra också i Nordafrika.

Jag vill bara uppmana alla som har lyssnat på debatten att gå in på Socialdemokraternas hemsida och se vårt dokument där vi beskriver hur vi ser på flygförbudszon, FN, Responsibility to Protect och hur vi vill att biståndet ska utvecklas i framtiden.

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

Anf. 129 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag känner ingen frustration, utrikesministern, över att Sverige inte är medlem i Nato. Nato är just en av de organisationer som agerar på ett sätt som gör att den libyska oppositionen, trots sina umbäranden och trots att det libyska folket nu lider under Khadaffis massiva övervåld, inte välkomnar marktrupper, inte välkomnar en intervention som ser ut på det sättet. Nato är en av de organisationer som, tillsammans med många beslut som jag har tagit upp här i kammaren, har förstört och eroderat förtroendet för vår del av världen i den delen av världen. Det måste man ha med sig.

Jag tror att världen behöver röster som inte gömmer sig bakom stormaktspositionen och som inte gömmer sanningen bakom diplomati formad utifrån vad som ger handelspolitiska fördelar för dagen, röster som vågar stå upp för det man tror på, vågar säga det som behöver sägas, vågar kräva demokrati och mänskliga rättigheter. Jag hade önskat att Sverige var en sådan röst. Och just för att jag hade önskat att Sverige var en sådan röst och just för att jag ser ett behov av sådana röster i den internationella debatten återkommer jag till handelspolitiken.

Att bryta oljeberoendet för att på det sättet se till att det inte på Sverige eller några andra europeiska stater läggs en munkavle som gör att vi inte vågar säga det som behöver sägas och stödja dem som behöver vårt stöd är inte en miljöfråga i första hand utan en freds- och säkerhetsfråga. Att avbryta vapenhandeln med de diktatorer som vi har beväpnat är inte en solidaritetsfråga i första hand utan också en freds- och säkerhetsfråga.

Vi måste låta det som nu sker få handelspolitiska konsekvenser, inte därför att det kommer att förändra situationen för libyerna just nu – för det behövs helt andra åtgärder som vi återkommit till och krävt svar på från regeringen i den här debatten – utan därför att det kommer att kunna göra det möjligt för fler länder och fler folk att kräva sin frihet och makt över sina liv och sina länder.

Anf. 130 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Nu blir jag något förvånad. Miljöpartiet säger att Nato inte ska agera. Man säger nej till det. Man har inget förtroende för Nato.

Anser Gustav Fridolin att USA är bättre än Nato? Sannolikt inte. Men en flygförbudszon vill man ha. Vem ska då implementera och genomföra den insats Miljöpartiet vill ha? Man kan inte bara kräva och sedan säga nej när någon försöker ordna det.

Det här exemplifierar det jag nämnde i mitt förra inlägg när jag polemiserade en aning mot Hans Linde och Vänsterpartiet, nämligen att det finns de som gärna står här och säger: Nu måste vi agera; vi vill ha mer action.

Men sedan om några veckor eller någon månad när några agerar är det fel länder och fel krafter. Då tar man sina röda banderoller, klipper små hål i dem så att de står emot vinden, trär upp dem på käppar, plockar fram en gammal högtalaranläggning och drar ned till Sergels torg och säger: USA ut ur Libyen! Det finns risk för detta.

Eller så står man vid sitt ord, och då hoppas vi att Hans Linde om en månad eller två om det blir en humanitär intervention signerad USA står här och accepterar detta.

Vi såg att flygförbudszonen över norra Irak skyddade Kurdistan. Men vi såg också de protester som kom från vänsterhåll när amerikanerna upprätthöll säkerhetszonen på olika sätt.

Fru talman! Sverigedemokraterna manar till viss försiktighet eftersom vi inte vet vad som kommer efter Khadaffi. Nej, Björn Söder, det vet vi inte. Men detta är ingen slutdebatt. Det är upptakten till vad som kan utvecklas till regelrätt massaker och folkmord. Då handlar det inte om att anta en viss försiktighet utan om att hitta olika redskap, allianser och möjligheter för att kunna stoppa detta.

Anf. 131 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! Debatten har visat att detta är en mycket komplex fråga. Vi vill alla agera på ett eller annat sätt, men samtidigt vet vi inte riktigt hur vi ska agera, vem som ska ha mandatet och vem som har kapaciteten.

Det har dock framgått att det i kammaren finns ett tydligt stöd för en FN-resolution och för de modiga arabstater som vågar ta en position som inte är helt okontroversiell i deras värld.

Vi måste börja planera för dagen efter så att vi inte vaknar med baksmälla. Vi måste, precis som Gustav Fridolin sade, planera för ökad handel så att människor kan resa sig ekonomiskt och förbättra sin sociala situation.

Det handlar också om, som Urban Ahlin var inne på, att vi ska få ett aktivt arbete med folkrörelser och så vidare så att vi är med och bygger ett civilt samhälle.

Denna diskussion måste tas upp ungefär vid samma tid som FN förhoppningsvis röstar för resolutionen så att vi inte står utan en plan för den fortsatta utvecklingen.

Det handlar också om att vi måste sända en klar och tydlig signal till världens diktaturer och deras illegitima ledare att vägen till fortsatt makt för dem absolut inte är att mörda så många som möjligt i den egna befolkningen, för omvärlden kommer att agera. Den enda vägen om de vill fortsätta ha makt är att ställa upp i demokratiska val och att i någon mån försöka sona de synder som de har begått tidigare.

Jag vill åter tacka Hans Linde för initiativet till debatten. Den blev bättre efter de första inledande angreppen som var osakliga och inte hörde samman. Jag tackar samtliga företrädare för en bra debatt. Vi lär få återuppta diskussionen framöver, för det är som Fredrik Malm sade definitivt ingen slutdebatt. Vi är mitt uppe i en viktig debatt som kommer att hålla på i många år.

Anf. 132 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Vänsterpartiet fortsätter hävda att vi ska agera och reagera. Man hävdar att vi ska lyssna på det libyska folket. Jag förmodar att man med det menar oppositionen i Libyen.

Men vilka ska man lyssna på, Hans Linde? Den libyska oppositionen består av olika delar. Det finns en stor opposition i exil men också en stor opposition i landet. Alla vill störta Khadaffi men av olika orsaker.

Libyen är ett klansamhälle, och därför finns det ingen enig opposition. Det kommer att visa sig med all tydlighet när Khadaffi väl faller, vilket vi får hoppas att han gör. Vilka av dessa klaner, vilken opposition ska omvärlden stötta, Hans Linde?

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

Sverigedemokraterna vill som sagt prioritera humanitär hjälp, i första hand via UNHCR. Vi kan också tänka oss att man bistår militärt, men då ska det finnas ett klart FN-mandat för detta. Det är endast om det finns ett sådant mandat som vi är beredda att stödja en sådan insats.

Anf. 133 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Konstigt nog är jag den enda kvinnan bland debattörerna, och jag ska anlägga ett kvinnoperspektiv i mitt sista inlägg.

Khadaffis regim har förlorat all legitimitet. Den våldsanvändning vi sett och ser regimen bruka mot civila är fullständigt oacceptabel, och det är hög tid att Khadaffi avsäger sig makten. Libyen måste få möjlighet att demokratiseras och utvecklas till en stat som respekterar mänskliga rättigheter.

De revolutioner vi sett i Egypten och Tunisien och pågående folkresningar i flera andra länder i Nordafrika och Mellanöstern ger nytt hopp och möjlighet att skapa en framtid i Libyen och resten av regionen som bygger på demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Det nationella övergångsrådet med säte i Benghazi är en politisk samtalspartner. Men om Libyen ska utvecklas till en demokrati spelar också kvinnorna en viktig roll. De måste involveras i processen. En övergång till demokrati kan inte ske utan att kvinnors rättigheter respekteras fullt ut.

Kvinnor har spelat en avgörande roll i de demokratisträvanden vi sett de senaste veckorna i Nordafrika och Mellanöstern. I Egypten stod kvinnorna sida vid sida med männen på Tahrirtorget och krävde Mubaraks avgång. De var aktiva och många gånger drivande i demonstrationerna.

Sverige måste verka för att EU och omvärlden i enlighet med FN:s resolution 1325 uppmärksammar och tar särskild hänsyn till kvinnors rätt att involveras i Libyens framtid.

Alldeles nyss såg jag på Twitter att Hillary Clinton säger så här i Tunisien: "Gaddafi must go!" Hon säger också: Vi gör inget militärt utan en FN-resolution.

Jag kan bara instämma och stödja Hillary Clinton. Khadaffi måste gå, och vi kräver en FN-resolution för ett ingripande till stöd för folket i Libyen.

Anf. 134 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! I en debatt som denna, hur värdefull den än är, kan vi oftast inte fånga komplexiteten i den situation vi står inför.

Jag fick just i min hand ett öppet brev till säkerhetsrådet från Louise Arbour, ordförande i International Crisis Group, med hennes syn på situationen. Läs det! Det innehåller mycket klokt. Jag tror att Lena Hjelm-Wallén ingår i styrelsen.

Jag vill inte polemisera i slutanförendet, men ingen vill ha västerländska soldater på marken i Libyen. Den svenska regeringen har inga planer på att sända svenska soldater till strid i Libyen. Vad vi vill är att stoppa stridsvagnar, artilleri och massakrer. Det kräver ett klart och tydligt FN-mandat, och vi hoppas att vi får det – ju klarare och tydligare, desto bättre.

Det handlar om att hjälpa människor i nöd och kunna bygga landet i bred dialog med alla olika grupperingar och regioner i detta historiskt sett osedvanligt splittrade samhälle.

Det handlar om att stödja FN och FN:s säkerhetsråd. Vi kan klaga på att de är senfärdiga ibland, men världen är som den är. Utan FN vore världen trots allt mycket sämre.

Vi ska samarbeta nära med Arabförbundet, med Egypten och Tunisien. Det är demokratier vars demokratiska utveckling också blir betydelsefull för Libyens möjligheter att klara sig bortom Khadaffi.

Vi måste också ha beredskap att stödja USA, Nato och dess medlemsstater. Jag tittar på Hans Linde och Gustav Fridolin. Urban Ahlin vill förmodligen vara med i Nato, men jag tittar på honom i alla fall. Vi måste vara beredda till detta i denna situation. Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

*Aktuell debatt:
Situationen i Libyen*

16 § (forts. från 12 §) **Allmänna motioner om inkomstskatter** (forts. SKU23)

*Allmänna motioner
om inkomstskatter*

Anf. 135 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! För två decennier sedan genomfördes en genomgripande reform av det svenska skattesystemet. Med ledord som enkelhet och likformighet rensades snåriga undantag bort, snedvridningarna minskade och breddade skattebaser möjliggjorde sänkta skattesatser. Enkelhet och likformighet borde även i dag vara ledord för det svenska skattesystemet. Omotiverade undantag gör skattesystemet svåröverskådligt. Det urholkar skattebaserna och riskerar att leda till osund skatteplanering och minskad legitimitet för systemet.

Sedan skattereformen har principerna om enkelhet och likformighet tyvärr i åtskilliga fall åsidosatts. Nya undantag, nedsättningar och särlösningar har införts – säkert med de bästa avsikter, men konsekvenserna har blivit ett krångligare och mindre likformigt skattesystem. Jag anser därför att det är dags för en ny, bred skatteöversyn.

En sådan översyn kan gärna bygga vidare på gamla fina ideal där de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt, där skatten beräknas utifrån bärkraft på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin och där skattesystemet är enkelt att förstå och svårt att fuska med.

Samtidigt behöver översynen bygga vidare på den utveckling som har skett sedan reformen där man mer och mer kommit att inse skatternas roll som kostnadseffektiva verktyg i miljöpolitiken. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor kan samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras för att på så sätt styra konsumtionen i en mer hållbar riktning. Dessutom har vi i dag tydligare än i början av 90-talet att förhålla oss till globaliseringen som visserligen medför många nya möjligheter men också utmaningar för skattesystemet.

Alla dessa aspekter tycker jag talar starkt för att vi ska låta en parlamentarisk utredning göra en bred översyn av skattesystemet för att åter-

upprätta principerna om enkelhet och likformighet och för att möta de utmaningar som miljöförändringarna och globaliseringen innebär.

Jag upplever ett ökande stöd från olika håll i samhället för en sådan översyn, senast i går när skatteutskottet besökte LO. Från regeringshåll är det däremot rätt tyst. Det kanske inte är så konstigt. Det är lätt för oss att rota i gamla särlösningar som vi införde för tio år sedan men det är svårare att börja kritisera undantag som man just har infört med buller och bång. Jag är dock övertygad om att även regeringen så småningom, när reformerna fått en chans att sjunka in, kommer att se att det finns en poäng med att ha en bred översyn av det skattesystem som mer och mer har blivit ett lapptäcke.

Frågan är bara vad man gör med skatterna under tiden. Om det nu skulle bli en stor skatteöversyn kanske det inte är läge att just nu göra jättestora förändringar. Vill vi att folk ska ha någorlunda långsiktiga förutsättningar för att planera sin ekonomi bör man kanske ligga lite lågt. Samtidigt vet vi ju inte om eller när det blir en skatteöversyn, så det går ju inte att bara passa i skattefrågorna. Därför kommer jag ändå, om än i något vaga ordalag, att gå in på vart jag tänker mig att vi ska ta oss.

Fru talman! Den här debatten ska ju egentligen bara handla om inkomstskatter, men jag tänkte ändå ta mig friheten att säga några ord om moms eftersom det hänger ihop med en del inkomstskatter som brukar poppa upp i diskussionen. Om vi ska stå upp för principerna om enkelhet och likformighet borde vi skrota de olika momssatser vi har, men det skulle kunna få drastiska konsekvenser för de sektorer som i dag har nedsatt moms, som till exempel kultur och kollektivtrafik. Så länge vi inte hittat en bra lösning på det har vi i dag att förhålla oss till att vi har en rad olika momssatser på olika produkter där gränsdragningarna inte alltid upplevs som helt logiska. Varför ska man till exempel betala 25 procent moms om man köper mat och äter på plats, men 12 procent om man köper mat och tar med sig hem? Skulle det inte vara mer logiskt att ha samma moms på all mat oavsett var man äter den?

Sedan en tid är det möjligt. Enligt EU:s snåriga regler för moms får man nu ha sänkt moms på vissa områden. Restaurangtjänster är ett sådant område. Det gäller också tjänster som i dag omfattas av HUS-avdraget, eller RUT- och ROT-avdraget, som vanliga dödliga säger. Det gäller också en del andra tjänster inom servicebranschen. Tycker vi att skattelättnaderna på arbetsintensiva tjänster som till exempel hushålls- och hantverkstjänster är ett problem för att de hindrar framväxten av vita jobb eller för att de styr konsumtionen mot mer av miljöskadlig varukonsumtion i stället, tycker jag att det är rakare, enklare, mer svärfuskat och mindre snedvridande med sänkt moms inom de sektorer där det nu är möjligt enligt EU-reglerna i stället för dagens HUS-avdrag. Att ge en så kraftig skattelättnad som 50 procent av arbetskostnaden till en så snävt avgränsad del av ekonomin som RUT- och ROT-sektorn borde få åtminstone någon liberal att känna sig lite svettigt över hur mycket man ska lägga sig i människors val och vad de vill lägga sina pengar på så länge det inte påverkar någon annan.

Efter den lilla utvikningen i momsens underbara värld är jag tillbaka till frågan om inkomstskatterna. Där tänkte jag också stanna. Jag skulle kunna dra några av våra förslag om hur man skulle kunna utveckla reglerna för förmånsbilar och reseavdrag så att man kommer till rätta med

några av de negativa miljöeffekter som de har i dag. Men efter det här mer principiella resonemanget om framtidens skatter känns det lite futtigt.

Jag nöjer mig därför med att konstatera att när vi jobbar vidare med ett enklare och mer rättvist skattesystem måste vi vara medvetna om att skatter har effekter på de miljöval vi gör i vardagen – en del omedvetna, en del medvetna.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 136 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag ska gå in på de konkreta förslag som finns, efter några få ord om principer.

Ett skattesystem som av befolkningen uppfattas som rättfärdigt är en förutsättning för upprätthållandet av en god skattemoral och för sammanhållningen i samhället. De senaste åren har de som arbetar i Sverige fått skattelättnader. Det är i stort sett bra. De som arbetade tidigare och nu har gått i pension har inte åtnjutit samma skattelättnad. De svenska seniorernas levnadsvillkor har därför inte förbättrats på samma sätt som andra grupper. Hundratusentals svenska pensionärer har tvingats leva på en disponibel inkomst som ligger på eller strax över existensminimum.

Ett av Sverigedemokraternas tyngsta vallöften var att driva frågan om sänkt skatt för pensionärer. Vi hade en fullständig utjämning av skillnaden, det vill säga en sänkning till jobbskattenivå, i vår budgetmotion i höstas. Vi står fast vid det i dag.

Så till en annan fråga. I den inkomstskattelag som nu gäller finns det reglerat vilka som kan komma i fråga som förmånstagare i en pensionsförsäkring. Reglerna gäller både privata försäkringar och tjänstepensionsförsäkringar. I dagsläget kan till exempel barnbarn inte komma i fråga som förmånstagare. Det kan däremot barn till make, maka och sambo. Konsekvensen är att man inte kan låta pengarna gå vidare till ens eget barnbarn, inte ens om barnet däremellan har avlidit.

Jag menar att pengarna i pensionsförsäkringen rimligtvis måste kunna behållas inom familjen enligt ungefär samma regler som gäller för arv av vilken tillgång det än må vara.

Jag ska sedan gå in lite grann på möjligheterna att konkurrera internationellt på lika villkor, vilket vi diskuterade en del i debatten om det förra betänkandet. Det är inte bara svenska företag som ibland verkar under ofördelaktiga villkor jämfört med utländska konkurrenter.

I dag är det nämligen så att svenska idrottsklubbar missgynnas, åtminstone jämfört med idrottsklubbar i övriga nordiska länder. Sveriges regler är ofördelaktiga jämfört med till exempel Danmarks genom att den svenska artistskatten medges under sex månader men den danska så länge som tre år. Detta leder till spelarflykt från svenska klubbar till Danmark, vilket påverkar nivån på idrotten i hela landet. Vi borde därför eftersträva ett mer gemensamt nordiskt regelverk för idrottsutövarnas beskattning.

Fru talman! Sverigedemokraterna står fast vid sina reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna 3 och 5.

Anf. 137 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Det svenska skattesystemet behöver ses över. Det är det nog ganska många som tycker. Att jag nämner detta just i dagens debatt om inkomstskatter har att göra med att motioner i frågan, som egentligen berör hela skattesystemet, har behandlats i dagens betänkande om inkomstskatter.

Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden som vi menar också ska finansieras med skatterna. Skattesystemet ska vara rättvist. Vid utformningen av skattepolitiken måste hänsyn tas till kvinnors och mäns olika inkomster och ekonomiska villkor i övrigt i syfte att utjämna de ekonomiska skillnaderna. Vi betonar vikten av ett skattesystem som är likformigt, enkelt att tillämpa och har så få undantag som möjligt.

Vi hörde tidigare här från Helena Leander att vi fick tidiga signaler från LO vid besöket där i går.

Den borgerliga regeringens politik har gått i motsatt riktning. Kortsiktighet har gått före långsiktighet. Särreglerna blir allt fler, och krånglet ökar. Utvecklingen har gått mot att utforma skatterna så att de riktar sig mot grupper av individer eller sektorer av näringslivet som gör att vi får fler undantag från en likformig beskattning. Därtill kommer att de genomförda skattesänkningarna är orättvisa. Sammantaget har reformer som jobbskatteavdraget, sänkt fastighetsskatt och slopandet av förmögenhetsskatten inte bara gynnat höginkomsttagare utan också på ett påtagligt sätt ökat mäns nettoinkomster jämfört med kvinnors. Effekten av den förda politiken är ökade klyftor i samhället. Särskilt markant är skillnaden mellan dem som förvärvsarbetar och dem som inte gör det. Den som blir sjuk, blir arbetslös eller går i pension får inte bara lägre inkomst utan betalar dessutom högre skatt än löntagare vid lika inkomster. Jag menar att olika typer av inkomster ska beskattas lika.

Det är dags för en ny och bred skatteöversyn. Regeringen bör tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att återupprätta principerna om enkelhet och likformighet i skattesystemet samt ett system som på ett mer rättvist sätt finansierar en bra välfärd.

Fru talman! I betänkandet behandlas några exempel på undantag från ett likformigt skattesystem. Jag tänker till exempel på avdragen för RUT och ROT. Skattereduktionen för utgifter för hushållsnära tjänster är en del i den orättvisa skattepolitik som förs av regeringen. Vänsterpartiet anser, nu liksom tidigare, att möjligheten till skattereduktion för hushållsnära tjänster ska avskaffas. De effekter av avdragssystemet som hittills framkommit ger oss inte heller några skäl att ändra vår uppfattning.

Statistiska centralbyråns nya kartläggning som nyligen publicerades visar till exempel att majoriteten av beviljade avdrag går till den fjärdedel av hushållen som har högst inkomst. Nästan 16 procent av sammanboende med barn under 18 år i den högsta inkomstkvarteren utnyttjade, enligt preliminära uppgifter från Skatteverket, RUT-avdrag 2010, medan bara 0,6 procent av ensamstående med barn under 18 år i den lägsta kvarteren utnyttjade RUT-avdrag. Systemet gynnar således personer med höga inkomster och innebär i realiteten att gemensamma resurser an-

vänds för att ge skattefåvörer åt högavlönade. Detta är en fördelningspolitik som vi inte kan ställa oss bakom.

Fru talman! Reservation 10 i betänkandet från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet handlar om a-kasseavgiften och a-kassan. Jag yrkar härmed bifall till den.

Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på starka parter på ömse sidor. Arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen och bär huvudansvaret för övrig reglering av arbetslivet och för att lösa tvister som uppstår på arbetsplatserna. Om denna modell ska fungera väl och behålla sin legitimitet måste den fackliga organisationsgraden och den fackliga närvaron i arbetslivet vara hög.

En av de första sakerna som regeringen genomförde när den kom till makten hösten 2006 var att slopa skattereduktionen för medlemsavgifter i facklig organisation. Motsvarande rätt för arbetsgivares medlemskap i arbetsgivarorganisation lämnades dock orörd. Det är en inkonsekvens med en tydlig ideologisk udd riktad mot fackföreningsrörelsen.

För Vänsterpartiet som värnar om kollektivavtalsmodellen är det självklart att se medlemskap i facklig organisation som samhällsnyttigt. Därmed ser vi skatteavdraget för denna avgift som en legitim kostnad för staten. Vänsterpartiet anser att avdragsrätt för medlemskap i facklig organisation som motsvarar arbetsgivares avdragsrätt för medlemskap i arbetsgivarorganisation bör finnas.

Många löntagare har fått sina avgifter till a-kassan höjda med hundratal kronor i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats. Det har lett till att cirka en halv miljon människor har tvingats lämna a-kassan och nu står utan inkomstrelaterat skydd vid arbetslöshet. Av dessa skäl vill vi satsa på en kraftfull skattereduktion för medlemskap i a-kassan så att kostnaden för den enskilde sänks till 80 kronor per månad.

Fru talman! I övrigt ställer jag mig bakom den gemensamma reservationen från Miljöpartiet och Vänsterpartiet avseende ett avståndsbaserat reseavdrag oberoende av färdmedel. Men för tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till den.

Anf. 138 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi debatterar ett betänkande om inkomstskatter. Det handlar om alla de förslag som riksdagsledamöter har skrivit om just inkomstskatter. Jag skulle vilja börja med att yrka avslag på samtliga dessa motioner och bifall till förslaget i betänkandet.

Inkomstskattefrågor är viktiga av flera skäl. De är viktiga för människor därför att vi i Sverige har ganska höga skatter. Vi tar en stor del av människors surt förvärvade pengar. Samtidigt är skatterna centrala och avgörande för att vi ska få in pengar för att bekosta välfärden. Men vi måste samtidigt dessutom vara måna om att ha en skattenivå och ett skattesystem som uppmuntrar välstånd och ekonomisk utveckling, därför att utan välstånd och ekonomisk utveckling blir det inga skatter och ingen välfärd. Därför är dessa frågor centrala och viktiga.

Fru talman! Jag skulle vilja göra en liknelse mellan det svenska fotbollslandslaget och den svenska ekonomin. Visste fru talman att Sverige, lite beroende på hur man räknar, är världens tionde bästa land på fotboll? Jag blev faktiskt lite förvånad när jag fick reda på detta genom att googla just fotbolls-VM. På Wikipedia konstateras det att med vårt silver från

1958, vårt brons från 1952 – det är inte så många som känner till det – och vårt brons från 1994 är Sverige, lite beroende på hur man räknar, världens tionde bästa land på fotboll.

Frågan är: Är vi bättre på välstånd, det som på något sätt är grunden för välfärd och arbete, än vad vi är på fotboll? Om man tittar på historiken kan man konstatera att vi efter andra världskriget var tredje bästa land i hela världen. Vi var lika bra på välstånd som Tyskland är på fotboll. Det säger en del eftersom Tyskland har ett väldigt bra fotbollslandslag.

Men sedan gick det desto sämre. Under lång tid var Sveriges ekonomiska utveckling negativ, och till slut hamnade vi i något som man skulle kunna likna vid färmarligan med ekonomisk stagnation i jämförelse med vår omvärld.

Under de senaste åren har det dock hänt någonting, och den svenska ekonomiska utvecklingen har – faktiskt nästan mirakulöst – återhämtat sig. Vi är i dag världens tio rikaste land. Vi är lika bra på välstånd, alltså det som är grunden för jobb och välfärd, som vi är på fotboll. Om detta är bra eller dåligt kan man diskutera. Jag tycker i varje fall att man kan konstatera att visst, vi har vissa framgångar i fotboll, men så himla bra är vi inte. Det säger en del om vårt behov av att se till att fortsätta ha en bra ekonomisk politik för att utveckla vårt välstånd ännu mer.

Givet hur det ser ut och har sett ut under den senaste tiden tror jag dock att framtiden ligger mer i Sveriges ekonomiska utveckling och kanske inte i riktigt lika stor utsträckning i vårt fotbollslandslag. Och varför gör den det? Jo, för vi har precis kunnat bevittna hur Sverige har klarat sig ur den ekonomiska finanskrisen – den värsta krisen på kanske 80 år – med bravur. Vi var det land i västvärlden som klarade oss absolut bäst.

Tittar man på förra året, 2010, kan man se att vi vann EM i ekonomisk utveckling. Inget annat europeiskt land hade så hög tillväxt som Sverige. Tittar man på det senaste kvartalet kan man se att Sverige hade mirakulösa 7,3 procent i tillväxt, och det finns flera bedömare och internationella kommentatorer som börjar tala i termer av att Sverige är en tigerekonomi. Det betyder att vi har en tillväxt och en ekonomisk utveckling som enbart har sin motsvarighet i länder som Indien och Kina.

Därför, fru talman, tycker jag att det är lite konstigt när Peter Persson står i talarstolen och talar om att Sverige är ett fattigare land.

Förklaringen till att det har gått så här positivt under de senaste åren är flera, men en central del är onekligen den ekonomiska politik som regeringen har fört och som i huvudsak har handlat om jobbskatteavdraget. Jag skulle vilja nämna tre skäl till att det är så.

För det första har jobbskatteavdraget gjort det lönsamt att arbeta. Vi byggde tillsammans välfärdsstaten, men Socialdemokraterna var ensamma om att bygga bidragsstaten. Jag vet att Socialdemokraterna gärna går upp och tar åt sig äran för den gemensamma välfärd vi har. Även om vi kanske inte har varit överens om alla delar har dock alla partier i Sveriges riksdag i huvudsak varit överens om utvecklingen mot att Sverige ska ha en gemensam och generell välfärd.

Tittar man på övriga europeiska länder som har välfärdsstater precis som Sverige kan man konstatera att det i många fall var borgerliga partier som gick i bräsch för denna utveckling. Få länder, om något, har

däremot byggt upp ett sådant omfattande system av bidrag som Sverige tidigare gjorde. Det är otvetydigt så att ansvaret för detta ligger på Socialdemokraterna.

Sverige var ett av de länder i världen där det lönade sig minst att arbeta. Jag hade en kompis som jobbade som elektriker och blev arbetslös. Han bodde uppe i Jämtland. Han konstaterade att när han fick ett nytt jobb som låg fem mil bort att han faktiskt förlorade på att ta jobbet i jämförelse med att gå på a-kassan. Jag skulle kunna dra fler sådana exempel, och jag tror att vi alla har upplevt det.

Med jobbskatteavdraget hände någonting – då blev det lönsamt att arbeta. Då blev det en skillnad mellan att gå till jobbet och att inte gå till jobbet. Jag tror att de flesta människor inser att man inte kan bygga ett samhälle på ett annat sätt. Det måste löna sig att arbeta.

För det andra är jobbskatteavdraget centralt därför att det har inneburit att stora grupper, i huvudsak låg- och medelinkomsttagare, har fått mycket mer pengar i plånböckerna. Det har gjort att deras köpkraft har stärkts, vilket har haft en positiv effekt under krisen. Alla som jobbar heltid får 1 000 kronor i månaden. Går man in på www.jobbskatteavdraget.se kan man knappa in sin inkomst och se hur mycket man får i skattelättnad. Den som tjänar 20 000 får ungefär 1 500 kronor. Miljonären kan inte få så mycket mer. Det säger sig självt att det därmed är en skattesänkning som i huvudsak riktar sig till låg- och medelinkomsttagare.

För det tredje har jobbskatteavdraget inneburit att vi har fått fler i arbete. Det var tydligt under åren efter att jobbskatteavdraget infördes – åren före krisen – att sysselsättningen ökade påtagligt. Detta är inte bara borgerlig propaganda utan någonting som LO skriver under på. Det är någonting som Konjunkturinstitutet vidimerar och som Finanspolitiska rådet och OECD håller med om. Det har blivit lönsammare att arbeta. Vi har minskat marginaleffekterna på arbete, och vi har stimulerat arbetskraftsutbudet.

Vi kan nu se i prognosen att vi planerar för en arbetslöshet på – enligt det gamla måttet – 3 procent år 2015. Det är siffror man får gå tillbaka till 80-talet för att hitta. Då hade vi samtidigt en offentlig sektor som inte var särskilt effektiv – det ska man vara ärlig nog att säga – och väldigt hög inflation, vilket gjorde att vi kunde ha låg arbetslöshet. Nu är vi snart tillbaka på de nivåerna. Det är historiskt.

Jag tror att vi behöver framtidstro i Sverige. Vi har också all anledning att ha det, för om denna ekonomiska och politiska utveckling får fortgå kommer vi inom tio års tid att vara lika bra på välfärd – och det är det som är grunden för jobb och välfärd – som länder som Frankrike och England är i fotboll. Med detta i ryggen tycker jag att Sverige har all anledning att se med tillförsikt på framtiden och ha en framtidstro.

Med dessa ord yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 139 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag hinner inte på två minuter ingående dissekera Schultes ekonomiska politik, men jag konstaterar att den i sanningshalt och trovärdighet närmar sig hans idrottsliga kunskaper. Han kan inte skilja på fotboll och ishockey utan blandar in farmarligor. De återfinns i ishockey, herr Schulte.

Med den begränsade idrottsliga kunskap du ägnade stor del av ditt anförande åt tror jag att dina ekonomiska kunskaper är av samma art. De innehöll en kärna. Det var skattesänkningarnas predikan, att hålla nere skatterna. Jag vill att du berättar för mig hur hög du tycker att skattenivån ska vara i vårt land. Hur stor andel av bnp tycker du ungefärligen är rimligt att vi ska ha i form av skatter?

Sedan undrar jag vad du har för samhällssyn när du jublande säger att vi har klarat oss ur krisen. Vi har 7 ½ procents arbetslöshet, och vi har människor som utförsäkras ur socialförsäkringssystem. De plågas ut ur arbetslöshetskassorna till åtgärder där de är gratis arbetskraft, förvägras utbildning och förvägras att komma tillbaka på arbetsmarknaden. Då säger du jublande: Vi har klarat krisen.

Du har bristande kunskaper om människorna i vårt samhälle, Schulte.

Anf. 140 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Jag kan gärna jämföra akademiska meriter, och jag kan gärna ta ett kunskapsprov i ekonomi och jämföra kunskapen med Peter Perssons – any day.

Jag fick en fråga. Hur lågt eller högt skattetryck skulle jag vilja se som andel av bnp? Jag är beredd att svara exakt, med tre decimalers noggrannhet, vilken nivå jag vill ha om Peter Persson berättar precis vid vilken tidpunkt han avser att sluta slå sin fru. Den frågeställning Peter Persson har är nämligen vinklad på ett sätt som inte är hederligt.

Jag tycker – och detta tycker jag egentligen är ganska självklart – att man kan pressa ned skattetrycket så lågt det bara går så länge vi klarar välfärden och så länge den är i världsklass. Tittar man på utvecklingen i Sveriges välfärd kan man konstatera att svenska staten trots skattesänkningarna har mer pengar att satsa på välfärden. Jag tog faktiskt reda på dessa siffror. Svenska staten har nominellt 107 miljarder mer att röra sig med i år än vad den hade när Göran Persson satt vid makten. Inflationsjusterar man det är det 13 miljarder mer, trots skattesänkningarna.

Kommunerna har 111 miljarder mer att röra sig med i dag än vad de hade vid Göran Perssons tid vid makten.

När man inflationsjusterar för det blir det 76 miljarder mer i kommunerna i dag än under Göran Perssons tid. Vi har 120 000 fler människor som arbetar inom vård, skola, omsorg enligt SCB än på 90-talet.

Om Sveriges ekonomiska utveckling är sådan att vi får mer pengar till statskassan kan vi använda dem till att sänka skatten precis hur lågt som helst, under förutsättning att man klarar välfärden. Därför är din frågeställning ohederlig.

Anf. 141 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Moderaterna flyr den offentliga debatten om sin målsättning i skattepolitiken, ty den innehåller en ambition att ta ned nivåerna på skatterna i vårt land. Vägen går genom privat finansiering. Jag läser era skrifter; jag hör er interna debatt. Men här i kammaren och i andra sammanhang säger ni: Slå vakt om välfärdsstaten. Ja, verbalt till en del av den, det som handlar om verksamhet i den gemensamma sektorn. Men det som ytterst omfördelar och gör att människor har värdiga levnadsvillkor är socialförsäkringssystemen vid sjukdom, i andra sammanhang och inte minst när man plågas av arbetslöshet.

Då säger ni föraktfullt att det är människor som utnyttjar, det är bidrag, bidragssamhälle. Jag kallar det anständighet, att vi med gemensamma resurser ser till att det finns försäkringssystem som gör att människor inte faller igenom, de som inte känner igen sig i Schultes beskrivning att alla klarat sig genom krisen. Det är många i vårt land som inte alls känner igen sig i den verklighetsbeskrivningen. Dem vill Schulte slå på med sin politik.

Anf. 142 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Nu avslöjade Peter Persson sig – det handlar inte om välfärden i huvudsak, utan det handlar om bidragen. Nu fick vi höra det klart och tydligt.

Jag, precis som alla andra borgerliga företrädare, tycker att Sverige ska ha ett starkt skyddsnät, ett skyddsnät som garanterar skydd för alla människor som blir sjuka eller arbetslösa. Men det innebär inte att vi ska ha ett skyddsnät som inte gör det lönsamt att arbeta.

När Socialdemokraterna styrde, med den politik som ni föreslår här i kammaren, kunde en arbetslös börsmäklare – det är finanskris så många i den branschen är arbetslösa – få mer i bidrag per månad än vad en ensamstående tvåbarnsmamma som jobbar som barnskötare fick i lön. Vad är det solidariska i det? Vad är det medmänskliga i det?

Jag hade en sådan kvinna som granne. Jag bad henne gå ned till valstugan nu i valet och fråga de socialdemokratiska företrädarna: Vad är rättvisan i att börsmäklaren ska få 6 000 kronor i lönelöft – vilket var det Socialdemokraterna föreslog – genom att ni vill höja bidragen till dem som är arbetslösa? Det är inte solidariskt.

Jag inser att även om det går väldigt bra för Sverige i jämförelse med övriga världen finns det många delar i det svenska samhället som det inte går så bra för. Det ska vi vara uppmärksamma på. Jag försöker inte på något sätt föringa det, utan jag försöker bara påtala det faktum som Socialdemokraterna och Peter Persson tycks blunda för, nämligen att i jämförelse med hela vår omvärld går det fantastiskt bra för Sverige.

Den utveckling som vi har nu tyder på att Sverige går en alldeles lysande framtid till mötes om vi fortsätter på den inslagna banan. Men går vi tillbaka till den gamla politiken, som gjorde att det inte var lönsamt att arbeta, som handlade om att fokusera på att höja bidragen, kommer vi att falla till farmarligan.

Anf. 143 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Denna skattedebatt har nästan utvecklats till en sportdebatt. Det började med att David Lång var bekymrad över de svenska spelarnas flykt till Danmark. Sedan fick vi höra talas om fotboll och frågan om cricket, bandy, basket och så vidare. Det är väldigt frestande, men jag ska nog avstå från att diskutera alla olika sporters betydelse.

I det här betänkandet finns en sak som är tydlig, och det gäller skatteskala och grundavdrag. Där finns det fyra reservationer. En är från Socialdemokraterna, och där vill man ha en rättvis skattepolitik. Man definierar sig själva som rättvisa.

Sedan finns det en från Miljöpartiet. Och jag vill inte anklaga Helena Leander för att bygga det hela på; det är en annan inriktning.

Även reservationen från Sverigedemokraterna har anslaget att man ska ha rättvisa skatter.

Så kommer det rättvisaste av allt rättvist, nämligen Vänsterpartiet. Där är den fullkomliga rättvisan.

Det här är ett av de problem som vi har i Sverige, nämligen att fastställa vad som är rättvis skatt. Under förra mandatperioden fick vi löfte från Socialdemokraterna att man skulle presentera ett rättvist skattesystem. Det är svårt, hävdade jag redan då, för det beror på olika värderingar vad som är rättvist eller inte. Jag har aldrig trott att det finns en absolut rättvisa i skattesystemet. Däremot kan vi sträva efter att ha ett skattesystem som är så rättvist som möjligt i förhållande till de olika grupperna. När Peter Persson säger, antyder åtminstone i ganska klara verba, att vi från allianspartierna skulle vilja ha ett orättvist skattesystem ställer jag inte upp på det. Det handlar om olika värderingar.

Ta fastighetskatten som belastade pensionärer som kanske bodde i väldigt bra lägen, fick rika grannar och fick betala väldigt mycket i skatt. Var det rättvist? Nej, det var det inte. Jag tar det bara som exempel på att det är svårt att fastställa vad som är rättvisa. Men jag vill påstå att vi under mandatperioden i varje fall strävat efter att få ett bättre skattesystem som accepteras av många fler människor.

Fru talman! Man kan ha olika synpunkter på hur bra vi har lyckats. Jag tror för min del att man ska gå tillbaka till det som jag anförde tidigare någon gång, nämligen det som Bertil Ohlin sade i en skrift som kom ut 1950, det är 61 år sedan, att det måste löna sig att arbeta. Han skriver där att människans vilja att arbeta är en välsignelse. Ordet välsignelse är väl ingenting som vi skulle använda i dag, men detta är så grundläggande för vårt sätt att se på arbete. Vad skapar ett arbete? Ja, det skapar ett mervärde i ekonomiska termer. Men det skapar framför allt en gemenskap, att vi har någonstans att gå, att vi vet att vi gör någonting bra. För detta vill vi ha någon form av ekonomiskt utbyte.

Jag tycker att skattesystemet ska vara utformat så att jag känner att jag gör någonting bra och för det får jag ett utbyte. Jag kan försörja mig och min familj och så vidare. Det är det allra väsentligaste. Då tror jag att man känner att det är ett mervärde man får. Hur hög ska skatten vara? Det är omöjligt att säga det exakt.

Fru talman! Vi har vid några tillfällen gjort mycket stora skattereformer. Gunnar Sträng gjorde det 1973, tror jag, då han dramatiskt sänkte marginalskatterna. Sedan steg de till helt orimliga 80, 85 och 90 procent. Det var mer lönsamt att leva på lån och räntor än på lön. Det är farligt när man hamnar i den situationen.

Sedan fick vi den underbara natten när Socialdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet samverkade. Den stora effekten av detta blev att det inte längre var så lönsamt att leva på lån. Det tror jag var väldigt bra, för det skulle vara mer lönsamt att leva på arbete. En del förlorade på detta, för de fick stora marginalskattehöjningar, kan man säga. Man hade rätt till stora avdrag för räntorna på lån, obegränsat i stort sett.

Vi fick också 1990 års skattereform, som alla tycker var bra i huvudsak. Den fick en del effekter som var oförutsedda, särskilt när det gällde kapitalbeskattningen av fastigheter.

Nu har vi ett betänkande som omfattar väldigt många olika saker. Jag skulle vilja ta upp värnskatten och hur lönsamt det ska vara att arbeta.

Jag tycker att det är ett stort problem att allt fler av de heltidsarbetande drabbas av statlig skatt i förhållande till 1990. Det tror jag är en väsentlig sak. Jag skulle kanske inte vilja ge råd till Socialdemokraterna, men ni har en tendens att alltid försvara detta och säga att det är rättvist. Det har dock väldigt många andra effekter enligt mitt sätt att se det. Jag är också för att vi ska ha en progressiv beskattning, men frågan är hur skatteskalen ska se ut.

Jag tror för min del att det är väldigt viktigt att människor verkligen känner att de får ut mer av sitt arbete. Jag är en stark förespråkare för jobbskatteavdrag, som jag anser vara en bra metod att få folk att arbeta mer. Men jag anser också att det är viktigt att vi skjuter upp marginalskattekurvan, så att ganska få människor betalar statlig skatt. Jag är en stark förespråkare för att vi ska fortsätta den vägen och skjuta upp det här.

På sikt tycker jag också att värnskatten ska avskaffas. När Folkpartiet och Socialdemokraterna gjorde upp en gång i tiden, 1990, hade vi ingen värnskatt. Men det fanns en inskrivning där, nämligen att om omständigheterna gjorde att vi behövde det, om det skulle bli så dåligt i Sverige, så skulle man kunna införa detta, och det gjorde den socialdemokratiska regeringen tillsammans med Vänsterpartiet 1995. Vi har den formen av krisläge fortfarande. Men jag tror att detta är en sak som vi alla måste fundera på. Är det rimligt med dessa höga marginalskatter, som omfattar allt fler?

Fru talman! Jag ska bara ta upp en sak till. Jacob Johnson diskuterade avdragsrätt för fackliga avgifter. Det är en intressant sak i två avseenden. Kan man hävda att alla inkomster och pensioner ska beskattas lika om man samtidigt vill införa en avdragsrätt exklusivt för de yrkesaktiva? Jag anser att det är en matematisk omöjlighet. Jag förstår att man av andra skäl kan vilja det, men det går inte att konstruera en sådan skatteskala. Då måste man införa samma avdragsrätt också för pensionsinkomster.

Men frågan är ideologisk. Jacob Johnson tar upp den väldigt förenklat, enligt mitt synsätt, och motiverar sin ståndpunkt med att arbetsgivarerna har avdragsrätt för detta. Men det är inte så, Jacob Johnson. Arbetsgivarerna har inte den avdragsrätten. Man har den inte för medlemsavgifter, utan för serviceavgifter. Det är en principiell skillnad i vad man betalar för. Jag menar att det därmed finns en likhet i skattesystemet just nu och att det i själva verket är ni som vill införa en särregel.

Jag tycker också att vi ska ha en väldigt bra arbetslöshetsförsäkring och är för att vi ska använda skatterna till detta. Huvudsakligen finansieras arbetslöshetsförsäkringen via skatterna, och det är jag absolut för. Men att man ska införa avdragsrätt för en medlemsavgift till facket har en annan ideologisk grund, och detta vill jag inte vara med om.

Anf. 144 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det skulle vara intressant att höra Gunnar Andréns uppfattning inom ett avgränsat område som vi tidigare har diskuterat i debatten.

Skatterna är en del av den ekonomiska politiken. Socialförsäkringsystemen är en annan del. Dessa hänger ihop och harmonierar med varandra för att skapa det samhälle vi önskar.

En väldigt central frågeställning är om vi ska ha socialförsäkrings-system så utformade att den som har en högre lön också ska ha en högre försäkring om den blir sjuk eller arbetslös. Eller tycker du att några andra bevekelsegrunder än just inkomstbortfallsprincipen ska ligga till grund?

Anf. 145 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Folkpartiet har under decennier varit en stark förespråkare för inkomstbortfallsprincipen tillsammans med Socialdemokraterna och flera andra partier. Vi står fast vid detta.

Likväl har vi vid några tillfällen varit tvungna att sänka procentsatserna. Det tvingades man att göra under 1990-talets början. Vi var med på detta. Socialdemokraterna gjorde det av rent nationalekonomiska skäl. Det var inget som ni önskade, och inte vi heller.

Den övre gränsen för vad arbetslöshetsersättningen ska beräknas på har varit oförändrad i många år. Jag anser för min del att den måste höjas, så att fler människor kan komma i åtnjutande av de 80 procenten. När detta ska ske vågar jag inte svara på, men målsättningen måste vara att fler än nu ska kunna få 80 procent. Det tror jag att det i grund och botten finns en stor enighet om också.

Vi och andra partier har gjort någonting annat som har drabbat många människor, och det beror på att fusket och missbruket av arbetslöshetsförsäkringen under en tid kom att bli väldigt stort. Det har fått oönskade konsekvenser. Men strävan måste vara att fler och fler ska kunna få 80 procent när de drabbas av arbetslöshet.

Anf. 146 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag gläds av kärnan i det Gunnar Andrén säger och konstaterar att det är ett bråddjup mellan det och vad Schulte nyss sade i debatten, där denne förespråkade ett slags grundtrygghet enligt andra kriterier än inkomstbortfallsprincipen. Jag föreslår dig, Gunnar, att under kommande mandatperiod på gruppmöten ha en lämplig studiecirkel med Moderaterna om det här området. Det skulle vara trevligt om du i kamraren ville meddela resultatet. Men tack för din tydliga deklARATION!

Anf. 147 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag tror inte alls att det är så stor skillnad i åsikter mellan mig och Fredrik Schulte. Grundtryggheten kan man tolka på olika sätt. Det finns andra partier som har varit inne på andra konstruktioner. Men jag tror för min del att vi mycket väl kommer att kunna komma överens om att höja den här procentsatsen igen och att grunden för detta ska vara att den som råkar ut för sjukdom eller arbetslöshet ska kunna leva vidare på ett sätt som gör att den inte blir väldigt hårt drabbad. Det tycker jag tillhör den liberala traditionen, den socialdemokratiska traditionen och också den konservativa traditionen.

Jag tror att man från Socialdemokraternas sida har underskattat en viktig sak, nämligen att det blev ett alltför stort missbruk av dessa försäkringar. Det var nödvändigt att ta itu med. Det skiljer sig från 1990-talets kris, som var en nationalekonomisk kris. Jag tror för min del att vi kommer tillbaka. När arbetslösheten minskar kommer trycket på arbetslöshetskassan att minska, och då ökar möjligheterna att åter höja gränsen.

Anf. 148 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! I detta betänkande debatterar vi motioner från den allmänna motionstiden som rör inkomstskatter.

När vi talar om inkomstskatter handlar det mindre om skatterna i sig och mer om de möjligheter till skatteavdrag som genomförts sedan alliansregeringen kom till makten.

Jobbskatteavdraget är ett sådant avdrag som har hållits levande i debatten sedan det infördes. Det infördes för att upprätta arbetslinjen. Det ska löna sig att arbeta och öka incitamenten att gå från bidragsberoende till egen försörjning. Detta har Fredrik Schulte väl utvecklat i sitt anförande, så jag ska avstå från att upprepa alla hans argument.

Jobbskatteavdraget har införts i fyra olika steg, vilka oppositionen bit för bit har accepterat, samtidigt som en del oppositionspolitiker tydligt och andra mindre tydligt under valrörelsen har sagt sig ha ambitionen att avskaffa dem bit för bit.

I reservationen från S kan man läsa att det ska löna sig att arbeta och att ha arbetat samt att det egentligen ska löna sig för allt och alla även om de inte arbetar. Under hela valrörelsen har vi kunnat höra att pension ska vara uppskjuten lön. Det hävdar Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna även denna gång i sina reservationer.

Dagens pensionssystem är en form av fördelningssystem mellan generationer där de som arbetar betalar till dagens pensionärer. Pensionssystemet består av flera olika delar: inkomstpension, premiepension, tjänstepension, garantipension och eventuellt också eget pensionssparande. Pensionerna är också kopplade till sysselsättningsgraden i samhället i övrigt. Pensionerna påverkas med andra ord av att det för folk i arbetsför ålder lönar sig att arbeta, att fler jobbar och att fler jobbar fler timmar. Sedan tillkommer flera faktorer som på ett eller annat sätt påverkar den enskilda pensionen. Det handlar om arbetsmarknadens utveckling, löneutvecklingen, när du väljer att ta ut din pension och medellivslängden i landet.

Systemet är inte rakt, det vill säga det du avsätter kan du inte ta ut krona för krona. Arbetsgivaren betalar in en del av arbetsgivaravgiften i systemet. Allt går in i en gemensam pott i AP-fonderna som förvaltas för varje åldersgrupp. De pengar som har sparats av personer som avlider tillfaller dem som lever vidare i årskullen. Det gör att det är möjligt att få pension oavsett om du blir 75 år eller 105 år gammal.

Pensionen består av en mängd sammanflätade system. Skulle det ha varit en uppskjuten lön skulle vi var och en ha haft ett eget bankkonto där vars och ens pengar sattes in. Då skulle pensionen vara enskild egendom, och våra efterlevande skulle få ta del av det som fanns kvar, om det fanns något kvar, eller om det kanske rent av skulle behöva pytsas in lite mer pensionspengar om vi råkade bli lite äldre än vad som beräknades från början. Det är svårt att betrakta den som en lön eftersom den då skulle vara knuten till varje enskild individ. Kan vi inte en gång för alla avfärda påståendet att pension är uppskjuten lön, så att vi slipper se det i debatten framöver?

Gemensamt för de olika inkomstskattesänkningarna, jobbskatteavdraget, RUT och ROT är att de ska leda till fler arbetade timmar, bredare skattebaser och därmed till större skatteintäkter. Men även om ett skatteavdrag för pensioner inte kommer att ha en jobbskapande effekt finns det

i regeringsdeklarationen ett löfte om ytterligare skatteavdrag för pensionärer under mandatperioden, vilket kommer att införas när ekonomin så medger.

Vi hörde i Schultes redovisning tidigare att alliansregeringens ekonomiska politik har varit framgångsrik. Det ser ljus ut för svensk ekonomi. Därför upplevs det som möjligt att infria löftena i regeringsdeklarationen om både det femte steget i jobbskatteavdraget och ett ytterligare skatteavdrag för pensionärer. Dessutom bör det snart vara möjligt för pensionärerna att åter se sina pensioner vända uppåt utifrån en ökad sysselsättning och en ökad tillväxt i landet.

Fru talman! ROT och RUT, som jag nämnde, är också avdrag på inkomstskatten som har debatterats mycket sedan de infördes och i den senaste valrörelsen. Genom skattereduktionen för hushållstjänsterna RUT och ROT har efterfrågan på tjänster inom den privata sektorn ökat kraftigt. Under 2010 var det över en miljon människor som efterfrågade dessa tjänster.

Denna reform som halverar kostnaden för att ta hjälp i hemmet har underlättat många människors vardag. Det har dessutom medfört en omvandling för en hel bransch och gett förutsättningar för skapandet av nya företag och nya arbetstillfällen.

RUT har lett till att många kvinnor och personer med utländsk bakgrund både har fått jobb och kunnat starta företag inom tjänstesektorn. RUT och ROT har gjort svarta jobb vita. RUT och ROT är också väldigt bra exempel på hur politiska reformer kan göra stor nytta för brukaren, utföraren och samhället. Centerpartiet kommer att fortsätta värna dessa reformer, och vi är inte heller främmande för att ytterligare förbättra och utveckla tjänsteinnehållet i dem.

Ett område där det kommer att finnas allt större behov framöver är äldreomsorgen. Här handlar det om att öka möjligheterna till företagande inom sektorn för att bidra till ökad kvalitet på tjänsterna och att stärka de äldres och anhörigas ställning samt att lösa de utmaningar som kommer att finnas i form av en äldre befolkning med en mer efterfrågad valfrihet.

Faktum är att under de kommande decennierna kommer antalet människor över 65 år att växa från 1,6 miljoner till nästan 2,5 miljoner år 2040. Därmed står Sverige inför en rad utmaningar för att anpassa samhället till den åldrande befolkningen och det ökade vårdbehov som kommer att finnas i landets alla kommuner.

Centerpartiet vill att den som har blivit berättigad hemtjänst i högre grad själv ska få bestämma om det är det lilla privata hemtjänstföretaget, den stora hemtjänstkoncernen eller kommunens hemtjänst som ska få förtroendet. RUT-avdragets uppbyggnad har öppnat för denna nya möjlighet.

I en modern välfärd behövs både nytänkande och en mångfald som berikar. Införandet av RUT och ROT har dessutom fört det goda med sig att det bidragit till en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. RUT har ökat antalet jobb och företagandet samt inneburit avlastning i hemmet för många kvinnor. ROT har bidragit till att ett ökat antal kvinnor nu delar ägandet av den gemensamma bostaden med sina män för att båda i hushållet ska kunna ta del av avdraget.

Fru talman! I betänkandet finns också motioner som tar upp möjligheten för privatpersoner att göra skatteavdrag för gåvor och bidrag till

ideell hjälpverksamhet. Det är mycket lovtvårt att ytterligare stödja och stimulera den ideella verksamhet som pågår runt om i landet, och kan det göras med mer privata pengar och med ökad valfrihet för givarna så är det välkommet. Dessa motioner avstyrks med anledning av att regeringen i samband med budgetpropositionen för 2011 aviserade att det kommer att kunna ske under mandatperioden, också under förutsättning att ekonomiskt utrymme finns.

Fru talman! Jag vill med detta yrka avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkande SkU23.

Anf. 149 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Detta anförande var intressant och föranleder två frågeställningar. Här sägs att avdrag för hushållsnära tjänster har skapat en arbetsmarknad för invandrare och kvinnor. Varför ser du den arbetsmarknaden avgränsad och kategoriserad till invandrare och kvinnor, Karin Nilsson?

I valrörelsen framförde ditt parti att man skulle expandera det så kallade RUT till att också innefatta möjlighet att få hjälp med att gå ut med hunden. Jag undrar: När avser ni att framlägga det förslaget?

Anf. 150 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Att jag nämner kvinnor och invandrare beror på att det bevisligen är många kvinnor som har fått jobb genom de här tjänsterna och också skapat företag inom denna sektor.

Det är också många invandrare, både män och kvinnor men också där framför allt kvinnor, som har fått jobb inom tjänsterna och skapat företag inom dem. Att det är så kan kanske också bero på att det har funnits en begränsad möjlighet att skapa jobb inom området. Efterfrågan har ökat i och med införandet av avdraget. Det har funnits en marknad för det där många tyvärr inte har haft förutsättningar att betala utan att skatteavdraget har tillkommit.

Det har också funnits människor som kanske har haft brist på utbildning som gör att de kan kliva in på en annan arbetsmarknad. Det kan vara brist på språkkunskap. Detta är ett oerhört bra första insteg för en nyanländ svensk att ge sig in på.

Vad gäller hunden hörde jag det av min partiledare en gång. Det har inte jobbat vidare med frågan. Jag kan inte ge dig någon tidpunkt. Men jag är inte främmande för att det finns många äldre som hade önskat sig att få sin hund rastad. Det kan vara personer med olika former av handikapp som gärna skulle se sin livskamrat få gå ut och röra på benen. Men det är ingen fråga som vi har resonerat vidare om.

Anf. 151 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Ditt inledande svar, Karin Nilsson, avslöjar din människosyn. Invandrarkvinnan ska inte drömma om att bli förskollärare, läkare eller forskare trots att många har kvalificerade utbildningar när de kommer hit. Det finns en annan arbetsmarknad för dem.

Det ska vara att personer som har hyggliga inkomster också ska få ett bidrag av oss andra för att kunna städsla hjälp i hemmet. Du säger att några grupper är förutbestämda att utföra dessa uppgifter. Det är en människosyn som är mig främmande. Om ni hade talat om en arbetsmarknad

i allmänhet hade jag sett att det är bättre även om systemet i sig är orättvist.

Sedan var det bara löst prat av din partiordförande som inte hade någon kontakt med någon önskad politik. Hundarna får fortsätta att lida.

Anf. 152 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Det sista om att hundarna får fortsätta att lida förstod jag faktiskt inte. Jag tror att många ordnar för sina hundar på ett eller annat sätt ändå. Frågan om det ska in i ROT- eller RUT-avdraget har inte diskuterats. Men jag är inte främmande för att olika former av önskemål från framför allt en äldre befolkning skulle kunna göra att frågan skulle komma upp igen. Men den är inte diskuterad i det här läget.

Min människosyn vad gäller invandrare, kvinnor eller städpersonal tycker inte jag på något vis avslöjas av att jag säger att det är ett bra in-stegsjobb för dem som saknar språkkunskaper. Vi har invandrargrupper som saknar en del av den utbildning som behövs för att ta sig in på den arbetsmarknad som finns i dag. Det saknas över huvud taget jobb för de människor som vi har i vårt samhälle som inte har en gymnasieutbildning med sig i dag. Det är oftast det som är orsaken till att de står utanför en arbetsmarknad i dag.

Man kan börja här. Dessutom finns det också ett stort kompetens-behov inom städverksamheten som de många gånger får lära sig av dessa företag och ta del av. Vad jag förstår är det många som är stolta över att de har den kompetensen att på ett mycket effektivt sätt städa någons hem. De ser inte det på något vis som en förnedrande uppgift. Jag betraktar inte den uppgiften på något vis som en förnedrande uppgift. Den fyller en funktion för den som utför den. Dessutom får personen ett vitt jobb som gör att den är sjuklöneberättigad och har en pensionspoäng med sig i nästa jobb om det är så att man vill gå vidare i ett annat jobb.

Anf. 153 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna har vissa grundläggande principer. En är den så kallade ofullkomlighetstanken. Det innebär att vi har kommit till insikten att alla människor är ofullkomliga, och det fördelas inte par-tivis. Det är bara det att alla inte har insett detta.

Det vi diskuterar här är inkomst. Det är vad debatten handlar om. Det trodde i varje fall jag. Inkomst är en grundförutsättning för en inkomst-skatt. Utan inkomst finns det ingen inkomstskatt, om man nu inte vill beslagta människors egendom ändå.

Inkomstskatten är ofta den enskilt största utgiften för en inkomstta-gare samtidigt som den påverkar försörjningsmöjligheter och konsumt-ionsutrymme. Därför är hög skatt på inkomst inte i sig önskvärd. Vid den överenskommelse som träffades i början på 1990-talet kom man också fram till den rimliga slutsatsen att ingen ska betala mer än hälften av sin förvärvsinkomst i skatt. Det är ganska enkelt att inse det rimliga i att dela lika men det orimliga i att få mindre än hälften kvar av sin förvärvsin-komst. Långsiktigt bör vi sträva att återgå till denna princip.

Alliansregeringen har infört ett förvärvsavdrag för att skapa större ekonomiskt utrymme för förvärvsarbete med fokus på låg- och mede-linkomsttagare. Detta har inneburit ett ökat arbetsdeltagande och ökade skatteintäkter till kommunsektorn och även staten för den delen. Det har

också varit en tillgång under den ekonomiska krisen. Vi ser nu en exceptionellt stark ekonomisk återhämtning och ökad sysselsättning som överträffar de allra flesta länders. Detta är inte enbart tur eller slump utan resultatet av en lyckad ekonomisk politik.

Det är också viktigt att notera att vid flera tillfällen trots krisen har kommunsektorn kommit i balans. Häromåret kunde staten tillskjuta mängder av miljarder för att se till att kommunsektorn kunde fungera trots den ekonomiska världskrisen.

Fru talman! Kristdemokraterna har i regeringsarbetet varit drivande för att förbättra ekonomin för pensionärerna med fokus på de lägre inkomstnivåerna. Sammantaget har historiska skattesänkningar genomförts under dessa tre år på sammanlagt 13 miljarder kronor. Det har aldrig hänt förr. Tillsammans med den starka ekonomiska återhämtningen kommer pensionerna markant att förbättras framöver även om vi långsiktigt måste se över hur vi ska finansiera pensionssystemet. Kristdemokraterna kommer även fortsättningsvis att arbeta för bättre förutsättningar för pensionärernas ekonomiska situation och andra områden som är kopplade till äldre, vilka vi redan har gjort stora insatser på.

Fru talman! Det förra betänkandet om företagande är direkt kopplat till inkomstbeskattningen. Där måste båda hänga ihop. Ett exempel är ROT- och RUT-avdragen som både möjliggör för fler företag och fler arbetstillfällen. Detta blev mycket tydligt när alliansföreträdare i skatteutskottet i måndags besökte Homemaid, ett hemstadsföretag i Halmstad. Den mycket positiva utvecklingen för företaget och anställningar konfirmerar Alliansens goda insatser för fler jobb och minskat utanförskap. Företaget uppvisar ett stort antal nya anställningar av personer som länge varit arbetslösa och en stor andel av dessa med invandrarbakgrund. Resultatet är både fler jobb och förbättrad integration.

En nyligen presenterad studie visar att allt fler använder sig av möjligheten till RUT-avdrag och däribland många äldre. Med denna bakgrund är det svårt att förstå att inte alla partier i denna kammare ser positivt på denna utveckling och möjlighet till både jobb och service.

Fru talman! En lång rad länder, samtliga övriga EU-länder, har möjliggjort någon form av avdragsrätt för gåvor. Kristdemokraterna har länge arbetat för att detta också ska införas i Sverige. Vi ser det som ett principgenombrott att Sverige snart kommer att införa avdragsrätt för gåvor till hjälporganisationer. Vi ser detta som ett första steg mot att fler ideella organisationer och föreningar ska kunna omfattas. På sikt bör möjligheter införas för företag och juridiska personer att ge avdragsgilla gåvor till ideella organisationer. Men självklart måste detta finnas under ett fungerande regelverk.

Det finns många andra frågor att ta upp denna sena afton. Men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 154 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Fru talman! Skatten är varje svenskt hushålls största enskilda utgift. Man kan jämföra med bostadsutgifter och utgifter för mat eller kläder. Skatten är alltid den största utgiften. Men skatten skiljer sig från de andra utgifterna på minst två olika fundamentala sätt.

För det första är skatten obligatorisk. Skatten måste man betala. Mängden skatt man ska betala kan man inte påverka själv, utan den bestäms av politiker som sitter i den här kammaren och som sitter i olika andra kommunala församlingar runt om i landet. Det är inte man själv som bestämmer. Man måste betala. Om man inte betalar vartenda öre begår man ett brott, och så kommer det ett straff. Skatten drivs in med tvång, och man måste betala. Man kan inte påverka hur mycket man ska betala till skillnad från alla andra utgifter, som man kan påverka. Om man känner att man vill prioritera någon särskild utgift kan man försöka dra ned på de andra. Man kan försöka hitta ett billigare boende. Man kan försöka strama åt matkontot ifall man vill ha mer pengar till någonting annat. Där kan man påverka.

Skatten kan man inte påverka. Det är alltid politikerna som fastställer detta, och man måste betala. Någon kanske säger: Visst kan man påverka hur mycket skatt man betalar. Vi har trots allt demokrati, och vi har ju val! Okej, då har man alltså en chans vart fjärde år och då som *en* röst bland sju miljoner väljare. Så mycket makt har man över den största utgiften för ett hushåll till skillnad från alla andra utgifter som man kan påverka när som helst, vilken timme som helst och vilken dag som helst på året. Där har vi den fundamentala skillnaden mellan skatten som utgift och alla andra utgifter. Det handlar om politikernas makt mot den enskildes makt.

Det säger sig självt att ifall skatten är mycket hög har politikerna mycket makt och människan lite makt över sitt eget liv. Politikerna styr människors eget liv med deras egna pengar.

Den andra fundamentala skillnaden mellan skatter och alla andra utgifter är att hälften av alla skatter är osynliga. Arbetsgivaravgiften dras för det mesta från lönen utan att det redovisas. Det handlar om att staten tar in hundratals miljarder kronor i skatt som man inte talar om för medborgarna att man tar in. Momsen kan man ofta inte se om man inte läser mycket noga på olika kvitton. Hälften av alla de hundratals miljarder som staten tar in i skatt tar man in på ett osynligt sätt. Detta var naturligtvis en strategi under de år och decennier som Socialdemokraterna kontinuerligt höjde skattetrycket i Sverige. Då var tanken: Medborgarna kommer aldrig att gå med på de dramatiska skattehöjningar som vi vill ha, så vi gör dem osynliga. Vi talar inte om att vi tar upp skatterna! Så var det.

Jean-Baptiste Colbert som var rådgivare åt den franske kungen Louis XIV sade att beskattningens konst är att plocka gåsen på alla fjädrar utan så mycket kackel. Det var strategin också från socialdemokratin när man gjorde sina dramatiska skattehöjningar. Man sade: Gör dem osynliga så märker folk inte att vi höjer skatten! Gunnar Sträng som var finansminister och ansvarig för många av skattehöjningarna sade: Steg för steg ska vi socialisera detta samhälle, men vi ska inte basunera ut det på gator och torg där det så lätt kan missförstås!

Så såg strategin ut för att dramatiskt höja skatterna och dramatiskt öka politikernas makt över människors liv utan att tala om det för dem som fick betala. Här ligger den principiella skillnaden också i människosyn, som var uppe här tidigare. Om vi tycker att människor själva ska ha makt över sitt eget liv – och nu talar vi inte om rika människor, som alltid har makten över sitt eget liv, utan om vanliga människor – så måste

vi låta människor få behålla större delen av det de själva tjänar ihop. Det är ju först och främst deras pengar och inte politikernas pengar.

Om man däremot inte har några som helst bekymmer med att kontinuerligt ge politikerna mer makt över människor och att kontinuerligt tvinga människor att betala pengar som de själva inte kan påverka annat än som en röst bland sju miljoner vart fjärde år kan man naturligtvis kontinuerligt höja skatterna. Det är det vi har sett. Socialdemokraterna har i alla år dramatiskt höjt skatter. Det är ett enfrågeparti. De kan inte hålla sig, för de tycker egentligen att alla pengar tillhör staten. Därför tycker de att de hela tiden ska höja skatter och självfallet också dölja detta.

Vi står för en annan utgångspunkt. Vi tycker att människor ska ha makten över sitt eget liv. Vanliga människor ska få behålla större delen av det de tjänar ihop.

Sedan finns det mycket viktiga offentliga uppgifter som bara kan skötas gemensamt genom statens och det offentliga ram. Rättsstaten ska fungera. Poliser ska vara synliga och fungera. Vi ska ha ett försvar för vår demokrati. Vi ska ha en skola som ger alla chansen att komma någon vart oavsett vilken bakgrund man har. Vi ska ha en sjukvård som når alla som behöver den i tid. Självfallet är det så. Men det är inte det som driver skattehöjarna. De drivs av en dogmatisk skattehöjarideologi som inte bryr sig om tvång som definitivt inte bryr sig om människors frihet.

Skatter har självfallet också ekonomiska effekter. Detta diskuterar vi ofta. Men vi ser sällan det motsatta – att pengar hos medborgarna också gör nytta ute i samhället. Det handlar om pengar som människor själva får bestämma över. Ibland tror man att pengar bara gör nytta så fort de har hamnat i statskassan. Men pengar gör också nytta ute i samhället när människor får bestämma hur de ska spenderas. Då tar människor pengarna och investerar i ett företag, och de tar pengarna och konsumerar vilket skapar jobb någonstans. På det sättet hålls ekonomin i gång. Pengar i fickorna hos folk gör så att samhället blir innovativt, dynamiskt och växande. Det skapar jobb. Om man bara tänker på att dra in varenda tillväxtökning i ökad skatt skapar man större intäkter hos det offentliga, men man skapar definitivt inte mer ekonomisk tillväxt.

Produktiva insatser måste löna sig. Det måste löna sig att utbilda sig, driva företag och arbeta. Sådana saker måste löna sig. Med dramatiska skattehöjningar och skattechocker, som detta enfrågeparti står för, får vi inte detta. Tack vare exempelvis jobbskatteavdraget och andra skattesänkningar har vi fått det under Alliansens tid vid makten. Det lönar sig mycket bättre att arbeta. Detta har lett till en kraftig minskning av utanförskapet så att fler människor nu har arbete än jag tror någon gång tidigare i svensk historia. Så går också svensk ekonomi väldigt bra, och där är skattesänkningarna ett tydligt bidrag.

Bidrag ska inte löna sig lika bra som en lön från ett arbete. Det måste löna sig att arbeta framför att få bidrag. Valfärden är fantastiskt viktig, men bidragen är det inte. Det viktiga är att arbete lönar sig. Det är mycket mer rättvist att det lönar sig att arbeta än att man beskattar detta arbete stenhårt så att Peter Persson och hans vänner får massor med makt över människors vardag.

Vi ska se till så att människor får behålla sina egna pengar för vardagsfrihetens skull, för jobbets skull men också för valfärdens skull.

Sedan vi kom till makten 2006 och sänkte skatterna har vi fått större intäkter till det offentliga. Vi har nu mer pengar till sjukvård och till skola än vad vi någonsin tidigare har haft både därför att vi har större intäkter och därför att vi har prioriterat dem framför bidragen. Vi har mer välfärd nu.

Titta på Kanada, som har 30 procents skattetryck och som lägger mer pengar än Sverige per person och år på offentlig sjukvård! Detta gör de trots att de har 30 procents skattetryck och vi har 45 procent. Det finns inget samband mellan höga skatter och hög välfärd. Tvärtom är det ofta så att när man sänker skatter blir det sådan fart på ekonomin och människor kommer i arbete att man också får större intäkter till de mycket angelägna välfärdsuppgifterna.

Låt oss nu fortsätta på den vägen! Vi talar om inkomstskatten och att låta människor få behålla mer av sina egna pengar. Det är bra för dem, det är bra för samhällsekonomin och det är bra för jobben. Låt oss undvika den dogmatiska skattehjärarideologi som bara går ut på att staten ska bestämma och på att bidragen ska höjas!

I detta anförande instämde Patrick Reslow (M).

Anf. 155 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! En stund tänkte jag att Stig Järrel hade kommit in i lokalen, sprungen ur filmen *Skattefria Andersson* där den dåvarande finansministern Wigforss steg fram ur ett moln och sade: Andersson, ni är skattefria! Å, vilken härlig dag! sade Andersson. Så sade han tills han tog ut bilen och stoppades på den skattefinansierade vägen, tills han skulle spola upp vattnet som vi gemensamt hade finansierat och tills hans barn skulle gå till skolan som vi hade finansierat själva. Det blev tvärnit för Andersson i hans vardag.

Men, Munkhammar, om du nu har sänkt skatterna från 50 till ungefär 46 procent av bnp på knappa fem år med en moderatledd regering, och varje skattsänkning leder till ny välfärd, nya möjligheter och större frihet för människor, undrar jag varför det går så långsamt. Ambitionen måste väl inte vara 46 utan 40, 36 eller 20. Det intressanta nu är att få dig att säga var den optimala slutpunkten ligger. Var ligger den optimala friheten då du jublande springer ut, precis som Stig Järrel? Jag är skattefri!

Anf. 156 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Först måste jag fråga Peter Persson samma sak. Han företräder ju den här dogmatiska skattehjärarideologin som bara handlar om att Peter Persson ska bestämma över mer och mer av medborgarnas pengar. Så fort ni har haft makten har ni höjt skatterna för att ni vill bestämma mer. Ni tror inte att människor själva kan. Ni säger att alla människor är fullständigt oförmögna att styra sina egna liv, så ni tar deras pengar och styr deras liv åt dem. Frågan är: När ser ni ett tak? Finns det något tak? Eller vill ni ta 100 procent av alla inkomster i skatt eftersom ni är så mycket bättre på att styra människors liv än de själva är? Det är ju det som är den relevanta frågan.

Vi har bevisat att vi kan sänka skatten på arbete och företagande. Det är produktiva insatser som gör att vi får en ekonomisk tillväxt på 7,3 procent, 150 000 färre personer i utanförskap och mer pengar till vård

och skola än vad vi någonsin haft tidigare. Vi har visat detta. Så länge det funkar finns det ingen anledning att sluta.

Du tycker att det går långsamt, Peter Persson. Det gläder mig fantasiskt mycket att du tycker att det går för långsamt. I så fall kan vi möjligen få ett stöd för att vi ska sänka skatterna snabbare.

Du säger att vi ska springa ut jublande. För varje gång som vi sänker en skatt som leder till fler jobb, högre offentliga intäkter och framför allt mer pengar kvar hos medborgarna kan jag jubla. Det borde du också göra om du företräder ett parti för folket.

Anf. 157 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! För dig är skattesänkning en bärande ideologi, Johnny Munkhammar. För mig är skatt praktik. Bärande ideologi är att alla ungar ska ha rätt att gå på dagis med samma kvalitet och insikten att en dagisplats kostar 120 000 kronor, att alla barn ska ha samma rätt till skola och insikten att en grundskoleplats kostar 60 000, kanske 80 000 om det går lite knaggligt i början, och insikten om att en plats i ett särskilt boende kan kosta 450 000. Huvudideologin är att gemensamt ha resurser som vi fördelar och som gör välfärden åtkomlig och möjlig för alla. Det är det bärande för socialdemokratin. Skatten är en praktisk fråga, och den bärs av en solidaritetstanke som verkar dig fjärran.

Det finns en annan mycket allvarlig sak med er skattesänkarfilosofi. Den håller på att göra vårt land fattigare. Vi har inte råd att investera i infrastruktur så att människor kan möta nya arbetsplatser och komma i tid till jobbet. Vi har inte råd att utbilda människor vidare till nya arbetsuppgifter. Vi har inte råd att bygga bostäder som möter ungdomars behov och förändringar i flyttnings- och boendemönster. Er skattesänkarpolitik gör Sverige fattigare. Det är det allvarligaste av allt.

Anf. 158 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Ni hörde väl den långa uppräkningsen av allt som vi inte har råd med. Vi har inte råd att bygga bostäder och allt vad det var. I din värld skulle allt detta bekostas av skatter, Peter Persson. Varenda ny bostad ska alltså vara skattefinansierad. Tanken är ju att allting ska göras av staten. Allting ska uppenbarligen bekostas via skatten, för om vi sänker skatten finns det inga pengar kvar.

Jag påpekade att när vi låter människor behålla pengarna själva, så att de kan konsumera för dem, skapar det intäkter hos företagen, och det skapar jobb. På det sättet gör pengar nytta ute i samhället. På det sättet kan människor också efterfråga nya bostäder, och vi får pengar till att bygga nya bostäder. Det är så vi bygger en samhällsekonomi som växer, och den växer nu, bland annat tack vare att vi har sänkt skatterna.

Jag noterar också att du företräder de ständiga skattehöjarnas parti. Ni är ett enfrågeparti. Ni tycker att detta är viktigast av allt. I stort sett allting som ni kan komma på ska bekostas av skatten.

Du svarade inte på vad det finns för tak. Du säger att det är pragmatism. Så säger den politiker som vill lova medborgarna ständigt nya förmåner. Du vill vara jultomten och dela ut klappar till alla. Bostäder och allting ska det offentliga leverera, och du ska leverera det. Men du talar inte om att notan skickas till skattebetalarna, utan ni gör skatterna till hälften osynliga. Ni borde berätta att det är skatten som ska betala och

hur hög den ska vara i stället för att dölja den på det sätt som ni har gjort tidigare.

Anf. 159 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Så här på kvällen kan det vara lite svårt att locka fram repliker, men Johnny Munkhammar lyckades bra. Även jag, som inte anser mig företräda ett parti som har någon sorts dogmatisk skattehöjarpolitik, kände att det fanns ett och annat att säga.

Jag håller absolut med om att människor ska ha makt över sitt eget liv, men jag tycker att i den makten ligger också makten att i demokratiska val välja företrädare som använder sig av skatter för att vi ska kunna finansiera vissa saker gemensamt. Om människor i demokratisk ordning kommer fram till att de tycker att det är smart att vi gör vissa saker tillsammans, att vi delar på risker och har gemensamma trygghets-system, att vi har en offentligt finansierad sjukvård, så att inte människor får ligga och förblöda för att de inte har en sjukförsäkring, och att vi har en gemensam offentligt finansierad skola, så att människors förutsättningar i livet inte ska avgöras om deras föräldrar har råd att skicka dem till en bra skola eller inte, tycker jag verkligen att vi ska respektera det och inte tycka att det är dåligt av dem att välja att vi politiker förvaltar vissa pengar gemensamt.

Nu är Johnny Munkhammar faktiskt en sådan politiker som har fått det fantastiska förtroendet att fördela skattekrona så klokt som möjligt och ta in dem på ett så bra sätt som möjligt. Då blir man lite nyfiken på hur han ska förvalta det här förtroendet. När jag lyssnar på anförandet börjar jag undra om det är några skatter kvar snart.

Nu har man kommit på den smarta idén att om man sänker skatterna blir det mer skatteintäkter. Det låter som en jättebra idé. Att vi inte har tänkt på det förut. Då kan vi ju ta bort allihop. Men hur mycket pengar blir det kvar då? Det är min fråga.

Anf. 160 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Tack för en mycket bra fråga, Helena! Du nämnde att vi borde finansiera vård och skola gemensamt. Som ni kanske hörde i mitt huvudinlägg sade jag att det finns fantastiskt viktiga uppgifter som vi bara kan sköta gemensamt och som ska skötas inom ramen för det offentliga och betalas via skatten. Jag underströk särskilt att det gällde en skola för alla dem som föds under sådana förutsättningar att de annars inte skulle kunna utveckla sina liv och en sjukvård som når alla som behöver den i tid. Den typen av saker finns.

Men det är inte argumentet för dem som ständigt vill höja skatten, och du tillhör inte dem. Du tillhör inte alls de här dogmatiska skattehöjarna, utan de sitter där. Argumentet för dem är inte välfärden. Hade det varit det hade de varit för våra skattesänkningar som har gett mer pengar till välfärden. Argumentet för dem är att de har en ideologi som är en konstant skattehöjarideologi.

Det är självfallet så att medborgarna ska rösta i fria val. Där kan medborgarna välja mellan de olika alternativ som står till buds. Det är bra att vi klargör att det finns lite skillnader mellan de alternativ som står till buds och att man kanske kan argumentera för detta till och med i riksdagen.

Vad ska jag göra som förtroendevald politiker? Jag hade ett bärande löfte inför det här valet. Det var att jag som enda kandidat konsekvent skulle arbeta för att denna kammare ska ha mindre att säga till om och för att medborgarna ska ha mer makt över sina liv. Det är så att om vi har mer makt har medborgarna ofta mindre.

Jag vill naturligtvis också arbeta för att fördela skattemedlen på ett bra sätt och prioritera välfärdstjänster framför bidragssystem till exempel.

Jag vill också arbeta kontinuerligt för att människor ska få behålla mer av sina egna pengar så att du och jag och Peter Persson får mindre makt. Då får alla de andra mycket mer makt.

Anf. 161 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Min erfarenhet av Socialdemokraterna är inte att de drivs av en dogmatism att höja skatter. De socialdemokrater jag mött i mitt liv, och de är ganska många, vill väl och vill ha en bra välfärd. Och det vill även jag. I den välfärden handlar det inte bara om en nattvaktarstat och om skola och vård. Det handlar också om att vi ska ha trygghetssystem så att människor kan känna trygghet i att de, om de blir sjuka eller arbetslösa, inte ska behöva gå från hus och hem, inte ska behöva ha det som i dag där sjuka människor blir ännu sjukare för att de inte vet om de kommer att få någon ersättning. Om man definierar bort allt det från välfärden är det lätt att säga att vi kan sänka skatterna och ändå ha mer pengar kvar till välfärden, för vi vill ta bort hela den delen av välfärden. Det är jätteenkelt, men jag tycker inte att det är särskilt snällt.

Det är bra att Johnny Munkhammar är tydlig för då kan väljarna fundera på vad det är för samhälle de vill ha. Sedan får man rösta fram den politiker som man tycker företräder det bäst.

Anf. 162 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Som jag sade har man dolt hälften av de skatter man tar upp eftersom man inte vill tala om att man beskattar människor så mycket som man gör. Det är självklart ett sätt att inför väljarna dölja sin politik. Det gör att väljarna inte riktigt vet vad det är de röstar på. Det tycker jag är djupt oärligt. Jag anser att man tydligt ska redovisa exakt vilka skatter man tar upp och inte stå i andra ändan och leka jultomte genom att dela ut förmåner och säga. Rösta på mig, för jag kan fixa alla förmåner i hela världen. Man talar inte om att man skickar notan till skattebetalarna, för den gör man osynlig. Att man gjort på det sättet, dolt skatterna, tycker jag är ett problem också i det demokratiska sammanhanget.

Beträffande vilken typ av samhälle jag vill ha kan jag säga att jag självklart vill ha ett välfärdssamhälle, ett välfärdssamhälle som är mycket bättre än det vi har i dag. Jag kämpar stenhårt för en bättre skola. Jag har två döttrar som måste få gå i en riktigt bra skola, något som jag unnar alla barn i Sverige. Det är av fundamentalt värde för att ge människor verktyg att lyckas oavsett varifrån de kommer.

Sjukvården är ett annat mycket viktigt område. Köerna är en skandal, vilket jag som cancerpatient har personlig erfarenhet av. Jag har alltså ett mycket starkt engagemang för ett välfärdssamhälle. Välfärdssamhället eroderar dock ifall man inför så höga skatter att det inte blir lönsamt att

arbeta, att det inte blir lönsamt att driva företag. Då får vi till slut inte intäkter till de viktiga sakerna.

Om vi har en miljon människor i arbetsför ålder som lever på bidrag från det offentliga, som skattebetalarna finansierar, får vi en situation där skatten på arbete och företagande blir så hög och så tung att den blir svår att bära för människorna. I stället måste vi se till att den miljonen får jobb. Därför prioriterar vi arbete i stället för bidrag, och därför betonar jag att det måste löna sig att arbeta. Människorna måste få makten över sina egna liv i stället för att politikerna bestämmer och det inte lönar sig att arbeta. I så fall får vi ett sämre välfärdssamhälle.

Anf. 163 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men efter inlägget från Johnny Munkhammars sida måste jag ändå göra det.

Johnny Munkhammar är ju medlem av ett parti som kallar sig Nya moderaterna. Jag tycker att du, Johnny Munkhammar, ger en bild av en gammal blå högerman från ett tidigare århundrade när du pläderar för nattväktarstaten; åtminstone låter det som om du pläderar för det. Du pläderar för individens frihet och för att man ska klara sig själv. Du ger en nidbild av dina politiska motståndare som dogmatiska skattehöjare.

Vad det handlar om är hur vi gemensamt på ett effektivt sätt ska finansiera den välfärdsstat som du samtidigt till delar försvarar. Du ger inte ett riktigt seriöst intryck i dina inlägg. Om du till exempel ska studera våra skattesystem, hur de ska vara strukturerade, ger du en mycket förenklad bild av dina motståndare och påstår att de bara vill höja skatterna. Vi vill inte bara höja skatterna, utan vi vill ha ett bra Sverige, en bra välfärd. Då är skatter ett bra sätt, ett solidariskt sätt, att finansiera detta.

Som vänsterpartist ser jag på kommuner, landsting och stat som en demokratisk solidaritetsorganisation som ska hjälpa varandra att bära dessa bördor.

Johnny Munkhammar, jag tycker att du ska komma ned på jorden och diskutera vårt skattesystem i stället för att ge dessa nidbilder. Till exempel vill jag höra hur du ser på ett mer enhetligt skattesystem än det vi har i dag.

Anf. 164 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Nu fick jag två mycket intressanta anklagelser. Den ena var att jag bara stod och talade om nattväktarstaten. Den andra var att jag försvarade välfärdsstaten. Kanske Jacob Johnson ska bestämma sig för vilken punkt det var fel på. Han kan ju inte påstå att jag gjorde både och.

Det jag understrukit är att det finns en viktig frihetsdimension i att människor får bestämma över sin egen inkomst i så stor utsträckning som möjligt och att de som ständigt vill höja skatten inte tänker på den frihetsdimensionen. De tänker bara på de intäkter som de i egenskap av politiker får bestämma över och fördela för att sedan gå ut på gator och torg och propagera: Titta vad duktig jag har varit! Titta vad jag har gett er! Men man talar inte om vem som faktiskt har betalat det hela.

Låt mig också säga att jag tillhör de allra nyaste moderaterna. Jag är ny ledamot för denna mandatperiod. Jag har varit medlem i Moderaterna i knappt tre år. Jag tillhör alltså de allra nyaste i partiet. Jag ser mycket

positivt på den förnyelse vi har gått igenom och tänker fortsätta att driva den framåt. Det handlar inte minst om att vi haft en arbetslinje som gått ut på att vi gjort en serie reformer som brutit med ett utanförskap som byggdes upp på vänstersidan. Vi hade ett enormt utanförskap bland både infödda och invandrare som ledde till stora sociala problem, och vi har arbetat stenhårt för att få ned det. Det är en del i vår förnyelse. Det innebär att vi kontinuerligt kan sänka skatter, så att folk får mer makt över sin egen ekonomi, och samtidigt kan prioritera de viktiga välfärdstjänsterna, vilka vi prioriterar framför bidragen.

Som svar på den sista frågan vill jag säga att ifall man kan ha ett skattesystem som är enkelt, överskådligt och enhetligt är det bra. Sedan företäder ju Jacob Johnson ett socialistiskt parti. Heter det inte så? Jag är lite osäker, så han kan kanske förtydliga. Jag vill fråga vilket skattetryck Jacob Johnson tycker är det lämpligaste.

Anf. 165 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Vi eftersträvar inte ett skattetryck, utan vi eftersträvar ett bra samhälle. Då kan vi behöva skatter för att finansiera det. Vi har under ganska lång tid haft en sjunkande skattekvot i Sverige. Även under det tidigare styret, alltså före det borgerliga, sjönk skattetrycket. Om jag ska vara ärlig tror jag att skattetrycket behöver öka något, bland annat för att vi behöver bygga ut välfärden och inte kan rationalisera det på samma sätt som varuproduktionen.

Johnny Munkhammar säger att vi bara är förtjusta i stora skatteintäkter. Det är inte det vi vill börja med, utan vi behöver satsa på en god infrastruktur, en klimatomställning, en sjukförsäkring värd namnet och a-kassan. I dag har vi ett system som innebär att bara 4 procent av de arbetslösa får en a-kasseersättning motsvarande 80 procent av inkomsten.

Vi har haft en urholkning av välfärden och rättvisan, och vi behöver få in pengar, till exempel genom skatterna, för att kunna bygga upp samhället.

Ja, Johnny Munkhammar, du säger att du tillhör de nya moderaterna, men du låter ganska annorlunda än din partiledare och din finansminister. De uttrycker sig på ett annat kanske smartare sätt för att nå breda väljargrupper. Men lycka till, Johnny Munkhammar, och profilera dig mer för då tror jag att fler röster kommer att gå till vänster i svensk politik.

Anf. 166 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det sällan skadar att man har lite olika röster i ett parti. Jag ska kanske inte spekulera i det, men jag tror att ifall jag talar om att vanligt folk, alltså vanliga människor med vanliga inkomster, måste få behålla mer av sina egna pengar är det något som folk uppskattar, för då får de en större frihet i sin vardag, och arbete kommer att löna sig bättre. Vardagspusslet, som är så svårt att få ihop inte minst för småbarnsföräldrar, kommer att bli lättare att lägga. Vi har infört RUT- och ROT-avdrag, som också underlättar vardagspusslet. Vi har även gjort två skattesänkningar, vilket förbättrat för vanligt folk.

Jag tar konstant och kontinuerligt vanligt folks parti, parti för vanligt folks frihet, mot dem som från politiskt håll alltid vill beskatta och bestämna över hur människor ska fördela sina egna pengar. Man utgår från

att människor inte kan styra sina egna liv och att det därför är lika bra att ta mer och mer av deras pengar och bestämma över dem.

Det var bra att du sade att du vill ha ett högre skattetryck. Men du har inte svarat på exakt hur skatterna ska höjas, för vilka och hur mycket. Det kan du naturligtvis få återkomma till. Men en sak vet vi, och det är att av de skattehöjningar som ni har föreslagit tidigare i er budgetmotion som var gemensam skulle en majoritet av intäkterna gå till ökade bidrag, framför allt till högre bidrag till höginkomsttagare. Kan det vara rättvist att höja bidragen för höginkomsttagare och höja skatterna för låginkomsttagare? Då kan jag tala om att jag hellre gör tvärtom.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

17 § Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU18
Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009 (skr. 2010/11:66).

Anf. 167 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Det som vi har att behandla nu är regeringens skrivelse om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009.

Vi har i våra reservationer lyft fram hur den här viktiga skrivelsen kan utvecklas. Det är på det här sättet som vi får vetskap om i vilken mån hemliga tvångsmedel används. Eftersom det tillkommit hemlig rumsavlyssning och åtgärder för att förhindra särskilt allvarliga brott borde de självklart också ingå.

Vi anser också att det borde framkomma i vilken utsträckning uppgifter hämtats genom lagen om elektronisk kommunikation. Skälet är naturligtvis det uppenbara, att vi och alla andra intresserade ska få en tydlig och sammanhållen bild av hur tvångsmedel används. En redogörelse från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden om deras verksamhet och tillsyn vore också mycket passande att lägga till den här skrivelsen. Allt detta tillsammans gör att bilden för oss och för medborgarna blir mer komplett.

Vi föreslår också att en utredning görs om offentliga ombud. De offentliga ombudens roll är mycket viktig i ett rättssamhälle. Offentliga ombud ska bevaka enskildas integritetsintressen i ärenden hos domstol om tvångsmedel. Ett offentligt ombud har rätt att ta del av vad som förekommer i ärendet, att yttra sig i ärendet och att överklaga rättens beslut.

Eftersom antalet möjliga tvångsmedel blivit fler anser vi det befogat att tillsätta en utredning för att ta reda på om de offentliga ombuden har tillräckligt goda möjligheter att fullgöra sina uppdrag på bästa sätt, vilket i längden garanterar rättssäkerheten för den enskilde medborgaren.

De saker som jag nu har tagit upp har vi skrivit om i en motion och handlar om att ge en god bild av den verksamhet som pågår och att stärka rättssäkerheten.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 1 och reservation 2.

Anf. 168 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2 i justitieutskottets betänkande 18, *Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009*.

Alltsedan början av 1980-talet har regeringen löpande redovisat omfattningen av användningen av olika sorters hemliga tvångsmedel för riksdagen. I takt med att arsenalen av olika hemliga tvångsmedel utökats har dessa också kommit att redovisas till riksdagen. Detta gäller tyvärr inte för den så kallade hemliga rumsavlyssningen, buggningen, och användningen av dessa hemliga tvångsmedel i preventivt syfte. Något skäl för att inte även användandet av dessa skulle redovisas av regeringen för riksdagen har ännu inte givits. Såvitt jag vet är detta uppgifter som Åklagarmyndigheten samlar in på samma sätt som de andra uppgifterna. Det finns därför ingen anledning att inte inkludera även dessa.

Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden inrättades som en följd av att Sverige fällts i Europadomstolen, då domstolen funnit att Sverige saknade tillgång till effektiva rättsmedel för enskilda för att kontrollera användandet av bland annat Säkerhetspolisens personuppgifter om dem. Miljöpartiet har välkomnat inrättandet av nämnden liksom att dess ledamöter huvudsakligen rekryterats från riksdagens partier.

Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden övervakar användningen av personuppgifter hos Säkerhetspolisen samt Säkerhetspolisens och Åklagarväsendets användning av hemliga tvångsmedel. Inom kort kommer myndighetens tillsynsområde att ytterligare utökas till att avse hela polisens behandling av personuppgifter enligt den nya polisdatalagen och lagen om polisens allmänna spaningsregister. Därtill kommer inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation.

Polismetodutredningen har slutligen i sitt betänkande *Särskilda spaningsmetoder* föreslagit att Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden ska få utvidgade tillsynsuppgifter när det gäller användningen av vissa särskilda spaningsmetoder. Nämndens verksamhet blir således större och större och därmed allt viktigare.

Genom myndigheten finns utmärkta möjligheter att få en samlad bild av hur rättsväsendets användning av hemliga tvångsmedel med mera fungerar eller inte fungerar. Jag anser därför att det är av yttersta vikt att även resultatet av nämndens arbete inarbetas i den årliga skrivelsen till riksdagen.

Sekretessen i ärenden beträffande användning av hemliga tvångsmedel är och ska vara omfattande. Samtidigt ska jag och alla andra i Sverige kunna förlita oss på att de används vid rätt tillfällen, på rätt sätt och för rätt syften. Det är bland annat här de offentliga ombuden kommer in. De ska fungera som rättsäkerhetens värnare inom de annars så slutna rummen, där domstolarna prövar om tillstånd ska ges att använda hemliga tvångsmedel eller inte. Exakt hur hemligt detta är illustreras av högsta

*Hemlig teleavlyssning,
hemlig teleövervakning
och hemlig kamera-
övervakning vid
förundersökning i
brottmål under år 2009*

domstolens avgörande NJA 2009, s. 917, om tillstånd till hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Där har domstolen till och med valt att sekretessbelägga delar av detta principiellt viktiga avgörande. När inte ens Högsta domstolens principiellt viktiga avgöranden kan få läsas, då blir det extra viktigt att de offentliga ombuden, som har insyn och möjlighet att påverka, kan utföra sina viktiga uppdrag på bästa sätt.

Det är således av yttersta vikt att ombuden har goda förutsättningar att utföra sina uppdrag. Tyvärr finns det uppgifter om att så inte alltid är fallet. De får läsa handlingar på plats i domstolen under stor tidspress och saknar reella möjligheter att göra kontroller av huruvida underlagen för ansökan stämmer eller inte. Antalet ombud är också begränsat. Sammantaget medför detta, tillsammans med övriga omständigheter, enligt min mening att det finns skäl att be regeringen att göra en översyn av hur systemet med de offentliga ombuden fungerar.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö och Elin Lundgren, båda (S).

Anf. 169 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Nu får vi den årliga skrivelsen som gäller hemlig teleavlyssning, de så kallade hemliga tvångsmedlen. Som alla andra år är det tyvärr en viss eftersläpning, därför att det vi nu ser är en redovisning från år 2009. Den eftersläpningen finns alltid.

Det har diskuterats varje år på vilket sätt skrivelsen skulle kunna förbättras och om den skulle kunna innehålla mer information. Det är en viktig och bra debatt som har funnits. Skrivelsen fanns med en annan regering och har väl gradvis förbättrats, men det finns definitivt potential att göra den än bättre. Och jag ser fram emot nästa års skrivelse som kommer att innehålla mer information än tidigare.

I grund och botten handlar hemliga tvångsmedel om ingrepp, ganska kraftiga ingrepp, i människors integritet. Då är det för det första viktigt att man håller sig till principer vad gäller hemliga tvångsmedel, att man håller sig till en ändamålsprincip, det vill säga att den åtgärd man tillämpar är bunden till ändamålet, att man inte tillämpar den här typen av tvångsmedel för annat än ändamålet.

För det andra ska det finnas ett påtagligt behov. Det ska inte göras av slentrian.

För det tredje är det viktigt att man håller fast vid att det måste finnas en proportionalitet, att åtgärden måste stå i någon form av proportion till det brott som man misstänker någon för.

Vi har haft många debatter om de hemliga tvångsmedlen, och vi kan konstatera att vi behöver den här typen av tvångsmedel men att det är viktigt att vi följer de principer som finns.

I skrivelsen redovisas hemlig teleavlyssning, vilket innebär att man kan lyssna av men även naturligtvis läsa e-post och liknande. Det krävs en gärning som ger minst två års fängelse. Det måste finnas en skälig misstanke mot en person. Det handlar inte om bara ett brott eller undermålsytte, utan det krävs skälig misstanke.

Den andra delen är hemlig teleövervakning. Här går man inte in och läser meddelanden utan tittar på vem som har haft kontakt med vem och när. Det är också hyfsat teknikberoende. Här krävs det en lägre straffsats på sex månader, men det är ändå ett relativt högt straffvärde. Det kan också gälla barnpornografibrott, dataintrång eller narkotikabrott.

Den tredje delen, som inte används i särskilt stor utsträckning, är hemlig kameraövervakning. Här gäller i princip samma bestämmelser som för hemlig teleavlyssning.

Vi hade en omfattande debatt långt innan vi bytte regering. Socialdemokraterna drev på hårt för utökade tvångsmedel. Den dåvarande justitieministern var dock inte så politiskt skicklig att han lyckades få igenom denna lagstiftning. Det krävdes ett regeringsskifte och ganska kraftiga förändringar för att få ytterligare rättssäkerhetsgarantier innan vi fick den nya lagstiftningen på plats den 1 januari 2008.

Vi har fått långt större rättssäkerhetsgarantier än vad som gällde tidigare. Vi har fått den nya myndigheten Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Vi har också fått möjligheten att den som blivit utsatt för detta ska kunna underrättas, för det händer ju att det sker misstag. Ibland är det riktigt att använda sig av denna typ av åtgärder för att kunna avskrika en person så att ingen oskyldig drabbas.

Vi kan säkerligen förbättra även de utökade rättssäkerhetsgarantierna. Därför pågår en ganska ordentlig utvärdering, inte minst av de offentliga ombud som nämndes tidigare.

Jag kommer ihåg hur debatten med Socialdemokraterna var för bara något år sedan. Man kritiserade oss för att vi till exempel inte vill tillåta polisen att avlyssna medieredaktioner. Där hade Socialdemokraterna sin kraftfullaste argumentation. Jag kan därför välkomna att det finns en viss attitydskillnad bort från det som har kallats Bodströmsamhället eller det som han själv skämtsamt kallade Buggströmsamhället.

Tittar man i rapporten ser man en kraftig ökning av hemlig teleavlyssning. Det har säkerligen att göra med att lagstiftningen är ny, men det finns även andra förklaringar. De som sysslar med grov organiserad brottslighet, och i detta fall handlar det till 70 procent om grova narkotikabrott, smugglingsbrott och till 14 procent om grova våldsbrott, har lärt sig att man inte behåller samma telefon. Man byter telefon fort och skapar sig ett annat mönster. Det innebär att antalet tillstånd har ökat kraftigt.

Det visar sig dock när man borrar djupare, och det är också för att få den sortens redogörelse som den här typen av skrivelser är viktiga, att antalet dagar man lyssnar och antalet personer man lyssnar av inte har blivit markant fler. Man har alltså följt det nya mönstret och brottsligheten samtidigt som regeringen satt in krafttag mot den grova organiserade brottslighet som just de hemliga tvångsmedlen är till för att användas mot.

Teleövervakning handlar mer om tillgreppsbrott som rån, grova rån och grova bedrägerier. Här ligger det ungefär på samma nivå som tidigare redovisade år.

Hemlig kameraövervakning sker i liten utsträckning.

Så sent som förra året hade vi en debatt om hur innehållet i skrivelsen skulle kunna förändras. Vi kan nog se fram emot en bättre skrivelse nästa år eftersom regeringen redan den 14 juni gav Åklagarmyndigheten och

*Hemlig teleavlyssning,
hemlig teleövervakning
och hemlig kamera-
övervakning vid
förundersökning i
brottmål under år 2009*

Rikspolisstyrelsen i uppdrag att komplettera viktiga delar. Hela kammaren välkomnar nog detta.

Vi får ibland en märklig diskussion. Vi har fått nya instruktioner, men vi diskuterar resultatet av de gamla instruktionerna.

Det finns två reservationer. Jag har respekt för syftet och innehållet i dem. Jag är glad att reservationerna delvis skiljer sig från motionerna. Vi måste ha klart för oss att det är praktiskt omöjligt att redovisa allt. Som demokratisk rättsstat kommer vi inte någonsin att kunna redovisa all information om vad exempelvis säkerhetspolisen gör, för då gör vi oss själva en otjänst. Men allt som kan redovisas utan att skada landet ska givetvis redovisas.

Reservationerna bygger på att man vill ha en annan omfattning. Till stor del kommer detta att tillgodoses redan nästa år. Det finns stora möjligheter att få det tillgodosett genom den utredning som tillsattes den 23 juni förra året. Utredningen ser över hemliga tvångsmedel och leds av Sten Heckscher. Han har som särskilda uppdrag att titta på i vilken utsträckning de offentliga ombuden har överklagat domstolens beslut, det vill säga hur de faktiskt agerar, så att vi kan dra en slutsats av det och att göra en kartläggning och analys av regleringen, underrättelseskyldigheten, domstolsprövningen och Säkerhets- och integritetsskyddsmyndens efterhandskontroll och ställa det mot Europakonventionens krav. Där får vi en viktig redovisning.

Det kommer också att bli ytterligare en redovisning där man ska belysa om systemet med offentliga ombud har förändrat domstolarnas prövning av tvångsmedelsfrågan, det vill säga om de har haft någon praktisk betydelse. Vi vill nog alla ha svar på denna viktiga fråga.

Det är viktigt att vi från majoriteten har en öppenhet för att lyssna på vad oppositionen vill så att vi kan tillgodose detta på bästa möjliga sätt, och jag ser fram emot en bra diskussion nästa år. Men skulle ni i oppositionen vilja formulera samma motion nästa år ber jag er titta lite grann på den fjärde klämman. Den är nämligen väldigt svår att tillgodose.

I detta anförande instämde Patrick Reslow (M).

Anf. 170 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Vi som lagstiftare måste alltid fundera över hur tvångslagar används. De lagar vi nu diskuterar gör det möjligt att inskränka människors liv. Det är innebörden av hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning. Vi måste alltid fundera över om dessa lagar är nödvändiga, om de används på rätt sätt och om det behöver göras förändringar.

Numera är vi överens över partigränserna om att den här typen av tvångsmedel behövs. Ska vi ha någon chans i kapplöpningen mot den organiserade brottsligheten är det alldeles nödvändigt att använda denna typ av hemliga tvångsmedel. Det innebär en inskränkning av människors liv att bli avlyssnad, men vi tillåter det. Det är ett måste för att vi ska ha en chans mot den brottslighet som är en parasit på vårt demokratiska samhälle.

Under förra mandatperioden förbättrade regeringen successivt denna årliga skrivelse. I den skrivelse vi har framför oss har det blivit ännu lite bättre, och det är glädjande.

Hur vi än ser på det finns det två sidor av tvångsmedlen. Å ena sidan vill vi ha dem och använda dem mycket, för vi vill bekämpa den grova brottsligheten ordentligt. Vi vill jaga de grovt kriminella som håller på med narkotikasmuggling, grova våldsbrott och andra förskräckliga brott. Å andra sidan vill vi inte att de används i onödan. Därför gäller det att hitta en balans.

I den nya skrivelsen har vi en mycket bättre redovisning av hur tvångsmedlen har används, alltså nyttan med tvångsmedlen.

Man kan läsa en del intressanta saker, till exempel att 29 procent av antalet teleavlyssningar har lett till frihetsberövande. Om det är mycket eller lite är svårt att säga. Det är ett nytt sätt att redovisa det på, så vi kan inte jämföra med tidigare år. För hemlig teleövervakning redovisas att 54 procent av uppgifterna använts vid förhör. Om det är mycket eller lite är också svårt att säga, men när samma metod använts år efter år kommer vi att se i vilken riktning det går. Då tror jag att de här parametrarna blir viktiga.

En intressant sak när det gäller hemlig kameraövervakning är att 18 procent av uppgifterna har lett till frihetsberövande av någon annan misstänkt i förundersökningen. Det kan jag spontant tycka är ganska mycket. I nästan vart femte fall har kameraövervakningen alltså lett till att någon annan har frihetsberövats.

När det gäller teleavlyssning har 11 ½ procent lett till att en misstänkt har avförts från förundersökningen. Det är också viktigt att man kan konstatera att en person är oskyldig – inte minst för den som varit misstänkt kan det vara viktigt.

I år har antalet tillåtna teleavlyssningar och teleövervakningar ökat riktigt mycket. Kameraövervakningar har bara ökat marginellt. Samtidigt som antalet tillstånd har ökat har tiden för avlyssning minskat drastiskt. Det visar ett beteendemönster som Krister Hammarbergh var inne på, nämligen att de grovt kriminella byter telefoner, teledresser och kontantkort väldigt ofta. Antalet förundersökningar är inte alls lika stort som antalet telefonavlyssningar. Det sker oftast många teleavlyssningar inom en förundersökning.

Som vi har hört tidigare har regeringen redan gett nya uppdrag till en utredning och genom regleringsbrevet ställt krav på polisens och åklagarnas redovisning tillbaka till regeringen. Redan nästa år kommer vi att få en ytterligare förbättrad skrivelse, vilket givetvis är bra. Man kan förutse att vi i nästa års redovisning kommer att se en mycket stor ökning av dessa hemliga tvångsmedel. Grupperna för att bekämpa grov organiserad brottslighet är en av anledningarna till att det ökade så mycket 2009. Då var ändå den här satsningen alldeles ny. Under 2010 har den pågått hela året. Med stor sannolikhet har den speciella satsningen mot grov organiserad brottslighet gjort att polis och åklagare har använt den här typen av hemliga tvångsmedel mer.

Är det bra eller dåligt? Det är ju jättebra om det innebär att vi kommer åt den grova organiserade brottsligheten. Men om det används för mycket utan att leda till fler lagförda är det inte positivt. Därför är den

*Hemlig teleavlyssning,
hemlig teleövervakning
och hemlig kamera-
övervakning vid
förundersökning i
brottmål under år 2009*

här skrivelsen så viktig, och därför är det viktigt att fortsätta att utveckla den så att den blir ännu bättre.

Anf. 171 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! I kväll diskuterar vi skrivelsen om hemlig teleavlyssning, hemlig telefonövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009.

Det är bra och nödvändigt att riksdagen varje år får en redogörelse för hur de tvångsmedel som vi har beslutat att polisen ska få utnyttja i samband med förundersökningar av grövre brott har använts och vilken effekt de bedöms ha haft. Vi är överens om att vi vill ha en noggrann och tydlig redogörelse.

Det är av grundläggande betydelse i en rättsstat att rätten till skydd för privat- och familjeliv respekteras. För en effektiv brottsbekämpning är det därför nödvändigt att det finns tillräckliga befogenheter för de brottsbekämpande myndigheterna att i vissa väl avvägda fall kunna använda hemliga tvångsmedel.

Hur nödvändig och effektiv är användningen av hemliga tvångsmedel? Visst är det en fråga som vi måste diskutera. Antalet meddelade tillstånd för de olika tvångsmedlen ökar från år till år. Det beror på att brottsligheten ökar och på att alltmer förfinade metoder används av de kriminella.

Tvångsmedlen är kringgärdade av många bestämmelser som bland annat innebär att de endast får utnyttjas när andra metoder inte gett något resultat. Det är en mycket personal- och resurskrävande åtgärd att till exempel avlyssna en persons telefoner dygnet runt.

Min och allianspartiernas bedömning är att det tyvärr är och inom överskådlig framtid kommer att vara nödvändigt att ge polisen också dessa verktyg för att skydda medborgarna från att drabbas av grova brott mot liv och säkerhet. Det betyder inte att vi bortser från risken att enskildas rättssäkerhet och integritet kan vara i fara. Därför måste vi hela tiden arbeta utifrån två perspektiv, nämligen skydd för den som riskerar att drabbas av ett grovt brott och ett rättssäkert skydd för den som av olika anledningar utsätts för hemliga tvångsmedel.

Vi har utökat den parlamentariska kontrollen av hur dessa utnyttjas vid förundersökning. Det är viktigt. Det är en svår balansgång och arbetet blir aldrig färdigt. Det behövs en ständigt pågående diskussion och utvärdering av om vi befinner oss på rätt nivå.

Vid avvägningen mellan enskildas rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv och samhällets intresse av en effektiv brottsbekämpning är det betydelsefullt att med tillräckligt god precision kunna bedöma vilka resultat som användningen av hemliga tvångsmedel har lett till i de berörda brottsutredningarna. Det är viktigt att det ställs krav på betydelsen för uppgifterna i det syfte de inhämtas och därför är denna skrivelse viktig.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU14
Konsumentfrågor.

Konsumentfrågor

Anf. 172 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera civilutskottets motionsbetänkande om konsumentpolitiska och konsumenträttsliga frågor.

Jag väljer att lyfta fram de frågor som vi har reservationer om, nämligen obeställd reklam och telefonförsäljning, reklam riktad till barn och lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam. För tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 3 om reklam riktad till barn, men jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer.

För många småföretagare är oseriösa telefonförsäljare ett stort problem. Ofta saknar de småföretagare som drabbas den kunskap och de resurser som krävs för att bemöta felaktiga krav från telefonförsäljare. Deras situation är i många avseenden jämförbar med enskilda konsumenters. En konsument som köper en vara via telefon, Internet eller postorder har enligt distans- och hemförsäljningslagen 14 dagars ångerrätt. Någon motsvarande lagreglerad ångerrätt finns inte för näringsidkare. Vi tycker att det är positivt att man inom branschen ingått en överenskommelse om etiska regler som ska gälla vid samtal till näringsidkare i marknadsföringssyfte. Den innebär bland annat sju dagars ångerrätt vid handel mellan företag. Vi anser dock att ytterligare åtgärder behövs för att förbättra skyddet även för företagare. Bland annat bör en lagreglerad ångerrätt införas för företagare vid köp av varor via postorder, Internet och telefon.

Det kan till exempel handla om att ett företag ringer upp egenföretagare och upplyser om att deras bindningstid på telefonabonnemanget gått ut. Sedan erbjuds de att teckna ett nytt avtal där en ny telefon ingår. De här försäljarna lovar guld och gröna skogar och uppger att de ringer från en operatör när de i själva verket är återförsäljare. Det kan för en småföretagare handla om stora utgifter.

Småföretagare är också målgruppen för oseriösa katalogföretag. Ett inspelat samtal kan leda till ett bindande avtal. Småföretagaren blir uppringd av en säljare som spelar in samtalet. Den första frågan är alltid ett påstående som det går att svara ja på. Varför? I efterhand klipper säljaren ihop den inspelade intervjun och kan hävda att det gäller ett avtal som båda parter kommit överens om. Då är det lilla ordet ja användbart.

Efter några dagar kommer en faktura som kanske ska vara betald inom 30 dagar eller till och med snabbare. I annat fall lämnas den till inkasso, står det.

För många småföretagare är blotta tanken att hamna hos ett inkassoföretag rena skrällen, varför de ofta betalar. Det är därför inte heller någon slump att det är just småföretagare och föreningar som dessa oseriösa försäljare kontaktar.

Enligt vår mening bör regeringen göra en översyn av relevant lagstiftning och återkomma till riksdagen med förslag till erforderliga lagändringar.

Herr talman! Vi har också märkt att marknadsföring som vänder sig till barn blir allt aggressivare och mer omfattande. På olika sätt smygs det

in reklam för olika varor och tjänster riktade till barn. I sin marknadsföring till barn använder sig företag ofta av säljfrämjande åtgärder som utdelning av leksaker, gratiserbjudanden, tidningsutskick, utfärdande av så kallade medlemskort och pysselaktiviteter. Det är också allt vanligare att produkter marknadsförs i handeln och placeras till exempel i varuhus på ett sådant sätt att barn och unga konsumenter lockas till påverkan och köp.

Även barns matvanor påverkas i hög grad av aggressiv marknadsföring av snabbmat, godis, läsk och andra livsmedel, ofta med hög fett- och sockerhalt. Ofta har förpackningarna figurer och färgsättningar som riktar sig just till barn.

Reklamen i tv, i tidningar och på affischer ute på stan påverkar barns och ungdomars uppfattning om sitt utseende och skapar en orealistisk självbild för många barn och ungdomar. Inte sällan kan ökad konsumtion av olika produkter vara till nackdel både för barnens psykiska och fysiska hälsa.

Visserligen förbjuder 2008 års marknadsföringslag direkta köpuppmaningar som riktar sig till barn. Men enligt vår mening bör ytterligare åtgärder vidtas för att skydda barn från en alltför stark exponering.

Vi anser också att regelverket mot denna form av reklam bör förstärkas utan att det införs ett totalförbud mot reklam riktad till barn. Enligt vår mening bör regeringen utreda möjligheten att införa en regel i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang.

Vi anser även att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig just till barn.

Herr talman! I dessa tider när barnfattigdomen ökar och klyftorna mellan de rikaste och de fattigaste barnfamiljerna ökar finns det ytterligare aspekter på just denna fråga. Barn möts på ännu fler ställen av det som de måste avstå från och inte har råd till, och klyftorna ökar ännu mer. Vi vet att barn som växer upp i fattigdom diskrimineras och får sämre utbildning, sämre hälsa, sämre möjligheter till fritidsaktiviteter och måste kanske avstå från nödvändiga saker som nya glasögon och kanske från att åka med på skolresa eller åka bort på sommarlovet med mera.

Jag ska citera från Rädda Barnens rapport *Barnfattigdom i Sverige*. Där säger en ensamstående mamma följande:

”Pengarna räcker aldrig, i höstas köpte min dotter själv sin vinterjacka för födelsedagspengar. Så är det ofta, jag kan inte ge dem ens det de måste ha. De går i gymaskor hela vintern oftast.”

Vad har detta med reklam att göra? Jo, därför att saker som kanske är mer onyttiga frestar barnen. Man vill vara likadan som kompisarna. Därför tycker jag att detta hänger ihop. Det ökar klyftorna än mer mellan barnen.

Reklam som förmedlar en könsstereotyp bild till vuxna, barn och ungdomar är inte heller önskvärt i ett samhälle som strävar efter ökad jämställdhet och alla människors lika värde. Det är enligt vår mening viktigt att frågan om könsdiskriminerande reklam uppmärksammas.

Därför anser vi att regeringen nu ska återuppta beredningen av utredningen *Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kom-*

mersiella meddelanden. Denna utredning föreslog en lagstiftning som vi tycker ska övervägas. Vi tycker också att Konsumentombudsmannen skulle kunna göra en kartläggning som skulle kunna tas med i denna utredning, och regeringen skulle kunna återkomma till riksdagen med en lagstiftning.

Sammanfattningsvis tycker vi socialdemokrater att regeringspartierna även på detta område på ett bättre sätt skulle stå upp för såväl barn som småföretagare men också på jämställdhetens område och stå emot de råa marknadskrafter som jag också har beskrivit i dessa olika fall.

Det finns alltså mer att göra på de områden som jag här har beskrivit.

Anf. 173 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! I civilutskottets betänkande 14 om konsumentfrågor behandlas 18 motioner med 24 olika yrkanden. Konsumentfrågor är ett ganska brett område, och förslagen omspannar alltifrån önskad marknadsföring i olika former, fakturaskojeri, problem med avtal och liknande till sådana saker som märkningssystem.

Ulf Peder Olrog skrev på 1940-talet en visa som sedan blev en av Thore Skogmans riktigt populära slagdängor långt in på 1950-talet. Refrängen var: Allting går att sälja med mördande reklam, kom och köp konserverad gröt.

Jag är ingen sångare, men så gick refrängen.

Jag minns från min barndom hur alla skrattade åt den vansinniga texten om att köpa konserverad gröt. Men i dag finns det mesta, inklusive gröt med lång hållbarhet, att köpa i butikerna. Man ska därför inte förvånas över någonting.

Visst är det så att allting går att sälja med mördande reklam. Slitna och trasiga kläder är faktiskt dyrare än nya och hela, bara det är rätt märke på plaggen. En hårt lanserad fritidssko kan faktiskt kosta 100 gånger mer i marknadsföringskostnad än i produktionskostnad. Konsumtionens syfte är inte längre att tillfredsställa ett praktiskt behov utan bland annat att i stället skapa en sorts illusorisk identitet. Vi har i vårt samhälle gått från köp efter behov via slit och släng till dagens läge som snarast skulle kunna beskrivas som köp och släng.

Priset på en vara har faktiskt ingen koppling till vad det kostar att ta fram varan, utan priset styrs helt och hållet av vad kunden är beredd att betala. Det sade en gång chefen för Volvo Personvagnar till mig när jag diskuterade saken med honom.

Detta betänkande handlar alltså om villkoren för oss alla i vår roll som konsument. Hur aggressiv får försäljaren vara? Finns det en rätt för oss konsumenter till det som vi brukar kalla för köpfrid, det vill säga en rätt för medborgarna att agera som konsumenter utan påverkan från den som säljer varorna?

Det finns en uttalad målsättning där jag tror att alla partier är överens, nämligen att barnen särskilt ska skyddas från överdriven marknadsföring. Tyvärr verkar nu tolkningen av vad det betyder inte vara så självklar och enkel.

När de politiska partierna är otydliga med vad de avser med att skydda barnen från reklam blir konsekvensen att företagen försöker spränga gränserna för reklamens former. Barnen är ju en marknad, en väldigt viktig marknad, och den som inte är först ute på den marknaden

riskerar att bli förbisprungen av den som vågar använda lite vassare knep än andra.

När reklamen bakas in i leksaker, i dataspel, i kläder, i tv-program, i musik, i sagoböcker och även i skolmaterial i skolor som inte har råd att säga nej till de erbjudanden de får från marknadsförarna, och när reklamen finns i alla miljöer där barnen vistas är det väldigt svårt för föräldrarna att hålla emot.

I Sverige gäller grundregeln att den som sprider reklamen har rätten på sin sida. Den som bearbetas av reklamen måste däremot aktivt välja bort saker och ha skydd av olika slag. Man måste till exempel upplysa om att man inte vill ha reklam i sin brevlåda, och man måste anmäla att man vill spärra sin telefon för försäljare som väljer den vägen att tränga in i hemmiljön.

Vi i Miljöpartiet tycker att det naturliga vore att medborgarna inte ska behöva vidta en massa skyddsåtgärder för att slippa bli utsatta för sådan påverkan i hemmet. Vi anser att det rimliga vore att hemmet var en sorts fredad zon, ett område dit reklamen inte sprids utan att de som bor i hemmet själva aktivt har efterfrågat att få den dit. Förmodligen skulle det spara väldigt många hektar skog som kunde användas till viktigare saker än reklam, och i bästa fall skulle konsumenterna kanske kunna ta bättre och klokare beslut i lugnare former när de själva kan bestämma över reklamflödet till hemmet.

Herr talman! Den ganska aggressiva försäljning som sker via telefon men även i gallerior och på gator och torg av tillfälliga kampanjsäljare, exempelvis av mobiltelefoner och abonnemang, är ofta ganska svårbegriplig för kunderna. Vad är det man skriver på? Hur ser villkoren ut? Hur länge har man förbundit sig att betala, och hur avslutar man ett avtal om man inte känner sig nöjd?

Under de senaste åren har även försäljning på nätet börjat bli ett problem som gör att många kunder känner sig lurade. En person som tror att han eller hon har deltagit i en undersökning eller kanske i ett lotteri kan helt plötsligt upptäcka att han eller hon har blivit kund och ingått ett avtal som sträcker sig över en oviss och svåröverskådlig tid – eller kanske har man råkat köpa en oönskad vara.

Självklart har den som använder Internet och surfar runt på olika företags hemsidor ett eget ansvar att undvika att fastna i oönskade avtal, men i huvudsak måste det ändå vara säljaren som ska se till att det är tydligt när man gör ett köp och inte bara tittar runt på det utbud som finns.

Även med hänsyn till de åtgärder som majoriteten ändå redovisar på ett bra sätt i betänkandet menar vi från Miljöpartiets sida att det fortfarande finns brister som föranleder att regeringen borde vara aktivare med att försöka öka rättssäkerheten för konsumenten och begränsa det intrång i hemmen som oönskad reklam innebär.

Även när det gäller reklam som specifikt riktar sig till barn menar vi att regeringen inte riktigt fullt ut har förstått problemets omfattning. Den uttalade ambitionen både från regeringen och från handelsens egna organ är visserligen väldigt bra, men jag måste ändå säga att jag tycker att det blir fel i praktiken. Det är ganska uppenbart att branschen inte själv lyckas hålla den återhållsamhet i marknadsföring riktad till barn som den säger sig vilja ha.

Det är också uppenbart att Konsumentverket varken har de ekonomiska förutsättningarna eller de juridiska verktygen för att klara uppgiften att övervaka och även beivra i en den utsträckning som förmodligen är nödvändig för att försöken att spränga gränser för reklamens former ska ske på ett acceptabelt sätt och på en acceptabel nivå.

När det gäller könsdiskriminerande reklam är vår bedömning att det faktiskt är dags för lagstiftning. Lite grann kan vi beklaga att det är skilda reservationer, men jag förstår på Carina Ohlsson att vi har samma målsättning. Det är helt uppenbart. Kanske är det Miljöpartiets roll att vara lite mer otåliga och pådrivande.

Majoriteten uttalar i betänkandet att man anser att könsdiskriminerande reklam inte är önskvärd i ett samhälle som strävar efter jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde. Ändå väljer man att i huvudsak lämna över arbetet med att motverka och följa upp dessa tendenser till dem som hela tiden arbetar med att utveckla reklam i den riktning man vill stävja, nämligen marknaden själv.

Miljöpartiet anser inte att det måste vara ett antingen-eller-förhållande, utan vi menar att lagstiftning faktiskt är ett stöd och en viktig grund även för marknadsaktörer. Vi menar att även Reklamombudsmannen, som inte ska förväxlas med en myndighet utan som är handelns eget organ för normbildning, skulle få ett enklare arbete och lättare att nå framgång om de har en lagstiftning i botten som förbjuder könsdiskriminerande reklam.

Miljöpartiet beklagar att regeringen helt struntade i den utredning som lade fram ett förslag till lagstiftning 2008. Vi menar att utredningen borde ha resulterat i en proposition. Det är egentligen rätt märkligt att en så viktig normbildningsfråga som var gränsen ska gå för könsdiskriminerande marknadsföring i praktiken överläts för avgörande till dem som själva väljer att använda sådana metoder.

Min förhoppning är därför att riksdagen så snart som möjligt ska ta ett ökat ansvar för normbildningen genom att lagstifta om ett förbud. Den fråga jag tycker att vi politiker borde ställa oss är: Är det så bra att allt går att sälja med mördande reklam?

Självklart, herr talman, står Miljöpartiet bakom sina reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 3 om reklam riktad till barn.

Anf. 174 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Här har nog Tryckfelsnisse varit framme och gjort något fel, för här står att jag ska hålla ett anförande på 16 minuter. Så lär det dock inte bli, så ni kan pusta ut.

Först av allt yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 5.

Detta betänkande CU14 behandlar konsumentfrågor, och jag tycker att de är mycket intressanta och verkligt viktiga utifrån ett konsumentperspektiv. Men det är alltid lika trist att man inte får gehör för sina motioner, till exempel när det gäller oadresserad reklam och telefonförsäljning, reklam riktad till barn och lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam. Det är sorgligt att Alliansen, nu som så många gånger tidigare i denna riksdag, bara lutar sig tillbaka och fullt ut tror att de lagar och system vi har i det här landet är näst intill hundra procentiga, oavsett vilket politikområde det må gälla.

Herr talman! Jag väljer att i mitt anförande beröra reklam riktad till barn och lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam.

Att behöva stå i talarstolen och stå upp för barns rättigheter att slippa reklam tycker jag är bedrövligt. Att vi i denna kammare inte kan enas om att på bästa möjliga sätt se över och arbeta för att barn inte ska drabbas av reklam riktade direkt till dem är sorgligt. Det är inte ovanligt när vi går in i affärer att alla produkter som riktar sig till barn placeras precis i deras höjd och lockar och påverkar till köp. Många vänder sig också till barn med gratisprylar som de kan få direkt i handen eller med ett erbjudande om pysselsaker lite senare.

Detta anser Vänsterpartiet definitivt inte är okej. Det måste väl vara varje vuxen persons ansvar att förhindra att reklam direkt riktas till barn och ungdomar. Det ska inte få förekomma. I denna kammare är vi vuxna personer, men många här tar inte sitt ansvar gentemot barnen att så långt som möjligt skona dem från reklamen. Ett enda ord för detta har jag, och det är ”sorgligt”.

Tidigare talare har också varit inne på barns matvanor. Här förs många gånger en verkligt aggressiv marknadsföring, får jag säga. Det gäller bland annat snabbmat, godis och läsk. Inget av detta är speciellt sunt för kroppen eller tankeverksamheten. Är det okej att på en förpackning locka med olika pysselsaker? Nej, jag anser inte det. Är det okej med McDonaldsreklam om att vid köp av ett Happy Meal få en leksak som ska bilda en grupp eller familj? Ja, då får man minsann köpa många Happy Meal för att få hela familjen eller gruppen.

I morse på vägen hit gick jag in på McDonalds på Slussen, inte för att handla ett Happy Meal utan för att se vad de hade för månadserbjudande denna gång. Man hade en grupp Star Wars-figurer och Star Wars-skepp man skulle samla och som man fick vid sitt köp av Happy Meal. Leksaken var värderad till 20 kronor, och ett Happy Meal kostar 32. Vilket billigt pris på en hamburgare! Och därtill får man en liten grej. Denna lockelse att köpa ska inte barn och ungdomar behöva utsättas för. Dessutom är det i min mening bara skräpmat.

2008 års marknadsföringslag förbjuder direkta köpuppmaningar som riktar sig till barn, men Vänsterpartiet anser att ytterligare åtgärder bör vidtas för att skydda barn från en allt för stark exponering. Regelverket mot denna form av reklam bör förstärkas. Vi anser att regeringen bör utreda möjligheten att införa en regel i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang.

Vänsterpartiet vill vidare, som Socialdemokraterna och Miljöpartiet, ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam riktad till barn och att likaså övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig direkt till barn.

Är detta som jag nu tagit upp för mycket begärt? Nej, naturligtvis är det inte det, men Alliansen måste anse det eftersom de hela tiden vill avslå våra motioner.

Herr talman! En lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam vore väl på sin plats, men det anser inte högerregeringen eller Alliansens ledamöter i utskottet. Fortfarande förekommer det reklam som förmedlar en könsstereotyp bild av vuxna, ungdomar och barn.

Bilderna går i dag att tillrättalägga hur som helst till önskat resultat, vilket gör att många *tror* att det ska se ut som i bilden. De är många gånger inte medvetna om att just ett ideal har trollats fram och egentligen inte existerar i verkligheten.

Vi slår oss ofta för bröstet, alltför ofta vill jag säga, för att vi är så jämställda. Men är det då okej i ett jämställt samhälle med könsdiskriminerande reklam? Nej, jag anser inte det. Ni säger själva i Alliansen att ni vill sträva efter och arbeta för ett samhälle där alla människor är lika värda. Varför då inte ställa sig bakom vår motion? Vi måste kämpa, sträva efter och försöka få till en lagstiftning när det gäller könsdiskriminerande reklam för alla människors lika värde. Det gäller klass, kön, etnicitet, sexuell läggning eller könsidentitet. Reklamen skapar och upprätthåller den heterosexuella normen, vilket bidrar till att heteronormen på många områden bara förstärks.

Herr talman! Den tidigare regeringen gav i juli 2006 en särskild utredare i uppgift att kartlägga utvecklingen och omfattningen av könsdiskriminerade reklam och lämna förslag till hur en lagstiftning mot denna typ av reklam skulle kunna utformas. Utredningen överlämnades i januari 2008 till ansvarig minister. I betänkandet föreslogs en ny och fristående lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam. Utredningen kom fram till att en sådan lagstiftning inte var grundlagsstridig.

Trots detta, herr talman, valde regeringen att inte gå vidare med förslaget. Det hamnade i papperskorgen eller längst ned i någon skrivbordslåda. Det är inte första gången det inträffar. Det är bara att beklaga regeringens val och fundera på varför inte åtminstone ha remissbehandlat betänkandet i syfte att just få grundlagsfrågan belyst.

Vänsterpartiet anser att det är dags att regeringen återupptar beredningen av utredningens betänkande och återkommer så fort som möjligt till riksdagen med förslag till lagstiftning som förbjuder könsdiskriminerande reklam.

Herr talman! Det jag vill se är att regeringen så att säga tar tag i och på alla sätt anstränger sig för att göra något åt denna typ av reklam. Det borde vara en självklarhet, och vi alla ställer oss bakom det, om nu högeralliansen menar något med att könsdiskriminerande reklam inte är önskvärd i ett samhälle och strävar efter ökad jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde. Eller är det åter bara tomma ord från högeralliansen? Ja, det verkar så. Ni säger ju nej till varje förslag som kan bidra till att det på sikt sker en förändring till ett samhälle där vi slipper könsdiskriminerande reklam. Många med mig undrar varför ni säger nej och varför ni vill avslå våra motioner?

Anf. 175 MAGDALENA ANDERSSON (M):

Herr talman! Nix-telefon – vilken välsignelse för oss som inte vill bli uppvaktade morgon, middag och kväll från olika pigga försäljare av allehanda ting! Det finns en annan nixtjänst, nämligen Nix-adressat, där konsumenter kan meddela att man inte vill finnas med på adresslistor som säljs i marknadsföringssyfte.

Det finns överenskommelser som gör att vi kan slippa få kommersiell direktreklam i våra brevlådor om vi markerar dem på ett visst sätt för att tala om att vi vill avstå från det. Det är frivilliga överenskommelser.

I svensk lag är inte ångerrätt reglerad annat än för hem- och distansförsäljning. Det tror man kanske inte därför att vi är vana vid att man kan ångra sig och veta om att bara man kommer inom en vecka kan man lämna tillbaka. Men det är frivilliga överenskommelser om öppet köp mellan personen och affären. Det kan man kalla sedvänja.

I frivillighetens namn finns i stället en överenskommelse om regler som gäller för näringsidkare. Den har gjorts av Svensk Handel, Sveriges Callcenterförening och Swedma och gäller etiska regler vid samtal till näringsidkare. Detta är en egenåtgärd från branschen.

Det finns andra egenåtgärder. Det handlar till exempel om fakturaskojeri, där Svensk Handel på sin egen webbplats lagt ut uppgifter om företag som är oseriösa, en varningslista. Där kan man också få råd hur man går vidare om man fått en bluffaktura. Kreditupplysningsföretaget UC samverkar med Svensk Handel och registrerar inte uppgifter om betalningsförelägganden mot juridiska personer om de finns med på Svensk Handels varningslista – en egenåtgärd.

Ytterligare en egenåtgärd handlar om vidareförsäljning av evenemangsbiljetter. Där har branschen själv sökt att begränsa problemen med att biljetter säljs vidare till överpriser. Numer kan man sällan förboka utan måste betala direkt, och biljetter till de allra största evenemangen säljs inte genom biljettombud.

När det gäller reklam finns ett antal egenåtgärder från branschen själv. Internationella Handelskammaren, ICC, har ställt upp särskilda regler för reklam som riktar sig till barn. Stiftelsen Reklamombudsmannen som instiftades den 1 januari 2009, den är bara två år gammal, är näringslivets egenåtgärdskansli. Den ska främja en hög etisk standard, precis det vi vill ha, inom reklam och marknadsföring. Det handlar om reklam som riktar sig till barn men också könsdiskriminerande reklam. Man kan vända sig till RO med klagomål på reklam som är oetisk eller på annat sätt strider mot god marknadsföringsetik.

Herr talman! Jag nämner alla dessa egenåtgärder för att påminna om att frivilliga överenskommelser och åtgärder är möjliga och att de nästan alltid är bättre än att behöva ta till lagstiftning. Det är också utskottets majoritets ställningstagande på många av de områden som berörs i detta motionsbetänkande.

Herr talman! För oss som arbetar i civilutskottet är frågor om konsumenträttigheter en återkommande fråga, inte minst för att det är en av de frågor som Europeiska kommissionen arbetar med. Så sent som i dag har vi i utskottet fått information om hur långt man har kommit med ett gemensamt europeiskt konsumentregelverk. En hel del återstår i det arbetet, men många av de frågor som tas upp i detta motionsbetänkande kommer så småningom att bemötas i det förslag som vi så här långt vet kommer att bli resultatet. Ett enda exempel är frågan om ångerrätt vid gatuförsäljning, något som behandlas i detta betänkande och som behandlas på EU-nivå i det direktiv vi har att se fram emot framöver.

Visst är det många som ser fram mot enhetliga bestämmelser i hela EU om konsumenternas rättigheter, och visst borde det vara välkommet för både konsumenter och näringsidkare. Tänk dig möjligheten att sälja produkter till konsumenter i 27 olika länder på samma sätt som i hemlandet, med samma standard och samma villkor och med samma informationsmaterial. Tänk vad det skulle underlätta för alla näringsidkare! Och visst är det mycket lättare att vara konsument om man vet att det är samma skydd och samma regelverk var man än handlar. Förtroendet för den viktiga gränsöverskridande handeln kommer att öka i takt med harmonisering på en hög konsumentskyddsnivå.

Jag avslutar, herr talman, med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 176 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Magdalena Andersson började med att på ett väldigt bra sätt beskriva precis det som jag själv tog upp: Vi har i vårt land en grundläggande princip som innebär att den som marknadsför har rätten på sin sida och den som är utsatt för marknadsföringen hela tiden måste gå i försvarsställning. Vissst har vi en mängd olika Nixregister, som Magdalena Andersson beskrev väldigt väl. Det finns en hel del egenåtgärder som man kan vidta.

Men man kan diskutera om det är rätt grundsyn. Vissst, så ser det ut i dag i vårt land, och det gör det väl i de flesta länder. Men vi står inför en situation där vi måste försöka effektivisera och göra våra liv lite smartare. Vi måste försöka se till att vi sparar energi. Vi måste spara på råvaror och resurser. Vi är snart sju miljarder människor på jorden, och fler verkar det bli. Då gäller det att tänka efter före och vara lite smartare.

Jag tror att det alltid är smartare att stämma i bäcken. Det är smartare att ingripa före. Därför tycker jag att det vore mycket bättre om vi hade den omvända presumptionen när det gäller friheten att sprida sitt budskap till hem och hushåll. Det borde inte vara så fritt. Vi kan i stället ha en norm som säger till exempel att jag som konsument kan fylla i eller kryssa i någonting när jag går till butiken och handlar. De som jag har kryssat för kan då få skicka information till mitt hem, min telefon eller något sådant. På det sättet skulle vi både minska den skada som vi menar att överdriven marknadsföring medför och även göra mycket annan nytta. Vad säger Magdalena Andersson om det?

Anf. 177 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Jans filosoferande i denna fråga. Jag inser att vi har olika världsbilder. I min värld finns det fria, växande och levande företag. Det finns också möjligheter att berätta om att man har produkter och tjänster som man vill erbjuda en marknad. Och tänk, vi tror att det är bra! Vi tror att det är bra att konsumenter får veta att det finns alternativ.

Jag är inte alls så säker på att det i den allra bästa av världar ska finnas en sorts mjölk eller tandkräm eller vad nu Jan Lindholm tycker är riktigt, utan jag tror att det är ganska bra om man själv kan välja förskola, skola, kläder, skor, musik och vad man vill. I det ingår att den som levererar tjänster och varor också måste ha en chans att berätta om det.

Det är viktigt att man som konsument är kritisk. Det tror jag att vi måste lära oss att vara på ett helt annat sätt. Skolan har en oerhört stor och viktig uppgift i att lära ungdomar att vara kritiska och själva kunna fatta beslut, även om de är obekväma. Föräldrarna har ett viktigt arbete, skolan också. Men det egna beslutet måste man fatta själv.

Anf. 178 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Nu valde Magdalena Andersson som vanligt att inte svara på frågan, utan tala om något helt annat. Jag förstår inte varför man ska kasta mig i ansiktet att jag skulle påstå att det ska finnas bara en tandkrämssort eller någonting sådant. Jag har inte pratat om att företag inte skulle få finnas som fria företag på marknaden och kunna växa och expandera eller om möjligheten att skapa nya företag och så vidare. Det har självklart ingenting med denna fråga att göra.

Jag pratar om hemmet som en fredad zon, där jag som boende ska ha en möjlighet att styra reklamflödet för att freda mig och mina barn i våra konsumentval. Hemmet är någonting annat än det offentliga rummet. Jag har ingenting emot att det sitter reklamskyltar på fastigheterna. Jag sade till exempel att det skulle kunna gå till så att man när man besöker en butik kan kryssa för det man önskar. Det kan vara så att det finns speciella ställen där man går in och väljer. Man kan göra det från hemmet också i och för sig. Det kan göras på olika sätt. Marknaden måste naturligtvis själv hitta på de olika formerna för hur konsumenterna ska välja att tala om att de accepterar att deras hem sköljs över med 100 kilo per vecka, dag eller månad eller vad det nu är.

Jag förespråkar den omvända presumptionen, att jag som konsument inte måste inta försvarsställning utan öppnar dörren. Det är två olika synsätt på hur man betraktar hemmet. Det påminner mig starkt om de bostadspolitiska debatter där jag deltar. För regeringssidan är en bostad inte ett hem utan en investering. Det är bara det man pratar om i den debatten. Det hör inte hemma här, men i grunden har vi väldigt olika syn på vad hemmet är. Det skulle vara intressant om ni från er sida kunde fundera över om det finns någon artskillnad mellan hemmet och resten av vårt samhälle. Jag hoppas att vi kan hålla det lite sakligare än den ganska grova anklagelse vi hörde i förra repliken.

Anf. 179 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag ska försöka förtydliga lite av det jag sade i min förra replik. Jag tror inte att vi kommer att bli av med reklam som företeelse. Vi kommer inte att bli av med marknadsföring som företeelse heller. Jag missuppfattade möjligtvis Jan Lindholms första replik. Jag uppfattade det som att Jan Lindholm inte vill ha det över huvud taget.

Vi har i dag ett bra system där vi kan tala om att vi inte är intresserade. Personuppgiftslagen när det gäller dataregister är också väldigt bra. Man kan inte lägga in personer i ett register och sätta ständig adressering till dem om inte de som personer varit med och sagt ja till att finnas i det registret. Det är lite grann som Jan Lindholms tanke i detta. Jag kan instämma i att det har varit bra och fungerar på ett mycket bra sätt.

Hemmet är självklart för alla den viktigaste platsen för retreat. Om man inte har hemmet som sin egen allra viktigaste plats klarar man inte av ett bra liv i samhället i övrigt. Men jag tror inte att vi kan komma till den ideala värld där det inte finns någon reklam som riktas till oss i brev-lådor om vi inte har sagt ifrån. Jag tycker att det är ett alldeles utmärkt sätt att tala om per Nix-Telefon, Nix adresserat, Nixbrevlådor och vad vi vill att man inte vill ha det och tackar nej. Sedan har vi en skyldighet att samtala med våra barn och berätta att vi alla har ett eget ansvar att fatta våra egna beslut.

Anf. 180 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Vi är alla konsumenter, och vi vet att det inte alltid är alldeles enkelt i dagens snabbt föränderliga samhälle. Det enorma utbudet av varor, tjänster, erbjudanden, telefonförsäljning och sist men inte minst Internet skapar givetvis möjligheter men ställer också stora krav på den enskilde konsumenten.

Den snabba teknikutvecklingen och tillgängligheten innebär både möjligheter och ett stort ansvar. Vi måste exempelvis vara noga med vilka uppgifter vi lämnar ut, hur vi förvarar våra bankkort, hur vi använder våra koder och att vi betalar fakturor som är riktiga. Samtidigt måste man också konstatera att dagens marknad ger enorma möjligheter till både bra och billiga varor.

I valrörelsen ställde intresseorganisationen Sveriges Konsumenter frågan hur vårt parti säkerställer att det blir en fungerande konkurrens och ett bra konsumentskydd även på omreglerade och konkurrensutsatta marknader.

Givetvis är ett bra konsumentskydd viktigt, men frågan kan jag tycka är något felställd. Det finns inget som tyder på att konsumenten skulle bli mer gynnad på en starkt reglerad marknad eller för den delen i branscher där endast *en* försäljare av en vara eller tjänst förekommer. Jag är övertygad om att konsumenten i en överreglerad marknad blir lidande i form av sämre service och högre priser. Detsamma gäller när en marknad domineras av ett fåtal aktörer som gör upp sinsemellan för att till exempel hålla priserna uppe.

Det är en kraftfull konkurrenslagstiftning som gör skillnad. Den ska skapa förutsättningar för en god och sund konkurrens som i sin tur gagnar konsumenten som då kan göra verkliga val. Det är i detta sammanhang också viktigt att påpeka och lyfta fram att det finns otroligt mycket konsumentinformation att hämta på olika nätsajter och inom andra forum. Det gäller att se möjligheterna och ta del av de verktyg som finns.

Jag vill också lyfta fram Konsumentverket som en aktiv aktör som tydligt ställer sig på konsumentens sida.

Herr talman! Jag vill ta upp lagstiftningen om telefonförsäljning. Den är i dag huvudsakligen utformad för enskilda konsumenters skydd. Distans- och hemförsäljningslagen är enligt min uppfattning en effektiv lag för att göra ingående av avtal per telefon mindre dramatiskt för konsumenten. Reglerna i distans- och hemförsäljningslagen kan dock inte användas när köparen är en näringsidkare. I dessa relationer anses parterna i princip vara jämbördiga och då har respektive part att slå vakt om sina egna intressen utan att staten ska gripa in med alltför mycket skyddslagstiftning.

Erfarenheter från småföretagare och föreningar visar emellertid att skyddet inte räcker till då oseriös telefonförsäljning förekommer. Även om det stora flertalet telefonförsäljningsföretag bedrivs på ett seriöst sätt finns det en grupp företag som ägnar sig åt mer eller mindre omfattande oseriös verksamhet. Det kan handla om allt från fakturaskojerier till användande av oetiska försäljningsmetoder.

I en motion i dagens betänkande finns förslaget att ångerrätten även införs mellan näringsidkare. Jag kan tycka det är ett bra förslag, inte minst i de fall där telefonförsäljare klart och tydligt har utnyttjat den i praktiken svagare småföretagaren eller föreningsaktive som varken har tid eller möjlighet att driva fall när oetiska försäljningsmetoder förekommer. Men som det betänkande vi i dag debatterar redovisar har en frivillig branschöverenskommelse för att lösa problem ingåtts mellan Svensk Handel, Sveriges Callcenter Förening och Swedma. Överenskommelsen innebär att man inför en ångervecka, vilket är nytt när det gäller handel mellan företag i Sverige.

Det kan alltså konstateras att branschen i detta fall vidtagit åtgärder som ligger i linje med delar av motionsönskemålen.

Herr talman! Diskussionen om åtgärder mot reklam riktad till barn ser jag som särskilt viktig i dagens debatt. Vikten av återhållsamhet och hänsynstagande vid marknadsföring till barn är vi nog alla överens om. Inte minst behöver detta lyftas fram i tider då det kommersiella trycket ökar på våra barn.

I dag är det närmast omöjligt att helt undvika reklam som på något sätt är riktad till just barn. De flesta vuxna har genom bland annat erfarenhet skaffat sig förmågan att urskilja reklam som just reklam. Barn har ett helt annat utgångsläge. Samtidigt har också barn i dag större ekonomiska resurser än någonsin tidigare. Barn är också väldigt aktiva inte minst på Internet, där ett köp aldrig är längre bort än en knapptryckning.

Barnreklam är visserligen inte någon ny företeelse. Tävlingar, hälso-påståenden, leksaker och roliga figurer har använts för att nå ut till barn åtminstone sedan 1950-talet. Men företeelsen har blivit vanligare i Sverige och har på senare år exploderat på just Internet. Nya metoder och nya kanaler ställer också nya krav på hur vi utformar reglerna för reklam till barn.

Vänsterpartiet föreslår i sin motion i ljuset av detta ytterligare åtgärder i fråga om reklam som riktas till unga. Bland annat föreslår man att en regel införs i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns utsatthet i kommersiella sammanhang.

När riksdagen har att ta ställning till sådana förslag är det givetvis viktigt att redan gällande lagar och regler beaktas. Som exempel kan jag nämna 2008 års marknadsföringslag där direktivet om otillbörliga affärsmetoder har genomförts. Där räknas till exempel direkta köpuppmaningar riktade till barn som en otillbörlig affärsmetod. Dessutom har de nordiska konsumentombudsmännen inlett en granskning av marknadsföringen i sociala medier, och då särskilt av den marknadsföring som riktas till barn.

Egenvärdet ligger trots allt inte i att skapa fler lagar och regler. Det viktiga är, som jag ser det, att skydda barnen, och det bör i första hand ske genom att se till att dagens regelverk används, fungerar och följs upp.

När det gäller motionsyrkandet om att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn vill jag, precis som utskottet gör i sin skrivning, påminna om att Konsumentverket och Konsumentombudsmannen har ett tillsynsansvar över att bestämmelserna i marknadsföringslagen följs. Uppdraget som efterlyses ligger alltså redan hos en befintlig myndighet.

Dessutom tar också näringslivet självt bland annat genom sin stiftelse Reklamombudsmannen ansvar för att följa upp om det förekommer oetisk reklam.

Det jag vill säga är att vi redan i dag har verktyg som bör och ska användas för barnens bästa. Rättsläget säger också att barns naturliga godtrogenhet inte får utnyttjas. Särskilt höga krav ställs på marknadsföringens ärlighet och hederlighet.

Internationellt sett har Sverige en restriktiv attityd till marknadsföring riktad till barn. Det tycker jag att vi ska fortsätta att ha. Och när reglerna kringgås ska de befintliga verktygen användas med full kraft.

Bland lagarna är marknadsföringslagen central, men specialregler finns också i andra lagar, som alkohollagen och radio- och tv-lagen. Tv är ett starkt påverkande medium, och många barn tittar mycket på tv. Mot den bakgrunden är det avgörande att regler finns för att skydda barn mot tv-reklamens effekter. I Sverige regleras alltså denna fråga i radio- och tv-lagen, som säger att reklam i en tv-sändning inte får syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år. Samtidigt anses reklam som strider mot detta förbud också enligt marknadsföringslagen vara otillbörlig reklam.

I Europa är synen på tv-reklam riktad till barn starkt skiftande. I många länder ses reklam för barn närmast som en självklarhet. Därför är det inte förvånande att det svenska förbudet vid flera tillfällen har varit uppe för bedömning i EG-domstolen.

Jag står bakom den svenska grundinställningen att barn behöver ett särskilt skydd och anser att det är viktigt att vi i EU agerar för att Sverige ska kunna behålla förbudet mot reklam riktad till barn.

Herr talman! Jag är mycket angelägen om att gällande lagstiftning följs och att den reklam som riktar sig till barn prövas mot de lagar, regler och uttalanden från näringslivet som redan finns.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

19 § JO som nationellt besöksorgan enligt Opcat

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU17
JO som nationellt besöksorgan enligt Opcat (framst. 2010/11:JO2).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

20 § Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet

Föredrogs
konstitutionsutskottets utlåtande 2010/11:KU26
Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet
(KOM(2010)547).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

21 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2010/11:88 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Indonesien, å den andra
2010/11:89 Ändrade regler om övertid och skyddskommitté
2010/11:96 Ändringar i Arbetsförmedlingens och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens registerlagar

Skrivelse
2010/11:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 17 mars

2010/11:276 Kärnkraftsbolagens betalningsansvar
av *Ann-Kristine Johansson* (S)
till närings- och energiminister *Maud Olofsson* (C)

**2010/11:277 Uppföljning av arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända
invandrare**

av *Maria Stenberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:278 Förändringar i arbetstidslagen

av *Johan Andersson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:279 Arbetsmiljö

av *Raimo Pärssinen* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:280 Lokala servicekontor och statlig myndighetssamverkan

av *Veronica Palm* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 mars.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 mars

2010/11:386 Dioxiner i fisk

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:387 Riskkapital inom välfärden och Sveriges framtida utveckling

av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:388 Lodjursjakten

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:389 Väntetider för arbetslöshetsersättningen

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:390 Barnperspektivet i svensk asyl- och flyktingpolitik

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:391 Lättnadsreglerna för så kallade oäkta bostadsrättsföreningar

av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:392 Svenska hus till Japan

av *Tomas Eneroth* (S)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 mars.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 mars

2010/11:347 Skatt på finansiella transaktioner

av *Ulla Andersson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:348 Skatteverket och lokala servicekontor

av *Anders Karlsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:350 Framtiden för Skatteverkets lokala servicekontor

av *Fredrik Olovsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:351 Konsekvenser av skattesubventionering

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:359 Ny skatteföskarta

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:360 Lekmannainflytandet i statlig förvaltning

av *Hans Olsson* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 mars.

25 § Kammaren åtskildes kl. 21.18.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.51,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,

av talmannen därefter till och med 15 § anf. 125 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 167 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Val till Statsrådsarvodesnämnden.....	1
2 § Ny riksdagsledamot	1
3 § Justering av protokoll.....	2
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Nya lagar om avgasrening och drivmedel.....	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU9	2
Anf. 1 JOHAN LÖFSTRAND (S)	2
Anf. 2 CHRISTER AKEJ (M).....	4
Anf. 3 HELENA LEANDER (MP).....	6
Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	7
Anf. 5 HELENA LEANDER (MP) replik.....	7
Anf. 6 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	8
Anf. 7 HELENA LEANDER (MP) replik.....	8
Anf. 8 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	8
(Beslut fattades under 14 §.).....	8
7 § Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.....	8
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU22	8
Anf. 9 FREDRIK OLOVSSON (S).....	8
(forts. 9 §).....	10
Ajournering.....	10
Återupptagna förhandlingar	10
8 § Information från regeringen om det extrainsatta mötet med Europeiska rådet den 11 mars.....	11
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 11 CARINA HÄGG (S)	12
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 13 CARINA HÄGG (S)	13
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 15 SUSANNA HABY (M).....	14
Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 17 SUSANNA HABY (M).....	14
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 19 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	15
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	15
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 23 CARL B HAMILTON (FP)	16
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 25 MARGARETA SANDSTEDT (SD).....	17
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 27 FREDRICK FEDERLEY (C).....	17
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
Anf. 29 FREDRICK FEDERLEY (C).....	19

Anf. 30	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 31	JONAS SJÖSTEDT (V)	19
Anf. 32	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	20
Anf. 33	JONAS SJÖSTEDT (V)	20
Anf. 34	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	20
Anf. 35	ROBERT HALEF (KD)	21
Anf. 36	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	21
Anf. 37	KENNETH G FORSLUND (S)	21
Anf. 38	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	22
Anf. 39	KENNETH G FORSLUND (S)	22
Anf. 40	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	23
Anf. 41	HANS WALLMARK (M)	23
Anf. 42	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	24
Anf. 43	HANS WALLMARK (M)	24
Anf. 44	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	25
Anf. 45	ROGER HADDAD (FP)	25
Anf. 46	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	25
Anf. 47	EVA-LENA JANSSON (S)	26
Anf. 48	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	26
9 §	(forts. från 7 §) Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet (forts. SkU22)	27
Anf. 49	HELENA LEANDER (MP)	27
Anf. 50	DAVID LÅNG (SD)	29
	(forts. 11 §)	30
	Ajournering	30
	Återupptagna förhandlingar	30
10 §	Statsministerns frågestund	30
Anf. 51	FÖRSTE VICE TALMANNEN	30
	<i>Kärnkraftens risker och det svenska beslutet om kärnkraft</i>	30
Anf. 52	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S)	30
Anf. 53	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	30
Anf. 54	SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S)	31
Anf. 55	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	31
	<i>Kärnkraftens säkerhetsproblem</i>	31
Anf. 56	PETER ERIKSSON (MP)	31
Anf. 57	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	32
Anf. 58	PETER ERIKSSON (MP)	32
Anf. 59	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	32
	<i>Papperslösas tillgång till svensk välfärd</i>	33
Anf. 60	JIMMIE ÅKESSON (SD)	33
Anf. 61	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	33
Anf. 62	JIMMIE ÅKESSON (SD)	33
Anf. 63	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	34
	<i>Pakt för euron</i>	34
Anf. 64	LARS OHLY (V)	34
Anf. 65	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	35
Anf. 66	LARS OHLY (V)	35
Anf. 67	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	35

<i>Skolresultaten</i>	36
Anf. 68 OSKAR ÖHOLM (M).....	36
Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	36
Anf. 70 OSKAR ÖHOLM (M).....	36
Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	37
<i>Flygförbudszon över Libyen</i>	37
Anf. 72 ALLAN WIDMAN (FP).....	37
Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	37
Anf. 74 ALLAN WIDMAN (FP).....	38
Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	38
<i>Den svenska kärnkraftssäkerheten</i>	38
Anf. 76 ROGER TIEFENSEE (C)	38
Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	39
Anf. 78 ROGER TIEFENSEE (C)	39
Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	39
<i>Servicekontor</i>	39
Anf. 80 ANDERS ANDERSSON (KD).....	39
Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	40
Anf. 82 ANDERS ANDERSSON (KD).....	40
Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	40
<i>Gruvbrytningen i Svappavaara</i>	41
Anf. 84 MARIA STENBERG (S).....	41
Anf. 85 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	41
<i>Storstädernas bostadsmarknad</i>	41
Anf. 86 FREDRICK FEDERLEY (C).....	41
Anf. 87 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	42
<i>Bostadsbrist</i>	42
Anf. 88 MONICA GREEN (S).....	42
Anf. 89 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	43
<i>Ekonomiska flaskhalsar</i>	43
Anf. 90 PETER PERSSON (S)	43
Anf. 91 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	43
Anf. 92 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	44
11 § (forts. från 9 §) Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet (forts. SkU22).....	44
Anf. 93 JACOB JOHNSON (V).....	44
Anf. 94 ULF BERG (M)	45
Anf. 95 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	47
Anf. 96 ULF BERG (M) replik	47
Anf. 97 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	48
Anf. 98 ULF BERG (M) replik	48
Anf. 99 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	49
Anf. 100 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	51
Anf. 101 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	52
Anf. 102 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	52
Anf. 103 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	53
Anf. 104 KARIN NILSSON (C).....	53
Anf. 105 LARS GUSTAFSSON (KD).....	56

Anf. 106 CHRISTINA OSKARSSON (S).....	57
Anf. 107 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	58
(Beslut fattades under 14 §.)	59
12 § Allmänna motioner om inkomstskatter	59
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU23	59
Anf. 108 PETER PERSSON (S).....	59
(forts. 16 §).....	60
Ajournering.....	61
Återupptagna förhandlingar	61
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 mars	61
KrU6 Kultur och fritid för barn och unga	61
CU13 Hyresrätt m.m.	63
TU12 Väg-, fordons- och trafikfrågor.....	64
TU14 Kostnadskontroll i stora väginvesteringar	67
MJU14 Livsmedelskontroll.....	68
SoU11 Funktionshindersfrågor	69
SoU13 EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU	70
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	71
MJU9 Nya lagar om avgasrening och drivmedel	71
SkU22 Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet	71
15 § Aktuell debatt: Situationen i Libyen.....	72
Anf. 109 HANS LINDE (V)	72
Anf. 110 Utrikesminister CARL BILDT (M)	73
Anf. 111 HANS LINDE (V)	75
Anf. 112 URBAN AHLIN (S)	76
Anf. 113 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	78
Anf. 114 FREDRIK MALM (FP)	80
Anf. 115 FREDRICK FEDERLEY (C)	82
Anf. 116 BJÖRN SÖDER (SD).....	83
Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	85
Anf. 118 Utrikesminister CARL BILDT (M)	87
Anf. 119 HANS LINDE (V)	88
Anf. 120 URBAN AHLIN (S)	89
Anf. 121 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	90
Anf. 122 FREDRIK MALM (FP)	92
Anf. 123 FREDRICK FEDERLEY (C)	93
Anf. 124 BJÖRN SÖDER (SD).....	94
Anf. 125 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	95
Anf. 126 Utrikesminister CARL BILDT (M)	96
Anf. 127 HANS LINDE (V)	96
Anf. 128 URBAN AHLIN (S)	97
Anf. 129 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	98
Anf. 130 FREDRIK MALM (FP)	98
Anf. 131 FREDRICK FEDERLEY (C)	99
Anf. 132 BJÖRN SÖDER (SD).....	99

Anf. 133 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	100
Anf. 134 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	100
16 § (forts. från 12 §) Allmänna motioner om inkomstskatter	
(forts. SkU23)	101
Anf. 135 HELENA LEANDER (MP).....	101
Anf. 136 DAVID LÅNG (SD).....	103
Anf. 137 JACOB JOHNSON (V).....	104
Anf. 138 FREDRIK SCHULTE (M).....	105
Anf. 139 PETER PERSSON (S) replik	107
Anf. 140 FREDRIK SCHULTE (M) replik.....	108
Anf. 141 PETER PERSSON (S) replik	108
Anf. 142 FREDRIK SCHULTE (M) replik.....	109
Anf. 143 GUNNAR ANDRÉN (FP)	109
Anf. 144 PETER PERSSON (S) replik	111
Anf. 145 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	112
Anf. 146 PETER PERSSON (S) replik	112
Anf. 147 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	112
Anf. 148 KARIN NILSSON (C)	113
Anf. 149 PETER PERSSON (S) replik	115
Anf. 150 KARIN NILSSON (C) replik	115
Anf. 151 PETER PERSSON (S) replik	115
Anf. 152 KARIN NILSSON (C) replik	116
Anf. 153 LARS GUSTAFSSON (KD).....	116
Anf. 154 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	117
Anf. 155 PETER PERSSON (S) replik	120
Anf. 156 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	120
Anf. 157 PETER PERSSON (S) replik	121
Anf. 158 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	121
Anf. 159 HELENA LEANDER (MP) replik.....	122
Anf. 160 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	122
Anf. 161 HELENA LEANDER (MP) replik.....	123
Anf. 162 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	123
Anf. 163 JACOB JOHNSON (V) replik	124
Anf. 164 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	124
Anf. 165 JACOB JOHNSON (V) replik	125
Anf. 166 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik.....	125
(Beslut skulle fattas den 30 mars.).....	126
17 § Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och	
hemlig kameraövervakning vid förundersökning i	
brottmål under år 2009	126
Justitiekammarens betänkande 2010/11:JuU18.....	126
Anf. 167 ELIN LUNGGREN (S).....	126
Anf. 168 MARIA FERM (MP)	127
Anf. 169 KRISTER HAMMARBERGH (M)	128
Anf. 170 JOHAN LINANDER (C)	130
Anf. 171 CAROLINE SZYBER (KD).....	132
(Beslut skulle fattas den 30 mars.).....	132
18 § Konsumentfrågor.....	133

Civilutskottets betänkande 2010/11:CU14.....	133
Anf. 172 CARINA OHLSSON (S).....	133
Anf. 173 JAN LINDHOLM (MP).....	135
Anf. 174 MARIANNE BERG (V).....	137
Anf. 175 MAGDALENA ANDERSSON (M).....	139
Anf. 176 JAN LINDHOLM (MP) replik	141
Anf. 177 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	141
Anf. 178 JAN LINDHOLM (MP) replik	142
Anf. 179 MAGDALENA ANDERSSON (M) replik.....	142
Anf. 180 PER LODENIUS (C).....	143
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)	145
19 § JO som nationellt besöksorgan enligt Opcat.....	146
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU17	146
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)	146
20 § Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet.....	146
Konstitutionsutskottets utlåtande 2010/11:KU26.....	146
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)	146
21 § Bordläggning.....	146
22 § Anmälan om interpellationer	146
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	147
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	148
25 § Kammaren åtskildes kl. 21.18.	148

Tryck: Elanders, Vällingby 2011